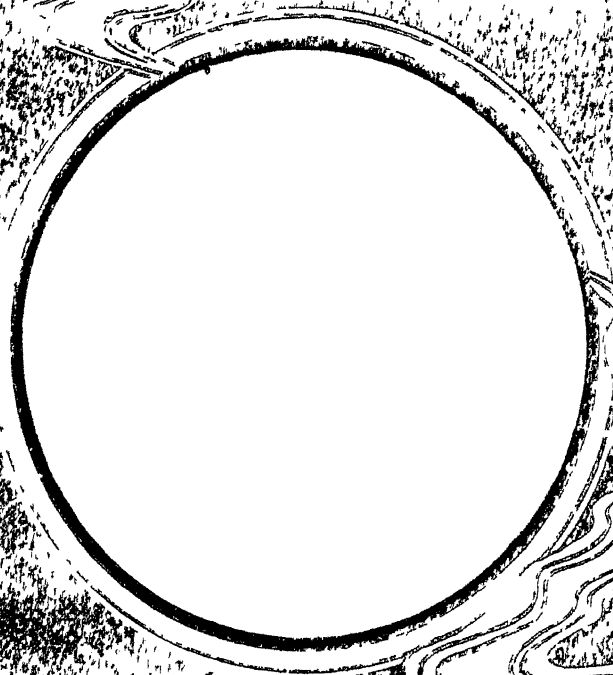

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾನ್ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಮಹಾನ್ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಅಪಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆ

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ 750 ನೆಯ ಜಯಂತಿಯ
ಮಹಾದುಃಖೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರಕಟಣೆ

ಕನ್ನಡ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ

ಪ್ರಕಾಶನ

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ನಾಥ್ಯ ನುಹಾಮಂಡಲ
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು-28

KANNADA HARIDASA SAHITHYA — by
Sri ARALUMALLIGE PARTHASARATHY, M Com.,
M B A , Published by Akhila Bharatha Madhva Maha
Mandala, Bangalore

First Edition 1989

Price Rs 10-00

Lakshmi Mudranalaya
Chamarajpet, Bangalore-18

ಅನುಗ್ರಹವಚನ

|| “ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ” ||

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ 750ನೇ ಜಯಂತಿಯ ಮಹಾ ಮಹೋತ್ಸವ ನಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲ, ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂತೂ ವ್ಯಶಂಕನೀಯ ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ಮಣಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರ್ಥನಾರಥಿಯವರಿಂದ “ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ” ಕುರಿತ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಗ್ರ ತುಂಬಾ ಹರ್ಷ ತಂದಿದೆ. ಎರಡು ಕಾರಣಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು, ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರ್ಥನಾರಥಿಯವರು ಈ ವರ್ಷ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವುದು. ಈಗಾಗಲೇ “ಶ್ರೀ ವಾದರಾಜ ನಂವುಟ”, “ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ನಂವುಟ ಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯ ನಾಥನೆಗೆ ನಿರ್ದೇಶನವಾಗಿರುವ ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆಯವರು ಶ್ರೀ ವಾದರಾಜರ ಪರಮಾಸುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಸಮ್ಮೊಡನೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹರಿದಾಸರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಮುಡಿಮೆ ಮೆರೆದ ನ್ನಳ ಗಳಿಗೆ ಬಂದು ನಂತೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಂತೋಷಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ 750ನೆಯ ಜಯಂತಿಯ ಮಹಾಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಈ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಸ್ತುತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು, ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರ ವಾತ್ಸವಾದ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು,

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ಯಮವಾಹಿನಿಯವರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನವುಗಳನ್ನು
 ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮತ್ತು ಅಭಿಮತಿಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯು ಲೇಖಕಿಯವರು
 ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯವಿಗೂ ವಾರ್ತಾಪರಿಚಯವಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನಾರ್ಥಿ
 ಶ್ರೀ ದಯವಿಟ್ಟು ರಂಗವಿರಲಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀ ಗೋಪೀನಾಥ ದೇವರು ವಿಶೇಷ
 ಅನುಮೋದನೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನಂದನ ಶಿರಡಿ ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರು
 ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಜಮಠ-ಮೈಸೂರು

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮುಖ್ಯ ಮಹಾಮಂಡಲವು ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ 750ನೆಯ ಜಯಂತಿಯ ಮಹಾ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಈ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆ-ನಾಧನಗಳ ಸ್ಫೂರ್ತಿಪೂರ್ತಿಗಳಾದ ಮೇಜಾರ್ ಮರಾಠೀಶರು ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು ಆ ಮೇರೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಬಂಜನ ಅವರಿಂದ “ನುಮದ್ಧವಿಜಯ” ಗ್ರಂಥವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ||ಬಿ ಎಸ್ ಕೆ ಶರ್ಮರವರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ “ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ” ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ದಾಸನಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ವಾರ್ಧನಾರಥಿಯವರಿಂದ “ಕನ್ನಡ ಹರಿವಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಸಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮುಖ್ಯ ಮಹಾಮಂಡಲವು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಿದೆ

ವ್ಯಸ್ತತ ಶ್ರೀ ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ವಾರ್ಧನಾರಥಿಯವರ ಈ ಕೃತಿ “ಕನ್ನಡ ಹರಿವಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ನೆಲೆಗಳನ್ನು, ಗತಿವ್ಯಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವದ ವರಂಪರೆಯನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವ ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆಯವರ ಅಸನ್ಯಭಾಷೆ, ಹಾಗೂ ವಾರ್ಧನಾಹಿತ್ಯದ ಒಗೆಗೆ ಅಪರಿಗಿರುವ ವಿಶೇಷ ಕಳಕಳಿ, ಹರಿಶ್ರಮ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಹರಿವಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ವಾರ್ಧನಾರಥಿಯವರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಹಾಮಂಡಲ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತಿದೆ

ಈಗಾಗಲೇ “ಶ್ರೀ ವಾದರಾಜ ಸಂಪುಟ” “ವಾದಿರಾಜ ಸಂಪುಟ”

ಇಂತಹ ಪ್ರಕಟಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿ ಮಾಧ್ಯಮ ಹಾಕು ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುವ ಪೂಜ್ಯಶ್ರೀ ವೇಣಾಪರ ಮಠಾಧೀಶರಿಗೆ ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ನುಷ್ಠಾಂಗ ಸಮನ್ವಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಹಿಸಿ ನೀಡಿ ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವ ಪೂಜ್ಯಶ್ರೀವಾದರಾಜಮಠಾಧೀಶರಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ನುಷ್ಠಾಂಗ ಸಮನ್ವಾರಗಳು. ನಾಡಿನ ಜನ ಸಮ್ಮತಿ ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಓದಿ ಅನಂದವಡುವಂತಾಗಲಿ. ಎಂ.ಮು ದಾರೈಸುತ್ತಾ ಅರ್ಜಿಯ ಮಧ್ಯರ 750ನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಗರಗಳ ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭ ದಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

12-2-1989
ಬೆಂಗಳೂರು

ನಿಷ್ಠು ಮೂರ್ತಿ
ಏರ್ಕಾಡಿತ್ತಾಯ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಕೆ. ಆರ್. ಜಯತೀರ್ಥ
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ಯಮ ಹಾಕುಮಂಡಲ ಬೆಂಗಳೂರು.

ಲೇಖಕರ ನುಡಿ

ಹರಿಹಾಸ ನಾಹಿತ್ಯದ ತುಂಬಾ ರಾಮನಾಮ ವಾಯನದ, ಕೃಷ್ಣನಾಮ ಸಕ್ಕರೆಯ ಧಮಧಮಾ ವಾಸನೆ. ಒಲ್ಲವರೇ ಬಲ್ಲರು ಬೆಲ್ಲದ, ನವಿಯ ಎನ್ನುವಂತೆ ದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯದ ನವಿಯಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಿದ್ದವರಿಗ ಆ ಹುಚ್ಚೇ ಮೆಚ್ಚು ದುಟ್ಟು ಹಿಡಿಯಿತೋ ಎನಗ ಹುಟ್ಟು ಹಿಡಿಯಿತು, ಅಚ್ಯುತನಾ ನಾಮವಂಬ ಅಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು ತಲಗೆ ಬರಿ' ಎಂದ ದಾಸರ ಪಥ ಮುಕ್ತಿವಧ. ಭಕ್ತಿರಥದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು 'ವಾಘಾಂಯಪ ಕಟ್ಟಿರೋ ವೈಕುಂಠಕೆ ವಯಣ ಸಮ್ಮತವಾದರ' ಎನ್ನುವ ದಾಸರು 'ಒಂದೇ ಕೂಗಳತೆಯ ವೈಕುಂಠವನ್ನು, ಅದರಲ್ಲಿ ವವಡಿಸಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡವರು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ವಿಶ್ವಾಸ, ಭರವಸೆಯಿರುವವರು ಸಿಂಧುಶಯನನನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಹರಿಹಾಸರ ಬಿಂದುಗಂಗೋದಕಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಈ ದಾಸನಾಹಿತ್ಯ ನೇದೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಶುಳಸಿಂಧು ಮಾತ್ರ

ಮುಘ್ಘಾಖಿಂ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಂ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರನ್ನು ನನಸು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಅದು ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದ ಪೇಜಾಪರ ಪುರದ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀವಾದರಿಗ ಈ ಮಧ್ವ ಮಂಗಳದ ಪರಮ ರಹಸ್ಯ ಚಿನ್ಮಾಗಿ ಗೋತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರ 750ನೆಯ ಜಯಂತಿಯ ಮಹಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಸು ತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಫಲವೇ ಈ ಕೃತಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಇದರ ಶೃತಿ. ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಪೇಜಾಪರ ಶ್ರೀ ವಾದಂಗಳವರಿಗೆ ಸಜ್ಜ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ನುಷ್ಠಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು

ದಾಸನಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನ್ಯೂತಿಯ ಚಿಲುಮೆ ಶ್ರೀ ವಾದರಾಜರು ಶ್ರೀವಾದ ರಾಜರ ವರಮಾನುಗ್ರಹವೇ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಶಕ್ತಿ ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಂಗಳದ ಮುನ್ನುಡಿಯಾಗಿ, ಇಡೀ ಕೃತಿಯ ಹೊನ್ನುಡಿಯಾಗಿ

ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಜ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನನಿಧಿ ತೀರ್ಥರು ನೀಡಿ ಈ ಕೃತಿಯ ಗೌರವವನ್ನು. ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜ್ಞಾ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನನಿಧಿ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ವಾದಂಗಳವರಿಗೆ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ನಾವ್ಯಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು

ಅವಿಂ ಭಾರತ ಮಾಧ್ವ ಮಹಾ ಮಂಡಲ ಮಾಧ್ವ ಜನಾಂಗದ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ. ನಾಂನೈಯ್ಯಿಕವಾಗಿ ಇಡೀ ಮಾಧ್ವ ಸಮುದಾಯ ವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿರುವ ಸ್ವಂದಿಸಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಾಥನೆ ಹಲವಾರು ಅದರ ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರ 750ನೇ ಜನ್ಮ ದಿನದ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ದಮ್ಪಿ ಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತುಂಬು ವೈಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದರ ಮಹತ್ವದ ನಾಥನೆಗಳಲ್ಲೊಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವಂದಿ ಒರೆಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ ಏರ್ಕಾಡಿತ್ತಾಯ ಅವರಿಗೆ, ವಿಶ್ವಾಸ ದಾಗೂ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಒತ್ತಾನೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲದ ಕಾರ್ಯ ದರ್ಶನವರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಆರ್. ಜಯತೀರ್ಥ ಅವರಿಗೆ, ದಾಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ನೀವೆಲ್ಲಾ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೀರಿ, ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ನನ್ನ ವಿಸ್ಮಯ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

12-2-89

ಬೆಂಗಳೂರು

ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಸಾರ್ಥಸಾರಥಿ

194, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಿಲಯ

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾರೋನಿ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ

ಬೆಂಗಳೂರು-18.

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೈರಣೆ

ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಪರ್ವರಂಜಿತ ಬಾಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದುನಿಂತಿರುವ ಕೆಂಗೋಳಿದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಮಹಾನ್ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಡ್ಡಿಸಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಮೊಡಸಿದರು. ಸಾವು ದಿಸನಿತ್ತು ಉಸಿರಾಡುತ್ತ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸುಳ್ಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಮನುಷ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸತ್ತವನು ಸೇರಬಾರಿ ಎಂಬ ನಾಧಿಸಿದವರು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಈ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಪರತಂತ್ರ ಎಂಬ ಪೃಥ್ವಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದವರು. ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ವತಂತ್ರ, ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಪರಾಧೀನ ಸತ್ತ ಎಂಬ ದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಮೃತವಾಹಿನಿಯಂತೆ ಅನಂತವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದವರು.

ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರು ಭಕ್ತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮೂಢ ಸಂಭಿಕ್ಷೆಗಳ ಮನುಷ್ಯನೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯ ವರಿವರ್ಣನೆ ಅರಿವನ್ನು ಅಧರಿಸಿದ ದೃಢಸಂಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಮವೇ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅತಿಭಾವುಕತೆ ಹಾಗೂ ಶೃಂಗಾರದಂತಹ ಶೃಂಗಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಗೋವೆಯಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ, ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಹರಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಲಕ್ಷ ಶಿಷ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಭಾರತೀಯ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ನಾಸ್ತಿಕ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಂ' ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಹಾಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಉಳಿಯಬಲ್ಲ ಮೌಠಿಕವಾದ ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆ

ಗಳನ್ನು ಮುಘ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ನೀಡಿದರು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯೂರ್ವವಾದ ಮಹತ್ವವಾದ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದರೆ, ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರ ಪ್ರರಣೆ

ದಾಸ ನಾಹಿತ್ರದ ನಿಜವಾದ ಉಗಮ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ವಂದಯುಗದ ಮಹಾಪುನೀಷಿಗಳು ಋಗ್ವೇದದ ವಿಷ್ಣು ಸೂಕ್ತ, ಇಂದ್ರಸೂಕ್ತ, ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ವರಮಾತೃಸ್ತು ಕುರಿತು ಭಕ್ತಿಭಾವ ದರಪಶರಾಗಿ ದಾಸ್ಯಭಾವ ತುಂಬಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ ಭಾಗವತದ ಬಕ್ತಿಯೋಗವೆಂತಲೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ಸವವಿಧ ದಾಸ್ಯ ತತ್ವದ ನಿರೂಪಣೆಯ ನಿರರ್ಪಣೆ “ಶ್ರವಣಂ ಕೀರ್ತನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ನೃರಣಂ ವಾದನೇಪನಂ | ಅರ್ಚನಂ ವಂದನಂ ದಾಸ್ಯಂ ನಮ್ರಂ ಆತ್ಮನಿವೇದನಂ ”

ದ್ವಾದಶ ಸ್ತೋತ್ರ

ನರ್ಮಜ್ಜ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಾರ್ಥಕ ಸಮರ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಮುಘ್ವಾಚಾರ್ಯರು “ನೋದಂ” ಭಾವವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ‘ದಾನೋಹಂ’ ಎಂಬ ದಾಸ ತತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿದೆಂದಿನಿಂದಲೇ ದಾಸ ನಾಹಿತ್ರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು ತಮ್ಮ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದ ಭವಮಮಶರಣಂ’ ‘ಪೀಣಿಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ’ ನಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರು ದಾಸ ನಾಹಿತ್ರದ ಭವಭವಿತವ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ “ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವು ಎಷ್ಟೋ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇದ್ದಿತಾದರೂ ಅದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಬೇರೂರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ನರ್ಪತ್ರ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದು ದ್ವೈತ ? ದ್ವಾಂತವನ್ನು ಮುಘ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದಂದಿನಿಂದಲೇ ಆ ತತ್ವದ ನ್ಯೂರ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹರಿದಾಸರ ಕೂಟ ಹುಟ್ಟಿತು¹ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ದ್ವಾದಶ ಸ್ತೋತ್ರ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ಒದಗಿ ಬಂದಿತು

1 ಶ್ರೀ ಮುಘ್ವಾಚಾರ್ಯರೂ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವು (ಎಂ ಗೋವಿಂದಪ್ಪ) 1964
 ಮುಘ್ವಾಚಾರ್ಯರ 4ನೇ ತತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಂಚಿಕೆ

ದಾಸನಾಹಿತ್ರ ಗುರುಪುಷ್ಪರಿಂದ ಗೀತಗತಿ ಪಡೆಯಿತು ಸರಹರಿ ತೀರ್ಥರಿಂದ ನಾದಸುಧೆಯಾಯಿತು ಶ್ರೀ ವಾದರಾಜರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪದಪದ್ಯ ಪ್ರಾಸಾದಗೇಯತೆಯಾಗಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ವ್ಯವರ್ತಿತ ವಾದ ದಾಸ ಕೊಡದ ಸುಸಂಘಟಿತ ಕವಲುಗಳಲ್ಲಿ ವೇದವೇದಾಂತಾದಿ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ದಾಸಯ್ಯನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಜನಮನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿತು ಪುರಂದರದಾಸರಂತಹ ವೃಣ್ಯ ಪುರುಷರಿಂದ ವೈಬುದ್ಧ ವಾತ್ಸವ ಪಡೆಯಿತು ವಿಜಯದಾಸರಿಂದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಿತು ಗೋವಾಲದಾಸರಿಂದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮಾಧುರ್ಯಗಳ ಭಕ್ತಿ ವ್ಯಳಕವಾಗಿ ತುಳುಕಿತು ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಜಯವೃದ್ಧ ನಾಹಿತ್ರಗಳೆತ್ತರದ ತುತ್ತ ತುದಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಜನನಾಮಾಸ್ತರ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದಯದ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಹರಿದುಬಂದ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಭಕ್ತಿ ಭಾಗೀರಥಿಯಾಯಿತು ಕನ್ನಡ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರ

ಭಗವಂತನ ನಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಏಕಮೇವ ಯುಕ್ತಿಯೆಂದರ ಭಕ್ತಿಯೆಂದೇ ಇದೇ ದಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಮೃತವರ್ಷಿಣಿಯಾಗಿ ಮೈತಳಿದ ಈ ಭಕ್ತಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಹರಿದು ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಜನ ಜೀವನವನ್ನು ವಾವನ ಮಾಡಿದ ಧನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಾಯಿತು

ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸರ್ವೋತ್ತಮನು ಅಚಿಂತ್ಯಾದ್ವೈತ ಶಕ್ತನು ಜಗತ್ತು ಸತ್ತವಾದುದು ಬೇದವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ನತ್ರ ಮತ್ತು ನಿತ್ರ ಸಕಲ ಜೀವರೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅನುಚರರು ಸ್ವರೂಪ ನುಖಾನುಭವವೇ ಮುಕ್ತಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬಕ್ತಿಯು ಮುಕ್ತಿಗೆ ನಾಥನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಮಾನ ಆಗಮಗಳು ನಾಥಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಇವು ಆಕಾರ್ಯ ಮಧ್ಯರ ತತ್ವಗಳು ಈ ತತ್ವಗಳೇ ದಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಾದವು "ಕನ್ನಡ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ತಲಕಾವೇರಿಯಿದ್ದಂತೆ ' 1

ದಾಸಭಾವದ ಪ್ರಭಾವ

ಇದು ಇಂದು ನಿನ್ನಿ ಸ ಕಥೆಯಲ್ಲಾ ರಾವಣನ ಅನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತ ಪ್ನಾ ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ 'ದಾಸೋದರ ಕೋವಲೇಂದ್ರನು' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ ದಿಸದಿಂದಲೂ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರಿಗ ನೋಹಂ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಕ್ತಕವಿ ಸಂತ ತುಕಾರಾಮನೇ ಅದ್ವೈತತೋ ಮುಖ್ಯ ನಾಹಿ ಸಮಾಧಾನ ಗೋಡ ಹೇ ಚರಣಸೇವಾ ತುರಿಯೇ' ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಇದೇ ರೀತಿ 'ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಭಾಗ ವತ ಧರ್ಮ ವಿಚಾರವು ಬಂಗಾಲದ ಚಿತ್ರಸ್ಮರಣ್ಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಜ್ಞಾನೇ ಶ್ವರರನ್ನು ಪ್ರಬಾವಿಸಿತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದಲ್ಲಿ ಸಂತರಾದ ತುಕಾರಾಮ್ ಏಕನಾಥ್, ನಾಮದೇವ್ ಮೊದಲಾದ ಸಂತ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ, ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿತು ಮುಂದೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಗುಣಸ್ತುತಿಯವರೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವ್ಯಾಪಾರಿಕ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಗಿದರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ಭಾಗವತರಿಗೆ ದರಿಹಾಸರ ಕಣ್ಣಿನ ವಿರೂಲನ ಪಂಥರವರವೇ ವ್ಯಣ್ಯಕೌಶಲವಾಯಿತು 1

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಭಾವದ ಪ್ರವಾಹ ದೇಶೋಪಶಾಲ ಹರಡಿ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು ಅದರಲ್ಲೂ ಬಂಗಾಳ, ಮಹಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ತೀವ್ರವಾಯಿತು "ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ್, ಶ್ರೀ ನಾಮದೇವ್, ಶ್ರೀ ಏಕನಾಥ್, ಶ್ರೀ ತುಕಾರಾಮ್, ಶ್ರೀ ರಾಮದಾಸ್ ಈ ಐವರು ನಾಥುಗಳನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ನಾಥು ಪಂಚಾಯತನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದ ಭಾಗವತದ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು 2

1 ಕವಿ-ಕಾವ್ಯ ವರಂವರೆ-ದಾಸನಾಹಿತ್ಯ -ಎನ್ನೆ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಲೇಖನ-
೨ 13

2 'ಕವಿ-ಕಾವ್ಯ ವರಂವರೆ-ದಾಸನಾಹಿತ್ಯ -ಎನ್ನೆ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಲೇಖನ-
೨ 19

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಉದ್ಧಾರಕ ಶಕ್ತಿ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಹರಿದಾಸರ ವಚನಗಳು ನಾಥಕನ ಮಾರ್ಗದ ದಾರಿದೀಕಗಳು ನಾಮೂಹಿಕ ಒಡುಕಿನ ಜೀವಂತ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಅನುಭವವಿದ್ದ ಬೆಳಕಿನ ಮೂಲಕ ವಾಪುರರನ್ನು ಅನುಭಾವದ ಎತ್ತರ ಬಿತ್ತರಗಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬಲ್ಲ ಪ್ರಜ್ಞಾವೃಂಜ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಯುಗ ಯುಗಗಳಿಂದ ನಂಜ್ಯತಭೂಯಿಷ್ಯವಾಗಿ ಕಷ್ಟಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಗಾಡಗೂಡ ಪ್ರಮೇಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು, ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬಿಡದ ದೂರ ನರಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಭಕ್ತಿ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಎಳೆತಂದು ಕನ್ನಡದ ಸುಲಭ ಸರಳ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಾ ಮೃತದ ಗುಣಕುಗಳನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಡದು ಅವರೆಲ್ಲಾ ನಜ್ಜ ಸರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವರು ಹರಿದಾಸರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ, ಯುವಕ ರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ, ಕಡಗೆ ವಾತ್ಸರ್ಯಗಳೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣುವ ತನಕ ಹಂಬಲವನ್ನು ಮೂಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದವರು ಶ್ರೀವೈ ವರಂವರೆಯ ಹರಿದಾಸರು

ಸಂಸಾರವೆಂದೊ ಭಾಗ್ಯವಿರಲಿ, ಕೆನಾರಿ ನೆನೆವಂತ ನೌಭಾಗ್ಯವಿರಲಿ' ಎನ್ನುವ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೌಕಿಕ ಬಿಟ್ಟು ಒಡಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜೈಸಬೇಕು' ಎಂದು ಧ್ಯಾನ ತುಂಬಿ ಮಾನವ ಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು ಇದ ಹಾನಿ ಮಾಡಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ದುಚ್ಚಿದ್ವರ್ಗರಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾನವ ಜೀವನದ ನಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಫಲವಿಡು ಬಾಳ್ವದಕೆ' ಎಂಬುವನ್ನು ಅದು ಮನನ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿತು

ದಾಸರು ನುಡಿದದ್ದೆಲ್ಲಾ ನಾರಾಯಣನ ಕೀರ್ತನೆ ನಡದದ್ದೆಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ನಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಹರಿಸೇವಗೇ ಮೀನಲು ದಾಸರಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಗತಿ ಅವನೇ ಅವರ ಮತಿ, ಭಗವತ್ತೀತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಉಳಿದು ದಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉದೇಕ ಮಡ ಪುತ್ರರಗಳ ಬಾಳು ನಿರರ್ಥಕ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯ ಒಡುಕೆ ನಾರ್ಥಕ ಇದೇ ದಾಸರ ನಿಲುವು ಇದರಲ್ಲೇ ದಾಸರಿಗೆ ಒಲವು

ಭಕ್ತಿರಥದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತರಥದತ್ತ

ದಾಸರ ಮತ ಭಕ್ತಿಯ ವಧ ಅರ್ಥವರಿತ ಕರ್ಮವೇ ಅವರ ನಾರ್ಥಕತೆಯ ಮಾರ್ಗ ನಾಡಿಸ ನಾಡಿಯ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಾಢವಾಗಿ

ಮಿಡಿದ ಪಾಪನಿಯ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಪಾಪನೀತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಿ
 ದಾನರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಬಕ್ತಿ ಇವರ ನಾದನಯ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ಸಿಂಧು
 ರಯನನು ಜನನು ತಮ್ಮ ನವ ದಾನರ ದ್ರಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಗಂಗೋದಕ
 ಮಾತ್ರ ವಿದಂದಿಗೂ ಇಂದಿರಾರಮಣಿ ಒಂದೂದಗುವನುಪ ವಿರಲ
 ಪ್ರಿಯರು ದರಿದಾನರು ದಿಂಬರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮ ವಿದ್ಯನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದಾಗ
 ಅಂಕಿರವದಾನ ವಿರಲ ಅಂತಹೇ ಹರಿದಾನರಿಗೆ ವ್ರದಾನ ಪುರಂದರ
 ದಾನರ ಉಪಾನ್ಯಮೂರ್ತಿ ವಂದರವರವ ವಿರಲ ಇವನು ನಾದಬ್ರಹ್ಮ
 ದಾನಶ್ರೀಧರಗಳ ಕಣ್ಣಿನಿ ತಿರುಪತಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಇವನು ಕಾಂಚನ
 ಬ್ರಹ್ಮ ಉದಯಿಯ ಕುಣಕುಣಿಯುಪ ಕಡೆಗೋಲ ಕೃಷ್ಣ ಅನ್ನಬ್ರಹ್ಮ
 ದಾನರ ದೃಷ್ಟಿಗಿ ದಿವ್ಯ ಅನಂದ ತುಂಬಿದ ದೇವರದೇವ ಈ ಮುದ್ದು
 ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಾಮಗಾನ್ವಿಯ ಭಗವತ್ತೀತಿಕರವಾದ ಗಾನದಲ್ಲಿ
 ಲೀನರಾದಪರು ಹರಿದಾನರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತುಂಟಿ ಮಂದಹಾಸ, ವಿರಲನ
 ಮಿಂಚುಪ ಮುಗುಳ್ಳಗ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭವ್ಯಮೂರ್ತಿ ಹರಿದಾನರ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ
 ಅನುಗ್ರಹಧಾರೆಯಾದುವು

“ನಾಹಂ ವನಾಮಿ ಪ್ರಕುಂಠೇ ನಯೋಗಿ ಹೃದಯೇ ರವಿ
 ಮದ್ವಕ್ತಾ ಯತ್ರಗಾಯಂತೇ ತತ್ರತಿಷ್ಠಾಮಿ ನಾರದ”

ಬಗವಂತನು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಾನಮಾಡುಪುದಿಲ್ಲವಂದಲ್ಲಿ, ಯೋಗಿಗಳ
 ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಂದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವಕ್ತರು ಎಲ್ಲಿ ಗಾನ ಮಾಡು
 ವರೋ ಅಲ್ಲಿ ನ್ನಾಯು ವಿಶೇಷ ನನ್ನಿದಾನದಿಂದ ವಾನಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ
 ಅಂತಹ ವರಮ ಭಗವದ್ವಕ್ತರು ವರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದಾಡಿ ವಾಡಿದ ಗಾನಾ
 ಮೃತವೇ ಹರಿದಾನ ನಾಹಿತ್ಯ ದಾನರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತನ
 ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಇದ್ದೂ ಇರದಂತಿರುತ್ತಾರೆ ಅರಿತೂ
 ಅರಿಯದಂತಿರುತ್ತಾರೆ ಮೂಕರಂತ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ
 ಅಳುತ್ತಾರೆ ನಗುತ್ತಾರೆ ನಕ್ಕು ನರಿಯುತ್ತಾರೆ, ಮೂಗಿ ವಾಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಡಿ
 ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ ಇಂತಹ ಅನಂದ ಭಗವದನುತ್ಪಾದ ಅನಂತ ಜನ್ಮಗಳ
 ಸಾಧನಯು ಎಲ ಆ ಫಲದ ರನರೂಪವೇ ಹರಿದಾನ ನಾಹಿತ್ಯ

ಜೀವನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಪ್ತವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅನುಭವಿಗಳು, ಅನುಭಾವಿಗಳು, ಆವರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹರಿದಾಸರು ಇವತ್ನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ದೇಹದ ಮೂಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಸದ ಅನುಸಂಧಾನ ದಾಸರ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರತಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಿಗ್ಗುವ, ಬಗ್ಗುವ, ತಗ್ಗುವ, ನೆಗ್ಗುವ, ಕುಗ್ಗುವ, ಮುಗ್ಗುವ ಕಡಗ ಅಗ್ನಿಯೊಳಗೆ ಬದ್ದು ಭಗ್ನವಾಗುವ ಈ ಮಾನವ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಅನಗತ್ಯ ಮಮಕಾರ ಇಚ್ಛಿರುವವರ ಬಳಗಣ್ಣು ತರನುವ ದಾಸರು “ಕಲ್ಪಿಸೂಕಗ ಸೂಡು ಹರಿಯ, ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದಲಿ ನೋಡು ಮೂಜಗ ಧೂರಯ ಎಂದು ಅಂತರಂಗದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಪ್ಪಿ ನಿದ್ರೆಯ ನಿಶಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಮರರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರ

‘ನಾಮೋಸ್ತಿ ಯಾವತೀ ಶಕ್ತಿಃ ವಾವನರ್ಹರಣೇ ಹರಃ.
ತಾವತ್ಕರುಂಸ ಶಕ್ತೋತಿ ವಾತಕಂ ವಾತಕೀ ಜನಃ’¹

ಬಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಕ್ಕೇ ವಾವ ಪರಿಹಾರಮಾಡಲು ಎಷ್ಟು ನಾಮಾರ್ಥವಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ವಾವಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಎಂತಹ ವಾಪಿಗಳಿಗೂ ನಾಮಾರ್ಥವಿಲ್ಲ ಇದನ್ನೇ ದಾಸರು “ಪರಿಸ್ಮರಣೇ ಮಾಡೂ ನಿರಂತರ ಪರಗತಿಗಿದು ನಿರ್ಧಾರ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ‘ಕರಿಯುಗದಲಿ ನಿನ್ನ ನಾಮವ ನೆಸದರೆ ಕುಲಕೋವಿಗಳು ಉದ್ಧರಿಸುವುದೇ ರಂಗಾ ಎಂದು ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ತವನ್ನನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದ ಜನನಾಮಾಸ್ಮರಿಗೆ ಕೇವಲ ನಾಮಸ್ಮರಣ, ಭಕ್ತಿರಥದ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಿ ದಧ ಹಿಡಿಸುತ್ತದ ಎನ್ನುತ್ತಾ ‘ದಾರಿಯಾವುದಯ್ಯಾ ವ್ಯಕುಂರಕಿ’ ಎನ್ನುವ ಪರಿಗಲ್ಪಾ ಅಲ್ಲಿದ ನಮ್ಮ ಮನ, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ನುಮ್ಮನೆ’ ಎಂದು ‘ಒಂದೇ ಕೂಗಳತ’ಯ ವ್ಯಕುಂರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ

ನರ್ವದೇಶವು ವ್ಯಣುದೇಶವು, ನರ್ವಕಾಲವು ವರ್ವಕಾಲವು, ನರ್ವ ದೇವರು ದಾಸವಾತ್ರರು, ನರ್ವಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರವು, ನರ್ವಕೆಲನಗಳೆಲ್ಲ ವ್ಯೂಹಿಯು, ನದ್ವಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ದ್ವಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ದಾಸರು

1 ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ “ಕೃಷ್ಣಾಮೃತ ಮಹಾರ್ಣವ”

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾನಸ ಪೂಜೆಯ ಮದತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಸ್ವಾಸವ
ಮಾಡಿಲೋ ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥದಲಿ ನಾನು ನೀನಂಟಿದಂಕಾರವ ಬಿಟ್ಟು' ಎಷ್ಟವ
ದಾನರು ನಾರಾಯಣನಂಬ ನಾಮವ ನಿಮ್ಮ ನಾಲಗೆ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿರಯ್ಯಾ
ಎಂದು ಕೆರೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ದಾರಿಗೂ ಗೂತ್ತು ನಾಮಸ್ತರಣಯ ಮದತ್ವ
“ದಾರಿಯೆಯ್ಲವ ಧಾರಯಸರಯಲು ನಾರಾಯಣಸ್ತರಣೆಗ ನರಿಯಯವ.
ದಾನರು ಇದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಕಂಡದ್ದಾದರೂ ಏನು ? “ಬಟ್ಟದಂದ ದುರಿತವು
ನುತ್ತಮುತ್ತಲೊಯಿರೆ ಕೃಷ್ಣನಾಮದ ಕಡಿಬಿದ್ದು ಬೆಂದುಹೋದದ್ದು ಕಂಡ

ಅನ್ಯತನಾಹಿನಿ

ಹರಿದಾಸರ ಕಾವ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಅನದೃಶ ಅವರ ದೃತಿಭ ಗೌರಿಚಂಕರ
ನಣ್ಣವನುಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಸುವ, ಒಗ್ಗಿಸುವ ಹದಗಾರಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿದ
ಅತಿನೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿದೆ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ
ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಿರುವಿನ ಮೂಲಕ ಶಾಶ್ವತ ಮೌಲ್ಯ ನೀಡಬಲ್ಲ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿ
ಹರಿದಾಸರದು 'ತಾನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ ಹರಿದಾಸರೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ 'ಕಾಗದ
ಒಂದಿದೆ ನಮ್ಮ ಕಪುಲನಾಭನದು "ವಡ್ಡವ್ವಾರ ಮಂನಿಸಕಾಯಿ 'ಜೋಡೀ
ನಗಾರಿ ಮೇಲೆ ಕೈಯು "ರಾಗಿಯು ತಂದಿರಾ "ಕಲ್ಲು ನಕ್ಕರೆ ಕೊಳ್ಳಿರೋ"
ಪೀಗಯೇ ದಾಸರೆ ನೂಕ್ಷ್ಮತೆ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ
ಪಾಡಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹರಿದಾಸರ ವೇಣುಗೀತೆ ಭ್ರಮರಗೀತೆ, ಗೋಪಿಯರ ವಿರಹಗೀತೆ,
ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ತುಂಬಾಳಗಳು, ದಾಸ ನಾಹಿತ್ತರ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನುಂದರ
ದೃಷ್ಟಿಗಳಾಗಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿವ ರನಾಸುಭವದ ರಮಣೀಯ ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ಹರಿ
ದಾಸರ ಕೃತಿಗಳು ಲೌಕಿಕದ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ ಅಲೌಕಿಕ ನಂತೋದವನ್ನು ಧಸ್ತೆ
ಯನ್ನು, ನಾರ್ಡಕತೆಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ ಅಮೃತಪಾನಿನಿಯಾಗಿವ "ಅತ್ತ
ನಿವೇದನೆಯಿಂದ ಮುದಲಾಗುವ ಈ ಕೀರ್ತನವಾಹಿನಿ, ಹರಿದಾಸರ
ಅದರೋಕ್ಷಾನುಭವದಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ಧಿಸಿ ಕಡೆಗ ನಳಾಗ್ಯ

ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನದ ಹೆಗ್ಗಡಲನ್ನು ಹೊಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆ 1

ಅಂಕಿತ ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

ತಮ್ಮ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದ ವೃತ್ತಿ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕಡಯಲ್ಲೂ ಮುಢ್ಢಾಚಾರ್ಯರು 'ಆನಂದತೀರ್ಥ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಹಾಕಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಗಾನ ಮಾಡಿ ಒಲಿಸುವ ಭಕ್ತರು ಅಂಕಿತ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ತೋರಿಸಿದರು. ಹರಿದಾಸ ನಾಸಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪುರಂದರದಾಸರ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಂತೆ 'ಅಂಕಿತವಿಲ್ಲದ ವೇದ ನಿಷಿದ್ಧ ಅಂಕಿತವಿಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯ ವೋಭಿನದು' ಮುದ್ರಿಕೆ ಅಥವಾ ಅಂಕಿತ ವನ್ನು, ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದ ಗುರುಗಳಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸ್ವಪ್ನನೂಚನೆಯಂತೆ ಯಾಗರೇ ದಾಸರು ಪಡೆಯುವುದು ರೂಢಿ ಆಸೇಕ ಹರಿದಾಸರ ಅಂಕಿತ ವಿರಲ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕಡೆಯಾದರೂ 'ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ದಯವದನ' 'ಕಾಗಿಸೆಲೆಯಾದಿಕೇಶವ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯದೈವವನ್ನೇ ಅಂಕಿತ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ದಾನ ನಾಸಿತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಶ್ರೀ ವಾದರಾಯರು 'ರಂಗವಿರಲ' ಅಂಕಿತದ ಮೂಲಕ ವಿರಲ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದರು 'ಪುರಂದರವಿರಲ' ಅಂಕಿತ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ವಾಯಿತು ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಜಯವಿರಲ, ಗೋಪಾಲವಿರಲ, ಜಗನ್ನಾಥವಿರಲ ಹೀಗೆ ವಿರಲ ಪರಂಪರೆಯ ಅಂಕಿತದ ಹರಿದಾಸ ಪಡೆಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಗುರುಗಳು ಅಂಕಿತ ನೀಡುವಾಗ ಅಂಕಿತ ಪದವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಹಾಡು ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗಿ ಗುರುಗಳ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಕಡೆಯಾಗುವಂತೆ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗು ವುದು ವಿಜಯದಾಸರು ಗೋಪಾಲದಾಸರಿಗೆ ಅಂಕಿತ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದಾಗ

1 ಡಾ|| ಎ|| ಎನ್|| ಸಾಗರತ್ನ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಡಾ|| ಜಿ|| ವರದಾಜಾರಾವ್ ಅವರ ಲೇಖನ ಪುಟ 2

“ಗೋವಾಲ ವಿರಲ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವೆನು
 ಕಾವಾಡು ಈ ಮಾತನು” ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕಡೆಯನುಡಿಯಲ್ಲಿ
 “ಅಂಕಿತವ ನಾನಿತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕಿಂಕರಗೆ ಲೌಕಿಕದ
 ಡೊಂಕು ನಡತೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ಜನುಮ ಜನುಮದಲ್ಲಿದ್ದ
 ದಂಕನಿಕರವ ತೊಲಗಿಸಿ

ದಂಕವೃದ್ಧದಂತ ಕಾವ್ಯ ದಂಕವುದು
 ಸಂಕಟಗಳೆಲ್ಲದಾಗ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣನು ನಿನ್ನ ವಿಜಯವಿರಲ
 ಇಂದು ಅಂಕುರವ ಛೇದಿಸಿ ಧೂಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ

ಅಂಕಿತ ಹಾಗೂ ಹರಿದಾಸದೀಕ್ಷೆ ಎಲ್ಲ ಹರಿದಾಸರಿಗೂ ಆತ್ಮಗತ್ಯ
 ಪುರಂದರದಾಸರಿಗ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ತಪ್ಪ ಮುದ್ರಾಂಕು ಮೂಲಮಂತೂ
 ವದೇಶ, ಹರಿದಾಸದೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಪದ ಪದ್ಮರಚನೆಗೆ ಕಾವ್ಯಾಂಕಿತ ಲಜ
 ಪಾದಾಗಲೇ ಅವರ ಹರಿದಾಸನ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಯಿತು ‘ಶ್ರುತಿ
 ಸ್ಮೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಹರಿದಾಸ-ಪ್ರತಾಪರಣ್ಣಗಳ ವಾಚನ
 ಹರಿಬಜನ ಹಾಗೂ ನದಾಚಾರ ದಾಸರಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಾಡಾದವು “ನಾಲ ಮಾಡಲಿ
 ಬೇಡ, ನಾಲದೊಂದೆನಬೇಡ, ನಾಲಗನಂಬ ಚಿಂತಬೇಡ” ಎಂಬ ನೀತಿ ಹರಿದಾಸರ
 ದಾಯಿತು ‘ಕಾಲಲಿ ಗಜ್ಜೆ ಕಪ್ಪಿ ನೀಲವರ್ಣನ ಗುಣ ಆಲಾಪನುತ ಒಲು
 ಓಲಗೆ ಮಾಡುವಂದ ಮದುಕರ ವೃತ್ತಿ’ ಹರಿದಾಸವೃತ್ತಿಯನಿಸಿತು ಕೊರಳಲ್ಲಿ
 ತುಳಸೀಮಾಲ, ಉರ್ಧ್ವವೃಂದ್ರ, ದಂಡಿಗೇ, ಬೆತ್ತ, ಗೋವಾಲಯುಟ್ಟಿ, ಚಿಟಿಕೆ,
 ಗಾಯನ, ಸರ್ಪನ, ಹರಿವಾಣನೇವೆ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯಯಾಯವಾರವೃತ್ತಿ ಇದೇ
 ಹರಿದಾಸನಂಸ್ಮೃತಿಯಾಯಿತು ಹರಿದಾಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಮಸ್ತಪ್ತ
 ‘ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ’ ಗ್ರಾಸಕ್ಕೆದ ಪೂಜೆಗೆ ದರರ ಮನೆಗಳ ಪೂಜ್ಞ ಕಾಸುಗಳನು
 ವರು” ಹರಿದಾಸರಲ್ಲಿ “ಡಂಬಕದ ತುಳಸೀಮಾಲ ಧರಿಸಿ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ
 ಜನರ ಮುಂದೆ ಸಂಭ್ರಮ ಉಡು ಒಯನುವವರು” ಹರಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಾ
 ತ್ರಿಕ ನಾದನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಭಗವದರ್ಪಣಭಾವದಿಂದ
 ಮುನ್ನಡವೆ ಭಾವವು ಹರಿದಾಸಭಾವ ಸ್ವರೂಪವಾದ್ದಾರ ಹಾಗೂ
 ಲೋಕೋಪಕಾರ ಹರಿದಾಸವೃತ್ತಿತ್ವದ ವಿರಚು ಮುಖಗಳು “ಕಾಯಲಾರನು
 ಕೃಷ್ಣ ಕಂಡವರ ಬಾಗಿಲನು ನಾಯಕುನ್ನಿಗಳಂತೆ ಪರರ ಓಡಿಸುತ” ಎನ್ನುವ

ಭೃಷವಿರಬೇಕು. ಮನೆಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಪ್ಪಿಸಿದ್ದೂ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೆರಾಗ್ನ ತಳೆದಿರಬೇಕು

“ದಂಕಜನಾಭ ಪ್ರಾ ಪ್ರರಂದರ ವಿಲಸ ಅಂಕಿತವನಗಿತ್ತ ಗುರುಪ್ರಾಸ ಮುನಿರಾಯ ” ಅಂಕಿತ ದೊರತೊದನೆಯೇ ಪ್ರರಂದರದಾಸರಿಗಾದ ಆನಂದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ ‘ ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ಆನಂದ ನಂಬ್ರಮ ಇನ್ನೆನ್ನೆನು ಪರಿ ದಾಸರ ನಂಗ ರೊಲೆಯಿತು ಎನಗಿಗ ಇನ್ನೆನ್ನೆನು, ವರಗುರು ಉವದೇಶ ಎನಗಾಯ್ತು ಇನ್ನೆಗ ಇನ್ನೆನ್ನೆನು ’ ಅಂಕಿತದೊರೆತೊಡನೆಯೇ ಮಾಯದ ನಂನಾರ ಮಮಕಾರ ತಗ್ಗಿತು ತೋಯಜಾಕ್ಷನ ನಾಪು ಜಪ್ಪೆಯಲಿ ನೆಲಸಿತು ಹಲವು ವೈವಗಳೆಂಬ ಹಂಬಲ ಬಿಡಿಸಿತು ಜಲಜನಾಭನ ಹೃದಯದಿ ಧ್ಯಾನ ಸಂಸಿತು

ತಮಗಾದ ಅಂಕಿತವ್ರದಾಸಕ್ರಮವನ್ನು ಒಂದು ನುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ರುವ ವಿಜಯರಾಯರು “ಗುರುದಾಸರಾಯರೆನೆಗೆ ದಾಸತ್ವನೀಡೋಕ್ರಮ ಕರುಣದಿಂದಲಿ ಪ್ರಾಸಕಾಶಿಯಲಿ ಪರುವದಿ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಪೇಳುವೆನು”, ‘ತೈತ್ತಿರಿಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣದ ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರವ ಮನದಿ ಹೇಳಿಸತ, ತತ್ವಗಳ ಅನುವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿತ್ತಾ ವನಜನಾಭನವಾದ ತುಕಿವಂಧ ಶಕ್ತಿಗೆ ಧನವದ ರೂಪ ದಂಕಿತವ ಕೊಟ್ಟು ಅನುನಯದಿಶಾಂತಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಎಂದಿದ್ದಾರ ವಿಜಯ ದಾಸರು ಅಂಕಿತ ಪಡೆದ ಹರಿದಾಸರಿಗ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ನ್ನದ್ದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ‘ತಪ್ಪಮುದ್ರಾಂಕಿತ ಧರಿಸಬೇಕು ಅನ್ನವಾನಾದಿ ಗಳ ಆವನಕ್ಕೆ ಬೀಳದಿರಬೇಕು ಅಂದವರು ತನಗ ಒಹುಒಂಧುಗಳು ಎನ ಬೇಕು ಇಂಪ್ರಿಯಗಳನು ಸಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ವಾವವದ್ದದಿ ನಿಶ್ಚಿತಿರುಗಬೇಕು, ಕ್ಷಮೆಯ ಕುರುಹನಂವೆನಿಸಬೇಕು ನದಾ “ಎನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡೋದರಿ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ,

ದಾಸಕೂಟಿ-ವ್ಯಾಸಕೂಟಿ

ದಕಭರದಿವಕ ನದಿ ನಪ್ರಾಸನ ಎಂಬಂತ ನವೀನಪ್ರಾಸರೆಂದೇ ಪ್ರಾತರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಸರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಸಕೂಟ ನಂಘಟಿತವಾಗಿ ಚಾಲನ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆಯಿತು. ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ಹರಿದಾಸದೀಕ್ಷೆಯು ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ದಾಸ

ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೌರವವಿತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕುರುಡು ಸಂಚಿಕೆಯ, ಮೌಢ್ಯದ ಬಿಗಿ ಮುಷ್ಕಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಲು ಅದು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು ದಾಸಕೊಂಡ ಜನರದಿನವಿನದ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಸಾಲಗಯಾಯಿತು ದಿನಸುತ್ತದ ಒಡುಕಿಸ್ತಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯನ್ನೂ ಸಬ್ರತೆಯನ್ನೂ, ಸಮಾದಾನವನ್ನೂ ಉದ್ದೀಪಿಸುವ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಸಕೊಂಡ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಒದವರ ಕಡಪರವಾದ ದಾಸಕೊಂಡ 'ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿ ಸಮ್ಮಭಾಗ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮೋಡಿಸಿತು ದಾಸಕೊಂಡ ಕನ್ನಡನಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತಗಳಿಗೆ ಚಿರಂಜೀವಿಶಕ್ತಿಯಾಯಿತು

ದಾಸಕೊಂಡ ದ್ವನಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಿಂತಲೂ ಮೇಲೆ 'ಮಾನವ ಜನ್ಮ ದೂಡ್ಡದು'—ದ ದಾನಿ ಮಾಡಲುಬೇಡಿ' ಎಂದು ದೇಳಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಎತ್ತರವನ್ನು ತನ್ನ ನಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಬಿತ್ತರಿಸಿತು ದಾಸಕೊಂಡ ದಲ್ಲಿ ದರಿದಾನರೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬ ಎಂಬ ಆತ್ಮೀಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿತ್ತು ಅದರೆ ದಾಸಕೊಂಡ ಆದರ್ಶ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ನಿಯಮಾವಳಿ ಎನ್ನುವ ನೇರ ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎಂದೂ ಪಡೆಯದಿಲ್ಲ ಅದರ ಅಗತ್ಯವೂ ಅದಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ ದಾಸಕೊಂಡ ದವವದ್ಯಗಳನ್ನು, ಕೃತಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ದವರನಾಮ ಸುಳಾದಿ ಉಗಾಭೂತಗಳನ್ನು ದಂಡಕ ವೃತ್ತನಾದುಗಳನ್ನೂ, ಕಾವ್ಯ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಪಾಠ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾರಸ್ವತ ಬಂಡಾರಪಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ದಾಸಕೊಂಡ ಅತ್ತಂತ ವಿಚಾರವಂತ ಪರಿನರದಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಬಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಿತು.

ವ್ಯಾಸಕೊಂಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಬಕಕೆಯಲ್ಲಿ ಒರದಿದ್ದರು ಪದಪ್ರಾಸರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ಸಮಗ್ರವ್ಯಾಸಂಗದ ಮೂಲಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ವ್ಯಾಸರಾಜರ, ತರ್ಕತಾಂಡವ ನ್ಯಾಯಾಪ್ತ ಚಂದ್ರಿಕಾಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತರೆಸಿಕೊಂಡವರು ವ್ಯಾಸಕೊಂಡ'ವರನಿಸಿದರು "ಮೂಲಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಟೀಕಾಟೀಪ್ರಣಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಖಂಡನ ಮಂಡನಗಳಿಂದ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಮೊರತುವ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತರು ಮತ್ತು

ಅಪರ ಅಸುಯಾಯಿಗಳು ವ್ಯಾಸಕೂಟ ದವರೆಸಿಸಿದರು ಅದರ ನಾರಭೂತ ವಾದ ತತ್ವಾಮೃತವನ್ನು ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಸಿದವರು ದಾಸಕೂಟದವರೆಸಿಸಿದರು 1

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ತಮ್ಮ ಅಗಾಧ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವ್ಯಾಸಕೂಟದ ಪೂರ್ವಕ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿದಂತೆಯೇ ವಾಂಡಿತ್ಯ ವೈದ್ಯಮಿ, ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಪ್ರಸಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಎತ್ತರದ ಭಗವದ್ವಕ್ತಿ, ನಾಥಸಂಗೀತ, ಪರಿವಾಸ್ಯವೃತ್ತಿ, ಲೋಕನೀತಿ, ಶ್ರೀನಾಮಾಸ್ತನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಕಳಕಳಿಯಿಂದಲೂ ದಾಸಕೂಟದ ಜಾಲನಶಕ್ತಿಯಾದರು ವ್ಯಾಸಕೂಟದವರು ವೇದಾಂತ, ಚಿಂತನ, ಮಂದನಗಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರೆ ದಾಸಕೂಟದವರು ನಾಮನೃಣೆ ಪರಿಕರ, ಭಜನೆ, ಮೂಲನವ್ಯೂಜಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ವ್ಯಾಸಕೂಟದವರು ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆ, ಮನನ, ಗ್ರಂಥಸಂರಕ್ಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಗ್ರಂಥನು ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರೆ ದಾಸಕೂಟದವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ದೀರ್ಘವಾದ ವಾಕ್ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೇ ನಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ ವ್ಯಾಸಕೂಟದ ಅಂತಿಮ ಗುರಿಯಾದರೆ ಲೋಕೋಪಕಾರ ಹರಿವಾಸರ ಅಂತಿಮ ಧ್ಯಾನ ವಾಯಿತು ವ್ಯಾಸಕೂಟ ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಒಂದು ದಾಸಕೂಟ ಜಾನಪದಗತ್ತನ್ನು, ಗ್ರಾಮ್ಯದ ಗಮತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ನಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಧ್ವನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು "ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಾಲಲಿ ಕೆಚ್ಚಿ ಲಜ್ಜೆ ಬಿಟ್ಟು ಹರಿಯ ನಾಮ ಗಜನಿ ಮಾಡುತ್ತ ಅಫವರ್ಜಿತ ವಾಗಿದ್ದವರ ಸಂಘ ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆತ್ತು ಅದರೆ ವ್ಯಾಸಕೂಟದವರಿಗೆ ಈ 'ಸಂಘ'ದ ಸಂಘವೆನಿಸಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ದಾಸಕೂಟದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಂಘವಾಗಲೇ ನಾಥಸಂಘವಾಗಲೇ' ಎಂದರವಾಸರ ಈ ಸಿದ್ಧವಾಕ್ಯ ದಾಸಕೂಟದ ಸಿದ್ಧನಾಥನಿಗಳನ್ನು ದಾಸನಾಹಿತ್ಯದಿಂದಲೂ ಮುಂಕ್ಷನಾಥವೆಂಬುವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತಹುದು

1 ಸಮಗ್ರ ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ (ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ.)' ದಂದಾನ ನಾಹಿತ್ಯದ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ - ಡಾ|| ಕೆ.ಎಂ. ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಪು 370

“ಕಾಮಧೇನು ಚಿಂತಾಮಣಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಾದ ನ್ವಾಮಿ
ಪ್ರೇಮದಿಂದಲಿ ನೆನೆಯುವವರ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಣೆಯುಂಟೇ
ನಾಮಾಸ್ತು ಸ್ತುತೋ ಈತ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಸಂಪದವಿಗಳಿಗೆ
ಆ ಮದಾ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ದಾರ್ಡ್ರ ಭಕುತಿಯ ಕೊಡುವ”

ಹರಿದಾಸರ ಹೃದಯದೈವ ವಿರಲ

ಒಂದುತೇಕ ಹರಿದಾಸರ ಅಂಕಿತ ‘ವಿರಲ’ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು ಹರಿದಾಸ ಪದದಲ್ಲಿ ವಿರಲ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ವಾಕ್ಯವೆಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿರಲ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರತೀಕವೆಂದೂ ಎಲ್ಲ ಹರಿದಾಸರೂ ಕೀರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ ಪಂಥರಾವ್ವರ ಕನ್ನಡದ ಪಂಡರಿಗಯಾಗಿದ್ದು ಅರಸೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುರಂಗಪಳ್ಳಿ ಎಂದಿತ್ತು

೧೨೫೬ ರ ಹೊಯ್ಸಳ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಈ ಶಾಸನದ ಒಕ್ಕಣೆ ಹೀಗಿದೆ “ಶಕವರ್ಷ ೧೧೫೬ ನೆಯ ದುರ್ಮುಖಿ ಸಂವತ್ಸರ ವೃಷ್ಯ ಬಹುಳ ಏಕಾದಶಿ ಯಂದು ವಿರಲ ದೇವರಿಗೆ ಬೀಮರದೀ ನದೀತೀರ ಸಂನಿವಿಪ್ತ ಪಂಡರಗೆ ನಾಮಾನಂ ಮಹಾಗ್ರಾಮ ಮಧಿಪಾಸತೇ ಪಂಡರೀಕ ಮನಃ ಕುಮುದ ವಿಕಸ ಸುದಾಕರಾಯ ಬಗವತೇ ವಿರಲದೇವಾಯ ” ಮರಾರೀ ಸಂತರೆಂತೂ ವಿರಲ ಕನ್ನಡಿಗರ ದೇವರೆಂದೇ ವಾಕಾ ಡಂಗೂರ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರ ಸಂತ ನಾಮದೇವನ ‘ಕಾನಡಾ ವಿರಲವೋ ನಾಮ ಬರವೇ ರೂಪ ಒರವು ದರ್ಶನ ಒರವೇ ಕಾನಡಿಯಾ’ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೂ, ಜ್ಞಾನದೇವನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಭಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಾನಡಾ ಹೋ ವಿರಲೂ ಕರ್ನಾಟಕೂ’ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೂ ವಿರಲ ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡಿಗ ದೈವವೆಂಬುದನ್ನು ನಮದಿಸುತ್ತಿವೆ ಶಕ ೧೨೨೫ ರ ಸುಮಾರಿ ನಲ್ಲಿದ್ದ ಚೌಡರಸನ ‘ಅಭಿನವ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ’ ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿರಲಾಷ್ಟ ಕವ್ಯಾ ವಿರಲ ಮೂರ್ತಿಯು ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯೆಂದೇ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ ಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರೂ ತಾವು ಸ್ತೂವಿಸಿದ ಅಷ್ಟ ಮರಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಥಮ ವಿದ್ಯರಿಗೆ ವಿರಲ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರು ಜಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ಪಂಥರಾ

ವರದ ಬಳಿಯ ಭೀಮಾ ತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಸನ್ಮಾನಾವೇಷೆ ನೀಡಿದರು. ಮದ್ಯಾಹ್ನಾಹಾರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಮಾಧವತೀರ್ಥರೂ ಬೀಮಾತೀರದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಜರಂತೂ 'ರಂಗ ವಿರಲ' ಎಂದೇ ಅಂಕಿತ ಹಾಕಿ ದರಿದಾಸನಾಹಿತ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿದರು. ವಿಜಯನಗರದ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲನ ಗುಡಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಧನೆ.

ವಿರಲ ವ್ಯರಂದರವಾಸರ ಅರಾಧ್ಯದೈವ ಈಗಲೂ ಪಂಥರಾಪ್ತರದಲ್ಲಿ ವಿರಲನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯರಂದರವಾಸರ ಕೆಂಬ ಎಂದು ಒಂದು ವೈಷಯ ಕೆಂಬವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯರಂದರವಾಸರ ನಾಹಿತೃವೆಂತೂ ಮಠಾರಿಯಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂತಮಾಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಗಣ್ಯ ನ್ಯಾಸವಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ 'ಕರ್ಣಾಟ'ದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಸಂತ ವಿರೋಚಾ ಅಣ್ಣ ದತ್ತರವಾರರು ತಾವು ವ್ಯರಂದರವಾಸರ ಅಂತಾಪತಾರಿಗೆಂದೂ, ಅವುರ್ಣವಾಗಿದ್ದ ಇಷ್ಟಶೈವರು ಸದನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ಜೊಣೆಯನ್ನು ತಾವು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲರಂದೂ ದೇವತೆಗಳ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಆಜಗಾಂವಿಕರ್ ಎನ್ನುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಾವು ಒರೆಯುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕವಿಚರಿತಾ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವವರು, ವಿರೋಚಾ ಅಣ್ಣ ದತ್ತರವಾರ್ ಅವರ ಮೂಲ ವ್ಯರಂದರವಾಸರ ಹಾಗೂ ಅವರ ನಾಹಿತೃದ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಬಾಪದ ಘಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ

ವಾಸಕೂಟದ ದರಿದಾಸರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಾವಕವೂ ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆಯಿತು. ವ್ಯರಂದರವಾಸರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯರೆಂದೂ ನಾಡು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದದಿಸೈದನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಕೇವಲ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಗಳ, ವಿದ್ವಾಂಸರ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಸೊತ್ತಾಗಿದ್ದ ಸಂಗೀತ ಕಲೆ ಶ್ರೀನಾಮಾಸ್ಯನ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ತಲುಪಿಹೋದ ವ್ಯರಂದರವಾಸರಿಂದ,

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಬಿರುದಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವ ನಾದನ ಪ್ರರಂದರ ದಾಸರದು ಹಕ್ಕಿಪದದಲ್ಲಿ ತತ್ವಬಂತನಪನ್ನು ನಾಡಿನ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಬೇಕೆಂಬ ದಾಸರ ಅಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಬಾವಿ ಮಾದ್ರಪದ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು ರಾಗಲಯಬದ್ಧ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಮಿತವಾದ ಉತ್ತಮ ಬೋಧಯನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಅವು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವು ಎಂಬುದನ್ನರಿತ ದಾಸರು ಮಾತನಾಡುವ ಬದಲು ಹಾವತೊಡಗಿದರು ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಸೋವ್ಯ ಸಲಿವುಗಳನ್ನು, ನಿಜದ್ರವ್ಯಾಂತಗಳನ್ನು ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಚಿಂತನ ಶಿಲರನ್ನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು

ಪ್ರರಂದರದಾಸರು ಸಂಗೀತದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದರು ಇಡೀ ಸಂಗೀತವದ್ಧ ತಿಯನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವದ್ಧತಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಗೂಳಿಸಿದರು ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಸರಳವಾದ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವ ಮಾಯಾಮಾಲಕವಗಿ-ಳ ರಾಗಪನ್ನಾರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸರಳಪರನ, ಜಂಟಿ ಪರನ, ಅಲಂಕಾರ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಅವನ್ನು ದಾಟಿದೂಡ ಸಂಪೀ ಕಲಿಯಲು ಅನುಕೂಲ ಆಕರ್ಷಕವನಿಸುವಂತವ ಪಿಚ್ಚಾರಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಇಂದಿಗೂ ಅವರ 'ಲಂಬೋದರೆ ಲಕುಮಿಕರ' ಹಾಗೂ 'ಕೆರೆಯ ನೀರನು ಕೆರೆಗೆ ಚಲ್ಲಿ ಪರಪ ವಡವಪರಂತೆ ಕಾಣೆರೋ ಕೃತಿಗಳೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರವಚದ್ದಾರೆ ಪ್ರರಂದರದಾಸರು ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಮುದ್ದುಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯರಾಗವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದರು ಸಂಗೀತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಗಳು ಹೊಸ ಆಯಾಮ ವಡೆದು ಅವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದುವು ಆ ಮೂಲಕ ದಾಸರು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಮಾದ್ರಪ ಮಾಡಿದರು ದಾತುವಿಗಿಂತ ಮಾತು ಮುಖ್ಯವಾಗುವ ಕೀರ್ತನೆ ಗಳನ್ನು ದಾಸರು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ, ರಾಗ, ಭಾವ, ತಾಳಗತಿ ಹಾಗೂ ಅವ್ಯೂಪ- ರಾಗಗಳ ಸಂಚಾರ ವ್ಯವಿಧಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ 'ಕೃತಿ ಯಂಬ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಮೂವು ಮೂದರಿಗೆ ಪ್ರರಂದರದಾಸರೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ವ್ರಾಯಶಃ ಮುಂದಿನ ವಲ್ಲ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರುಗಳಿಗೂ ಪ್ರರಂದರದಾಸರು ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದರು ಪ್ರರಂದರರ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಪುಂದ ಒಂದ ಎಲ್ಲ ಹರಿದಾಸರು

ನಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸ್ವಂದಿಸಿ ಕೈತಿರಚನೆ ಮಾಡಿದರು ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು, ನರಪುರದ ಆನಂದದಾಸರು ಮುಂತಾದವರಂತೂ ಸ್ವತಃ ನಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸ ರಾಗಿದ್ದವರು

ದಾಸನಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತ

ಹರಿದಾಸನಾಹಿತ್ಯದ ವ್ಯವರ್ತಕರಾದ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ಮಧ್ವನಾಮ' ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿ, ಮುಂದೆ ಒಂದೆ ಎಲ್ಲ ಹರಿದಾಸರಿಗೂ ತಾವು ಆನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ತತ್ವದ ಮೂಲಸೆರೆಯನ್ನು ದಿಗ್ವಿವಿಧವಾಗಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ, ಸ್ವಾಯಾಮೃತ, ತರ್ಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವದರ್ಶನಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ವ್ಯಾಸರಾಜರು "ವಾಪದ ಆಡವಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕಾಮದ ಬೆಂಕಿಗ ಮೂದ. ಮೋದದ ಮೂಡಕ್ಕೆ ಬಿರುಗಾಳಿ, ಕೋವದ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸರ್ವ ಸಂಸಾರಸರ್ವಕ್ಕೆ ಗುಡವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣವ ವಾದ ನೇವೆಯೊಂದೇ ಎಂದು ನಾರಿದರು ಅವರ 'ಸಂತತದಲಿ ನಿನ್ನ ನಾಮ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ! ಅಂತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಲೋ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣಾ' ಎನ್ನುವ ಪದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ದ್ವಾರದನೋತ್ತರದಲ್ಲಿಯ ಸಂತತಂ ಚಿಂತ ಯೇನಂತಂ ಅಂತಕಾಲೇ ವಿಶೇಷತಃ' ಎನ್ನುವ ನೋತ್ರದ ಕನ್ನಡ ಭಾವವೇ ಆಯಿತು

ವಾದಿರಾಜರಂತೂ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ತಾತ್ವಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಿಗಂತವನ್ನೇ ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಅವರ ವೈಕುಂಠ ವರ್ಣನೆ, ಸ್ವಪ್ನಪವನ, ಗುಂಡಕ್ರಿಯೆ, ಹರಿನರ್ವೋತ್ತಮಸಾರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭಾನೆಗಳು ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನೇಕ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾದದ್ದು ವಾದಿರಾಜರಿಂದ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು ವುರಂದರ ದಾಸರಂತೂ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಮಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸವರತ ಮೂಲಿಕೆಯಾದ 'ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥಮತೇ ಹರಿಃ ಪರತರಃ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು 'ನತ್ರಂಜಗಿಕಿದು ವಂಚಭೇದವು' ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ 'ಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ಹರಿಯೇ ಫರ

ದೇವತೆ ದರಿ ಸರ್ವ ವಿಶ್ವಮಯನು' ಎನ್ನುವ ಪುರಂದರದಾಸರು ಈ ವರಿಯ ಸೂರ್ಯನು ದೇವರರಿ ಕಾಣೆ ಗೋಪಿ ಜನಪಿಯ ಗೋವಾಲಗಲ್ಲದ' ಎಂದು ದರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ನಾರಿದರು ವಿಜಯದಾಸರಂತೂ ನಾದಂ ಕರ್ತಾ ದರಿ.ಕರ್ತಾ ಎಸ್ವಪದನ್ನು ದರಿಯೇ ಜಗಕೆ ಕರ್ತಾ ಆದನೇ ಜಗಕೆ ಜರ್ತಾ' ಎಂದಿರುವರು

ಈಶದಾಸಧಾಪಪ್ರದಾಸವಾದ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸೋದಂ ಭಾಪ ವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ದಾಸೋಹಂ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತದ ಆದನೇ ಜಗನ್ಮಾಧ ದಾಸರು ದಾಸೋಹಂ ತವದಾಸೋಹಂ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸುಡಿದರು. ಜಂಗುರವ ನಾರಿರಯ್ಯಾ ಇಂಗರಿಗೆರೆಲ್ಲರೂ ಜೂ ಖಂಡಲಕ್ಕೆ ವಾಂಡುರಂಗ ವಿರಲನೇ ಪರದ್ರವವಂದು' ಎನ್ನುವ ಪುರಂದರದಾಸರು ಜಯಪದೆ ಜಯಪದೆ ಈಮನೆತನಕೆ' ಎನ್ನುವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಮಗ್ರ ದ್ವಾಸ್ವಪರ್ಣ ಶ್ರತಿಯ ಆರ್ಥವಿಟ್ಟು ಜುಪೇಶ್ವರ ಜದದ ವರಮ ತತ್ವವನ್ನು ನಾರಿದರು ಆವರ ಎರಡೂ ಒಂದಾ ಗದು ರಂಗ, ಎರಡೂ ಒಂದಾಗದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ' ಎನ್ನುವ ಹಾಡೂ ಸಹ ದ್ವಾಸ್ವಪರ್ಣಾ ನಯುಜಾ ನಖಾಯ' ಎಂಬ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯವನ್ನೇ ತಿಳಿಸು ತ್ತದ ಆಮೂ ಬಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ನಾದನಂ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿಯ ಬಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ದಾಸರಾಯರು ನಕಲ ನಾಧನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು ಬಕುತಿ ನಾದನವಲ್ಲ ದಸ್ವ ನಾಧನವುಂವೇ , ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ತತ್ವಗಳು ವಿಜಯದಾಸರ ಸುಳಾದಿಗಳ ತುಂಬಾ ವಿಜ್ಯಂಭಿಸಿವೆ ಮಧ್ಯ ಮತವೇ ಮತವು ನಕಲ ಶ್ರತಿ ನಮ್ತವು ಎನ್ನುವ ವಿಜಯದಾಸರು ಹಾಗೂ ಹರಿಕಥಾಪುತ್ರ- ನಾರ'ದಂತಹ ಮೂರು ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ನಕಲ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಾರ ನರ್ವನ್ವವನ್ನು ನಿರಡಿರುವ ಜಗನ್ಮಾಧದಾಸರು ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಯಾದರು

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು

ಹರಿದಾಸರು ಒಡಾಡಿದ್ದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸುಡುವೆ, ನಮಾಜದ ಮಧ್ಯೆ

ನಿಂತೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯನಾಥನೆ ಮಾಡಿದರು 'ಮಾನವ ಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದೋ ಇದ ಹಾನಿ ಮಾಡಲುಬೇಡಿ' ಎಂದ ದಾನರು ಧರ್ಮವೇ ಜಯ ವೆಂಬದಿವು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ಅಪ ಕುಲವನಾದ ರೇನು ಆತ್ಮ ಭಾವವ ಆರಿತ ಮೇಲೆ ಎಂದ ದಾನರು ಸರಜನ್ಮ ಬಂದಾಗ ನಾಲಿಗೆ ಇರುವಾಗ ಕೃಷ್ಣಾ ಎನಬಾರದೇ ಎಂದರು

“ಬುದ್ಧಿವನು ನೀನೆಂದು ಬಡವರ ಬಾಯ ಒಡಿಯದಿರೆಚ್ಚರಿಕೆ, ಮಾಡು ದಾನ ಧರ್ಮ ವರರುಪಕಾರವ ಮರೆಯದಿರೆಚ್ಚರಿಕೆ” ಅನ್ನದಾನವ ಮಾಡುವ ರಾಗಿ, ಅನ್ನಭತ್ತವನ್ನಿಟ್ಟಿಪರಾಗಿ ಅನ್ನವಾರ್ತಯ ಬಿಟ್ಟಿಪರಾಗಿ-ರಾಗಿಯ ತಂದೀರಾ-ಭಿಕ್ಷುಕೆ ರಾಗಿಯ ತಂದಿರಾ ಇವೆಲ್ಲಾ ಒಡಜನರ ಪರವಾಗಿ ದಾನರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಭಾವನೆಗಳಿಗ ನಾಕ್ಷಿ 'ಹೋರನಾಗಲಿ ಚಂಡಾಲ ನಾಗಲೇ ಬುದ್ಧಿವು ಪಿತೃಧಾತಕನಾಗಲಿ ಅವನಾದರೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಒಂದರೆ ತುತಿಸಿ ಅನ್ನವನ್ನಿತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಸ್ವರಂದರ ವಿರಲ ಗರ್ಖಿಸಬೇಕು.' ಇಲ್ಲಿಯ ಉದಾತ್ತ ಮನವೀಯ ಭಾವನೆಗಳು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನುಕರಣೀಯ

ಪರರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ವಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಡದ ಪರಿಧಾರು ತಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯಗಳನ್ನು ಅಸುಷ್ಮಾನದ ಮೂಲಕ ಅದರ್ಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ತಾವೇ ಸ್ವತ ನಾಥನಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾಗಿ ಸಕಲ ಸಜ್ಜನ ರನ್ನು ತಪ್ಪೊಡನೆ ಮೇಲೆ ಕರೆದೂಯುವ ಅವಯ ಅವರದು ಎಲ್ಲ ನಾಥಕ ರಿಗೂ ಕೈದಿಂಬಿಯಾಗಬಲ್ಲ ನಾರ್ಪತ್ರಿಕ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ದಾನರು ಮನುವನಿಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಇರುವ ಪತ್ರಾನವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ವನ್ನು ನಾರ್ಪಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದರು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಗುಣವಿಲಗಳನ್ನೂ ಸೈತಿಕ ಜೀವನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ದಾನರು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇ ಅಂದ ತಾವೇ ಸಡೆದು ತೋರಿಸಿದರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು ದಾಳು ಹರಚಿಗೆ ಮೋಗಬೇಡ, ಕೆಂಡ ಕೊಳುಗಳನು ತಿಂದು ಒಡಲ ಹೊರೆಯಬೇಡ ಕಾಲ ವ್ಯರ್ಥ ಕಳೆಯಬೇಡ, ಸಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನನೋಲಬೇಡ ಎನ್ನುವ

ದಾಸರು ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ದೇವಪನ್ನು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೃಚ್ಛೆ
ವಾಗಿ ಅರಿವುವ ದರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಕೆನಕದಾರಂತೂ ತಮ್ಮ ರಾಮದ್ವಾನ ಚರಿತೆಯ ಮೂಲಕ ಮೂನ
ದೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹೊಸ ಸಂಪಿತಿಯೊಂದಿಗೇ ರಚಿಸಿದರು ಆತನೊಲಿದ
ಮೂಲೆ ಇನ್ನಾತರ ಕುಲವಯ್ಯಾ ಎನ್ನುವ ಅವರು ಕುಲ ಕುಲ ಕುಲವೆಂದು
ಹೊಡದಾದಡಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ಕುಲದ ಸೆಲೆಯನೇನಾದರೂ ಒಲ್ಲಿರಾ' ಎಂದು ಕೇಳಿ
ಬಗವಂತನೆಯ ಜಂತನಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವಂತ ಪ್ರೇರಣಿಸಿದರು ತನ್ನ
ನಡಿರು ಕಂಡ ತಾಳು ಮನವು ಎಲ್ಲರನು ಸಲಹುವನು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ'
ಎಂದ ಕೆನಕದಾಸರು ಸಕಲರನ್ನೂ ಸಲಹುವ ಪೋಷಕ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿರುವಾಗ
ಯಾರು ನಿರಾಶರಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ತನ್ನಣಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನೃಚ್ಛೆ
ಪಡಿಸಿದರು

"ಒಬ್ಬರ ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ಬಬ್ಬು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಉಬ್ಬು ತೀರದು ಕಾಣೂ
ಲಬ್ಬವಾದ ದಾಸ್ಯ ರುಬ್ಬಿ ಗಂಜಯ ಕಾಸಿ ನಡಿವತಿಯರಿಬ್ಬರೂ' ಆನಂದದಲ್ಲಿ
ಹರಸ್ತರ ಪ್ರಮಾದಿಂದ ಬಾಳುವುದು ಹೆಚ್ಚುವೆಂದು ವಿಜಯದಾಸರು ತಿಳಿಸಿ
ಕುಟುಂಬದ ಅನುಸೃತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಜಗನ್ನಾಡ
ದಾಸರಂತೂ ಈಶನಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ, ಬಗವದ್ವಾನನಲಿ ಸದ್ವೃತ್ತ, ವಿಷಯ ನಿರಾಶೆ,
ಮಿದ್ಯಾವಾದದಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಶ ನಿತ್ಯದಲಿ, ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲಿ ರಮಾಶನಿಹ
ಸೆಂದರಿದು ಅವರವರಭೂಲಾಪಗಳ ಪೂರೆಯಿಸುವುದೇ ಮಹಾಯಜ್ಞ ಹರಿವೃಷಿ'
ಎಂದು ನಾರಿ ಸಮಸ್ತ ಜನಕೋಟಿಯ ಶುಶ್ರೂಷ ಮಾಡುವ ಆಗತ್ಯವನ್ನು
ಮನಗಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯ

ಕೆನಕದಾಸರ ಮೂಂದನ ತರಂಗಿಣಿ, ಹರಿಭಕ್ತಿನಾರ. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ
ಹರಿಕಥಾಮೃತನಾರ ಮುಂತಾದುವು ಹರಿದಾಸ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕೀರ್ತನಗಳೆ,
ಮೇವರ ಸಾಮಗಣ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಪ್ರಧಾನ ಸುಳಾದಿ ಉಗಾಭೂತಿಗ, ಪುರ
ನಾಪು, ಗುಂದಕ್ರಿಯ, ದಂಡಕ ಇವೆಲ್ಲಾ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರ

ಗಳು ಉಪಲಬ್ಧ ಕೊಡಲುಹಾಡು, ಜೊಗುಳ ಲಾಗಿ, ಯೋಚನಾ ಇವಲ್ಲಾ ಜನವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ದರಿವಾನ ನಾಹಿತ್ಯ

ಹರಿವಾನ ನಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿವಾಹಿತಿ, ಗುರುಸ್ತುತಿ, ತಾರತಮ್ಯ ನೋತ್ರ ಗಳು ತತ್ವ ವದಗಳು ಉಪವೇಶಾಪುತ್ರ ಅನುಭವ ನಿರೂಪಣೆ, ಅನುಭಾವ ಪ್ರಕಟಣೆ, ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಪುಟಪೂ, ವ್ಯರಾಣ ವ್ಯಸಂಗಗಳು ಮುಂತಾದವು ಕೃತಿಯ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಶೃಂಗಾರ, ಮಧುರ, ವಿರಹ, ವಿಸೂದ ನಿಂದಾಸ್ತುತಿ ಇವಲ್ಲ ದರಿವಾನರ ಕೃತಿಗಳ ತುಂಬಾ ವರಡಿವ ಕೆಲವು ದಾನ ರಂತೂ ವರಮಾತ್ರನೊಂದನೆ ಜಗದಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಭಾಷಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಒಂದು ಕಾಲದ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ - ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿವರಗಳೂ ದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ ಹರಿವಾನ ನಾಹಿತ್ಯದ ಭಾವವೆಯೂ ಭಾವಪ್ರಕೃತಿಗ ಸಿದ್ಧವನವನಿಸುವಂತಿದ ಕನ್ನಡದೊಡನ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಉರ್ದು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳು ಅನೇಕ ದಾಸರ ವಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸು ದೊಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವ

ಹರಿವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ದತ್ತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ದತ್ತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಹರಿವಾದ್ಯುತನಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿ ರುವ ವಿಷಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಂದ ಲೌಕಿಕ ವದಾರ್ಥವಂತೆ ಬೇಡಿ ದಡೆಯುವ, ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತುವು 'ವ್ಯೂರ್ಣಮದ ವ್ಯೂರ್ಣ ಮಿವಂ ವ್ಯೂರ್ಣಾತ್ಪೂರ್ಣ ಮುದಜ್ಜತಃ ಮಿವಂತೆ ಸ್ವತಃ ಪರಿವ್ಯೂರ್ಣನಾದ ಭಗವಂತನು ಜೀವನಿಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಟ್ಟನಂದರೆ ಜೀವನಿಗ ಅಸಾದಿಸಿದ್ದವಾದ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು ಅದರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೇ ತಿಳಿಯ ಬೇಕು ಭಗವತ್ಪನಾದ ರೂಪವಾದ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ನಾದನ ವ್ಯೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ವರಮಾತ್ರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸರಾಗು ವದರ ಮುಪ್ಪಿಸದ ದತ್ತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೆರೆಯ ನಿರನು ಕೆರಗೆ ಚಲ್ಲರೊ ಮಿವಂತ ಲೀ ಹರಿಯಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಸುವಿಗಳನ್ನು 'ಸಂದೇನದೊ

ಸ್ವಾಮಿ ಎಲ್ಲಾ ನಿಂದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದುದ್ದೇ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜೈಸಬೇಕು

ಹೇಗೆಯೂ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇದನ್ನು ಈಜಿ, ಭವನಾಗರ ದಾಟಿ ಬೇಕು ನೀರಪಾಲಣ ಗುಳ್ಳಿಯಂತೆ ನಿಜವಲ್ಲದ ಈ ಸಂಸಾರ ಆಡುವ ಮಕ್ಕಳು ಮನ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಆವಾದ ಮೇಲೆ ನಾಕೆಂದು ಮುರಿದುಹೋದಂತೆ ಆದರ ಆಟ ಆಡುವುದೂ ನಜಜ ಧರ್ಮ ಹರಿದಾಸರು ಮೂರು ದಿನದ ಈ ಸಂಸಾರ ಸಶ್ಚರವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಸಂಸಾರ ಬಿಟ್ಟು ವಲಯನ ಮಾಡಿರೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿಲ್ಲ ಸಂಸಾರ ಯುದ್ಧಭೂಮಿ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ವಲಯನ ಮಾಡದ ಧೀರನಾಗಿ ಅಷ್ಟಮಾದಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿ, ಪಾಪ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಆಮಿಷಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕು ಸಂಸಾರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಬಗವದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಒಂದದ್ದೇ ಲಾಭವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಲಾಭಾಲಾಭ ಜಯಾಪಜಯಗಳನ್ನು ಸಮ ಒದ್ದಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಇದೇ ವಿರಕ್ತಿ ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪರಿಯ ಸೆಸದು ಸಸೆದು ದಿನಕಳವುದು ವ್ಯರಾಗ್ಯ ಅರಿಯದ ವ್ಯರಾಗ್ಯ ಹರಹಿ ಕೊಂಬುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅರಿತು ಮೂರ ಹೋಗಿರೋ ಗೋಪಾಲ ದಿರ್ಮಲಸ, ಜಾವಕೆ ಮಾಡುವ ನಾವಿರ ತವ್ವಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಹೋಗಬೇಕು ಸಪ್ತ ವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದಟ್ಟಿ ಪ್ರವಾಹದ ವಿರುದ್ಧ ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜೈಸಬೇಕು

ಹರಿದಾಸರು ಹಾಗೂ ಸನಾಜದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀಕ್ಷಣೆ

ಮಡಿಮಡಿಮಡಿಯೆಂದು ಮೂರ್ಘಾರು ಹಾರುತಿ ಪುಡಿಯೆಲ್ಲಿ ಒಂತೋ ಬಕನಾಶ, ಮಡಿಯೂ ನೀಸಂ ಮೈರಿಗೆ ನೀಸ ನುಡಲಿ ನಿನ್ನ ಮಡಿ ಬಿಕನಾಶ ಎನ್ನುವ ದಾಸರು ಮಡಿ ಮಾಡುವ ಒಗ ಬೇರುಂಟು ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ದಾಸರು ಪರಿಶುದ್ಧ ಆಕರಣೆಯ ಪ್ರಾಣಾಣಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಎಂದೂ, ಎಲ್ಲೂ ಹೀಗೆಳವಿತ್ತಿ ಆದರೆ ಆಗಂತುಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸೇರಿದ ಆಡಂಬರದ, ಬೂಟಾಟಿಕೆಯ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಉದರ

ವೈರಾಗ್ಯ ಅವರಿಗ ಹೇಗಿಲ್ಲ ಮಡದಿಯೂಡನ ಸರಿಯುಪಾಗ, ಮಕ್ಕಳಾಡಿಸು
 ಪಾಗ, ತರುಗಾಡುವಾಗ ಮಾಮವ ವ್ರಿಹರಿಯ ನೃರಣೆಯೇ ವೂಷ ತಿಳಕೂಂ
 ನಿಸ್ಸೋಳಗ ನಿಸೇ ಮರುಳ ತಿಳಕೋ ನಿಸ್ಸೂಳಗೇ, ಅಳಕೋ ವುಂದಾಯುಪ್ಪ,
 ಕಳಕೋ ದುಷ್ಕರ್ಮ, ಸೆಳಕೋ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನು ಎನ್ನುವ ದಾನರು ಅಂತ
 ರಂಗ ಮದ್ದಿ, ಬಸಿರಂಗ ಮದ್ದಿಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ

ದಾಸ ವ್ರತಿಭೆಯ ವಿಂಚು

ದಾಸರಾಯರಿಗ ನಾವಲ್ಲ ನಿತ್ಯವೂ ಕಾಣುವ ಪನ್ನುಗಳಲ್ಲೇ ವಿಶೇಷವಾದ
 ಕಾಪ್ಪ ಪಸ್ತುರೂ ದೊರಕಬಹುದು ದಾನರು ಒಂದು ದೇವಾಲಯದ ಒಳ
 ಒರುತ್ತಾರೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ನಮಯ, ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ ದಾಸರಿಗ
 ಕಾಪ್ಪಸ್ತೂರ್ತಿ ಒಂದು ಹೊಡಿ ನಗಾರಿ ಮೂಲ ಕೈಯ, ಮೃಡವಂದನ
 ವದ ಬಿದದ ಭಜವರವ ಬಿವಿಸಿ ಪೂರೆದ ಜಗದೂಡಯನ ವರನೆಂದು' ಎಂದು
 ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಮುಂದೆ ಒಂದರ ಘಂಗುರದಪನೊಬ್ಬ ಘಂಗುರದ ಮೂಲಕ
 ಯಾವುದೋ ಸುದ್ದಿ ನಾರುತ್ತಿದ್ದ "ಘಂಗುರವ ನಾರಿಯ್ಯಾ ಢಿಂಗರಿಗ
 ರೆಲ್ಲರೂ, ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಮಂಡುರಂಗವಿರಲಿ ಪರದೃಪವೆಂದು" ಎಂದು
 ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನ ನಾರುತ್ತಾರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವನ
 ಪಕ್ಕಿ ವಚನ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ ದಾಸರವಾಣಿ ಧಟ್ಟನೆ ಸುಡಿಯುತ್ತದೆ "ಜಯವದೆ
 ಜಯವದೆ ಈ ಮನೆತನಕೆ, ಬುಡುಬುಡು ಬುಡುಬುಡು ಮನಸೆಲಯವೆ'
 ಎಂಬ ನಮಗ್ರ ದ್ವಾಸುಪರ್ಣಿ ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥದ ಜಾನಪದ ಮಟ್ಟಿನ ವಾಡು
 ಧುಮುಕುತ್ತದೆ ಕುರಿಕೋಳ ಕಡಿಯುತ್ತಾ, ತಾಪನವಾಗಿ ಊರದವರ
 ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ದಾನರು ಅವರಿಗೆ ಊರದವರ
 ಮಾಡಬೇಕನ್ನಾ' ಎಂದೇ ಹೇಳಿ, ಆದರೆ ನಾನು ಎಂಬುವ ಹೋತನನ್ನು,
 'ದುಷ್ಟತರ್ಕ ಎಂಬ ಕುರಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ. ಅಹಂಕಾರ
 ಮದುಕಾರ ಕುತರ್ಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಗವಂತನನ್ನು
 ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದರು

ಮುಂದೆ ಒಂದು ಮನಯ ಮುಂದ ಬಂದರು. ಧಟ್ಟನೆ ಆ ಮನೆಯ

ಗೃಹದ ಯಾವ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೂ ನೀಡದೆ ಗಯ್ಯಾತನದಿಂದ ರಷ್ಯನೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟು ಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಅದೇ ತಾಸೇ ಮುಚ್ಚಿ ತೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಚಿಲಕ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ “ಕದವ ಮುಚ್ಚಿದಳದಕೋ ಗಯ್ಯಾತ ಮೂಲ-ಚಿಲಕ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಒಳಗಿದ್ದ ವಾವವು ಹೊರಗೆ ಹೋದಂತೆಂದು ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಗಳ ನಾರತತ್ವದ ಬಿಂದು ಒಳಗೆ ಸರಿ ತೆಂದು ಜನುವಿಂದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತು ದಾಸರ ವದ ಹೊರಟಿತು ಮಂಜುವದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ರಗಿ ಒಬ್ಬತ ಆಸಂದದ ಅಮರಿಸ್ಲಿ ಗುಡಿಗುಡಿಯನ್ನು ನಡುತ್ತಿದ್ದ ‘ಗುಡಿಗುಡಿಯನೆ ನೇದಿಸೋಡೋ ನನ್ನ ಒಡ ರೋಗಿನ ಕಾಮಕ್ರೋದವೀಡ್ರಾಡೋ, ಮನವೆಂಬ ಸಂಜೆಯ ಬಿಚ್ಚಿ-ನಿನ್ನ ದಿಸದವದ ವಾವಗಳೆಂಬ ಭಂಗಿಯ ಕೊಚ್ಚಿ, ತನುವಂಜಿ ಚಿಲಮೆಯ ಚುಚ್ಚಿ ಆಚ್ಚುತನ ನಾಮವಂಜಿ ಕಿಚ್ಚಿ ನು ಹಚ್ಚಿ’ ಎಂದಿತು ದಾಸವಾಣಿ ದುರ್ಜನರ ನಂಗದಿಂದ ಒಹು ಬಂಗಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಜ್ಜನರನ್ನು ನೋಡಿ ದಾಸರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು ‘ಜಾಲಿಯ ಮರದಂತೆ ದುರ್ಜನರು ಮೂಲಾಗ್ರಪರಿಂಯಂತ ಮುಳ್ಳು ಕೊಡುವಂದ’ ದರು ಡಂಭಾಚಾರದ ಜನರನ್ನು ಕಂಡರೆಂತೂ ದಾಸರಿಗೆ ಸಗಯ್ಯು ಒರುತಿವ ಎನಗ ‘ಮಾಡುವುದು ಅನಾಚಾರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಒಂದಾವನ ಎನ್ನುವಂತೆ “ಹೀನ ಗುಣವ ಮನದೊಳಗಿಟ್ಟು ತಾನು ವಿವದ ವಂಜನಾಗಿ ಮನಿಸದಿ ವರಂದರ ವಿರಲನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವನ ಕಂಡು ಸಗಯ್ಯು ಒರುತಿವ ಎಂದರು ತಾಮನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಒಂದ ಮನವ ಜನ್ಮವು ದರಿಸ್ಮರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ವೃದ್ಧವಾಗುವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚಿನ ತಪಸ್ಸಿಗೂ ನಾಥನ ಯಾಗಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ದಾಸರು ‘ಕುರುಡುನಾಯಿ ತಾ ನಂತೆಗೆ ಒಂತಂತೆ ಎಂದು ಓತಕೆ ಒಂತೂ” “ನಾನಾ ಜನ್ಮಪನ್ನಿತ್ತಂತೆ, ಮನವನಾಗಿ ದುಟ್ಟಿತಂತೆ, ಕಾನನಕಾನನ ತಿರುಗಿತಂತೆ, ತಾನು ತನ್ನನೆ ಮರೆತಂತೆ’ “ಮಂಗನ ಕೈಯ ಮೂಲಕ್ಕಿದಂತೆ ಹಾಂಗೂ ಹೀಂಗೂ ಕಳೆದಂತೆ ರಂಗ ವರಂದರ ವಿರಲನ ಮರೆತು ಬಂಗ ಬದಳ ಪಟ್ಟೀತಂತೆ ಎಂದು ನನ್ನವಾಗಿ ದಾಸರು ಮನವ ಜನ್ಮದ ಅಮೂಲ್ಯ ವೇಳೆಯನ್ನು ನಾತ್ರಿಕ ಕಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸಿಯೋಗಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದರು

ಹರಿಯ ಅಸುಗ್ರಹ ಒಲವಿಂದಲೇ ನಕಲವೂ ನಾಥ್ಯ ಎನ್ನುವ ದಾಸರು
 “ನವರತ್ನಗಳು ಕಂಡ ಕಂಡ ರಾವಿಸ್ತಾಯಿ ? ನವವಿಧ ಭಕುತಿಗಳು ಕಂಡ ಕಂಡ
 ಳ್ಲಯೇ ? ದಾವ ನಿನ್ನ ಭಕುತಿ ಕಂಡರ ಬಾರದು ಕಲಿತರ ಬಾರದು ವ್ಯರಂದರ
 ವಿರಲ ನಿನ್ನ ದಯವಾಗದತನಕ’ ಎಂದು ಹರಿಯ ಅಸುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮೂರಬಿದ್ದಿ
 ದ್ದಾರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ “ಶ್ರವಣಮನಕಾಸಂದವೀವುದು ಭವಜನಿತ ಳು ಖಿಗ್
 ಕೆವವದು” ದಾಸರು ಸುಡಿದರು “ಹರಿಕಥಾ ಶ್ರವಣಿ ಮಾಹೂಃ ನಿರಂತರ
 ಆದರೆ ನಕಲ ನಾಥನಗೇಡೂ ಹರಮಾತನ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರ “ಕೇಸೂಃ
 ಹರಿ ತಾಕಸೂಃ ತಾಕಮೇಳಗಳೆದ್ದು ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲವ ಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಹೇಳ
 ದಾಸರು ‘ಅಡಿಗಡಿಗಾಸಂದಭಾವ್ಯ ವ್ಯಳಕದಿಂದ ನುಡಿಸುಡಿಗ ಪ್ರೀತಿ ಹರಿ
 ಯನ್ನುತಾ ದೃಢಭಕ್ತರನು ಕೂಡಿ ಹರಿಕೀರ್ತನ ಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ವ್ಯರಂದರವಿರಲ
 ಸಂದರೆ ಕೇಳ್ತ’ ಎಂದು ಫಗಪತ್ತೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಆವಶವಿರಬೇಕೆಂದು
 ಸುಡಿದಿದ್ದಾರೆ ‘ದಾಸನಾದವನು ವ್ಯಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಾನ, ದಾಸನಾಗದವನಲ್ಲಿ
 ವ್ಯೂಹದರಾಭಾಸ” ಎನ್ನುವ ದಾಸರು ದಾಸ ಜನರ ಪ್ರಿಯ ವಿಜಯವಿರಲ
 ರಾಯನ ದಾಸನಾದವನುಗ ಆವುದು ಕೂರತೆ ಕಾಣ ಎಂದುರು “ಜಿಲ್ಲೆಯ
 ವ್ಯರಂದರವಿರಲರಾಯನ ಒಲ್ಲವರಿಗಿಲ್ಲದುದೂಃ ವಾವವ್ಯಯದ ಲಾವ ‘ವಿಫಿ
 ಸುವನ ನಿನ್ನ ವರಿಗಂತೂಃ ಹರಿಯೇ, ವಿಧಿಸಿನ್ನ ಸ್ಮರಣ, ನಿಷೇಧ ನಿನ್ನ ವಿಸ್ಮೃತಿ
 ಯಂಬ ವಿಧಿಯೊಂದನ ಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ ನದಾ ನನ್ನ ಹೃದಯ
 ದಲ್ಲಿ ದಾಸ ಮಾಡೋ ಪ್ರೀತಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ದಾಸರು ಬದುಕಿನ
 ನಾರ್ಥಕತಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಹೃದಯದಿ ರೂವವು ವದನದಿಸಾಮವು
 ಉದರದಿ ಸ್ವಪದ್ರವ್ಯ ಲರದಿ ವದಜಲನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಪಥರಿಸುತ ಕೋವಿದರ
 ನದನ ಹೆಗ್ಗದವ ಕಾಯುವುದು ಫಲವಿದು ಬಾಳುದಕ್ಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು

‘ತಲ್ಲನದಿರು ಕಂಡೆ ತಾಳು ಮನವ ಎಲ್ಲರನು ನಲದುಪನು ಇದಕ್ಕೆ
 ನಂಠಯಿವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕನಕದಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ “ಕೆಷ್ಟು ನಂದೆನಲಕೆ ಕ್ಲೆನ
 ವದಲೇಕೆ ಸೊಪ್ಪುಗೋನುಗ ನಂದ ಕೆಷ್ಟು ವಡಿನಲಕೆ, ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವ ದುಲ್ಲು
 ಮುಯಿಸುವನಲ್ಲ, ಬಿಟ್ಟುಹೋದ್ದರೇನು ವನದೊಳಿದ್ದರನು, ಘಂಟಾಗಿ ನಲ

ಮಾವ ವ್ಯರಂದರವಿರಲೆ ಎಂಬ ವ್ಯರಂದರವಾನರು ಮತ್ತಮ್ಮ ದ್ರೃಢ ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ದರು

ಹರಿವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಡಿಗೆಗಳು

ಹರಿವಾಸರ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಒಗಟಿನಂತಿವೆ ಗೊಠಾರ್ಡ್ ಗರ್ಭಿತ
ಗಂಭೀರವು ಈ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಒಂದಿಗೊಂದು ನವಾಲಿ ವಾಸ
ರಾದರೂ ಈ ಭಾವಗಳು ವ್ಯರಂದರ ವಿರಲಬ್ಧವು ಎಂದೂಬಿಡುತ್ತಾರೆ
ಕನಕದಾಸರಂತೂ ಮುಂಡಿಗೆ ವಾಸರೆಂದೇ ವ್ಯಯಾತರಾದವರು ಕನಕನನ್ನು
ಕೆಣಕಬೇಡ ಕೆಣಕಿ ತಿಣಕಬೇಡ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಾದೆಯು ಇದೆ ಮಂಡಿ
ಬಿಸಿ ಮಾಡುವ ಈ ಮುಂಡಿಗೆಗಳು ಬಿಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮುಂಡಿಗೆಯಂತೆ ನವಿಯಲು
ನವಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ ಕನಕದಾಸರ ನಾವ್ರಸಿದ್ಧ ಮುಂಡಿಗೆಯೊಂದು ಹೀಗಿದೆ

“ಅಂಧಕನುಜನ ಕಂದನ ತಂದೆಯು
ಕೊಂದನ ಎರವಲಿ ನಂದವನ
ಚಂದದಿ ಹಡದನ ಸಂದನಯಳ ನಲ
ವಿಂದ ಧರಿಸಿದ ಮುಕುಂದನಿಗ
ರಥವಾಡಲಿ ಸುರವಧದಿ ತಿರುಗುವ
ನುತನಿಗ ಶಾವವನಿತ್ತವನ
ವಿತ್ತಿಯನು ತಡೆದನ ನತಿಯ ಜನನಿ ನುತ
ನತಿಯರನಾದಿ ಚೆತುರನಿಗ
ಹರಿಯಮಗನ ವಿರತರಿದನ ತಂದೆಯು
ಹಿರಿಯಮಗನ ತಮ್ಮನು ವಿತನ
ಭರದಿ ಭುಜಿಸಿದನ ವಿರವಲಿ ನಟಿಸಿದ
ವರನೇಲೆಯಾದಿಕೇರವಗೆ

ಅಂಧಕ-ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಅನುಜನ-ವಾಂಡುವಿನ, ಕಂದನ-ಧರ್ಮರಾಜನ,
ತಂದೆಯು - ಯಮಧರ್ಮನನ್ನು, ಕೊಂದನ - ಮಹೇಶ್ವರನ, ವಿರವಲಿ

ನಿಂದನ - ಚಂದ್ರನನ್ನು, ಚಂದದಿ ವಡೆದನ - ನಮುದ್ರರಾಜನ, ನಂದನಿ ಯಳ - ಮಗಳಾದ ಲಕ್ರ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು, ಧರಿಸಿದ ಮುಕುಂದನಿಗೆ - ಪರ ಮಾತ್ಮನಿಗ ಮಂಗಳ

ರಥವನಡರಿ ಸುರಪಧವಿ ತಿರುಗುವ - ಸೂರ್ಯನ, ಸುತನಿಗ - ಕರ್ಣನಿಗೆ, ಶಾಪವನಿತ್ತವನ - ಪರಶುರಾಮದೇವರ ಖತ್ರಿಯು ತಡವವ - ರಾಮ ದೇವರ, ನತಿಯ - ಸಿತೆಯ, ಜನನಿ - ಭೂದೇವಿಯ, ಸುತ - ಸರಕಾ ಸುರನ ಸತಿಯರ ನಾಂದ - ಕೃಷ್ಣನಿಗ ಮಂಗಳ

ಹರಿಯ - ಸೂರ್ಯನ, ಮಗನ - ಕರ್ಣನ, ವಿರತರಿದನ - ಅರ್ಜುನನ ತಂದೆಯ - ಪಾಂಡುವನ, ಹಿರಿಯ ಮಗನ - ಧರ್ಮರಾಜನ, ತಮ್ಮನ - ಭೀಮನ, ಪಿತನ - ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುದೇವರ, ಭರದಿ ಬುಜಿಸಿದನ - ಕಾಳಿಂಗ ನರ್ಪದ (ವಾಯು ಭಕ್ಷಕನಾದ) ವಿರದಲಿ ನಟಿಸಿದ - ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಂಗಳ

ಗುರು ಗೋವಾಲದಾಸರ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಂದಿಗ

“ಅಂಧಕನುಜನ ಕಂದನ ತಂದೆಯ ತಿಂದನ ವೈರಿಯ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದೆ ನಿಂದನ ಕಂದನ ಕೊಂದನ ತಂದೆಯ ತಂದೆ ತಂದೆ ತಂದ ತಂದೆಯಾದಾ ’

ಅಂಧಕ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ, ಅನುಜನ ಪಾಂಡುವಿನ, ಕಂದನ ಭೀಮನ ತಂದೆಯ ವಾಯುವಿನ, ತಿಂದನ ನರ್ಪ (ವಾಯುಭಕ್ಷಕ) ವೈರಿ ಗರುಡ, ಅನುಜ ತಮ್ಮನಾದ ಅರುಣನ, ಹಿಂದೆ ನಿಂದನ ಸೂರ್ಯನ, ಕಂದನ ಕರ್ಣನ, ಕೊಂದನ ಅರ್ಜುನನ ತಂದೆಯ ಇಂದ್ರನ ತಂದೆ ಕಶ್ಯಪ ತಂದ ಮರೀಚಿ ತಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ತಂದ ಕೃಷ್ಣ

ಕನಕದಾಸರ ಮುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ, ಚಿಪುತ್ಕಾರ, ನಿಗೂಡ ಘಟನೆಗಳು, ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿಟ್ಟು ತವೆ ವುರಾಣ ವ್ರವಂಚಕ್ಕೆ ನಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವರು ದರಿ ನವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ವ್ಯವಿರಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು

ಬಾಯೊಳಗಿಹ¹ ಗಂಡನ² ನಿಜ ತಮ್ಮನ³
 ತಾಯಿ⁴ ಪಿತನ⁵ ಪುಡದಿಯ⁶ ಧರಿಸಿದನ⁷
 ಸ್ಮಿಯ⁸ ಸುತನ⁹ ಕೈಯಲಿ ಶಾವ ಪಡೆದನ¹⁰
 ದಾಯಾದ್ಯನ¹¹ ಪುಗನ¹²
 ನಾಯಕವದು¹³ ತೀವ್ರದಿ ಬರುತಿರೆ ಕಂಡು
 ಮಾಯಾಪತಿ¹⁴ ಭೂಮಿಯನೊತ್ತಿ ತನ್ನಯ
 ಬೀದನ¹⁵ ತಲೆ ಗಾಯಿವಂಧ
 ರಾಯನ ಕರೆದು ತೋರೆ
 ನಾಲಗೆ ಎರಡರವನ¹⁶ ಭುಂಜಿಸುವನ¹⁷
 ಮೂಲೆಂಬವನ¹⁸ ತಂದೆಯು¹⁹ ಇಹಗಿರಿಯನು²⁰
 ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ಕಿತ್ತೆತ್ತಿದ ಧೀರನ²¹
 ಕಾಳಗದಲ್ಲೆ²² ಕೊಂದನ
 ಲೋಲ ಲೋಚನೆಯ²³ ಮಾತೆಯ²⁴ ಪುತ್ರ²⁵ ಸಣುಗನ²⁶
 ಮೇಲುಶಕ್ತಿಗೆ²⁷ ಉರವಾಂತು²⁸ ತನ್ನವರನ್ನು²⁹
 ಪಾಲಿಸಿದಂಥ ದಾತನಹ ದೇವನ ಲೋಲೆ ನಿಕರೆಯ ತೋರೇ

ವಿಜಯದಾನರ ಒಂದು ಇದೀ ಸುಕಾದಿಯೇ ಮುಂಡಿಗೆಯಂತಿದೆ
 ಹರಿದಾನ ಸುಕಾದಿ ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತವಾದ ಈ ಕೃತಿ ಸುಕಾದಿ ಮುಂಡಿಗೆ
 ವಾಗೂ ಜ್ಞಾನದ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ವ್ಯಮೂಲದ ನಿರರ್ಪಣವಾಗಿದೆ

-
- 1 ನರಸ್ವತಿ 2 ಬ್ರಹ್ಮ, 3 ಕಾಮ, 4 ಲಕ್ಷ್ಮಿ, 5 ಸಮುದ್ರರಾಜ
 6 ಗಂಗೆ 7 ಈಶ್ವರ 8 ಪಾರ್ವತಿ, 9 ವಿಷ್ಣುಶ್ವರ, 10 ಚಂದ್ರ 11 ರವಿ,
 12 ಕರ್ಣ, 13 ನಾಗಾಸ್ತ್ರ, 14 ಕೃಷ್ಣ, 15 ವಾರ್ಹ, 16 ಸರ್ಪ
 17 ಮಯೂರ, 18 ವಣ್ಮುಖಿ, 19 ಈಶ್ವರ, 20 ಕೈಲಾಸಾಧಿ, 21 ರಾವಣ
 22 ರಾಮಚಂದ್ರ, 23 ಜಾನಕಿ, 24 ಬುದೇವಿ, 25 ಸರಕಾಸುರ, 26 ಭಗದತ್ತ
 27 ಪಾರಾಹಾಸ್ತ್ರ, 28 ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ, 29 ಪಾಂಡವರು

ದರಿವಾಸನಾಗಿ ನಂಜಲಿಸು ನಂತೋದದಲ್ಲಿ
ಗುರುಹಿರಿಯರವಾದಕ್ಕೆ ರಗು ಬಿಡದ

ಎರಡೊಂದು ತಿಳಿದು (ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ. ಪ್ರೆರಾಗ್ರ)
ಮತ್ತೆರಡೊಂದು ತಿಳಿದು (ಕಾದಂಬ್ರಯ — ದಾರಾ. ನುತ. ವಿತ್ತ)
ಎರಡೊಂದು ನಂವಾದಿಸಿ (ಶ್ರವಣ, ಮನನ ಧ್ಯಾನ)
ಎರಡೊಂದು ನಂದಿಯರಿ (ಪ್ರಿಕೇರಣ — ಕಾಯ ವಾಕ್ ಮನಸ್ಸು)
ಎರಡೊಂದು ನೈರಿಸು (ಅನ್ಯಾತ್ರಿಕ ಅದಿವ್ಯತಿಕ ಅದಿವ್ಯವಿಕ ತಾಪಗಳು)
ಎರಡೊಂದು ಕಾಲದಲಿ (ಪ್ರಿಕಾಲ — ಪ್ರಾತಕಾಲ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ನಾಯಂಕಾಲ)

ಎರಡೊಂದು ಗುಣಗಳಿಗ (ಪ್ರಿಗುಣ — ಸತ್ತ್ವ ರಜಸ್ಸು ತಮಸ್ಸು)
ಎರಡೊಂದು ರೂಪ ನನೆದು (ವಿಶ್ವ ತೈದನ. ಪ್ರಾಜ್ಞ)
ಎರಡೊಂದು ಲೋಕಪಸ್ತು (ಸ್ವರ್ಗ. ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳ)
ಎರಡೊಂದು ಮಾಲ್ಪಸ್ತು (ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ. ನಂಹಾರ)
ಎರಡೊಂದು ಅಪಸ್ತೇರಿ (ಜಾಗರ ಸ್ವಪ್ನ ನುಮುಪ್ತಿ)
ಎರಡೊಂದು ಕಾಯ ನೋಡು (ಸ್ಥೂಲ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ. ಸ್ವರೂಪ)
ಎರಡೊಂದು ಕರ್ಮ ಕೆಳದು (ನಂಬಿತ, ಆಗಾಮಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ನ)
ಎರಡೊಂದು ಅಕ್ಷರಂಗಳ (ಅಕಾರ ಬುಕಾರ. ಮಕಾರ = ೬೦)
ಎರಡೊಂದು ನಾಲಿ ನೆನೆದು (ಪ್ರಿಕಾಲಜಪ—ಪ್ರಾತ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ

ನಾಯಂ)

ಎರಡೊಂದು ನ್ಯಾನ ನನು (ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ ಅನಂತಾನನ ದ್ರಕುಂಠ)
ಎರಡೊಂದು ಗುಣಲನು ವಿಜಯವಿರಲ ದರಿಯ (ಪ್ರಿಗುಣಾತೀತ
ನಾದಪ ಸತ್ಪರಜತಪೂಗುಣದೂರ)

ಎರಡೊಂದು ರೂಪ ಭಜನ (ಆಗ್ರೇರ ಮೂಲೇಶ. ಪ್ರಾದೇಶ)
(ವಾನನಾಮಯಾವರೋಕ್ಷ ನೂಲಾವರೋಕ್ಷ. ಬಿಂಬಾವರೋಕ್ಷ)
ಎರಡೊಂದು ಅಪರ್ತಿ ಪೂಕೆವ (ಅಂಗುಕು ಅಂಗುಬ ಅಂಗುಬಿಗ್ರ)

ಮೂರೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿ (ಕೃತ ತ್ರೇತಾ ದ್ವಾಪರ ಕಲಿ)
 ಮೂರೊಂದು ಪರ್ಣದ (ಶ್ವೇತ ರಕ್ತ, ಖಿತ ನೀಲ)
 ಮೂರೊಂದು ಕಡ ಬೆಂಬ (ನೈರೂಪ ರಿಂಗ್ ಸ್ತೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ)
 ಮೂರೊಂದು ಆಗಿ ಬಜನು (ಸತ್ ಚಿತ್ ಆನಂದ ಆತ್ಮನಂದು)
 ಮೂರೊಂದು ವ್ಯರುಷಾರ್ದ (ದರ್ಪು ಆರ್ಧ ಕಾಮ, ಪೋಕ್ಷ)
 ಮೂರೊಂದ್ನಾನಿ ಬೇಡು (ನಾರೂಪ್ಪ ನಾಲೂಕ್ತ, ನಾಮಿಪ್ಪ.
 ನಾಯುಜ್ಜ)

ಮೂರೊಂದು ಮೂಗನೈಯ್ಯ ವಿಜಯವಿರಲೇಯನ (ಚತುಷು=ಖಿ.
 ಲ್ಲಿಹ್ನ ತಂದ ಪ್ರಿ ಹರಿಯ)

ಮೂರೊಂದುವಾಯದಲಿ (ನಾಪು ವಾಸ ಭದ ದಂದ)

ಮೂರೊಂದು ದ್ರಳಯ ಮಾಳ್ತ (ದಿಸವ್ಯಳಯ ಯುಗವ್ಯಳಯ
 ಪುನುವ್ಯಳಯ, ಮಹಾದ್ರಳಯ)

ನಾಲೂಕ್ಕೊಂದು ಬದಪ್ಪ ಆಪಲ್ಲಿ ನಿಜವೆಂದು (ವಂಚಭೇದ-ಜೀವಜೀವಕ್ಕೆ
 ಭೇದ ಜಡಜಡಕ್ಕೆ ಭೇದ, ಜೀವಜಡಭೇದ ಜೀವಪರಮಾತ್ಮ ಬೇದ ಜಡ
 ಪರಮಾತ್ಮ ಭೇದ)

ನಾಲೂಕ್ಕೊಂದು ಅತ್ತಕಪಾಲ ಜೂಮ್ನಾಂಡವಿ (ವಂಚೇಜೂತ-ಪ್ರದ್ವಿ,
 ಆಪ್ ತೇಜಸ್ಸು ವಾಯು ಆಕಾರ)

ನಾಲೂಕ್ಕೊಂದು ಒಗಯವರು ಯೂಗೈವಂತರು ಏಂದು (ವಾಪ ದುಷ್ಠಿ,
 ವಿತ್ತ ಚಿಕ್ರವರ್ತಿ ಮನುಷ್ಯ)

ನಾಲೂಕ್ಕೊಂದು ಸಂವದವಿ ಇವ್ವಾಪಂದು (ನಾಲೂಕ್ತ ನಾಮಿಪ್ಪ
 ನಾರೂಪ್ಪ, ನಾಯುಜ್ಜ ನಾಷ್ಠಿ)

ನಾಲೂಕ್ಕೊಂದು ಪರ್ಪದಲಿ ತಿರುಗದಲ (ಅಜ್ಞಾನ ಮೂದ
 ಮದಾಪೂಪ ತಾಮಿಸ್ಸ ಅಂದಂತಾಮಿಸ್ಸ)

ನಾಲೂಕ್ಕೊಂದು ಉದ್ವ್ಯವ್ಯಂಡ್ರ ಮುದ್ರಗಳನ ದರಿಸು (ಉದಕ
 ಮೃತ್ತಿಕ ಗೋಪೀಚಂದನ ಗಂಧ ಅಂಗಾರ)

ನಾಲ್ಕೊಂದು ಯಜ್ಞವ ತಿಳಿದು ಮಾಡು (ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ,
ವಾರ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ)

ನಾಲ್ಕೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಂಧನ ಮಾಡು (ವ್ರತಣ, ಚಕ್ಷು,

ಛ್ರಾಣ, ಸ್ವರ್ಣ, ಜಿಹ್ವೆ)

ನಾಲ್ಕೊಂದಾದ್ದಿಗಿ ಎರಗದಿರು (ಶಬ್ದ, ರೂಪ, ಸ್ವರ್ಣ ಗಂಧ, ರಸ)

ನಾಲ್ಕೊಂದಾವರಪಾಲ (ಮುಕ್ತರು ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು,

ನಿತ್ಯಸಂನಾರಿಗಳು, ತಾಮಸರು, ತಪೋಯೋಗ್ಯರು)

—ಪರಮಾತ್ಮನ ಒಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನು, ಎಡ ವಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ
ಯೋಗ್ಯರು, ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸಂನಾರಿಗಳು ನಾಭಿಯ ಅಧೋ
ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಾಮಸರು, ಎಡಗಡೆ ತಪೋಯೋಗ್ಯರಾದ ಕವಿ
ಆದಿಗಳು)

ನಾಲ್ಕೊಂದು ಬಿಡಿಸುವ ವಿಜಯವಿರಲರೆಯು (ವಂಚೆಭೂತಾತ್ಮಕ
ವಾದ ಪ್ರಪಂಚೆ ಬಿಡಿಸುವ)

ನಾಲ್ಕೊಂದು ಕೊಡುವನು (ವಂಚೆವಿಧ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯ
ರಿತು ಒಂದನ್ನು ಕೊಡುವನು)

ಐದೊಂದು ರಿಪ್ರಗಣ ಪ್ರತಿದಿನದಿ ಮುಗ್ಗಿಸು (ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ,
ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ)

ಐದೊಂದು ಕರ್ಮವ ಮಾಡುತ್ತಿರು (ಯಜನ, ಯಾಜನ, ಅಧ್ಯಯನ
ಅಧ್ಯಾಪನ, ದಾನ, ವ್ರತಿಗ್ರಹ)

ಐದೊಂದು ಮತಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮತ ಅಧಿಕವೆನ್ನು (ವೈವ, ನೂರೈ,

ಗಣಪತಿ, ಅಗ್ನಿ, ರಕ್ತಿ, ಅದ್ವೈತ)

ಐದೊಂದು ರುಚಿ ಬಿಡು, ಪರಿನಾಮ ರುಚಿಯೆನ್ನು (ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿ,
ಒಗರು ಕಹಿ, ಸಿಹಿ)

ಐದೊಂದೂ ರಧಿಕರ ಜರಿವ ವಿಜಯ ವಿರ್ಮಲನ್ನು (ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ
ಕೃಪ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಶಲ್ಯ, ಕರ್ಣ)

ಐದೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ನಿರ್ಮಲನಾಗು (ಮೂಲಾಧಾರಕಮಲ, ನಾಬೀಕಮಲ ಹೃದಯಕಮಲ, ತುಂದಿಕಮಲ ಕಂಠಪ್ರದೇಶ ಕಮಲ ಜಗ್ಗುಪುಥ್ಯಕಮಲ)

ಆರೊಂದು ಜನವುಳ್ಳ ಗ್ರಾಮ ನಿನ್ನದಲ್ಲ (ಶ್ವೇತ, ಚರ್ಮ ಮಜ್ಜ, ಮಾಂಸ ರುದಿರ ಪೇದಸ್ಸು, ಅಸ್ತಿ)

ಆರೊಂದಂಬುಧಿಯದ್ದು ಕರ್ಮ ನಿನ್ನದು (ಇಕ್ಷು, ನುರಾ, ನರ್ವಿ, ದಧಿ, ಕೀರ. ಸ್ವಾದೋದಕ, ಲವಣ)

ಆರೊಂದವರ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು (ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು—ಕಲ್ಪವ, ಅಶ್ವಿ, ಭಾರದ್ವಾಜ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗೌತಮ ವಸಿಷ್ಠ, ಜಮದಗ್ನಿ)

ಆರೊಂದು ದ್ವೀಪ ಆಳದವರು (ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳು—ಜಂಬು, ವೃಕ್ಷ, ಕುಶ, ಕ್ರೌಂಚ, ಶಾವಿ, ಶಾಲ್ಮಲಿ ದೃಷ್ಯರ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾಧಿಪತಿಗಳು—ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮಕ್ಕಳು = ಗಯ, ಇಂದ್ರ, ಜಿಹ್ಮ ಹಿರಣ್ಯರೋಮ, ಗೃತ ಪೃಷ್ಠ, ಮಂದಾತಿಥಿ, ಯಜ್ಞಬಾಹು)

ಆರೊಂದು ಹಯನ ಕಾಲಕೆ ಎದ್ದು (ಶಿ-ಶಿಸೇ ಪ್ರಹರರಾತ್ರಿಯಿರು ವಾಗಲೇ ಎದ್ದು)

ಆರೊಂದು ಕರ್ಮವ ಮಾಡು (ನ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ನಿತ್ಯ, ಸೈಮಿತ್ತಿಕ, ದೇವತಾರ್ಚನ. ಅತಿಥಿಪೂಜ, ಅಬ್ರಾಗತ ಪೂಜ)

ಆರೊಂದು ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಉಗ್ರಸಬೇಕು (ಅಗ್ರಿದೇವನಿಗ)

ಆರೊಂದು ಗೋತ್ರ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವ (ಸ್ವಗೋತ್ರ, ಸೋದರ-ಮಾವನ ಗೋತ್ರ, ಭಾವ ಪೈದುಸನ ಗೋತ್ರ, ತಾಯಿಯ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗೋತ್ರ, ತಂದೆಯ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗೋತ್ರ, ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗೋತ್ರ, ಮಗಳ ಗೋತ್ರ)

ಆರೊಂದು ಅಂಗವುಳ್ಳ ವಿಜಯ ವಿಠಲ ಹಠಿಯು (ಸವ್ಯಾಂಗ—ತದಿ,

ವಾರ, ಸಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ ಭದ್ರ ಕರಣ, ಋತು ಇವುಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಕರೂಪ
ಉಳ್ಳು)

ಅರೊಂದು ವಾರದೊಳು ನಿಮಿಷ ದಾಸನಾಗು (ರವಿ ಅದಿ ಏಳು
ವಾರಗಳು)

ಏಳೊಂದು ವಾಲಕರ ತಿಳಿ (ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ನಿರುತಿ
ಪರೂಣ ವಾಯು, ಕುಬೇರ ಈಶಾನ್ಯ)

ಏಳೊಂದು ದಳದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರೂಪ ತಿಳಿಯಬೇಕು (ಅಷ್ಟದಳವದ್ಮ)

ಏಳೊಂದು ಮೂರ್ತಿಯ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು (ಪ್ರೀರಂಗನಾಥ. ಪರಾಹ
ಪ್ರೀನಿವಾಸ ನಾರಿಗ್ರಾಮ. ಪದವ್ಯಾಸ ಕೃಷ್ಣ, ಪದ್ಮನಾಭ ಸಾರಾಯಣ)

ಏಳೊಂದು ದಂತಿಗಳ ತಿಳಿಯಬೇಕು (ಐರಾವತಾದಿ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳು)

ಏಳೊಂದು ಭೂತಿಯುಳ್ಳ ವಿಷಯ ವಿರಲಸ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿ (ಅಣಿಮಾ,
ಮಹಿಮಾ, ಗರಿಮಾ ಲಘಿಮಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವ್ಯಾಕಾಪ್ಯ. ಈಶತ್ವ ಐಶ್ವರ್ಯ)

ಎಂಟೊಂದು ಗ್ರಹಗಳ ತಿಳಿಯಬೇಕು (ರವಿಯಾದ ಸವಗ್ರಹಗಳು)

ಎಂಟೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ತಿಳಿಯಬೇಕು (೨ ಅಂಡಜ ೩ ಶ್ವೇತಜ
೨ ಉದ್ದಿಜ)

ಎಂಟೊಂದು ಪ್ರಜೇಶ್ವರರ ತಿಳಿಯಬೇಕು (ಪುರೀತಿ ಅತ್ತಿ

ಅಂಗೀರಸ ವ್ಯಲಸ್ತ ವೃಂದ ಕ್ರತು ಪುಷ್ಕ ದಕ್ಷ ರುಡನ)

ಎಂಟೊಂದು ಕೋಟಿ ರೋಪುಗಳಲ್ಲಿ (ಒಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ

ರೂಪುಗಳಲ್ಲಿ)

ಎಂಟೊಂದು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ (ಸವಶಕ್ತಿ—ವಿಮಲ ಉತ್ಕರ್ಷಣೆ ಜ್ಞಾನ

ಕ್ರಿಯ ಯೋಗ ಸತ್ಯ. ಈಶಾಸ, ವ್ಯಷ್ಟಿ ಅನುಗ್ರಹ)

ಎಂಟೊಂದು ಭಕ್ತಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು (ಸವವಿಧ ಭಕ್ತಿ—ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ

ನೈರಣಿ ವಾದನೋಪನ, ತೀರ್ಥನ ಪಂದನ. ದಾಸ, ಸಖಿ ಅತ್ಯನಿವಾದನ)

ಸವದಿದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತರಾಗಿ ವ್ಯಸಿದ್ಧರಾದವರು—ವರಿಂಕ್ಷಿತ,
ನಾರದ ಅಜಾಮಿಳ, ಶಂಕರ ಬ್ರಹ್ಮ, ಮುನಿಕುಂದ ವಸುಷು ಅರ್ಜುನ,
ಶರಣಂಗೆ)

ಎಂದೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಜಯ ವಿರಲನ ಎಂಬ ಮೂರ್ತಿಗಳ
ತಿಳಿಯಬೇಕು—

(ಮೇರು ವರ್ಷತದ ಸುತ್ತಲೂ ಸವದ್ವಿವಾಗಲಿಯೂ ಉಪಾಸನೆ
ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಮತ್ತು ಉಪಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪಗಳು—ಬರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಾರ
ದರು ಸರನಾರಾಯಣ ದೇವರನ್ನೂ, ಕಿಂವರುಷ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು
ರಾಮದೇವರನ್ನೂ ದರಿವರ್ಷ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಲಾತವರು ದಯಗ್ರೀವ ದೇವ
ರನ್ನೂ ಇಳಾವೃತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷತೀವತಿಯು ಶಂಕರಗರ್ಭ ಸಂಕರ್ಷಣ
ದೇವರನ್ನೂ ಕೇತುಮಾಲಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ರತೀದೇವಿಯ ಪತಿಯು ಕಾಮಾಂತ
ರ್ಗತ ಪ್ರದ್ರುದ್ರು ದೇವರನ್ನೂ ಹಿರಣ್ಮಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕರವರು ಕೊರ್ಮ
ದೇವರನ್ನೂ ಕುರುಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬೂದೇವಿಯು ಪರಾಹದೇವರನ್ನೂ
ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ)

ಜತ

ಕೊಡಬ್ಬಾಡ ಕೊಳಬ್ಬಾಡ ದಿಜಯವಿರಲನ
ಅಡಿಗಅರ್ಧನಿಮಿಷ ಸಂಜಲು ಕೈಪಲ್ಯ

ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಪುರುಷರು

ಹೆರಿದಾನ ನಾಹಿತ್ಯ ಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆವರೂ,
ಪ್ರಾರಂಭ ವಡದದ್ದು ಅವರ ನಾಕಾತ್ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸರಹರಿ ತೀರ್ಧರಿಂದ ಎಂದೇ
ಸಂಪ್ರದಾಯ 'ಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಸಮುದಾಯದ
ನರಹರಿ ತೀರ್ಧರ ಸಾತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಹೆರಿದಾನವಾಚ್ಛಿಯದೇ ದಾನ

ನಾಹಿತ್ಯದ ವ್ರಧಮಘಟ್ಟ. 1 “ಪುಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಮೂರನೆಯ ವಟ್ಟದ ನ್ನಾಮಿಗಳಾದ ಸರಹರಿ ತೀರ್ಥರು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನರು, ಅವರೂ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಒರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.” 2

ದಿವಂಗತ ಗೋರೇಬಾಳ ಹನುಮಂತರಾಯರು ಸರಹರಿತೀರ್ಥರ ಕೃತಿಗಳಾಗಿ ‘ಇಂತುಮರುಳಾದೆನು ನಾ ಇಂತು ಮರುಳಾದೆ’ ‘ತಿಳಕೋ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನೇ ಮರುಳೇ ತಿಳಕೋ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನೇ’ ‘ಎದುರಾರೋ ಗುರುವೇ ನಮರಾರೋ ಎಂಬ ಮೂರು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇವರ ಅಂಕಿತ ‘ರಘುವತಿ’. ‘ಸರಹರಿ’ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ “ಹರಿಯೇ ಇದು ಸರಿಯೇ, ಚರಣನೇವಕಸಲಿ ಕರುಣಬಾರದ್ವಾಕೆ” ಎಂಬುದನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ನೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಯುತರು “ವಕ್ಷಿಣ ದೇವದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸರಹರಿತೀರ್ಥರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ೧೭ ಪದಗಳಿದ್ದು ವೆಂದು 3 ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ

ಸರಹರಿತೀರ್ಥರು ‘ಕೂಚಿವ್ವಡಿ’ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವೋಷಕ ಪ್ರೇರಕ ಪ್ರಪರ್ತಕ ರಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಸಿದ್ಧೇಂದ್ರಯತಿಯು ‘ಭಾಮಕಲಾಪಂ’ ಅತ್ಯಂತ ವ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ. ‘ಭಾಸುದೇವಾವ್ರತ.’ ‘ಮುದುನಲಿ ನಚಿವ್ವಡು ಸರಹರಿ ಮುನೀಶ್ವರಜು’ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿ. ಶ ೧೨೨೧ರ ಶಾಸನಗಳು ಸರಹರಿತೀರ್ಥರ ಅಖಂಡ ನಮಾಜ ನೇವಾ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸು ತಿವೆ ಶ್ರೀ ಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ದ್ವಂದ್ವವಾದಾಚಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯರೈನ ಶ್ರೀ ಸರಹರಿತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ವಾದುಲು’ ಎಂಬ ಸಿಂಹಾಸನದ ಶಾಸನಗಳು ಪುಷ್ಪಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದ ಬಗಗೂ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ ಈ ನಾಂನೈತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಸರಹರಿತೀರ್ಥರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಹರಿಯೇ, ಇದು ಸರಿಯೇ’ ಎಂಬ

1 “ಅವಲೋಕನ’—ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ದ್ವರಾಣಿಕೆ—ಪು 231

2 ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತ್ರೆ—ರಾ|| ಸರಸಿಂಹಾಚಾರ್

3 ‘ದರಿದಾನರ ಪದಸುಲಾದಿಗಳು’—ಗೋರೇಬಾಳ ಹನುಮಂತರಾವ್—ಪು 18

೧೨ ರಾಗದ ಕೀರ್ತನೆಯೊಂದು ಮತ್ತು ಮರುಳಾದೆ, ನಾನೆಂತು ಮರುಳಾದೆ' ಎಂಬ ಆನಂದ ಭೃರವಿ ರಾಗದ ಕೀರ್ತನೆಯೊಂದು ಇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿವೆ 1

ಜಯತೀರ್ಥರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಯೇ ?

ಜಯತೀರ್ಥರು 'ಪಂಚವಿರಲ'ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಪಂಚದ ಸಿದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪರುಷರಾಗಿದ್ದವರು ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞಕಲ್ಪರು ಇವರ 'ಪ್ರೀ ದುಸ್ತಾಯ ಸುಧಾ ಗ್ರಂಥ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭ ಇವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಬರೆದಿರಬಹುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನೂಜಿನೆಯಂತೂ ದೊರಕಿದ ವಿಧ್ವಾಂಸರೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ ಆಗಿರುವ ಪ್ರೀ ವೈಭಂಜನ ಅವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಸನ ಕೆರೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ 'ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಓರೆಗರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹೊತ್ತಗೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಇತಿ ಟೀಕಾಕೃತ್ವಾದಕೃತಂ' ಎಂದು ಇರುವ 'ನೀಲಮೇಘಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿ ದೊರಕಿದೆ ಈ ಕೃತಿಯ ಕಡೆಯ ನಾಲೆನಲ್ಲಿ 'ಗುರುರಾಮ ವಿರಲ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ನಂಬೋಧನೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಈ ಅಂಕಿತದ ಆ ಕಾಲದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು ದೊರೆತಲ್ಲಿ ದಾಸನಾಹಿತದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ನೃಪ್ಪಿಗೆ ಹೊಸವೃಷ್ಟಿ ಒರುತ್ತದೆ

ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ವರಂಪರೆಯ ವ್ಯವರ್ತಕರು

ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ಜನರ ಆಡುಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಲು, ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು, ಆ ಮೂಲಕ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಜನಾಂಗ

1 ಪ್ರರಂದರ ನಾಹಿತ ದರ್ಶನ, ಸಂ ೩೩|| ಎಸ್ ಕೆ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಪು 34

ವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡ ಮುಳಬಾಗಿಲಿನ ವರೆಗೆ ಬೆತ್ತರನದ ಓತಪ್ರೋತ ವ್ರವಾದವನ್ನೇ ಬರಿಸಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಗದ ಪ್ರವರ್ತಕರೆಸಿಸಿದರು

ಮುಳಬಾಗಿಲು ಪ್ರೇವಾದರಾಜರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತು ಕಾಪೇರಿರಂಗನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇದ್ದರೂ ಒಂದೂ, ಇರದಿದ್ದರೂ ಒಂದೂ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಭಕ್ತಿವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರೇರಣೆಗದ ರಂಗನಾದನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದವರು 1 ಪ್ರೇರಣೆಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೇವಾದರಾಜರ ನಾಕಾತ್ ಗುರುಗಳಾದ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣತೀರ್ಥರು ಸೆರಸಿದ್ದು, ವದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರ ಮರದ ಮೇಗಯಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯವರಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಮೀರಾಧಿ ಪತಿಗಳೆಂದು ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಪ್ರಬಲ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರ ಇಡೀ ದೇವ ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣತೀರ್ಥರೆಂದೇ ಅಸ್ವರ್ಧನಾಮವಿತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗದ ಜೀಯರ್ ಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯ ನುಪ್ಪಿಸಿದ್ದ ವಿದ್ವಾಂಸ ರಾಗಿದ್ದ ಮಿಕ್ಕೈಲೋಕಾಚಾರ್ಯರ ಮಗ ತಿರುಮಲೈ ಅಳ್ವಾಸ್ ಅವರಿಗೂ ದರಮ ವಿಶ್ವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಆಗ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಜನನಾಮಾಸರ ದ್ರವಯಕ್ಕೆ ಸೇರ ಮುಖ್ತಿ ವ್ಯಾವಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿವಂಧ ಉಚ್ಚಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೀಪಿಸುವ, ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆರಳಿಸುವ ನಾಥನವಾಗಿ ನಾಹಿತ್ರ ಕೆಲನ ಮಾಡು ತಿದ್ದುದನ್ನು ಪ್ರೇವಾದರಾಜರು ತುಂಬು ಸಂದ್ರಮದಿಂದ ಕಂಡು ಪ್ರಾತ್ಯಾಹಿ ಸಿದರು

ಮುಂದೆ ತಮಿಳು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ನಾಹಿತ್ರಬಿದ್ದವಾದ, ಗಂಭೀರ ಶ್ಲೋಕಿಯ, ವ್ಯವಿಕ ವಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗ ದೇವರ ಮುಂದೆ ದೇವಲಗುತ್ತಿತ್ತು ಇದು ಇಯಲ್ ನೇವ ಯಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿತ್ತು

1 ಕುಂಗವ್ವಾತಕೋ ಕಾವಲಿ ರಂಗು ಸೊ ಪವ — ಪ್ರೇವಾದರಾಜರ ಕೃತಿಗಳು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿ 31

ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವಾದರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಹೂರ್ತಿಯ ಮರಣಗಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ರಾಗಶಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯ ಗಳೊಡನೆ ಹಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ, ಸೇವನಲ್ಲಿನುವ 'ಇಶೈ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು "ಬ್ರಹ್ಮವಾದರಾಜರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸ್ವರೂಪ ವಾದುದುರ್ಭಾವ ದಂದಕ ವಸ್ತುವ ರಚನೆ ವಾರ ಪ್ರದಾನವಾದ ಇಯಲ್ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಹೂಂದಿಕೂಳ್ಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು ಅವರ ಉಳಿದ ಪದಗಳು, ಸುಳಾದಿ ಗಳು ಗಾಯ ರೂಪವಾದ ಇಶೈ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರುವುವು 1 ರಂಗದಿರಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದ ಬ್ರಹ್ಮವಾದರಾಜರ ನಾದಪ್ರಧಾನಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮರಂಗದ ರಂಗನಾದವಲ್ಲಿ ಆವರಿಗಿದ್ದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮರಂಗ ಅವರ ಮೂಲ ಬೀರಿದ್ದ ವ್ಯಭಾವವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಚಿಸುತ್ತದೆ 2

ಬ್ರಹ್ಮವಾದರಾಜರು ಚಂದ್ರಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಳ್ವನರಸಿಂಹನ ರಾಜಗುರುಗಳಾದಾಗ ಅರುವತಿಬಿಟ್ಟ ಮೇಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಖ್ಯಾತ ಸಂಕೀರ್ತನಕಾರರಾದ ತಾಳ್ಳವಾಕಂ ಅಣ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು 'ಬ್ರಹ್ಮವಾದರಾಜರ ರಚನಗಳಿಂದ ಅಣ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ಫೂರ್ತಿಪಡದರೂ ಒಲ್ಲೇವಿ ತಲಗು ನಾಹಿತ್ತ ಚಿರಿತ್ರಯಲ್ಲೇ ಬರುತ್ತದೆ' 3 "ಅಣ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮವಾದರಾಜರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದ ನೂಚಿನೆಗಳವ ಬ್ರಹ್ಮವಾದರಾಜರು ಅಣ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವರಾದವರು 4

ಯುಗಯುಗಗಳಿಂದ ಗಾಢಗೊಡವಾಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹಾಪುಂತ್ರಗಳನ್ನು, ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು, ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ನಾಮಾಸ್ತು ಜನರಿಗೂ

- 1 ಪುರಂದರ ನಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ-ಸಂಪುಟ-4-ನಂ , ಪು|| ಎಸ್ ಕೆ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಪುಟ 5
- 2 ಕಿಂಗ-ದ್ವಾತಕೋ ಕಾದೇರಿರಂಗನ ನೂಡದ —ಬ್ರಹ್ಮವಾದರಾಜರ ಕೈತಿಗ-ಂ, (ವೈ ವಿ ಪು 31)
- 3 ಪುರಂದರ ನಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ-ಸಂಪುಟ-4-ನಂ - ಪು|| ಎಸ್ ಕೆ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪುಟ 6)
- 4 ಗಾನಕಲೆ-ರಾಳ್ಳಿಪಲ್ಲಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ-ಪು 169

ಆರ್ಥವಾಗುವ ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀವಾದರಾಜರು ಹೇಳಿದರು “ಒಂದುಒಂದು ನಾನಾಭವದಲಿ ಬೆಂದಸೆಯ್ಯಾ ಸಂದಸಂದಸ ಇಂದಿರಾನಂದ ಕುಂದದ ಶುದ್ಧ ದವಳದಂತ ಪಂದದಾನ ತೋರಿ ನಂದಸಕಂದ ಇಂದೆನ್ನ ನಲಹಯ್ಯ ರಂಗವಿರಲ ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪರಿವರಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು ಐದು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ, ವೃದ್ಧಿವಿದ್ವಸ್ಥಿಗಳು ಕನ್ನಡವೆಂದರೆ ಮೃಗಿ ಯೆಂದು ಮೂಗುಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲೆ. ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಜಿಪ್ಪು ಜೀರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಊಹಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೆ, ಪ್ರೀವಾದರಾಜರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು, ನಾಹಿತ್ರವನ್ನು, ಒದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು ತಮ್ಮ ಗಂಡುದರ್ಯದಿಂದ ಕನ್ನಡತನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಾಡು ನಾಡೇ ಮೂಳಗಿ ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ವದವದ್ಯಸುಳಾದಿ ಉಗಾ ಭೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ನಾರಿ ಹರಿದಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹರಿಕಾರರಾದರು ಗೋಪಿ ಗೀತ, ಭ್ರಮರಗೀತ, ವೇಣುಗೀತಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಹೃದ್ರಪದ್ಯಗಳಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಭಾಗವತದಶಮಸ್ಕಂಧದ ರಸಭಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆಳಿಸಿ, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಸಭಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು ಅವರ ಮಧ್ವನಾಮ, ವದವಂಜಗಳು ಚಿಮ್ಮುವ ಅವತಾರತ್ರಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಶಬ್ದ ಕುಂಜ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ರದ ಬಾನಿಸ್ಸಲ್ಲಿ ದಾಸ ನಾಹಿತ್ರದ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ ವಿಭೂತಿ ವರುಷರು ಪ್ರೀವಾದರಾಜರು

ಪ್ರೀವಾದರಾಜರು ಸಂಭ್ರಮ ನದಗರಗೀ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ, ಪೂಜೆ ಉತ್ಸವಗಳ ವ್ಯಭವ ವಿಜೃಂಭಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಹಾಡುವ ಸರ್ತನ ಮಾಡುವ ಗಾಯಕರ. ಭಾಗವತೋತ್ತಮರ ತಂಡವೊಂದನ್ನೇ ಸಂಘಟಿಸಿ ಹರಿದಾಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು ಪ್ರತಿದಿನ ಗೋಪೀನಾಥ ದೇವರ ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆಯೇ ಕನ್ನಡ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು, ಭಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ, ಸೃಶ್ರ ಮಾಡುವ ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.

ದಿಬಿಧ ವ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರರಂತಿದ್ದ ವಿಬುಧೇಂದ್ರರ ವಿದ್ಯಾರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರವಾದರಾಜರು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ, ವಂಡಿತವ್ರಕಾಂಡರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರವರಮನಾದ ತೀರ್ಥರಿಂದಲೇ “ನಾವಲ್ಲಾ ಒರಿಯ ಪ್ರೇವಾದಂಗಳನಿಸಿದರೆ ನೇಪ್ಪು ಪ್ರವಾದರಾಜರು’ ಎಂಬ ಮುಕ್ತಕೇಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗ ಮತ್ತರಾದವರು, ‘ಮಧ್ಯಮತದಲಿ ವೃಷ್ಟಿ, ದುರುಳ ವಾದವ ಕುಟ್ಟಿ ಗದ್ದು ಮೆರೆದರು ದಿಬ್ಬ ಗುರುರಾಯ ಜಟ್ಟಿ” ಎಂದು ವಾದಿರಾಜರಿಂದ ವಂದಿತರಾದವರು 1

ನುಕ್ತ ಭಾವನಗಳನ್ನು ಸಂವೇದನಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಸಂಗೀತವೇ ನಮರ್ಧ ಮಾಧ್ಯಮ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಆರಿತಿದ್ದ ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಪಲ್ಲವಿ ಅನುವಲ್ಲವಿಗಳನ್ನು ಚರಣ ವ್ರವನ್ದೆಯ ಕೀರ್ತನಗಳನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ವ್ರಚಲಿತಗೊಳಿಸಿದರು ಸ್ವರಗಳು ರೃತಿಸುದ್ಧ ವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಕಿವಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿದ್ದು, ಲಯದ ನಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಮೂಡಿ ಒಂದಿರುವ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಕೃತಿ ಪ್ರವಾದರಾಜರದೇ ಆಗಿದೆ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಸಂಗೀತದ ಸಪ್ತ ಜ್ಯೋತಿಗಳೆನಿಸಿದ ರೃತಿಸುದ್ಧತೆ, ರಸಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ, ಲಯಶುದ್ಧತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಗಮಕಾಲಂಕಾರ ಮೊಂಭೆ ಸಾಹಿತ್ಯಶುದ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ಅನಂದಪೂರ್ಣತೆಗಳನ್ನು ಅನುವಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎತ್ತರ ಬಿತ್ತರಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಾಪಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು

ಸಂಗೀತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನುಳಾದಿ ಎನ್ನುವ ಹೊಸ ವ್ರಕಾರದ ಅದ್ವ ವ್ರವರ್ತಕರು ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಸವ ತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆನುನಾರ ವಾಗಿ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ನಾಗುವ ನುಳಾದಿ’ ಮುಂದೆ ದಿಬಿಯ ದಾಸರಂತಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರಿವಾಸರಿಗೂ ದಿವ್ಯರಾಜಮೂರ್ಗವಾಯಿದು ಪ್ರೇಪಾದ ರಾಜರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಮುನಿಮುಧ್ಧಯ್ಯದಯವನು ತೆರದಿಟ್ಟ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಜಯಜಯ ಜಗತ್ರಾಣ ಜಗದೊಳಗೆ ನುತ್ರಾಣ ಆಖಿಲ ಗುಣ ಸದ್ಭಾಮ

1 ಪಯವದನ ಅಂತರಾದ ವಾದಿರಾಜರ ಪ್ರೇವಾದರಾಯರ ದಿವ್ಯ ಪ್ರವಾದಭಂಡಿನುವೇ’ ಕೀರ್ತನೆ,

ಮಧ್ವನಾಮ' ಎನ್ನುವ ಅವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ವನಾಮದ ಪ್ರಚಂಡ ತೆರೆಗಳು ಸಜ್ಜನರ ಹೃದಯದ ದಡಗಳಿಗೆ ಬಡಿಯುವಂತೆ ರಚಿತವಾಗಿದೆ ನಾಲಗಗ ನಾರಾಯಣ ನಾಮವೇ ಭೂಷಣ. ಕಾಲಿಗ ಹರಿಯಾಶ್ರ ಮನೆಗೆ ತುಲಸಿ ಬೃಂದಾವನ, ಕಿವಿಗ ಹರಿಕಥೆ, ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನ, ನತಿಗೆ ಗೌರವ ಕಣು ಗಳಿಗೆ ನದಾ ರಂಗಸ್ವರ್ಮ ಸೂಡುವುದೇ ಭೂಷಣ. ಶಿರಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಬಾಗಿ ನದಿಸುವುದು ಭೂಷಣ ಕೊರಳಿಗೆ ತುಳಸೀಮಲಯ ಭೂಷಣ, ರಂಗದಿವಲ ಸಿನ್ಹ ನಾಮ ಅತಿ ಭೂಷಣವೆನ್ನುವ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಮಾನವರಿಗೆ ಮಾನವ ಭೂಷಣ ಎಂಬ ಲೋಕ ನೀತಿಯನ್ನು ದೇವಿ ನಾರ್ವತ್ರಿಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಡತನದ ಕಡುಕಡ್ಡುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ತರನ್ನು, ದೀನರನ್ನು ಅನುಧರಿಸುವ ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಕರುಣೆ ಉಕ್ಕಿರುವ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು "ಯಾಕೆ ದೃಷ್ಟಿಸಿದ ನೀ ನಾಕಾರದ ಜಗದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವುರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ' ಎಂದು ವ್ಯವೃತ್ತಾರೆ "ಒಡಲಿಗಿಷ್ಟವ ಕಾಣೆ. ಉದಲು ಅರಿವೆಯ ಕಾಣೆ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತಿಹೆಸೊ ಕೃಷ್ಣ, ಕುಡುತಿ ಕೊಡುವವರಿಲ್ಲ ನುಡಿಯ ಕೇಳುವರಿಲ್ಲ, ಬಡತನವು ಕೆಂಗಡಿ ಸಿತೋ ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಅವರ ಕೀರ್ತನೆ ಬದು ಶತಮಾನಗಳ ಎಲ್ಲ ದಂತಿ ದರ್ಗ ದವರ ವಾಪ್ಪುತಿಯಿಂದ ನೊಂದವರ ಅನಂತ ದು ವಿಗಳ ಹಾಡು "ವಾಯಿಗಳಿದ್ದು ನೀರೊಳಗಿದ್ದು ಹರಿ ನಾ ನಿನ್ನ ನಂಬಿವೆಸೊ" ಎನ್ನುವ ಅನ್ಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತ ಲಿಖಿರಗಳಲ್ಲಿ ಮನುವು ನತತ ನಡೆದಾಡಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತನೆ ಆದರದು "ನತಿ ಅನುಕೂಲವಿರಬೇಕು ನಾಶವಿಲ್ಲ ಗುಣಬೇಕು, ಮಾತ ಬಂದಾಗಿರಬೇಕು" ಎಂದು ನಶ್ಯಂಗದ ಆಗತ್ಯವನ್ನು ವಿಷಯ ಕೊಂಡು ನೆಮ್ಮದಿಗಳ ಆಗತ್ಯವನ್ನು ಮನ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಅವರು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ "ಉಂವಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೆಂಬರು ಇವರು ಬಂದರಾಗಿ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದರು, ಉಂವಾದತನ ತ್ವು ಒಡತನ ಬಂದರ ಬಂದಯಂತೆ ಗೂಣಿ ಮುಲೆತ್ತವರು" ಎಂದು ದೇವಿ ಅಜ್ಞಾನದ ಮಂಪರಿಸಲ್ಲಿ ವ್ಯಭವದ ಅಮರಿಸಲ್ಲಿ ಬಿಗುತ್ತಿರು ವವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ನೂಜನರಿಗೆ 'ಶಕ್ತಿಬೇಕು ಭಕ್ತಿಬೇಕು ವಿಶಕ್ತಿಬೇಕು ನರ್ವಶಕ್ತಿಬೇಕು ಮುಂದ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಯಮು, ನಹನ, ವ್ಯರಾಗುಗಳ

ಓರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರ ಇಡೀ ತಮ್ಮ ಒಡುಕು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬಗವಂತನ ವಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿ ಪ್ರವಾದರಾಜರು “ನರಕು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವುಂಟಾದೆಂದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಗವದ್ಭಕ್ತನಿಗೆ ದು ಖಿ ಭಯದ ನೋಂಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೂಂಟ್ರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ‘ಒರುಂವುದು ಒಂದಿ ಯು ಒಲವು ಕೀರ್ತಿಯು ನಿರುತದಿ ದೈರ್ಯವು ನಿರ್ವಯತ್ವವು ಆರೋಗಾನಂದ ಅಜಾಡ್ಯ ವಾಕ್ಟುತ್ವವು ದರಂ ರಂಗವಿರಲ ಎಸಲು” ಎಂದುಹೇಳಿ ವಿರಲ ನಾಮಸ್ತರಣೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿಸವಾರಕವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ

‘ವೂಂವು ಮೋಗೂಂಟ ಬಾರೋಂ ರಂಗ ವೂಂವು ಮೋಗೂಂಟ ಬಾ” ಎನ್ನುವ ಆತ್ಮಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿ ಪ್ರವಾದರಾಜರ ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅವುರ್ಪನಿ ದರ್ಶನ “ದೃಷ್ಟಿ ತಾಕೀತೊ, ಬೀದಿ ಮುಟ್ಟಬ್ರಾಡವೂಂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಾರಿಯು ರೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ಹೀರುಪರೋ ನಿನ್ನೆ’ ಎಂದು ಕಾತುರದಿಂದ ಮಗುವಷ್ಟೆತ್ತಿ ಕೊಕ್ಕುವ ಯಶೂಂದೆ, “ಇಕ್ಕೋಂ ನೋಡೆ ರಂಗನಾಧನ ವುಟ್ಟ ವಾದವ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂ ಲ್ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನ ದಿವ್ಯ ವಾದವ” ಎನ್ನುವ ಗೂಂಟಿಯರು ‘ಏಕೆ ದೂರು ವಿರಂ ರಂಗಯ್ಯನ ಏಕೆ ದೂರುದಿರೆ” ಎನ್ನುವ ತಾಯಿ. ‘ಗೊಂಟಿಯರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಎನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದ ನುದ್ದಿ ವುಟ್ಟಿಸಿ ಕಳ್ಳನೆಂದು ದೂರುತಾಲೆ ಗೂಂಟಿ ಎನ್ನ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಒಗಯ ಎಂದು ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣ, “ಬಾರೋಂ ನದ್ದು ಮನೆಗ, ಗೋಂವಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಾರೋಂ ನಮ್ಮ ಮನಗ” ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಭಾಗವತರು, ಈ ವಾತ್ಸರ್ಯೆಲ್ಲಾ ಪ್ರವಾದರಾಜರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಸೆರೆಯಾಗಿ ಭಾಗವತದ ಕೆಂಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಒಂದಿವ ‘ರಂಗ ಕೊಳಲ ಸೂದುತ ಒಂದ ಯಶೋಂದೆಯ ಕಂದ’ ಎನ್ನುವ ವೀಣಗೀತ ಕನ್ನದದ ಅಪೂರ್ವ ಕಧನ ಕಲೆಯಾಗಿ, ರದ್ದು ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಒಂದಿದೆ ಪ್ರವಾದ ರಾಜರ ವಿರವದ ಚಿತ್ರಣ ಅನುವಮು ಗೂಂಟಿಯಬ್ಬಳು ಕೃಷ್ಣನ ವಿರವದ ತಾವದಿಂದ ಬೆಂದು ‘ಒಲ್ಲೆನಪ್ಪಾ ಲಕುಮಿಯಸ್ಲ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಈ ತನು ಹೊರೆಯನೊಲ್ಲನಪ್ಪಾ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ “ಹಾರ ಕೊರಳಿಗ ಭಾರ ಹೊವಿಸ ಭಾರ ನೈರಿನಲಾರಣೆ, ಮಾರನಯ್ಯನು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಮಾರನಂಜಿಗೆ ಗುರಿಯ

ಮಾಡಿ' ಎಂದು ವಿವ್ವಲಗೊಳ್ಳುವ ಚಿತ್ರ ಅವಳ ವಿರಹದ ಉಪಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಬಿಳಿಕಾಗುತ್ತದೆ

ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿ ನುಮ್ಮಿಸಿದ್ದರೇ ನರಿ ಇಂದಿಲ್ಲಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೂರ್ತಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ದೇಶ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ತರಳತನದಲ್ಲಿ ದುರುಳನಾಗಿ ಬಂದು ಒರಳಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವನು ರಸದ ಕಾಯಲಿ ಹೋಗಿ ಗೊಲ್ಲರಕೊಡ ನೀ ಉಂಟಾದವನು, ಸರಮನ ಮೂರ ಮನಗಳ ವ್ಯಾಕ್ಯ ಬಣ್ಣಿಯ ಅರಿಯದಂತೆ ಕದ್ದು ಮೆದ್ದುದನು, ಕೆರಳಿಸಿದ ಯಾದರ ಬದರವ ಎಲೋ ನರಪರಿ ಎನ್ನ ಬಾಯಿಗ ಒಂದುದನು' ಎಂದು ದೇವರನ್ನೇ ಗದರಿಕೊಳ್ಳುವ ಧ್ಯಾನ ತೂರುತ್ತಾರೆ 'ಶುಂಗುಣಿಸಿಲಯ ಅಂಗಜನ ಪಿತನೆಂದು ರಂಗನಿಗ ಮನಸೂತು ಮರುಳಾದವೋ ಹಿಂಗಿ ಒದುಕು ವ್ಯವಂತೋ ಭೃಂಗ ಮದುರೆಗೆ ದೋಗಿ ರಂಗರಲನ ತಂದು ಎಮ್ಮನುಳುಹು ವ್ಯವೋ' ಎಂದು ಗೋಪಿಯರ ಮನೋವೇದನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಪತಿಸುತರ ಭವಬಂಧನಗಳೆಲ್ಲ ಈವ್ಯಾಧಿ ಗತಿ ಸಮಗ ಅವನೆಂದು ಮನಸೋತೆವೋ ಕೃತಕ ದರಿಯದ ಸದ್ಮ ಮನದೊಳು ಸಿಲ್ಲಿಸಿ ವ್ಯಂದ ಪತಿಯೊಡನ ಸಂಧಾನವೆಂತೋ ಎಲೋ ಮಧುಪಾ' ಎಂದು ಅವರ ಅಪಂಕಾರ ಕ್ಷಮವಾದ ಅಪವಾಲನ್ನು ದೃದಯ ತುಂಬಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ

ಪ್ರೀತಿವಾದರಾಜರು ಸರ್ವನಾರ್ಭೂತನಾದ ಪ್ರೀತಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷದಿಂದಾಗಿ ನುಖಿವ್ಯಾರಬ್ಧ ವಡೆದಿದ್ದು ಅದರಂತೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಸಂದಗಳನ್ನು ಈಶಾಧೀನಗೈದು ಅದರಂತೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಭೃತಭಕ್ತಿಯ ಧೀಮಂತ ಭಕ್ತಾ ಗ್ರಂಥಗಳು 'ಇಬ್ಬಾಂಗಿ ಇರವನೋ ಹರಿಯೇ ಎನ್ನ ದೂರಯೇ ಎಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಭಗವಂತನ ಕರುಣವಿದ್ದರೆ ಮೃತ್ವಾನ್ನ ಭೋಜನ, ದೊಳವ ಮಿತಾಂಬರ, ನೋಡಿ ಸಂಚಿಸವಾಲ, ಚಂದ್ರಶಾಲಯ ಚಂದ್ರಮಂಜಿ, ವರಭತ್ರ ಚಾಪುರಗಳು ನವಜವಾಗಿಯೇ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಭಗವಂತನ ಕರುಣೆ ಒಮ್ಮೆ ತಪ್ಪಿತೆಂದರೆ 'ಅನ್ನ ಕಾಣದ ಬಾಯ್ಪಿಡಿಸುವಿಂ. ಕಡೆಗ ಕೌಟುಂಬವ್ಯಾ ದೂರಯವೋ, ಭತ್ತದ್ದರಿ ಸಂದ ಮೇಲ ತೋಳನ್ನೇ ತಲೆದಿಂಬಾಗಿಗಿ ಮಲಗ ಬೇಕೋ ಎಂದು ಹರಿಕೃಪೆ ಪುರೆಯಾದರೆ ಆಗುವ ಕಡುಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನನಸು

ತ್ತಾರೆ “ಗಂಗಾಜನಕ ವಾಂದುರಂಗ ನಿಸ್ಸಯ ಜಕರ ನಂಗವಿರಲಿ ದುದ್ದು ಸಂಗ ಬ್ಯಾಡ ಅಂಗಸೆಯರ ಕೊಡಿ ಅನಂಗಬಾಣಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಬಂಗವ ವಡಲಾರೆ ಶ್ರೀರಂಗವಿರಲ ದರಿಯು” ಎಂದು ಲಸಸ್ತರಾಗಿ ವ್ಯಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ ಗಂಗಾಜನಕ ವಿರಹಗೀತ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಸುಂದರ ನಾಲುಗನ್ನಡಿ ಪ್ರವಾದರಾಜರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಡ ಮೂಡುಬಂದಿದ “ಒಲ್ಲೇನವ್ವಾ ಲಕುಮಿಯನ್ನಲ್ಲ ಬಾರದಿದ್ದರ ಈ ತನು ದೊರೆಯನೊಡ್ಡಿಸವ್ಯ ದಾರ ಕೊರಳೆಗೆ ಭಾರ ನೈರಿನಲಾರೆನೆ ಮಾರನಯ್ಯನು ಬಾರದಿದ್ದರ ಮಾರನಜಿಗೆ ಗುರಿಯ ಮಾಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ವಿರಹತಾಪ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಕಾವಲಿ ರಂಗನನ್ನು ನೋಡದ ಜನ್ಮ ಇದ್ದರೆನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆನು ಎನ್ನುವ ಛಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಕಿಂಗಳ ದ್ವಾ ತಕೂರಿ ಕಾವಲಿ ರಂಗನ ನೋಡದ ಎನ್ನುವ ಜನ್ಮಿಯ ಕೀರ್ತನ ರಚಿಸಿ ದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀರಂಗನ ಚಂದ್ರಪ್ಪಕ್ಕರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ನ್ನಾನ ಮಾಡಿ ವೈಕುಂಠದ ದೆಬ್ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ರಂಗನಾರ್ಥನನ್ನು ಕಾಣವವನೇ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ, ಕಂಡವನು ದನ್ನ ಎಂಬ ಅವರ ಈ ಭಾವ ಅನನ್ಯ “ನುಖಿದುಂ ಬೆ ನಮುಂ ಕೃತ್ವಾ” ದಾಗೂ ಸ್ಥಿತಿಪ್ರಜ್ಞನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅದರ ನಿಜಸ್ವರೂಪದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರವಾದರಾಜರು “ವಾಲೊಳಗದ್ದು ನೀರೊಳಗದ್ದು ಹರಿಸಾ ನಿಸ್ಸನಂಬಿದನೋ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನದನೂ ಇಲ್ಲ, ಜಲಜನಾಬ ನಿಸ್ಸಿಟ್ಟ ತೆರದಲ್ಲಿ ಇರುವನೆಯ್ಯಾ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಜಗವಂಶನ ನರ್ವೂತ ಮತ್ಸವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಮದ್ದನಾಮದ ಮೂಲಕ ಮುದ್ದನಮಾಜಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ದಿಸವೂ ದ್ವೈತತತ್ವ ಪ್ರಣಾಂಕಿಯಾಗುಳಿಯಬಲ್ಲ ತತ್ವಜಂತಾಮಯಿಸ್ಸಿತ್ತಾ ಕೈತಕೆತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮದ್ದನಮತದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವಾದ ಹರಿನರ್ವೂತ ಮತ್ಸವನ್ನು ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ “ಜಯ ಜಯ ಜಗತ್ಪಾಣ ಜಗದೊಳಗ ನುತ್ರಾಣಿ ಅಖಿಲಗುಣಿ ನದ್ವಾಪು ಮದ್ದನಾಮ” ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಜಗತ್ಪಾಣಿರೂ ಜಗತ್ಪಾಣಿರೂ ಆದ ವಾಯುದೇವರ ವಿವಿಧ ಮಹಿಮೆಯ ರೀತಿ ವಿರಾಸಗಳನ್ನು, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಉಪ ನಿಷತ್ವ ತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಮಹಾಮುಖಿಮಯನ್ನೂ ಅನದ್ಭವವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿ ದ್ದಾರೆ.

“ಕರಣಾಭಿಮಾನಿ ಸುರರು ದೇಹವ ಬಿಡಲು
 ಕುರುಡಕಿವ್ಯಡ ಮೂಕನೆಂದೆನಿಸುವ |
 ಪರಮ ಮುಖ್ಯ ವ್ರಾಣ ತೋಲಗಲಾ ದೇಹವನು
 ಅರಿತು ವಣನೆಂದು ದೇಶ್ವರು ಬುಧಜನ |
 ಸುರರೊಳಗೆ ಸುರರೊಳಗೆ ಸರ್ವಜೂತಗಳೊಳಗೆ
 ಪರತರನೆನಿಸಿ ಸೇಮಿಸಿ ಸೆಲಿಸಿದ |
 ಹರಿಯನ್ನಲ್ಲದ ಒಗಯ ಅನುರನು ಲೋಕದಲಿ
 ಗುರುಕುಲತಲಕ ಮುಖ್ಯ ಪವಮಾನನು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ

ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುದೇವರು ಹನುಮಂತನಾಗಿಯೂ, ದ್ವಾವರ
 ದಲ್ಲಿ ಭೀಮನಾಗಿಯೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗಿಯೂ ಅವತರಿಸಿದ
 ಆದ್ಯತ ಕಥಾನಕದ ಭವ್ಯವರದೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಮಾನಸಿಧಿ
 ಮವ್ವಾಪ್ತಿಯ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಚ್ಚಾನಗದೆಯನ್ನಿತ್ತು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಮಹಾನು
 ಭಾವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನೋಜ್ಞನಾಗಿ ಈ ಮಧ್ವನಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ
 ಪ್ರವಾದರಾಜರಿ | ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುರುಗೌರವಾದರ ಮನ್ನಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತ
 ಜಗನ್ನಾಡದಾಸರು ಮಧ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ಒರೆದಿರುವ ಫಲಶ್ರುತಿ ಪ್ರವಾದರಾಜರಿಗೆ
 ದಾನಕುಲದ ವರಪಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯ ಕೊಡುಗೆ ಪ್ರವಾದರಾಜರ ಈ
 ಮಧ್ವನಾಮ ಓದಿದವರಿಗೆ ದೊರಕುವ ಪಲ ಹೀಗಿದೆ

ಸೋಮ ಸಂಹಾರವರಾಗದಿ ಗೋನಹಸ್ರಗಳ
 ಭೂಮಿದೇವರಿಗೆ ಸುರಸದಿಯ ತಲದಿ
 ಪ್ರೀ ಮುಕುಂದಾರ್ಪಣವೆನುತ ಕೊಡ್ತಿ ಫಲಮಕ್ಕು
 ಈ ಮಧ್ವನಾಮ ಬರೆದೊಂದಿದರ್ಗೇ
 ವೃತ್ತಿಲ್ಲದವರು ಸತ್ತುತ್ತೈದುವರು
 ಸರ್ವತ್ರದಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯವಹುದು ಸಕಲ
 ಶತ್ರುಗಳು ಕೆಡುವರವಮ್ಮತ್ತು ಒರಲಂಜುವುದು
 ಸೂತ್ರನಾಮಕವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಮಾತ್ರದಿ
 ಪ್ರೀವಾಧ್ಯಾತ್ಮನು ದೇವಿದ ಮಧ್ವನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರಾಫ ಕಳೆದವಿಳೆ

ನೌಖ್ಯಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಪ್ರೀತಿ ಜಗನ್ನಾಧರನ ತೋರಿ ಬಹು ಕೊಪಾರದಿಂದ
ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವುದು

ಪ್ರೀತಿಯಾದರಾದ ಅನುಭವದ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಸುಡಿಕೆಡಿಕೆಗಳು ಅವರ
ಕೀರ್ತನ ತರಂಗಿಣಿಯಾಗಿ ದರಿದು ನಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯಂತಿಕೆಯ ಲಾಲಿತ್ಯ ಶ್ರೀಲಿಯಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿಯಿಂದ ದಂಡ-ಕಮಂದದ ನನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರವೂ ಉಳಿಯದೆ
ದಂಡಕ. ಪೃತ್ಯನಾಮ ಉಗಾಭೂಂಗ ಸಂದಿ ಕೀರ್ತನಗಳಿಂದ ಹರಿದಾಸ
ನಾಹಿತ್ಯ ವೈಜವದ ದಿವ್ಯದೀವಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟ ಪ್ರೀತಿಯಾದರಾದರು ವೈಷ್ಣ
ವೀಯ ಪ್ರತಿಬಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳ ವೈರಾಗ್ಯ ನೌಖಾಗ್ಯ ನಿಧಿಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಾದ
ರಾದರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವ ಒಂಥುವಿನ ಹೃದಯದ
ವಾಚಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಸಾರಿಗಯ ಸುಡಿಯಾಗಿ ಅಂತರಂಗದ ಭಕ್ತಿಯ ಮಡಿಯಾಗಿ
ನಿಸದಿಸುತ್ತಿವೆ ಭಗವಂತನ ಹಿರಿಮೆ ಜಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಗರಿಮೆಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಾದ
ರಾದರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗ್ಯ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ಸಂತ ಅ ಪ್ರತಿಮಾ ಚೈತನ್ಯ.
ಅವರ ಪ್ರತಿಬಾ ಚೈತನ್ಯದೊಡನೆ ಬರೆತು ವದವರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವದ
ವಂಜ ಕಾವ್ಯದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಗವತ್ತಾ ಕಾತ್ಯಾರ ಕಾಣುವಂತಾಗಿದ ಅತ್ಯದಂಡನೆ
ಗಿಂತಲೂ ದೇಹದಂಡನೆಗಿಂತಲೂ, ಜಗವಂತನ ವದತಲದಲ್ಲಿ ನರ್ವನಪುರ್ವ
ಮಾಡಿ ಅವನು ಇಂದ್ರಂತೆ ನಾವಿರಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗದ ರಂಗವಿಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಾದ
ರಾದರು

ಪ್ರೀತಿಯಾದರಾದರು ದೈವದರ್ಶನದ ಪ್ರನಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ವೀಕ್ರಾ
ವಕ್ಷತೆಗಳು ಅವರ ದಾನನಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಪಿಸ್ತೆಲೆ
ಯೆಂದಿಗಿದಿದ್ದು ಪ್ರೀತಿಯಾದರಾದರು ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಗವದ್ಭಕ್ತ
ರಿಗೆ, ದಾನಕೊಡುತ್ತರಿಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಉಪಕಾರ ಬಹುಸ್ವರಣಿಯವಾದುದು
ನಂಜುತ ಮಂತ್ರಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಂಗಳಾತ್ಮಕ ವಾವಿತ್ಯವನ್ನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ
ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿಗ ಪ್ರೀತಿಯಾದರಾದರು ಭಾಜನರಾದರು ದಾನನಾಹಿತ್ಯ
ವಂಬ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದು ಅವರ ಬ್ರಹ್ಮ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಮಲ್ಲವಿಸಿ ಕನ್ನಡ
ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ನಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತ್ತು, ಕಷ್ಟ

ನಮರ್ವ ವಾಗ್ವೈಖರಿಯಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ರಮ್ಯದಾನ್ಯ ಭಾವದ ಮುದುರಶೈಲಿಗೆ ವ್ಯವರ್ತಕರಾದವರು ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಅವರಿಂದ ಸ್ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಜನ ಯತಿಗಳು ವ್ಯದಿಕರು, ಗೃಹಸ್ಥರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸತೊಡಗಿದರು ತೊರೆವೆ ರಾಮಾಯಣ ನಾರಾಯಣವ್ಯಸ ಭಾರತಗಳು ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ಸಂತರವೇ ಒಂದಿರುವುದು ಈ ಹಿಸ್ತೆಲಿಗೆ ಸಿದರ್ಶನ ಮುದುಡಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಬಾಗವತ ಧರ್ಮ, ಮೈಚಿಳಿಬಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟು, ಜಾಗೃತವಾಗಿ, ಧೃಡವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಶ್ರೀವಾದ ರಾಜರು ಮೈಮರೆತು ಭಾಗವತ ದಶಮಸ್ಕಂದವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನಾಗಿ ದಾಡಿ ಭಾಗವತಧರ್ಮದ ವ್ಯವಿವಕರಿಸಿಕೊಂಡರು ಅಪರ ವಾಡುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ದಕ್ಕಿಣ ಭಾರತದ ಈರೊಂಡ್ ಜವಾನಿ, ಶ್ರೀರಂಗ, ನೇಲಂ, ಕುಂಭ ಕೋಣ ಕೂಯಮುತ್ತರು ಮುಳುಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪಕ ಪ್ರಚಾರ ದಲ್ಲಿವೆ

ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯೆಯು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅದು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ದೆಟ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವ್ಯಯೋಜನವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ದೇಶಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ, ವಿಜಯನಗರ ನಾಪ್ರಾಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಜನನಾಮಾಸ್ತರಲ್ಲೂ ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವರಂಪರೆಗಳ ಒಗ್ಗಿ ಸಂಭವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಸಂದಾನನೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಲು ದಾನವಂಧವನ್ನು ಉದ್ಧಾಟಿಸಿದರು ಸಕಲ ತತ್ತ್ವ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ, ಸಂಗೀತ ಒದ್ದವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಂತದ ಲಲಿತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗ ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀವಾದ ರಾಜರು ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮೂದಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಗಾಭೂಗಗಳನ್ನು ಸುಕಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಮಾಡಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಗಂಧರ್ವ ಕಂದದಿಂದ ದೂಪರೆದುರಿಗ ಗಾನಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಮೂಘ ಮೇಳವಾದ ಈ ಮಾರ್ಗ ದಿಸೇ ದಿಸೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು ಶ್ರೀವಾದರಾಜರಿಂದ ಒಂದ ವೈತಿ ಲಬ್ಧವೂ ಬೀಜಾ ಕ್ಷರಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳ ವಿವ್ಯಸಂದರ ಸರ್ತನವಾದವು. ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ಈ ದಾನಸಾಹಿತ್ಯ ನೇವೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಶ್ರೀವಾಸರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸೂರ್ಮಾಡಿ ಉತ್ಸವ ಶೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಘೋಷಿಸಿ, ಧಾಸ

ನಾಸಿತ್ತರ ಭವ್ಯ ಭವಿತವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಶ್ರುತ್ತಮ ಅಡಿವಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಧಾನ ನಾಸಿತ್ತ ನಾಮ್ನಾ ಜ್ಯ ಮುಕುಮೇಣಿಗಾಗಿ ವಾರದ ಲ್ರಿ ವಾದ ರಾಜ ಪ್ರಬಾವದ ವೈಬಾವವಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಲ್ರಿ ವ್ಯರಂದರವಾಸರು. ಲ್ರಿವಾದಿ ರಾಜರು ಲ್ರಿ ಕನಕವಾಸರು ಮುಂತಾದ ಅನರ್ಹ ರತ್ನಗಳು ಅಲಂಕೃತ ವಾದವು

ಲ್ರಿ ವಾದರಾಜರು ರಂಗವಿರಲಿ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ತಮ್ಮ ವದವದ್ಯ ಸುಖಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಹರಿನರ್ವೂತ್ತಮತ್ಯ ಜಗತ್ಸತ್ತತ್ಯ ತಾರತಮ್ಯ ವಂಚೆಯದ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಕಲಸಜ್ಜನ ರಿಗೂ ಮನದವ್ವಾ ಗುಪಂತೆ ಮೃದುರ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದರು ಭಾಗವತ ದರ್ಶಿಗಳು ಬಕ್ತಿಯನ್ನು "ನಿರವದಿಕ ಅನಂತ ಅನವದ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ನ್ನಾತ್ಮಿಯ ನಮನ ವಸ್ತುಭ್ಯೂ ಅನೇಕ ಗುಣಾಧಿಕೂ ಅಂತ ನದನೇಕಾದಿ ಅವೃತ್ತಿಯದ್ದೂ ನಿರಂತರ ಪ್ರೇಮಪ್ರವಾದ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದವುದನ್ನೇ ಲ್ರಿವಾದರಾಜರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಕಟ ಸರಳ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳ ಪ್ರವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು ದರ್ಮ, ನೀತಿ ಮತ್ತು ಲೋಕಾಸು ಬವವನ್ನು ಅಕರ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಲ್ರಿವಾದ ರಾಜರು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ನಂದಾಶದಂತಹ ಉಗಾಭೂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದರು

ಲ್ರಿ ದರಿಯನ್ನು ಸತತ ಬೇಡುತ್ತಾ, ಲ್ರಿ ದರಿಯ ಚರಣಧೂವಿಯಲ್ಲಿ ದಾನ್ಯ ಬಾವವುಳ್ಳ ದಾಸರ ದಾಸರಿಗ ದಾನಾಸುದಾಸನಾಗಿ ಮೆದ್ವಪ ದೆಬ್ಬಿ ಯಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ದಾನ್ಯ ಬಾವವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ನಿರೂಪಿಸಿದರು ನದಾ ಬಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ನ್ಮರಿಸುವ ಅವನ ಗುನಗಳನ್ನು ವಾಡುವ, ಅಪನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ, ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿದರು ರೆಕ್ಕೆ ಬರದ ವಕ್ಕಿಯ ಮರಿಗಳು ತಾಯನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ, ಕರುಗಳು ಹನುವಿನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವಂತೆ, ನದಾ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಹಂಬಲ ಹೊತ್ತ ಹರಿದಾಸರ ತಂಡವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣ, ವಾದನೇವನ, ಅರ್ಚನ, ಪಂದನ ದಾನ್ಯ ನವ್ವಿ, ಅತ್ಯ ನಿವೇದನಗಳೆಂಬ ನವವಿಧಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅತಿ ವೈವಿಷ್ಟ್ಯ

ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿವಿಧ ಕೀರ್ತನೆ ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೈಂದನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು ಸಾರದ ಬಕ್ತಿ ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಭೂತ ಆನತಿ ರೂಪಗಳಾದ ಗುಣ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ರೂಪಾಸಕ್ತಿ, ದೃಷ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ದಾನ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ಸ್ಮರಣಾಸಕ್ತಿ, ಸೆವಾಸಕ್ತಿ, ಕಾಂತಾಸಕ್ತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ಅತ್ಯನಿವೇದನಾಸಕ್ತಿ, ತನ್ಮಯತಾಸಕ್ತಿ ವಿರದಾಸಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಏಕಾದಶವಿಧ ಬಕ್ತಿಯಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಂದಿಗೂ ದರಿದ್ರಾಸ ನಾಶಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರಪಂಚಸುವಂತ ವೈಭಾವ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಕೆಗೆ ತಂದು ಶತಶತಮಾನಗಳ ಪ್ರಸಾರಕಶಕ್ತಿಯಾದರು ತಮಿಳು ಸಾಡಿಸ ಆರ್ಚಾರುಗಳ ಮದುರಬಕ್ತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟವಾಗಿ, ಅನನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿಸಿದವರೆಂದರೆ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿರಹದಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾದ ಗೋಪಿಯರ ಚಿತ್ತಬಿತ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ಭಾವಾಭಿಗೀತದ ಹದವನ್ನು ನಾದವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ವಿರಹದ ಉತ್ಕಟ ಛಾಯೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಪ್ರಪಂಚಗೀತೆಯನ್ನು ಗೋಪಿಯ ರನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಂತೆ ಭಾವಪರವಶರಾಗಿ ಕೃಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಣುವ ತವಕದಿಂದ ಒರೆದು ವಿರಹಭಾವದ ಸಾಂದಿ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು

ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಕಂಠಮಿತನನ್ನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂತತ ಸೆವೆಯಂತೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವ ಮಂಗಳಾತ್ಮಕರು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಒರುವ, ಬಾರಿಬಾರಿ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ದಾರಿ ತೋರಿಸಲೆಂದು ಪರಮ ವಾದವನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ವಿದಿತ್ರಾತ್ಮರು ವಾಲೊಳಗದ್ದು ನೀರೊಳಗದ್ದು ಹರಿಸಾ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಎನ್ನುವ ಶ್ರೀ ವಾದರಾಜರು ಸುಖ ದುಃಖ ಸಮಾಕೃತ್ಯಾ ವಿಂಛಂತೆ ಜಲಜನಾಭ ನೀನಿಟ್ಟ ತೆರದಲ್ಲಿ ಇರುವನಯ್ಯ ಎಂದು ಅನನ್ಯ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಬಗೆವಂತನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾರೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಸಾವು ಮಾಡುವ ತಗಲಿತ ವಾಪಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸು ಕಾವಾಡು ಎಂದು ದೀನರಾಗಿ ಮೂರೆದೊಂಗುತ್ತಾರೆ ಪೃಥಿಯೊಬ್ಬರು ದಾಸ್ಯ ಭಾವದ ಶುದ್ಧ ನ್ಯಾಸದಿಂದ

ವರಿರುತ್ತರಾಗಬೇಕು ಬಕ್ತಿರಥದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿವದದತ್ತ ನಾಗಬೇಕು ಎಂದು
ಶುಭಾಂತಕರಣದಿಂದ ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ

ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವಾಗಲಂತೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಮು
ರನದಲ್ಲಿ ಮ್ಲವಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗುತ್ತಾರೆ ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಗೋಪಿಗೀತ
ರಚನೆಯಲ್ಲಂತೂ ಪ್ರವಾದರಾಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಮರೆತು ಗೋಪಿಯ
ರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಾರೆ ಕೃಷ್ಣ ಮದುರೆಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಗೋಪಿಯರ ಮನಸ್ಸಿನ
ವಿಪ್ಲವತಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಅನದೃಶಕಾಪ್ಪದ ಅಪಾರ
ಬಕ್ತಿಯ ರಸದೌತಣವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಾರೆ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಯರಿಗಿದ್ದ
ಅಸನ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಪ್ರೀತಿವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಪ್ರವಾದ
ರಾಜರು

‘ಹೆತ್ತತಾಯಿ ಅವಳೊಂದು ಗೂಢಗತಿಗೊನೆ ನಮ್ಮ
ಚಿತ್ತವೆಂದು ನಂಬಿ ತನ್ನ ಹೆತ್ತಿ ನಾರಿದವರ
ಒತ್ತಿತಾಂ ರಥವನುರಿ ನತ್ತರೆ ಬರುವನೆಂದು
ಮತ್ತಕ್ಕೂರನೊಡನೈದಿದ ಹೆಣ್ಣಿತವಾ
ಎಂದು ಅವರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಹುತ್ತಾರೆ

ನವವಿಧಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನವನವೀನವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿವಾದಿ
ನುವ ಪ್ರವಾದರಾಜರು ತಮ್ಮ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರಪ ಮಧುರ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಪ್ಪ
ಶಕ್ತಿಯ ಉತ್ತುಂಗ ಶೃಂಗವನ್ನೇರುತ್ತಾರೆ ಕವಿಹೃದಯದ ಪ್ರವಾದರಾಜರು
ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ರಸದ್ರವ್ಯಾರರು

ಓದ ಮುಡಿದಾ | ನದ್ದಮೂದಿಂದಾ ಮಧುರಾನಾಗಾರಾ
ದಿಂದೀವಾರಾಕ್ಷರಾಣಂದ | ಸಿಂಧುವಿಗೂದೀತಾ ಪೂರ್ಣಾ
ಚಂದ್ರಾಸಂತೋಷ್ವವಾರಿ ಸೀರಿ | ಮಂದರಧಾರಾ ಸಂಪ್ರಿಯ
ವೈಂದೂ ಭಾಗ್ಯಕೇಯುಂಟೇ | ಶ್ರೀ ಹರಿಯಾ ||
ಅಂದಮೋಳೂ ರಾನಾಕ್ರೀಡೇಯಿಂದಾ ಬಂದಾವಾರಾದಾಪಾ
ನೊಂದನೇಣೇನಾದೇನಾಲಾ | ಹೆಂದೂ ಬಿನ್ನೈಸಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಾ

ಹಿಂದಾ ಪಂದಿಸೂಚಿ ಭಕ್ತಬಂಧೂವಿಗೇ ಎಮ್ಮಾ ದೈದಯಾ
ಮಂದಿರಾದೋಕೆಂದಿದೇಂದೂ | ಏಕಿತವಾ

ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮೂಡಿಸುವ ಶ್ರೀವಾದ
ರಾಜರು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾಷೆ, ಭಾಷೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಾಗ, ಮುಂತಾದ
ವಿರಹಗೀತವನ್ನು, ಭಕ್ತಿಸುಧೆಯ ರಸಪಾಕವಾಗಿ ಕಡೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಆಗಿಂದ ಮುಂದೆ ತಾವು ಪಡುವ ವಾದನಗೀತಲೂ, ಆಗಲಬೇಕಾಗುತ್ತದಲ್ಲಾ
ಗತಿಯುಂಟು ಎಂದು ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳುವ ಗೋಷಿಯರ ದೈದಯ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರಿಗೆ
ವಾರದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ

ಮನೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷ ಕೆಲವರಿಗೆ ಲೋಕದೂಳು
ಧನದಿಂದ ಸಂತೋಷ ಕೆಲವರಿಗೆ ಲೋಕಮೋಳು
ಸತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷ ಕೆಲವರಿಗೆ ಲೋಕದೂಳು
ನುತರಿಂದ ಸಂತೋಷ ಕೆಲವರಿಗೆ ಲೋಕದೂಳು
ಇನಿತು ಅವರವರ ಸಂತೋಷ ಅವರವರಗಿರಲಿ
ಎನಗೆ ನಿನ್ನಲಿ ಸಂತೋಷ ರಂಗವಿರಲಿ

ಎಂದು ಭಗವಂತನ ವದನರಣಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಸಂತೋಷದ
ಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಾಪದಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಜಗದ್ವಿಕ್ರಿಯ ವೃಭಾಷ
ವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪುನರವಲಿಲ್ಲಾ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ

ಜಪವೆಂಬ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ತಾವತ್ರಯದಿ ಳಲಿಕೆ
ಜಯಗೊಳ್ಳದಂತೆ ಗ್ನುವುದಕೆ ಶ್ರೀಹರಿನಾಮ
ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತುಂಟೆ ಎನ್ನ ಮನವ ನಿನ್ನ
ಚರಣದೊಳಿಟ್ಟು ನಲಹೋ ಸಮೂ ರಂಗವಿರಲಿ

ಎಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಶ್ರೀಹರಿ ನಾಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರೋದ್ಧಾರ
ವಾಗಿ ನಾರುತ್ತಾರೆ

ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಗೀತೆಯ ಇಂಪಿರುಪಂತೆಯೇ,
ಆಣಕ, ವಿಷ್ಣುವಿನ, ನಿಂದಾಸ್ತುತಿಗಳು ನಹ ನಮ್ಮದ್ದವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೆಸಕನಸೊಲ್ಲೆ ಸವ್ವ ಕುಲಕಿ ಸಹಯುವನ
 ಎಣ್ಣುಖನಸೊಲ್ಲೆ ಸವ್ವ ದಲವ್ವ ಬಾಯವನ
 ಇಂದ್ರನಸೊಲ್ಲೆ ಸವ್ವ ಮೈಗೊಲ್ಲೆ ಸವ
 ಚಂದ್ರನಸೊಲ್ಲೆ ಸವ್ವ ಕ್ಷಯಲೋಗದವನ
 ನೂರ್ಯನಸೊಲ್ಲೆ ಸವ್ವ ಉರಿಮು ಮೂಡುವನ
 ಹರನ ನಾಸೂರನವ್ವ ದಣೆಗೊಲ್ಲೆ ಸವನ
 ಜನಕೆತ್ತಿ ಚಲುವನ ಜಗಕೆ ಒಡೆಯನ
 ತಂದುತೂರೇ ಸವ್ವ ರಂಗವಿರಲನ'

ಎಂದು ರಂಗದಿರಲನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನಾ ಪೈದಯ ತುಂಬಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ
 ನ್ನು ತಿಸುತ್ತಾರೆ

ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳು ದವನಹೋಮಾದಿ ಜಪತಪಗಳು ಈ ಕರಿಯುಗ
 ದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡ ನಾಧ್ಯವೆನ್ನು ಪುಡನ್ನಾ ಪುನಗಂಡ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಕರಿಯುಗದಲ್ಲೆ
 ಕೇವಲ ದರಿ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ನಾಕಾತ್ಮಾರವಾಗುತ್ತದೆ
 ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ

“ಧ್ಯಾನವು ಕೃತಿಯುಗದಿ ಯಜ್ಞ ತ್ರೇತಾಯುಗದಿ
 ದಾಸಪಾರಿಯ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯು ದ್ವಾಪರದಿ
 ೨ ಸರರಿಗೆಡ್ಡು ವಲ ಈ ಕರಿಯುಗದಲ್ಲೆ
 ಗಾನದಿ ಕೇಶವನೇ ರಂಗವಿರಲನೆನಲು—ಹಾಗೆಯೇ
 “ಕರಿಕಾಲಕೆ ಸಮಯುಗದಿಲ್ಲದಯ್ಯ
 ಕಲುವ ಬರಿಸಿ ಕ್ರಿಯನೀವುದಯ್ಯ
 ಸಲೆ ನಾಮಕೀರ್ತನ ಸ್ಮರಣೆ ನಾಕೆಯ್ಯ
 ಸ್ಮರಿಸಲು ನಾಯುಜ್ಜ ಪದದೀಪ್ಪದಯ್ಯ
 ಒಲವಂತ ಶ್ರೀರಂಗವಿರಲನ ನನೆದರೆ
 ಕರಿಯುಗವನ ಕೃತಿಯುಗವಾಗುವುದಯ್ಯ,

ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಾಮಕೀರ್ತನೆಯ ದುಹತ್ತವನ್ನಾ ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ
 ಸಾರುತ್ತಾರೆ

ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗ ನಾಹಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರವರ್ತಕರು ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಸುಳಾದಿ ನಾಮಾಸ್ಯವಾಗಿ ತಾಳ ಮಾರಿಕೆಯ ಸಂಗೀತರೂಪ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದು ರಾಗ-ತಾಳ ಮಾರಿಕೆಯೂ ನಹ ಆಗಬಿಡದು ಸುಳಾದಿ ಎಂಬುದು "ಸುಳು-ಹಾದಿ ಎಂಬ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ನಾಧ ತೆಯಿದೆ ಕೆಲವರು 'ಸುಲಭದ ಹಾದಿಯೇ' ಸುಳಾದಿ ಎಂಬುದು ದೇವ ಭಾವವನ್ನು ಅಂತರಂಗದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸುವ ವಿಲಕ್ಷಿತ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸುಳಾದಿ ಎಂದೂ ಕರೆವಿದ್ದಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ವ್ರಸದ್ದ ಸಪ್ತತಾಳಗಳನ್ನು ಸುಳಾದಿನಪ್ಪ ತಾಳಗಳು ಎಂದೇ ಗುರ್ತಿನಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಸುಳಾದಿಂದ ದ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಸಪ್ತತಾಳಗಳ ಸುಳಾದಿ ಎನ್ನುವುದು ಉಂಟು. ಸಪ್ತತಾಳವೂ ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ ಪುಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸೂಡ ಸೂಕ ಎಂಬ ವಿಲಕ್ಷಿತ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದುವು ಮುಖ್ಯ ತಾಳವು ದತ್ತು ಮಾರ್ತಗಳ ಸೂಕಕ್ಕೆ ಅಸ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ ಝಂಕಿತತಾಳ ಅಥವಾ ವಿಂಶಭಾವ್ಯತಾಳ ಎಂದೂ ನಾಮಾಸ್ಯವಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ತಾಳ ಮುಖ್ಯ ತಾಳವೆಂದೆ ವರಿಗೂ ನಲಾಗಿದೆ

ಸುಳಾದಿಗಳು ನಾವು ದ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಈ ಸಪ್ತತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಸಪ್ತತಾಳಗಳು ಯಾವುಪಂದರೆ ಧೃವ ಪುರ, ರೂಪಕ, ಝಂಕಿ, ಶ್ರೀವೃದಿ ಅತ್ತು ಮತ್ತು ಏಕತಾಳಗಳು ಕೆಲವು ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಐದೇ ತಾಳಗಳು ಇರುವುದುಂಟು ಜತೆ' ಎಂಬುದು ಸುಳಾದಿಗಳ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಎರಡು ನಾಡುಗಳು ಈ ಜತೆ ಇಡೀ ಸುಳಾದಿಯ ತತ್ವನಾರವನ್ನು ಕೆನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ ಈ ಸುಳಾದಿ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ತಾಳಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ಒಂದು ಸುಳಾದಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ

'ಈ ವಸದೇಗಳು ಈ ಲತೆವನಗಳು

ಈ ಸದಿವ್ಯಕಿನಗಳು ಈ ಶಂಪಿಲೆಗಳು

ಈ ಸುರತರು ನೆಳಲು ಬುಕುಕಿ ರವ

ಯಾಕೆ ಮಾಧವನ ಮರೆಯಲಿಯದಿವೆ ಕೆಳದಿ

ಆ ಮುಗುಳುನಗಯ ಆ ನೊಬಿಗ
 ಈ ಸುರತರು ಸೆಳರೀರತಿಯ
 ಈ ಸುರತವನರಿದ ಬಾಲೆಯರೆಂತೊ
 ಈ ನುಗುಣಪಯ ರಂಗ ವಿರಲನ ಕೆಳದಿ

ಒಕ್ಕಿವ್ವ ಮದುರಗ ದೊರೆಯ ಸಂತರ, ಬಾಡಿ ಒನವಳಿದು ತಪನ
 ನನವಿನ ತುಂತುನಿಸಿಲ್ಲನ ಸನಯುತಾ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಗೊಂಬೆಯರ
 ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರದಯಕ್ಕೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆ ಪರಿಸರದ ನಮನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪೂನೊಬಿಗಿನ
 ಮುಗುಳು ನಗಯ ಮಾಧವನನ್ನಂ ಮತ್ತ ಮತ್ತ ನನಸಿಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದ ವಿರದ
 ಭಾವ ಪ್ರಭಾವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಬಂದಿರುವ ನುಳುವಿ ಇದು

ಅರಳಿಕಾಮಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ, ನತ್ರ, ನದಾಚಾರ ಗುಪ್ತನನ್ನ
 ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅನಕ್ತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿದಾಗಿನೆಂದು ವ್ರಿ ಹೆರಿಯನ್ನು ಬೇಡುವ
 ವ್ರಿ ವಾದರಾಜರು ತನ್ನ ಸಂಬಿದ ಜನರ ಮತ್ತೆ ತಾನನ್ನರಿಗೊನ್ನಿನವ ಮುನ್ನಿನ
 ಘವ ಕೆಳಿಸ್ತು ಕಾವಾಡುವ ಘನ್ನ ಮಹಿಮೆ ವ್ರಿರಂಗವಿರಲ ಎಂದು ಉಳಿದ
 ಜಕ್ಕರಿಗೊ ಭರವನಯನ್ನು ನೀಡುವರು ವ್ರಿವಾದರಾಜರಿಗಿ ಮದ್ದಾಚಾರ್ಯರ
 ಹೆಸರೆತ್ತಿದರೆ ಅದಮ್ಪ ಉತ್ಸಾಹ, ಅವಾರ ಸಂತೋಷ, ಆನಂದದ ತೆರೆಮಾಲೆ
 ಗಳು ಉಕ್ಕಿ ಭಕ್ತಿಭಾವ ತುಳುಕಿ ದನುಮ ಬೀಮರ ನೆನಪಿನ ದೃಳಕೆ ಉಂಟು
 ಮಾಡುತ್ತದೆ ಇದು ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿರಿಮಗಳಿಗನು
 ನಾರವಾಗಿ, ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಿಂದ ಅರಳುವುದು ಆವರ ಮಧ್ಯ
 ನಾಮದಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಷ ದನುಮಭೀಮರ ದ್ವಿಸ್ಮೃತ್ಯವನ್ನು ನೆನಪುಗ ತರುತ್ತದೆ
 ದುಧ್ವನಾಮವನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ವ್ರಿವಾದರಾಯರ ನಿರರ್ಗಳ ಸರಳ ಶಬ್ದ
 ಭಂಡಾರ ಜ್ಞಾನಗಂಧ ರಹಿತವಾದ ಜಡಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡವಿ ಛೇಶಕ್ತಿಯನ್ನು
 ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಜಾಗೃತ ಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಬಲಿಸುತ್ತದೆ ಆಚಾರ್ಯ ಮದ್ದರ
 ಅನುಗ್ರಹ, ಹರಿನರ್ಪಣತ ಮತ್ತದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಆವತಾರತ್ರಯಗಳ
 ಮಹಿಮಾ ವಿಶೇಷಗಳ ವ್ರಿವಾದರಾಜರ ಮಧ್ಯನಾಮವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವ
 ವಾಯುವೇವರು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಸುಮನಾಗಿಯೂ, ದ್ವಾವರದಲ್ಲಿ ಭೀಮ

ನಾಗಿಯೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಅವತರಿಸಿ, ಜೀವೋತ್ತ
ಮರೆಸಿದ ತತ್ವನಾರವನ್ನು ಈ ಮಧ್ವನಾಮ ನಾರುತ್ತದೆ

ಪರಿಯಸ್ತದ ಒಗಯೆ ಅಸ್ತರಸು ಲೋಕದಲಿ
ಗುರುಕುಲತಲಕ ಮುಖ್ಯ ಪವಮಾನಸು
ಜಯಜಯ ಜಗತ್ತಾಣ ಜಗದೊಳಗೆ ನತ್ರಾಣ
ನಿವಿಲಗಣಿ ನದ್ವಾಪು ಮದ್ವನಾಮ

—ಎಂದು ವಾಯುದೇವರ ಹಿರಿಯಗರಿಮಗಳನ್ನು ಮಹಿಮಾ ವಿಶೇಷ
ಗಳೊಡನೆ ಪ್ರೀತಾದರಾಜರು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಾ “ಅಖಿಳ ವೇದಗಳ ನಾರವ
ಸರಿಪು ಮುನ್ನಿವನು ನಿಖಿಳ ಪ್ರಾಕರಣನಿವಹವ ಪಳವ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತಪ
ಶಬ್ದ ಇವಗಿಲ್ಲದೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಸು ರಾಮನುಕರಿಸಿದ” ಎಂದು ಪ್ರಾಕರಣ
ಪಂಡಿತೋತ್ತಮನಾದ ಹನುಮನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ಹನುಮ
ವ್ಯಾಪರದಲ್ಲಿ ‘ಚಂಡವಿಕ್ರಮನು ಗದಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭೂಮಂಡಲದೊಳಿಡಿ
ರಾದ ವಿಳರನ್ನು ಹಿಂಡಿಬಿನಹಿಹವ್ಯಕೋದರನ ಪ್ರತಾಪವನು ಕಂಡು ನಿಲ್ಲುವ
ರಾರು ತ್ರಿಭುವನದೊಳು ಎಂಬಂತೆ ಭೀಮನಾಗಿ ಲ್ಲೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ
ಯಾಗಿ ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ ಭೀಮನೇನದೇವರೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ “ಮಾನಸಿಧಿ
ಮಧ್ವಾವ್ರಿಸಂದೇನಿಸಿ ಮಧ್ವಾವ್ರಿಂ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಂ ಎನ್ನುವಂತ ಯುಗವ್ಯರುಷ
ರಾದರು. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೇ ಸಮ್ಮೂರ್ತಿಗೂ ಸುಖಪ್ರದಾತರು, ಜ್ಞಾನ
ಪ್ರದಾತರು, ಮಾನದಾತರು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ “ತುಂಗಳೆಲ ಗುರು
ಪರನ ದ್ರವ್ಯಮಲದೊಳಗಿರಿಸಿ ಭಂಗದಲ್ಲದ ಸುಖವ ನುಜನರಿಂಗಿ, ಹಿಂಗದೆ
ಕೊಡುವ ಸಮ್ಮ ಮಧ್ವಾಂತರಾತ್ರಕ ರಂಗವಿರಲನೆಂದು ನೆರೆನಾರಿರೈ’ ಎಂಬ
ನಂದೇಶವನ್ನು ನಾರಿದ್ದಾರೆ

ಗಂತದ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧ ಮಧ್ವನಾಮ ಪ್ರತಿಮಾಧ್ವರ
ಮನುಷ್ಯನೂ ನಿಸಿದಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದರ ಫಲಶ್ರುತಿಯೇ ಕಾರಣ ಎಂದರೂ
ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ. ಆಗಮ್ಯ ಮಹಿಮಾಶ್ರುತವಾದ ಈ ಮಧ್ವನಾಮಕ್ಕೆ
ಜಗನ್ನಾಡವಾರು ಒರೆದಿರುವ ದಲಶ್ರುತಿ, ಒಂದು ಧನ್ಯಕೃತಿ “ನೂಮ
ನೂರ್ಯೋಪರಾಗದಿ ಗೋನಹನ್ನಗಳ ಭೂಮಿದೇವರಿಗೆ ಸುರನದಿಯ ತೊಡಿ,

ಶ್ರೀ ಮುಕುಂದಾರ್ಪಣವೆಸುವ ಕೊಟ್ಟ ವಲವಕ್ಕೆ ಈ ಮಧ್ಯನಾಮ ಬರೆಹೊಂದಿ
 ದರ್ಗಾ ವೃತ್ತಶಿಲ್ಪವವರು ನಕ್ಕು ಶ್ರೇಯವವರು ನರ್ವತ್ರದಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯವವರು
 ನಕಲಶಕ್ತುಗಳು ಕೆಡುವರವದ್ಯಕ್ಕು ಬರಲಯವವರು ನಶ್ರನಾಮಕನ
 ನಂಸ್ತುತಿಮಾತ್ರದಿ, ಶ್ರೀವಾದರಾಜ ಪೋಷ ಮಧ್ಯನಾಮ ಗರಾದ ಕುರವಿ-
 ನೌಖಿವನೀವವರು, ಶ್ರೀಪತಿ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಶಲನ ತೋರಿಭವ ಕೊಪಾರದಿಂದ
 ಕೆಡದಾಯಿಸುವವರು.

ಪ್ರತಿಯೂಬ್ಬರಿಗೂ ಭಕ್ತಿ ಬೇಕು ವಿಲಕ್ತಿ ಬೇಕು. ನರ್ವಶಕ್ತ ಬೇಕು.
 ಮುಕ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ದಂಬದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆಪ್ಪದಾಗಿ
 ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ನತಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು ನಶ್ರನಲ್ಲಿ
 ಗುಣ ಬೇಕು, ಪರಿವಂತನಾಗಬೇಕು ಮತ ಒಂದಾಗಿರಲು ಕು ಜವದ ಬಾಣುವ
 ಬೇಕು, ತಪನೇಮವೇಬೇಕು ಉಪವಾಸವ್ರತ ಬೇಕು ಉಪವಾಂತವಿವೇಕು,
 ನಾನಂಗ ಬೇಕು, ದುಸ್ಸಂಗ ಬಿಡಬೇಕು ರಂಗವಿರಲಕ್ಕ ಬಿಡದ ಸರೆ ಎಂಬಲಿ ಕು
 ಎಂದೂ ಮುಕ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯಲಿಗಳನ್ನು ತೋರಿ-ದ್ದಾರೆ

ಯಾರಿಗೆ ಯಾವುದು ಭೂಷಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಅತ್ತಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ
 ವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು, ನಾಲಿಗೆಗೆ ಭೂಷಣ ನಾರಾಂಪಣ
 ನಾಮ, ಕಾಲಿಗೆ ಭೂಷಣ ಪರಿಮಾತ್ರ ಮನೆಗೆ ಭೂಷಣ ತುಲಸಿ ವೃಂದಾವನ,
 ಕಿವಿಗೆ ಭೂಷಣ ಪರಿಕಧ, ದಾನವೇ ಭೂಷಣ ಕೈಗಳಿಗೆ ಮುನವು ಭೂಷಣ
 ಮನವರಿಗೆ, ಜ್ಞಾನವೇ ಭೂಷಣ ಮುನಿಯೋಗಿಪರರಿಗೆ ಮುನಿಸಿಗೆ ಭೂಷಣ
 ದತಿಭಕ್ತಿಯು, ಎಂದೂ ಪ್ರತಿ ವಿಚಾರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ನರ್ವರ್ಗಗಾಯಿಸುತ್ತಾಗಿ
 ಮಾಡುತ್ತಾರೆ

ಶ್ರೀವಾದರಾಜರಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗದ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ಕೆಡಲೆ ಎಂದರೆ
 ಮಮತೆ ಭಕ್ತಿ. ದೈವೀಉನ್ಮಾದ ಕಾಪೇರಿ ರಂಗನಾಥ ನೂವದ ಕೆಂಗಳು
 ಇದ್ದರೇನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇನು, ಎನ್ನುವ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಜಗಂಗೇರಿಗಳ ಅತಿ
 ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ವರ್ವನಿಂದ ಭಾಗ್ಯವಂಶ
 ರಾಗಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೆರೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ

ಪ್ರವಾದರಾಜರ ನಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ವ್ರಾದುರ್ಭಾವ ದಂದಕವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದುರ್ಭಾವಾದುದು ಭಾಗವತ ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂದದ ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ಕಥೆ ಸರಸಿಂಹಾವತಾರದ ವಿವರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದರಿಯುವ ಈ ದಂಡಕ ಅಮೂಲ್ಯ ನಾಹಿತ್ಯಕೃತಿ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ದಂಡಕ ರಗಳಿ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಭಕ್ತಿಗೀತೆ, ಭಾಷಗೀತೆಗಳ ಸತ್ವ, ಮಹತ್ವ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ತನ್ನ ನಿರರ್ಗಳವಾದ, ಸುಭಗವಾದ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಶೈಲಿಯನ್ನಾದ ಪ್ರವಾದರಾಜರ ಅವ್ಯರ್ವನಾಹಿತ್ಯ ಭಾಗವಾಗುವೆಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಅಂತರಂಗದ ಅತ್ಮಲೋಧನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವಿತ್ತು ಅದರಿಂದ ಒಂಟಾಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು “ಮುಖವ ತೊಳದು ನಾಪು ಬಳಕೊಂಡೆನ್ನಲ್ಲದ ಸುಖತೀರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಿದನೇ, ಮುಖಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಮನಸೋತೆನ್ನಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತುತಿ ರನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನೇವಯ್ಯ” ಎಂದು ಅಚಾರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಾಯಣದ ಆಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದರು “ಉಂಟಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೆಂಟರು ಇದ್ದರು ಭೂಂಕಂತೆ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದರು, ಉಂಟಾದತನ ತಪ್ಪಿ ಒಡತನ ಒಂದೊಂದಗಲು ಒಂದೊಂದಂತೆ ಪೋರೆ ತಿರುಹುವರೈಯ್ಯ” ಎಂದು ಬದುಕಿನ ಕಟುವತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಲೋಕನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು

ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಅತಿ ದ್ರಮವಿ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಪ್ರವಾದರಾಜರು “ನಾಸಿನ್ನಲೇನೂ ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ, ಎನ್ನ ಹೃದಯ ಮಂಟಪ ಯೊಳು ನಿಂದಿರೋ ಕೃಷ್ಣಾ, ನಿರ ನಿನ್ನ ಚರಣದಲ್ಲರಗಲಿ, ಎನ್ನ ಚಕ್ಷುಗಳು ನಿನ್ನ ನೋಡಲಿ, ಕರ್ಣ ಗೀತಂಗಳ ಕೇಳಲಿ, ಎನ್ನ ನಾಸಿಕ ನಿರ್ಮಾಲ್ಮಪಾಧ್ರಾಣಿಸಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ, ನಾಲಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೊಂಡಾಡಲಿ, ಎನ್ನ ಕರಗಳೆರಡೂ ನಿನಗೆ ಮುಗಿಯಲಿ, ಪಾದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಲಿ, ಬುದ್ಧಿ ನಿಸ್ಸೂಳು ಕುಣಿದಾಡಲಿ ಚಿತ್ತ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಲಿದಾಡಲಿ ಭಕ್ತಜನರ ಸಂಗ ದೊರೆಯಲಿ, ರಂಗವಿರಲ ನಿನ್ನ ದಯವೊಂದಿ ರಲಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ

ಪ್ರವಾದರಾಜರು ಗೋಪಿಗೀತ, ಭ್ರಮರಗೀತ, ಮತ್ತು ವೇಣುಗೀತಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯನಾದದ ತರಂಗಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ, ತನ್ನಯತೆಯ

ಹೊಸ ನಾಥತೆಯನ್ನು ನಾಹಿತ್ರಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ತಿರುವತಿಯ ಪ್ರೇನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡರಂತೂ ಪ್ರೇ ವಾದರಾಜರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೀತಿಗಳ ಮಹಾ ಪೂರವೇ ಉಕ್ಕ ಒರುತ್ತದೆ “ಸ್ಮರಿಸಿವರಸು ಕಾಯ್ವ ಸಮ್ಮ ನೂರ್ವನಾಕ ಪ್ರಬಾವ, ಸುರಮುನಿಗಳ ಸಂಜೀವ ಪ್ರೇವೆಂಕಟ ಸಮ್ಮ ಪೂರವ’ ಎಂದು ಗೋವಿಂದನ ಕೈವೆಯನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಭೂಷಣಕೆ ಬೂಷಣ ಇದು ಭೂಷಣ ಶಂಕಗಿರಿಪಾನ ಪ್ರೇವೆಂಕಟರ ಎಂಬುವಲ್ಲಿಯೂ ಗೋವಿಂದನ ನಾಪುಲಪರಿಯ ತರಂಗಗಳು ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಜಗತ್ ಸುಂದರಕಾಯಪಾದಂತಹ ಪ್ರೇಪರಿಗೆ “ರಸ್ತೆ ಗಂಜಗಳಿರುವ ನಿಸ್ತೆ ಕಟಿಗೆ ಶರಣು ಪೊನ್ನೆ ಕದಳಿ ಪೊಲ್ಲ ತೊದೆಗಳಿಗ ಶರಣು ಪುನ್ನಾಗೆ ಕರಗತ್ತದ್ದಯ ನಿತಂಬಕೆ ಶರಣು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಣವ ಸಮಜಾನುವಿಗೆ ಶರಣು.’ ಎಂದು ಪ್ರೇ ಆನಂದತೀರ್ಥರು ದ್ವಾದಶಶ್ಲೋತ್ರದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಪ್ರೇಮ ಮನೋಹರ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರೇವಾದರಾಜರು ಮನಮುಟ್ಟ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ

ಪ್ರೇಪಾದರಾಜರು ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಕಲಾವಿದರು ಸುಳಾದಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರವರ್ತಕರು, ಉಗಾಭೂತಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ದಾರ್ಶನಿಕರು ಪೃತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೃತ್ತನಾಮಭಾಗವತೋತ್ತಮರು ದಂಡಕೆಗಳ ದಂಡದಾರಿಗಳು, ಸಂಗೀತದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಭುತ್ವವಿದ್ದ ಪ್ರೇವಾದರಾಜರು ನಾಹಿತ್ರದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಭಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವ, ಸರಸ ಕವಿಯ ವಟುತ್ವಗಳ ಪ್ರತಿಬಾಹುತಿಗಳು. ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾಹಂದರವನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಅತ್ಮೀಯ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಪ್ರೇವಾದ ರಾಜರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧಿಸಿದೆ

ಪ್ರೇಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಗೋವಿಯಿರಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ ಅನುರಾಗಗಳನ್ನೇ ಮೀರಿಸುವ ಭಾವತನ್ಮಯತೆ ಪ್ರೇಪಾದರಾಜರದು ಮೋದಮದಮಾಶ್ಚರ್ಯದ ಘೋರ ವರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಪ್ರೇವಾದರಾಜರು ಸರಕಾಸುರ, ಕೌರವರ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅಪಂಕಾರದ ವರಿಣಾಮಗಳನ್ನ ಬಯಲಿಗಳೆಯುತ್ತಾರೆ

ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಲಕ್ಷ್ಮಣಕರು ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ವಿಸ್ತಾರಕಾರರು ಕನ್ನಡದ ಸೂತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ನತ್ತ ರಂವರಿಯ ಪ್ರಪರ್ತಕರು ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ತಜ್ಞೋಬೀಜ ವ್ಯಾಸರಾಜರಲ್ಲಿ ಮೂಳಿತು, ಪ್ರರಂದರವಾಸರಲ್ಲಿ ವರಿಪೂರ್ಣಹದದಲ್ಲಿ ವಲ್ಲವಿಸಿ. ವಾದಿರಾಜರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾ ವೈಭವವಾಗಿ, ವಿಜಯವಾಸರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಪುಯ ವರಿವಾಕಗಳ ನಮ್ಮುಯಾಗಿ, ಗೋವಾಲವಾಸರಲ್ಲಿ ಘನತ ವ್ಯರಾಗ್ಯತ್ಯಾಗಗಳ ವೃಕ್ಷವಾಗಿ, ಜಗನ್ನಾಥವಾಸರಲ್ಲಿ ಜಗದೇಶ್ವರ, ಮುಗಿಲಿತ್ತರ ಬೆಳೆದು ಶಾಸ್ತ್ರನಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಗಳ ಹರಿಕಧಾಪ್ರತನಾರದಂತದ ಮೇರುವೃಕವಾಗಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಾಗಿ ವರಿಣಮಿಸಿತು

ಸಮ. ಶ್ರೀವಾದರಾಜಾಯ, ಸಮಸ್ತೇ ವ್ಯಾನಯೋಗಿನೇ
 ಸಮ ಪ್ರರಂದರಾರ್ಯಾಯ ವಿಜಯಾರ್ಯತೇ ನಮಃ

ವ್ಯಾಸರಾಜರು

ವ್ಯಾಸಕೂಲ ದಾಸಕೂಟಗಳ ಪ್ರಪರ್ತಕ ಪ್ರದೀಪರಾದ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿವಾಸ ದಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವರಂವರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವ ಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು ರಕೆ ೧೫೦೧ ಲಲ್ಲಿ ಎಂದರ ಕ್ರಿ ಶ ೧೫೨೨ ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ಈ ಧರ್ಮಗುರುಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೂಟ್ಟಿರುವ ಗೌರಾವರ ವಾಸದಲ್ಲಿ

“ನಿಗಮಾಗಮನಿರ್ವಿತರು, ನಿರ್ಜರಾಧೀಶ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ,

ಸ್ರಹೇಂದ್ರ ಮುಕುಟೀಶ್ವರೂ, ನಿರಹಂಕಾರಚಿತ್ತರೂ,

ನೀತಿ ಮಾಗೋಪದೇಶಿಗಳೂ,

ಶೇಷಾಯಸರವೇಶರೂ, ವೃರಾಣಿ ಪ್ರರುಷರೂ, ಧ್ಯಾನವೃಷ್ಣತ್

ವೃಲಿಕ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ,

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಮಂತಾಂಭೂಜರೂ, ಮಾತಾರ್ಂಡತೇಜನರೂ,

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥವ್ಯೂರೂ,

ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಮಲ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ವಿಶ್ವವಿಮಲವರ್ಮೆಯುಗಳೂ ಆದ
ಪ್ರಾಪ್ಯಾಸತಿ-ರಸಯತ್ನೀಂದ್ರರಿಗೆ ವಾರಾಹಾರ್ಪಣೆ” ಎಂದು

ವ್ಯಾಸ-ರಸಯತ್ನೀಂದ್ರರಾದ ಕೊಂಡಾವಿರುವವರು, ವಿಜಯ
ಸಗಲ ನಾಮ್ರಾಜ್ಯದ್ವಿ ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿ ಅಪರಿಗಿಡ್ಡ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ
ಸ್ವನಿಶಿತರಾದ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಾವಿಸ್ವಾಸವನ್ನು ದರಿವಾಸರ
ಸಂಪೂರ್ಣ ಬದುಕಿಗೆ ನಾಟಿತ್ವ ರಚನಗ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದು
ದಾಸಕೂಟದ ಪ್ರಬಾವ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು ಕೆಲವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ
ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಸವಾಚೆಯ ಬಕಿಯನ್ನು ಸ್ವಂವಿಸದ, ದಾಸಕೂಟದವರನ್ನು ನಿರವಿಸಿದ
ವ್ಯಂಗಗಳೂ ಇದ್ದರಂತೆ 'ನಿಂದಕರಿರಬೇಕು' 'ಮಿಂವಾಂಡಮೂಲಗಿನ
ಗಂಡನ ಕಾಣದೆ ಮುಂದೆಯರಾದರು ಪಂದಿರರು' 'ಮಡಿಮಡಿಮಡಿಯೆಂದು
ಅಡಿಗಡಿಗ್ಗಾರುತಿ ಮಡಿಯೆಲ್ಲಿ ಒಂತೆಯೆಬಕೆನು' ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಈ
ಬಾವನೆಗೆ ಕೊಡಿಯಾಗುತ್ತವೆ

ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಪ್ರಕಾಂಡಪಂಡಿತರಾಗಿ, ವ್ಯಾಸಕೂಟದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ,
ವ್ಯಾಸತ್ರಯೋಗದಿಂದ ಗಾಡ ನ್ಯಾಯಮುತ, ತರ್ಕ-ಶಾಂವಪ ಚಂದ್ರಿಕಾ
ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚಕಾರರಾಗಿ, ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ವಾದವ್ಯಾಸರ
ಬ್ರಹ್ಮನೂತ್ರದಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವನ್ನು ವಂಡಿತರು ಕೊಡ ಮಡಿಯಿಲ್ಲ
ಬದಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರ ವಿವಿಗ-ವ್ಯಾಗ್ಯ ಅರಸು ಸರ-ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದು
ಜಜ್ಜಾನುವಿಗ ಜ್ಞಾನ ಕಾರಣ, ಬ್ಲಾನಿಗ ಅವರೊ ಕ್ಷ ಕಾರಣ, ಅವರೊತ್ತಗ
ಅಧಿಕಾಸಂದ ಕಾರಣ, ಮುಕ್ತಗ ತಾಸ ವಲರೂಪ, -ರಿಕ್ರಷ್ಯ ವಾವಸೇವ
ಇದರ ತೂಕೆ ನಾ ಕೆವಲ್ ಎಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ದರಿವಾಸನಾಟಿತ್ವದ
ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು

ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಮದಾಂತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು
ತೆರೆದರು ಇಲ್ಲಿ ವಿಜಯೇಂದ್ರರು, ವಾದಿರಾಜರು, ಸಾರಾಯಣಿಯತಿಗಳು
ಗೋವಿಂದತೀರ್ಥರು, ವಸಮಾಲಿಮಿಶ್ರರವರ ಉದ್ದಂದ ವಂಡಿತರು
ತಯಾರಾದರು ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಭರತಖಂಡದ

ತುಂಬ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ದಂಡಾರದಲ್ಲಿ ನತ್ಯನಾಧರನ್ನೂ, ಕಾವಿಯಲ್ಲಿ ಜಯದೇವ
ನನ್ನು, ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಸೂರಿಯನ್ನು, ಗಯಾದಲ್ಲಿ ಹರಿಮಿಶ್ರರನ್ನೂ,
ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ ವಿಜಯೇಂದ್ರರನ್ನೂ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ವಾದಿರಾಜರನ್ನೂ,
ಮುಳಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನಿಧಿಗಳನ್ನೂ, ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾಸತೀರ್ಥರನ್ನೂ
ಉಪಕುಲಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವ್ಯಾಪಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾ
ಲಯವ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ವಿದ್ಯೆಯ ನಪುಗ್ನ
ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದರು ।

ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಅವ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವೃಂದರದಾಸರು ಕನಕದಾಸರು
ವ್ಯಕುಂದದಾಸರು ವಾದಿರಾಜರು. ವೃಂದರದಾಸರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ
ದೇವಣದಾಸ ಹಾಗೂ ಮಧ್ವಪತಿವಾಸರುಗಳಿದ್ದು ವಾಸಕೂಟ ಸಂಘಟಿತ
ವಾಗಿತ್ತು. ವೃಂದರದಾಸರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ನೀಡಿದ ಪೃತ್ತಿಗಳ
ಶಾಸನವೇ ಅಧಿಕೃತವಾದ ವೃಂದರದಾಸರ ಬಗೆಗೆ ದೊರಕುವ ಪ್ರಪ್ರಥಮ
ದಾಖಲೆ. ಕಮಲಾವರದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಶಾಸನ ವಾಂಡುರಂಗದೇನಾಯಿಯವರಿಂದ
ನಂದೋದಿತವಾಗಿ ಸ್ವ ಈ ಶಾಸನದ ವಾರ ವಿಪಿಗ್ರಾಫಿಕ ಇಂಡಿಕದಲ್ಲಿ, ಸಂಪುಟ
೨೧. ಪುಟ ೧೩೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ

ಈ ಶಾಸನದ ವಾರ ಹೀಗಿದೆ

“ಧೀಮಾಸ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸಾವ್ಯಃ ಪ್ರೀ ವೃಂದರ ದಾಸಜಃ
ವಸಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರಜೋ ವೃತ್ತಿದ್ವಯ ಮುತ್ರೈತ್ತಿಯಾಯುಷಃ
ವಸಿಷ್ಠಾಸ್ವಯಿ ಸಂಜೂತಃ ಪ್ರೀವೃಂದರ ದಾಸಜಃ
ದ್ವಿಜೋ ಹೇವಣದಾನಾಪ್ಯೋ ಯಾಯುಷೋತ್ರ ದ್ವಿಪೃತ್ತಿಕಃ ।
ವಸಿಷ್ಠಗೋತ್ರ ಸಂಭೂತೋ ಶ್ರೀ ವೃಂದರ ದಾಸಜಃ ।
ದೀಮಾಸ್ ಮುದ್ವವದಾಸಾವ್ಯೋ ಯಾಯುಷೋತ್ರ ದ್ವಿಪೃತ್ತಿಕಃ ।

ಈ ಶಾಸನ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟದ್ದು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೪೪೭ ಪಾರ್ಥಿವ

ಸಂವತ್ಸರ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ವ್ಯಾಸರಿ ಎಂದರೆ ೧೨೨೨ ವ್ಯಾಸರಿ ೨೨ರಂದು. ಪುರಂದರರ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಕ್ಕಳೂ ದಾಸರಾಗಿದ್ದರನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಕ ಈ ರಾಜನ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನು ದಂಪಿಯ ವಿರಲ ದೇವಾಲಯದ ಶಿವಸ್ತಂಭಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಗುರುಗಾರಿದ್ದ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ವ್ಯಾಸನಮುದ್ರೆ' ಎಂಬ ಸಾಮಾಂತರ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಗ್ರಾಮಪನ್ನು ಸರ್ಪ ಮಾಸ್ತು ಏಕೆಘೋಗ್ರವತ್ತಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದಾಗ, ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಅದನ್ನು ೨೦೦ ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಹಂಚಿದಾಗ ದಾಸರ ಈ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನೀಡಿರುವ ಒಗ್ಗಯ ಈ ಶಾಸನ ಶಾಸನವು ಮೂವರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ವಶಿದ್ಯಗೋತ್ರದ ಯಜುಶ್ವಾಯವರು ಎಂದೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ

ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಲ್ಕನರಸಿಂಹನು ಶ್ರೀವಾದ ರಾಜರಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಚಂದ್ರಗಿರಿಗೆ ರಾಜಗುರುವಾಗಿ ತಿರುಹತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕೈಂಕರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆದ್ವಾನಿಸುತ್ತಾನೆ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರನ್ನು ನಿಯೋಗಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾ

' ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯತಮವಾದ ಆಯಿರಿವಿದ್ಯಾಪ್ರೇಭವವು ಶಾರದ ಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರತಿಭೂರನ್ನು ತತ್ತರಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಬಲವರಾಕ್ರಮ ಬಾರ್ಗವ ಸಲ್ಲಿಯೂ, ಅವ್ಯತಿಹತವಾದ ಒದ್ದಿ ಕುರಲತೆಯು ಬೃದನ್ವತ್ತಾಚಾರ್ಯ ರಲ್ಲಿಯೂ, ಅಶ್ವರ್ಯಕರ ತಜಸ್ಸನ್ನು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ, ಅನಂದದ ಅಪ್ಲಾದವನ್ನು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ರುಚಿತ್ತವನ್ನು ಯಜ್ಞ ಸ್ಮರಣವಲ್ಲಿಯೂ, ರ್ಪಯ್ಯ ವನ್ನು ವರ್ವತರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ ಅನನ್ಯ ದಾತ್ಯತ್ಯವು ಕಲ್ಪಪ್ರಕ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಚಿಂತ್ಯಾದ್ವೈತ ರಕ್ತಿಯು ಜಗವಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿಯೂ ಇವ ಇವು ನಮಸ್ವಯಂಗೂಂದಂತೆ ಕಾಣುವ ಪ್ರಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳ ನೀವು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ನಾಡನೆ ಗಾಗಿ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಅವತರಿಸಿದ್ದೀರಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಿದಾಗಲಿ ಎಂದು ಹರಸಿ ಬಿಳಿಯುತ್ತರು

ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕನರಸಿಂಹ, ಅವನ ಮಗ ತಿಮ್ಮರಾಯನ ಸೂತನ ಇಬ್ಬ ಗುರು ಒಬ್ಬ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆ ಗ್ರಂಥವು

ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತದೆ ತಿರುವತಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ವ್ಯಾಸರಾಜಮಠದ ಶಾಸನ¹ ಇವನನ್ನು 'ನರಸಿಂಹ ಮಹಾರಾಯ' ಎಂದೇ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತದೆ ಈ ಶಾಸನವು ತಿರುವಾರಮು ದೇವಾಲಯದ ಅಮೂಲ್ಯ ಅಭರಣಗಳ ಕಳವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಕಡೆಗೆ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತಿರುವಲೆನ್ನಾಮಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಪರಮಗೌರವಾದರಗಳೊಡನೆ ನಿಯೋಜಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿಸುತ್ತದೆ

ಕ್ರಿ.ಶ ೧೪೪೨ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಇವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ತಪಸ್ಸುಗಳ ನಂತರ ೧೪೭೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ದಿಗ್ವಿಜಯಯಾತ್ರೆ ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ೧೪೭೯ರಲ್ಲಿ ನಂಜಾರ ಮುಗಿಸಿ ಕಂಚಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ತೇಜಸ್ವಿ ತರುಣನನ್ನಾಗಳಾಗಿ ಕೆಂಗೋಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ೧೪೭೫ರಲ್ಲಿ ಮುಳಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ 'ಸ್ವಾಮಾದೇವಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನಿಗಾಗಿ ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ'² ಆಗ್ನಿಯಂತೆ ದೇವೀಪ್ರಪಾಸವಾಗಿದ್ದರು

ಅ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಆನಂತರ ಮಾಧ್ವನಂಪ್ರದಾಯದ ಅನೇಕ ಯತಿಗಳು ಪ್ರಾತರಾಗಿದ್ದರು ಉತ್ತರಾಧಿ ಪುರದ ಯತಿವರೇಂದ್ರರಾದ ವ್ಯಾಸರಾಜನಾಧೀನರು ದುಂದುಭಿನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೪೪೪ರಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ವರಾಜರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೪೮ರಲ್ಲಿ ರಾಯರ ಪುರದ ಜೀತಾಮಿತ್ರ ತೀರ್ಥರು ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಡ್ಲೂರಿನ ಬಳಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ವರಾಜರು ಅಪರ ನಂತರ ಬಂದ ವ್ಯಾಸರಾಜನಂದನತೀರ್ಥರು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೫೩೬ರಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ವರಾಜರು ಅಪರ ಶಿಷ್ಯ ಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಪರಮಾವ್ದ ಯತಿಗಳು. ತಮ್ಮ ಅತ್ಮೀಯ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಲ್ಲವಿಜಯೇಂದ್ರರನ್ನು ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಅನಂದದಿಂದ ವ್ಯಾಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಧಾರವ್ಯರ್ವಕೆಕೊಟ್ಟು ರಾಯರ ಪುರದ ಯತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು

1 ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ ೭೪ ಮದ್ರಾಸ್ ವಿವಿಗ್ರಾಹಿಯಾ ಸಂಗ್ರಹ ೧೯೦೮

2. ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗೆ ಚರಿತಂ-ಕೋಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ

ಆನಂತರ ಒಂದ ಯಶವಂತರವರ ಒಂದು ಕು ವಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಸನಗಳಲ್ಲಾ ವಿಜಯನಗರದ ಗತಿಹಾಸದ ಗತಿಯನ್ನೆ ಪೂರೈಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿದರಾದರೂ ಒಳಕಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೂ ವಾಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೂ ಸಮುದ್ರವಾಸನದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿದರಾದರೂ ವಿಜಯನಗರವತನಾನಂತರ ರಾಜವಾಸಿ ಕೆಂಪನವರವರಿಗೆ ವರ್ಗವಾದರೂ ಆಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಸನವೂ ವಸೂಗೂಂಚೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು ಆಯಿತು ನಾಪೂಜ್ಯವತನವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೂ ರಾಜ ವಾಸಿಯವಾಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೂ ಹಾಗೂ ಆಪರ ವಿದ್ಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಸನ ಅಲ್ಲೆಯಿತು ಆಳಿದುದು ಆಪರವೇಷ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದ ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷಿ ಕಡೆಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ, ಹಳೇಮೈಸೂರಿನ ಹೇಲೂರಿನ ಒಳಿಯ ದ್ವಿ ವಿಷ್ಣು ನಮೂವ್ರವಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಒಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೂ ವಲ್ಲವತೀರ್ಥರ ಬ್ರಹ್ಮವಾಸನವಾಯಿತು

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಒಗ್ಗಿ ದೂರಕಿರುಪ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಹಳೆಯದೊಂದೆ ಮದರಾಸ್ ವಿಷಿಗ್ರಾಫಿಕಾ ಸಂಗ್ರಹದ ೧೯೧೯ರ ೩೩೦ನೇ ಸಂಪ್ರದಯದು 1 ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ ೧೫೧೧ರ ಆಗಸ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಲಾಗಿದೆ ಮದರಾಸಿನ ಶಾಸನ ತಜ್ಞರೊಬ್ಬರು ಈ ಶಾಸನದ ಒಗ್ಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಮಾಧ್ವಗುರುಗಳಾದ ಪರಮಹಂಸ ಪರಿಪ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಸನವಾಗಿದ್ದು ಪದ್ಮವಿಷು ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೂ ವಿಷಿ ಗ್ರಾಫಿಕಾ ವನ್ನು ವಾಸವಾಗಿ ರಾಜನಿಂದ ಪಡೆದು, ಪರಮರಾಜನಾದರೂ ವಿಷಿ ಗ್ರಾಫಿಕಾ ವನ್ನು ಸಡೆಸುವ ಆಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಪಡೆದರು' ಎಂಬ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಪ್ಪಾರೆ

ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನ ೧೫೧೩ ರದ್ದು 2 ದಂಪಿಯ ವಿವರ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದಿನ ಎಡಗೂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಶಾಸನ "ವಿನಿಯೋಗಿ ನಾನಾಪರ್ಗದ ಸೈಪದ್ವ ನಹ ಗುರುವುಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೂ ಪಾಲಿಸಿ ಮಂದಿವೆ "

---

1 MADRAS Epigraphica 1919 No 370
 2 Archeological Report of 1889 Report No 48-Inscription No 277 South Indian Inscription 192-IV Volume

೧೫೧೬ರ ಭಾವಸಂಪತ್ತರದ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುಕ್ಲ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ದಾಕಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನ¹ ಉದಯಗಿರಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ತಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಮುಳಬಾಗಿಲಿನ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಚಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬವರು ಇದರ ಅರ್ಚಕರಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇದು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಶಾಸನ² ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪವನಾಭಿಷೇಕದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಉದಯಗಿರಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಈ ಸಂಭವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ತಮ್ಮ ಸುವ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಯಾದ

“ಧರ್ಮಗೃಹದೇವತಾ ವಿಧಾನಗರ ಒಳತೆಂದು ಉದಯ

ಗಿರಿಯಿಂದ ಒಂದ ಮುದ್ದು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು” ಎಂಬುದನ್ನು

ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ

೧೫೨೪ರಲ್ಲಿ ತಿರುವತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ಗುಡಿಯ ಸ್ಥಾಪನಾರರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನದ ಶಾಸನವೊಂದು ಅವರನ್ನು “ಶ್ರೀಮತ್ ಪರಮ ಹಂಸ ಪರಿಪ್ರಾಜ್ಞಾಚಾರ್ಯ ಪದವಾಕ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಜ್ಞ ದರ್ವಾದಿ ಗರ್ವಸರ್ವಸ್ವಾಪಹಾರ, ವೈಷ್ಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ ಸಕಲ ಮಿಡ್ಡಜ್ಜನ ಮನವದ್ಮವನ ನೌಪಸ್ತಿಕ, ಶ್ರೀಮತ್ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದ ಒಡೆಯರು ಎಂದು ತುಂಬು ಗೌರವದಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತದೆ

ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನು ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಮರ ನ್ನಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಲುವಾಗಿ ತಿರುವತಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೂ, ತಿರುವತಿ ಉರಿಸ್ವಲ್ಗೂ ಮನೆಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳಿವೆ ನಾಲ್ಕು ಸರಸಿಂಹನು ಚಂದ್ರ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ತಿರುವತಿ ಗುಡಿಯ ಅರ್ಚಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸಂಭಿ

1 South Indian Inscriptions volume IV No 254

2 South Indian Inscriptions volume IV No, 255

ವಿರವ್ವಯ್ಯನ್ ಎಂಬುವನು ದೇವರ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಕದ್ದಾಗ ಅರಸನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವರ ಮೇಲೂ ಕೆಳ ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಇದ್ದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬಿಟ್ಟು ದೇವರ ಗುಡಿಯ ಎದುರಿಸಿ ಕೊಳಕ್ಕೆ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಿ ಚಕ್ರಾಯುಧವಟ್ಟರ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಣ್ಣಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮನೆಗಳ ಸಮೀಪ ಇದ್ದ ಅವನ ಮನೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸ್ವತಃ ರಾಜನೇ ದಾರಾವ್ಯೂರ್ವಕ ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗೆ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಮರ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ರಾಯನವನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟೇ ತಂದೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೦೨ರ ಜನವರಿ ೧೨ರಂದು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನ ಹಾಕಿಸಿ ಮರದ ದರ್ಪಕೆಂದು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಸ್ಮಾರಕವನ್ನಾದರೂ ಒಂದು ವಾಲನ್ನು ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಮರಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಸಿ ತಾನೇ

ಹೀಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಳಗಿನ ಗುಂಪಿನಿಂದರಾಜ ಮ್ಮನಿವಲ್ಲಿನ ಗುಂಪಿನಿಂದ ರಾಜನ ಗುಡಿಗೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾವಜಿಂಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬೊಮ್ಮಬಟ್ಟರ್ ಹನ್ನೆರಡನೆಯವರ ಮತ್ತು ಅರ್ಚಕರಾದ ಮರೈನಿಸ್ತಾನ್ ಭಟ್ಟರ್ ಅಣ್ಣನ್ ಇವರುಗಳ ಮನೆಯ ಸಡುವ ಇದ್ದ ಅದೇ ಸಂಬಿ ವಿರವ್ವಯ್ಯನ ಮನೆಯನ್ನೂ, ಅರಸನು ದಾರಾವ್ಯೂರ್ವಕ ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗೆ ಧಾರೆ ಎರಡು ಕೊಟ್ಟು ಶಾಸನವೂ ಇದ್ದ ವಾಪಸಾಳಿನಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗೆ ತಂಗಲು ಒಂದು ವಸತಿ ಮನೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಉಲ್ಲೇಖವಿವಿಧ ಅಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗೆ 'ವರಟ್ಟು ತಿರುನಾಳಿನ ಮುರಾಯ' ಎಂಬ ಸೇವಾದರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ !

ವ್ಯಾಸರಾಜರು ತರುವಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ದೇವರ ಕೆಂಕುಮೇಲ್ವರನ ಗುಡಿಯ ಜಂಜಾರಕ್ಕೆ ೧೫೦೦೦ ಸರ್‌ಹಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ದ್ರವಿಡವರು ವಿಶೇಷ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಆವಳಿ-ವಡಿಗಳನ್ನು ತರ್ಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ತಂದೆ ವಡೈನಾಡು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ವಡವಿದ್ದ ವಿವರವಿವರಿಸಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ

1 | ಪ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ, ತಿರುಪತಿ, ಅಧ್ಯ ರಾಮಾಚಾರ್ಯ,

ವನ್ನು ತಿರುವತಿಯ ಗೂಂಟಿವರಾಜನಿಗೆ ದಿನಪೂ ಕೆಲವು ಸೇವಕಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು. ನಿಜನಿಶಿರಲ್ಲಿ ಗೆಜವತಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣದೇವ ರಾಯನು ಜಯಿ, ಉದಯಗಿರಿ ದುರ್ಗವನ್ನು ಕೈವಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ ಧಾನಿಗ ಒಂತಿರುಗುವಾಗ ಮೂವತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಒಂಗಾರದ ಸಾಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕನ್ನ ಕಾಞಿವೇಕ ಮಾಡಿದ ಶಾಸನವಿದೆ. ರಾಯನು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಮೂವನೆಯ ಪಿರಲವಾಕ್ ದೇವರ ದಿವ್ಯ ಸ್ತುಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾರಾಯರಿಗ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವವ್ಯಾರ್ಥವಾದ ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಶಾಸನಗಳಿವೆ.

ರಾಯನೂರು ಕದನದಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಒಂದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ನಿಜನಿಶಿರಲ್ಲಿ ವೆಟ್ಟಿವರಿ ನಿರ ರಂದು ತಿರುವತಿಯ ಪ್ರಿ ವಂಕಟೇಶ್ವರ ನ್ನಾಮಿಯ ಭವ್ಯ ಸ್ತುಧಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತ್ರಾಪ್ರ ಶಾಸನಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾರಾಯರಿಗ ಧಾರಾವ್ಯಾರ್ಥಕ ಎರೆದುಕೊಟ್ಟನು. ಸ್ತುಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದ ದ್ವಾದಶ ದಿನದಂದು ಪ್ರಿ ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನು ಪ್ರಿ ವ್ಯಾರಾಯರಿಗೆ ಕುಹ ಯೋಗಿ ವರಿದಾರ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವರವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿವನು.

ಪ್ರಿ ವ್ಯಾರಾಯರು ಎಂದಿನಂತೆ ವ್ಯಾತ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ದಾರವನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದ್ವಾರವಾಲಕನು ಬಂದು ಸಮಿಸಿ.

‘ದ್ವಾರಿ ಕೃಷ್ಣ ದತಿ ಸ್ತುಮೇತ್ಯ ಸ.ನ್ವಾಮಿನಃ ಸಹಪ್ರರೋಹಿತಾದಿಬಿ-
ದರ್ಶನಾಪನರ ಮೀಕ್ಷತೇ ಭುನಾ ವಾಕಶಾಸನ ಇವಾಽಽಜಸ್ಮನಂ’

ಮದಾಗ್ನಾಮಿ, ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯ ಪ್ರಭುಗಳು ಸಕಲ ಪುರೋಹಿತರಿಂ ತೊಡಗೊಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಚಿತುರ್ಮುಖಿ ಬ್ರಹ್ಮವೇವರ ದರ್ಶನಾ ಕಾಂಕ್ಷಿ ಯಾಗಿ ಸಂತಂತೆ ಬಂದು ತಮಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಾರೆ, ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ವ್ಯಾಸರಾಜ ರ್ಷ ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಲನಿಗಿದ್ದ ಗೌರವವನ್ನು ಎತ್ತಿತುಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

1 ಪ್ರಿ ವ್ಯಾರಾಯರಿಗೆ ಚಲಿತ—ಸೋವ ಸಾವ ಕವಿ ಪು : 69.

“ವ್ಯಾಸಕೂಟದ ಅದ್ವಯವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಕಾಲವು ದ್ವೈತ ದರ್ಶನದ ಒಂದು ಮೊದಲ ಸುಪರ್ಣ ಯುಗ ಅಪರಗೀರಿ ಓದೆ ಯಾಗೀರಿ ಮುಂದೆ ರಾಗೀರಿ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿಪ್ರದ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ಸರಿಗೊಟ್ಟ ಕಾಲ ಇನ್ನೊಂದು ಒಂದಿಲ್ಲ. 1 ಪ್ರಗತಿಮತ ವಿಕಾರವಾದಿಗಳಾದ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು ಸಮಕಾಲೀನ ದರ್ಶನದ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ, ವ್ಯಾಸ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ, ಸುರೇಶ್ವರ ವಾರ್ತಿಕ, ಕುಮಾರಿಲರ ಶ್ಲೋಕ ವಾರ್ತಿಕ, ಚಿತ್ಸುಖಿರ ವಿಂದನ ವಿಂದ ಋದ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಭಾಷ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ, ಸ್ವಾ, ರಾಜಾ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಿಗೂ ಅಕರಗಳನ್ನೊದಗಿ ಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ತಳವದಿಯನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಮಾಡಿದರು

ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ರವನಿಧಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತಾ|| ಸುರೇಂದ್ರ ನಾದಗುಪ್ತರವರು ತಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ತತ್ವ ರಾಸ್ಮದ ಇತಿವಾಸ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ

In my opinion Jayathirtha & Vyasathirtha present the highest dialectical skill in Indian thought. The readers can realise the strength and uncompromising impressiveness of the dualistic position by reading vyasathirtha. The logical skill & depth of acute dialectical thinking shown by vyasathirtha stands almost unrivalled in the whole field of Indian thought 2

ವ್ಯಾಸರಾಜರು ದನ್ನೇರಸು ವರ್ಷ ತಿರುಹತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರನೃದ್ಧಾರಕ ವ್ರಾಣದೇವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದರು ೧೫೦೦-೧೫೦೫ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸಂವಹನಗಾಗಿ

1 ಚಂದ್ರಿಕಾ-(ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ) ರವಿನ . ದ್ವೈತದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ ರಾಯರ ಸ್ಥಾನ - ಡಾ|| ಬಿ|| ಎನ್|| ಕೆ|| ರರ್ಮ - ಪು 10

ಆ ಮೂಲಕ ವಿಜಯನಗರ ನಾಮಾಜ್ಞದ ಭದ್ರಪಾದ ಬಸಾದಿಗಾಗಿ ೧೫೨೨ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಪ್ರಾಣಿದೇವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿದ್ಯಾರಾಧ ಪ್ರೀತಿಜಯಿಯಂದ್ರರು "ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಸತ್ತಶಕೆ ಪೂರ್ತಿರ್ಪ್ರಸುಪುತ ವೃಭೋಃ | ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ ಸ್ಮೃತಿ ಬ್ಲೂತ "1 ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನೆಪ್ಪೆಪಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೀವಾದರಾಜರು ನಾಸಿರ ಜಹ್ವಗಳೊಳ್ಳ ರವನೇ ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯರ ನನ್ಮಾನದಿರವ ಎಂದು ದೇವದ್ವಾರಿ ವ್ಯರಂದರದಾಸರಂತೂ 'ಈಸುಮುನಿಗಳದ್ದೇನು ಮಾಡಿದರು ವ್ಯಾಸಮುನಿಮಧ್ಯ ಮತವಸುವೃರಿನವ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ

'ವಾಸಕೂಟ'ದ ನಂಸ್ಮೃತಿ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಕೊಡುಗ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಗಜ್ಜೆ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಮಾಲೆ ದಣಯ ಮಾಲೆ ಉರ್ಧ್ವವೃಂದ್ರ, ಮೈಮೇಲೆ ಮುದ್ರಾಂಕನ, ದಂಡಿಗ ಬೆತ್ತ, ಗೂ-ಪಾಳೆಬುಟ್ಟಿ ಪುಧುಕರ ವೃತ್ತಿ, ಗಾಯನ, ಸರ್ಪನ, ತಿ ರ್ವಕ್ವೇತ್ರಗಳ ನಂದರ್ಪನ ಹರಿದಿನ-ವೃತಾಚರಣೆ, ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ ಓಗ ಹೊರಡುಂದು ದರಿದಾನ ನಂಸ್ಮೃತಿ ರೂಪ್ಯಗೊಂಡಿತು ೧೫೨೪ ರಿಂದ ೧೫೩೪ರ ನುಮಾರಿಸಲ್ಪಿದ್ದ ತಂಜಾವುರಿಸ ದೊರೆ ತುಳಜಾಜ 'ಸಂಗೀತಸಾರಾ ಮೃತ ರಚಿಸಿದ್ದು ಆದರಲ್ಲಿ ಅವನು ವ್ಯಾಸರಾಜರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವರನ್ನು 'ವ್ಯಸದ್ಧ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರವರ್ತಕ ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾನೆ

ವಾಸನಾಹಿತೃದ ಆಚಾರ್ಯವರುಷರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯರಂದರದಾಸರಿಗೆ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಚರಣ ಕಮಲದ ದರುಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅಪರ ನಾಸಿರ ಕುಂಠಿಕೊಟ ಪಾಪವಮಾಯಿತು ಶ್ರೀರಸನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ದೊರಕಿತು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಹಾನಸಾಧೀಶ್ವರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತವ್ವೇನಾಮಧ್ಯದಿಂದ, ಆವ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತೇಜೋ ವೃಭಾವದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಂಸ್ಮೃತಿಕ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ದಂಡಿತಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಚಂಡಶಕ್ತಿ ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರತಿರ್ಧರ ಸತ್ವರಂವರೆಯು ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ತೀರ್ಧರಿಂದ ಆಶ್ರಮ

1 ವ್ಯಾಸರಾಜ ಸೂತ್ರ-ವಿಜಯಿಯಂದ್ರರು

ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾರ್ಥ ವಾಗ್ವಿ
 ರ್ಣಾನವನ್ನು ಮೆರೆದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸರಸ್ವತಿಯ ಕಂಠಿ
 ಹಾರ

ನಾರಸ್ವತ ಪ್ರಪಂಚದ ರತ್ನತ್ರಯಗಳೆಂದೇ ಖ್ಯಾತವಾದ ಚಂದ್ರಿಕ
 ನ್ಯಾಯಾಮೃತ, ತರ್ಕತಾಂಡವ ಎಂಬ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತ
 ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಬಾಷಾ ವೃತ್ತತಾಂಡವವನ್ನು ಶಿಲಾಚಾಲವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ
 ಭಗವಂತನನ್ನು ಪರಿವರಿಯಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಮಹಾಸುಭಾದರು ಅವರು ತೀಕ್ಷ್ಣ
 ಮತಿ ತರ್ಕವೈವಿಷ್ಟ್ಯ, ವಾದವ್ಯಖಿರಿ, ಮಾತಿನಮೋಡಿ, ಅಗಾಧ ಮಂಡಿತಗಳ
 ತವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ವಿದ್ಯಾಸಗರವಾಗಿದ್ದ ವಿಜಯನಗರದ ವ್ಯಾಪಕ
 ವೇದಾಂತವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಕಾಶಿ, ಕಂಚಿ ಕುಂಭ
 ಕೋಣ, ಉಡುಪಿ, ಒಂಗಾಲ, ಮುಳಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಖಾ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳನ್ನು
 ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವಿದ್ಯಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು ವಿಜಯನಗರರು
 ವಾದಿರಾಜರು, ಗೌಡಿಯದ ಒಡೆಯರ್, ಶ್ರೀನಿವಾಸತಿರ್ಥರು ಮುಂತಾದ
 ಇಷ್ಟತ್ಮಾಲ್ಕು ಅತಿರಥಮಹಾರಥ ಯತಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾ ಗೌರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ
 ವ್ಯಾಸರಾಜರು ವೇದವ್ಯಾಸ ವ್ಯಯೇತವಾದ ವ್ಯಾಸನಾಡಿತೃಪನ್ನು ಬಹೈಶ್ವತ
 ವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿದರು

ವಾದಿರಾಜರು, ವ್ಯರಂದರದಾಸರು, ಕನಕದಾಸರು ಮುಂತಾದ ದಾಸ
 ಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸಿಂಹು ದಾಸ
 ಕೂಟವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಿಸಿದ ದಾಸಕುಲ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು
 ಮಧ್ವಸರೋವರದ ಶುದ್ಧ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ತೀರ್ಥದನ್ನು ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮನೆ
 ಮನೆಗೆ ಹಂಚುವ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಇವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು
 ಕನ್ನಡದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿಯುಕ್ತಿ ರಚನೆಯಿಂದ
 ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಾಸವರ್ಯರುಗಳ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿತೃಪನ್ನು ವ್ಯಾಸನಾಡಿತೃಕ್ಕೆ
 ಸರಿಯೆರೆಯಾಗಿ ಗಣಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿದ ದಾಸಕುಲ ವಿಗ್ನಜ ಗುರುಪರಂಪರೆ
 ರೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು

ಕನ್ನಡದ ವದ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಸನೀರದಲ್ಲೆಟ್ಟು ವಂಡಿತ ವೃಂದರೀಕರೈತ್ತರ ವಾಣಿಕ್ಯ, ಆದನ್ನು ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಎಂದು ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೆಯಿತ್ತು ಮದತನುಮತಿಯರು ವ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ನಾಕಾತ್ ಗುರುಗಳಾದ ವ್ರೀ ಪಾದರಾಜರಿಂದಲೇ "ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುಣಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದೂ ಸರ್ವಗುಣಗಳು ಆತ್ಮಸ್ವತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಬಹಳ ಅವರೂಪ ಸಕಲ ಕಲಾವಿದ್ಯಾವಿವಿಧವನ್ನು ಶಾರದೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮರ್ಧಿಸುವ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಭಾರ್ಗವ ಸ್ವರೀ ಕಾಣಬಹುದು ಒಂದೊಂದು ಕುಲಕುಲತೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನೈತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಕಾಂತಿಯ ಅಹೋರಾತ್ರವನ್ನು ಅಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ವಾವಿತ್ರವನ್ನು ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಪೃಥಿವಿ ಧ್ಯಯವನ್ನು ವರ್ಷಶರಾಜನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಪದಾರ್ಥದ ದ್ರವ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ವಿವಿಧವಾದ ದೀಪ್ತಚೇಯಿಗಳನ್ನೂ ಪಾಸುವಾದನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಅದರ ನಿಸ್ಸಲ್ಲಿ ಈ ಸಕಲಗುಣಗಳೂ ಪರಿವ್ಯೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ವಡದವರು ವ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು 'ಈಸುಮುನಿಗಳೆದ್ದೇನು ಮಾಡಿದರು ವ್ಯಾಸಮುನಿ ಮಧ್ಯಮತವನ್ನುದ್ಧರಿಸಿದ' ಎಂದಂತೆ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ವಿಳಸೂರ ಮುಪತ್ತರಶು ವ್ರಾಣಿದೇವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ವಾಣೀವಿಶಾಲ ವಾಯುವೇವರ ವಿಜಯವತಾಕಿಯನ್ನು ಮುಗಿಲತ್ತರ ಪಾಲಿಸಿದರು ವಾಲ್ಮೀಕಿಚಾರಿಗಳಾಗಿ, ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ. ನಿರಿಗನ್ನಡದ ಕೀರ್ತನಕಾರರಾಗಿ, ಭಕ್ತಿ ಮೂರ್ಗದ ಅಧ್ಯಯನ ಧಾರೀಣರಾಗಿ ವ್ಯಾಸರಾಜರು, ಜನರಲ್ಲಿ ಅನಿಕ್ತಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು ಸ್ವಾಯಂಪ್ರಕೃತ, ರಕ್ತತಾನವ, ಚಂದ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒರವ ಪ್ರದಯದಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡ ವದ್ಯ ನುಕಾದಿಗಳನ್ನು ರಜಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಂತ್ರೈದ್ದಿಯನ್ನು ದಾನನಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಧಾರೆ ಯವರು ಪ್ರತಿಸಾಮವನ್ನು ಪ್ರಾವಕವಾಗಿ ಒಳಕೆಗ ತಂದರು ಇಡೀ ದಗವ್ಯಾಂತೆಯ ನಾರವನ್ನು ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಪ್ರತಿಸಾಮದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಿಯಾಗಿತ್ತದ್ದಾರೆ ಒಂದು ವದವ ವ್ಯವಿ, ಸಂತರ ಒಂದು ವ್ಯರ ಅಂತರ ಅದರ ನುಣಿಯನ್ನು ಒರೆದು ವ್ಯಕ್ತಕಾರದ ತರಂಗವ್ಯಭಾವ

ಗನು ಅರ್ಥಭಾವ ಸ್ವಂದಸದ್ಧಿ ದರಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಈ ವೃತ್ತ ಸಾಮದ್ಧಿ

ಬಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಪಾರ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಸಾಸುಗ್ರಹಾಂ ವಾದಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ಜಡ್ಡೆರೆದು ದಟ್ಟಜ್ಜಿ ದೂತೆಯ ಅದ್ಭುತ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಕಾಶದ ಕಾಂತಿಯ ಸೆಲ ಶ್ರೀ ವ್ರಾಸರಾಜರು ಕ್ರಾಂತಿದರ್ಶನದಲ್ಲೂ ದಾಸ ಭಾವದ ಪ್ರಸನ್ನ ಚೇತನ ವಿಜಯನಗರದ ಒಡುಕು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನಗಳ ಸಮಗ್ರ ನಾಥಸಯ ರೂವಲಿಶ್ಚಿ ಶ್ರೀ ವ್ರಾಸರಾಜರು ಅಂತರಂಗ ದಲ್ಲಿ ಪರಿಯನ್ನು ಕಾಣದ ದುಡ್ಡು ಕುರುವನಿಗ ಕಣ್ಣು ಸೀಮವ ತಪಕ ವಂಬರಿ ಶ್ರೀ ವ್ರಾಸರಾಜರಿಗ ದಾಸನಾಹಿತದ ಪ್ರಾಸಾವಿಕ ಶೃಂಗದ್ವಿ ಸಿಂತು ಕನ್ನಡದ ಕವಳಿಯುಂದಿ ದಾಸಕೂದ ಬಗವತ್ಕವಾ ಮಂಡಲಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರರಂದರ ದಾಸರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಭವನಾಗರದ ಏರಿತಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಅದನ್ನು ವಿಗ್ನಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿದ ಅವ್ಯರ್ಥ ಅಂಬಿಗರು ಅಪರು ನೂದ ಸೀರಸ ಅಂಬಿ ಚಾಡ್ಡಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗದು, ಸಿರಿಕೃಷ್ಣನ ಶ್ರೀಮಂತ ವಾದಗಳಿಗ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಾನದ ತಾಸಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಟಲಪರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಸಿ ತರಿಸಿದ ನಾಟ್ಯವಧೂತರು ಶ್ರೀ ವ್ರಾಸರಾಜರು ಕನ್ನಡ ಕ್ರಾಂತಿನಾಹಿತವಾದ ಪರಿದಾಸನಾಹಿತದ ಕಾರಣವರುಷರಾದ ವ್ರಾಸರಾಜರು ತಾವು ಸ್ವತಃ ನಾಹಿತವನ್ನೂ, ನಾಹಿತಗಳನ್ನೂ, ಸಂಗೀತಗಾರರನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಸಮೂಹವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಗೇ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅವ್ಯತಿವನಾಹಿತ ಬ್ರಹ್ಮ ಮನೆಮನೆಗೆ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ನಾದ ಸರ್ಪಸ್ವಪನ್ನು ಅರ್ಥ ವಾಗುವ ಹೃದಯಸ್ವಂದಿ ಬಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಗ ಭಾಜನರಾದವರು ಶ್ರೀ ವ್ರಾಸರಾಜರು ಅದರ ನಾರಸ್ವತ ಸಾಲಿಗಯಿಂದ ಒಂದದ್ದಲ್ಲಾ ಅಮರ ನಾಹಿತ ಸಮೃದ್ಧ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಿದ್ರದಯ ಕೀರ್ತನಗಳ ರಿಂಗಣಗುಣಿತ ವಾಯಿತು ಅವರ ದಾಸವೇದಿಕೆ ತಮ್ಮ ತಾಳಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರರಂದರ ಕನಕರೆಂದರೆ ಅಪಾರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಇವರ ಕಾವ್ಯ ಜನಮನವನ್ನು ಪಾವನ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಮಹೋದಧಿ ವಾದಿತಿಯಿರ ಮಾತಾಂದ, ವಾದಿ ಶರಣ ಭೇರಂದ ಎಂದು ಗುರುಗಳಿಂದಲೇ ಕೀರ್ತಿಸಿಕೊಂಡ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಜನರಾದ

ವ್ಯಾಸರಾಜರು ನನ್ನಾನ ರತ್ನಾಕರರು ಮುನಿಶ್ರಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ, ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನ ಕುಹಯೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ವೈಷ್ಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಚಾರ ದೀಕ್ಷಾಧರಿಸಿ, ವೈಷ್ಣವ ಕಮಲ ಸೂರ್ಯರಾಗಿ, ವಾದಿಧರಣಿಗರುಡರಾಗಿ ವೈಷ್ಣವ ಕುಲೋತ್ಪನ್ನವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿ ನಮೂದ ನರ್ವತೋಮುನಿ ನೇವ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಚಂದ್ರದ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದ ಭಾಗವತ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ವ್ಯಾಸ ನಮುದ್ರವನ್ನು, ತುಂಗಾ ಕಾಲುವಯಸ್ನೂ, ಹಂಪೆಯ ವಿಜಯ ವಿರಲ ಪಂದಿರವನ್ನು ಮೆಳ್ಳೂರಿನ ಅಂಬಗಲು ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಚ್ಚವಟ್ಟುಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಂದಿರವನ್ನು, ವಿಜಯನಗರದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನಾಡಿನ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ವಿದ್ಯಾದಾಸ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಸಾರದ ನಮ್ಮದ್ದ ನಾಥನೆ ಮಾಡಿ ಯಶಸ್ವೀ ಧರ್ಮಕಾರಣಿಗಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದರು

ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಳುವ ಸರಸಿಂಹನ ದುಡುಕಿನಿಂದ ನಿಂತುಹೋಗಿದ್ದ ದೇವತಾ ನೇವೆಗಳನ್ನು ಂರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಂತ್ರನಾರೋಕ್ತ ಪೂಜಿಸಿ, ಅರ್ಚಕ ಮನೆತನದ ಮಗುವಿಗ ವೃತ್ತೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರು ಐದು ಜನ ನಾರ್ವಭೌಮರಿಗ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ರಾಜ ಗುರುಗಳಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಭೃಷಿ ಅನೇಕ ದೇವ ಪಂದಿರಗಳನ್ನು, ಗುಡಿ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ದತ್ತಿದಾಸನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಇಡೀ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಪರಿಧಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ರಕ್ಕೂ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ಅನುಪಮವಾದ ಸೇವೆ ನಲ್ಲಿಸಿ ನಾಡಿನೆಲ್ಲೆಡೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬದುಕಿಸಿಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ದೃಶೀ ಚೇತನವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ವರು.

ವೇದವ್ಯಾಸರ ಧರ್ಮ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮ ವೇದವ್ಯಾಸರ ವೃತ್ತ, ಶುಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಒಳಿ ಹಿರರಿಕಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಲ್ಲವರಾದ ಲ್ರೇ ಮದಾಸಂದ ತೀರ್ಥರ ಧರ್ಮ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಧಕವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ

ಮಾಡುತ್ತ ಜೊರೂ ಈ ದರ್ಶನದ ದೂರದರ್ಶನಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತರಾಗಿ-
 ದರಿವಾನ ವಂಧದ ಈ ಬಕ್ತಮಾರ್ಗವೆಂಬ ರಾಜಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುಂದಿನ
 ಪರಿವಾಸರಿಗ ಹವಣಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಸರಾಜರು ವಿಜಯನಗರದ
 ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ರತ್ನಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದಾಗ “ಒಂದ
 ಕಿರುತಿಯಿಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನದಯ್ಯ, ಮಂದಮಾಸವಗಿದು ಅಳವಡುವು
 ದನಯ್ಯ, ನಂದತೀರ್ಥರ ಮತಯೊಂದಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಂದವಾಯಿತು ಮನಕೆ
 ನಂದವದಡಗಿತು ಇಂದುಧರಾದಿವಾಪ ಕಂದಿತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ನಮಸ್ತ
 ದನ್ನುಜೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಮುಂದಿವ ದರಿವಾನ ಮಿಳಿಗೆಗೆ ಕ್ರಾಂತವರ್ಣ
 ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗೊದವರು ಶ್ರೀಪ್ರಾಸರಾಜರು “ದರಮ ಪದಪನೀವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
 ನಿರಾಾಗಿ ನರರ ನವಿನಬೆಡವೋ ಎಂಬ ಅಮೃತವ್ರತ ನಂದವಶವನ್ನು
 ಪರಿವಾನ ಕೊಡಿಸಿರಿಗಿತ್ತು “ಕಂನಾರಿಯಂದು ನಂದಾರದಾಟುವೆ ಶ್ರೀಪತಿ
 ಯೆಂದು ವಾವಸೆರೆ ಅದುವೆ, ಕಂಜನಾಬ ಎಂದು ಅಂಜನುವೆ ಜಪನ. ಪರಿಯ
 ಹೆಸರಿಂದ ಬದುಕುವ ದಾನ ನಾನು, ಸಿರಿಕೃಷ್ಣದಾನರ ವಾಸ ನಾನು ಎಂದು
 ದಾನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನತ್ತಂಜದಾಯವನ್ನು ಸಾಯೋ
 ದ್ವಾರವಾಗಿ ಬೆಳಗಿಸಿದರು ಜಗಪದ್ಧತ್ತರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಶ್ರೀಪರಿಗ ಇರುವ ಅವಾರ
 ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಕ್ಷಿಪ್ರಕಳಕಳಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಕರಿ ದರಿಯನು ವಾಕ್ಯಪ
 ಕೇಳಿ ಸರಿಗ ಹಳವೆ ಒಂದ, ಉರಗಮಂಜ ಭಾಮುಕಿ, ಕರವಿತ್ತ ಮಿರಿಚಿ
 ಕೈಲಾಫವನುಲ್ಲದೆ ಭರದಿ ಹನುಮನಿತ್ತ ಹಾವಿಗಿಯ ದಾಟಿ, ಗಡುಡನೊದಗಿ
 ಬರೆ ತಿರುಗಿಸೋಡದ ಒಂದನಿಸ್ತ ತ್ತರಿತಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆರಿ
 ಕೃಷ್ಣ” ಎಂದು ಭಕ್ತಾನುಕಂಪಿ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲ್ಯ ಭಕ್ತವದಾಧಿಸನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು
 ದೈತ್ಯವರ್ಷವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿದರು “ಎನ್ನ ಬಂಬ ಮೂರುತಿಯ
 ಪೂಜಿಸುವೆ ನಾನು, ಯಾತ್ರೈ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ರಯನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾತು
 ಗಳಲ್ಲ ಮಂತ್ರಂಗಳು” ಎಂಬ ನುಲಬ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ
 ಕ್ರಮದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅದರ್ಶವೆನ್ನುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಾನಸ ಪೂಜಾ
 ದುರಂಧರರು ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಸರಾಜರು

ಅನಂದತೀರ್ಥರ ವ್ಯಾಧರನೊತ್ತರದ್ವಿಸ ನಂದತಂ ಚಿಂತಯೇನಂದಂ

ಶಿಶುಕಾಲೇ ವಿಶೇಷತಃ ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ವ್ಯಾಸನಾಜರು ಎಂಥು ಸುಖಾದಿಯ ಜೊತೆಯಾಗಿ “ನಂತತದಲಿ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ನಾರಿಗಯಲ್ಲೆ ! ಅಂತ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಲೋ ಓಂ ಕೃಷ್ಣಾ” ಎಂದು ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾವದ ಅಡವಿಗೆ ಬೆಂಕಿ, ಕಾವದ ಬೆಂಕಿಗ ಮೂಡ, ಮೋವದ ಮೊದಕ್ಕೆ ಬರುಗಾಣ, ಕೋವದ ಬಿರುಗಾಣಗೆ ನರ್ವ ಸಂಸಾರ ನರ್ವಕ್ಕೆ ಗುಡವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಾದ ನವೆಯೆಂದೇ, ಎಂಬುದು ವ್ಯಾಸನಾಜರ ಧೃಡವಾದ ಸಂಜಿಹೆ.

ವ್ಯಾಸನಾಜರು ವ್ಯಾಸ ನಾಹಿತ್ವದ ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೆ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು, ದಾಸ ಕೋಟಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡೂಯೂ ಸಾಡಿಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಧರ್ಮ ರಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಜಿಹಿಸಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ, ನಮಾಜದ ಒರೆಕೊರಗಗಳನ್ನು ಸೋಡಿ ತದ್ಧಿ, ನಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿತು ನೂಕ್ಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತ ಸೂರಾರು ಕನಕನ ಕಿಂಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಜಗತ್ತೊಂದನ್ನು ಜನತೆಯ ಕಣ್ಣಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶಕಪುರುಷರಾದರು

ನಾದಿರಾಜರು

ಸೂರಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಾರ್ಧಕ ಒದುಕನ್ನು ಬದುಕಿದ ವಾದಿರಾಜರು ವ್ಯಾಸಕೋಟದ-ದಾಸಕೋಟಗಳ ಸುವರ್ಣ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ. ಭಾವೀ ಸದೀಪರಂದೇ ಇವೀ ಜನಾಂಗ ಗೌರವಿಸಿದ ಮಹಾ ಪ್ರರುಷರಾದರು ವಿಜಯ ನಗರದ ಅರಸರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗಾಬರಣ ತೀರ್ಥರೆಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದ ವಾದಿರಾಜರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಣೀಚ ವಿಜಯ, ತೀರ್ಥ ಪ್ರಬಂಧ, ಯುಕ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಸರಸಭಾರತೀವಿಲಾಸ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರೂ ಕನ್ನಡ ದರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಅದ್ಭುತ ಕೊಡುಗೆ ಯೆನ್ನುವಂತೆ ಅರ್ಪಣ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಂಜು ನಾಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಉದುವಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜಗೆ ವರ್ಯಾಯದ ವ್ಯಸವ್ಯದಕ್ಕೆ ಹಾಡಿದರು ತಮ್ಮ ಅರಾಧ್ಯಮೂರ್ತಿ ದಯೆಗ್ರೀವದೇವರಃ

ನಾಕ್ಷಾತ್ ಒಲಿದು ಬಂದು ನನ್ನ ಧಾಸವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕೃಗೊಳಿಸಿದ ದೈವಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನಾಂಗದವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮರದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷ್ವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವರ್ಣನೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶೋಭಾನೆ, ಗುಂಡಕ್ಕಿಯೆ, ಸ್ವಪ್ನಪದ ದ್ರಮರ ಗೀತೆ, ನಾರದ ಕೊರವಂಜ ಸ್ವಪ್ನಗದ್ಯ ಭಾಗವತಸಾರ ಕೀರ್ತನೆ, ಕೇಶವ ನಾಮ, ಕೀರ್ತಕವದ ಸೈವೇದ್ಯ ಪ್ರಕರಣ ಸುಳಾದಿಗಳು. ಉಗಾಭೋಗಗಳು, ಕೀರ್ತನಗಳು ಹೀಗೆ ಅತಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ದರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರದ ರಚನೆ ಪ್ರಚಾರದಿಂದ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರಂಗವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧ ಮಾಡಿದರು

ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗಿರುವ ದರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರದ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮತೆಯ ಸಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿದ ದರಿದಾಸ ದೀಪುಂತರು ವಾದಿರಾಜರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಚಾರ ದಾರಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಲೋಕನೀತಿಯನ್ನು ತತ್ವಗೀತೆ ಗಳನ್ನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅಂತರಂಗ ನಾದನೆಗೆ, ಅತ್ಯೂದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾಜದ ಮುದ್ದಿಂಕರಣಕ್ಕೆ ಕರೆ ನೀಡಿದರು ವಾದಿರಾಜರು ಅದರ ಕನ್ನಡ ದಾಡುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ ದಕ್ಷಣ ಕನ್ನಡ ವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವನ್ನಾಗಿ ಕೊಂಡು ಇಡೀ ನಾಡಿನ ಜನತೆಗೆ ಆತ್ಮಂತ ಹತ್ತಿರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ರತಮಾನಗಳಿಗೂ ಮೀರಿ ಬೆಕದು ನಿಂತ ರಕ್ತಿಯಾಗಿ ವಾದಿರಾಜರು ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸದಾಚಾರವನ್ನು ನಾಹಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಒಂದುಕೆನು ಒಡುಮುಖವೆ ಆನುಬವಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ವಾದಿರಾಜರು ಮೂಲಬೀಜವಾಗಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮಿಡಿದು ಜನತೆಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಪುವನ್ನೇ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ಸತ್ವವನ್ನು ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದ ಬಿಚ್ಚಿಡುವ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಹಾಡುಗಳೇ ವಾದಿರಾಜರ ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ರವಾಯಿತು ಗಾಡಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯಗಳು ಆಲೌಕಿಕ ತತ್ವಗಳು ವಾದಿ ರಾಜರ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಪೂರ್ಣ ನುಡಿಕಿಡಿಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದವ

ವಾದಿರಾಜರ ಕನ್ನಡ ದಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ. ಬಾಹುಗಳು ರಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಸ್ವಂದಿಸುತ್ತಾ ನಾದಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸದಸುತವೆ ಆಪರ ಆನುಭವವೆ ವ್ಯ ಹರಹಿಸಲ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಪೂರ್ವರೂ ಪೂರ್ವರಾಗಿ ನಿರೀಯುವ

ಆರ್ಥ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಸದೊಂದು ರೂಪ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತದೆ ವಾದಿರಾಜರು ಅನುಭವಿಗಳು ಅನುಭಾವಿಗಳು. ರಸದ್ರಷ್ಟಾರರು ಅವರ ಒಂದೊಂದು ಅನುಭವವೂ ಗಾನವಾಗಿ, ತಾನವಾಗಿ ಸ್ವರ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಲೀನ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಭಾಷಾ ವೈನತೀಯ ರಾಗಿದ್ದ ವಾದಿರಾಜರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಅಸ್ವರ್ಥವನಿಸುವಂತೆ ವಾದ ವೈಖಿರಿ ಯಲ್ಲೂ ವಾಗ್ವಿಲಾಸದಲ್ಲೂ ಅಪ್ರತಿಮರೆನಿಸಿದ್ದರು ಭಗವದನುಗ್ರಹದ ಗೌರೀಚಂಕರದಲ್ಲಿದ್ದ ವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ತಿರುವತಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡ ವಿನಯ ಅಮೃತಘಟಿಗೆ 'ಇಂದಿನ ದಿವ ಸುದಿನ ಗೋವಿಂದನ ಕಂಡ ಕಾರಣ, ಓವಿನ ವಾವವು ಬೆಂದು ಹೋಯಿತು ಎನಗ, ಮುಂದಿನ ಮುಕುತಿಯು ದೂರಕಿತು ಎನಗೆ ಎನ್ನ ತಂದೆ ದಯವದನನೊಲವಿಂದ' ಎಂದು ತಮ್ಮ ವೆಂಕಟಶರದರ್ಶನ ನುಕಾದಿಯಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿದರು ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲಂತೂ 'ಕಂಡೆ ಕಂಡೆನು ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನಯ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಡು ಬದುಕಿದೆ' ಎಂದು ನಾನು ಕರುಣಿಸೋ ಎನ್ನೊಡೆಯನೇ, ಇನ್ನು ಎನ್ನ ಬಂಧ ತೀರಿತು, ಇನ್ನು ಕ್ಷೇಶವು ಹೋಯಿತು ಇನ್ನು ಆಸ್ವರ ಭಜಿಸಲ್ಪಾಕೆ ಮನ್ನಿಸೋ ದಯವದನನೇ' ಎಂದು ಬಂಧನದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಪ್ರನೀತ ಜೀವದಂತೆ ಆಸಂದ ಲಹರಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದರು ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರ ವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಂತೂ ವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ವರಮು ಸಂತೋಷದ ನಾಥನೆ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವಷ್ಟು ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗಿ, ವೈವಿಧ್ಯ ವುರ್ಣವಾಗಿ ದಶಾವ ತಾರದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಅಪರೂಪ "ಮುತ್ತೈದೆ ಸಾರಿಯರು ಮುತ್ತಿನಾರತಿ ಮಾಡಿ, ಹತ್ತವತಾರಿ ದಯವದನ, ಹತ್ತವತಾರಿ ದಯವದನನ ವಾಡುತ ಚಿತ್ತದಾರತಿಯ ಬೆಳಗಿರೇ' ಎನ್ನುವ ವಾದಿರಾಜರು ಬಕ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಶಾವತಾರದ ವೈಭವಯುತ ಪರಿವಣಿಗೆ ಯನ್ನೇ ಮೊರೆದಿದ್ದಾರೆ

ವಾದಿರಾಜರು ಒಂದೊಂದು ಮಂಗಳ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ವಾದಿನ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಪಕ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದರು. ಭಾಗಿಲು ಕಟ್ಟುವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ

ಬಾಗಿಲಿಂದಾಚೆಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಭಾಮೆ ಒಳಗಿದ್ದಾಳೆ, ಆದರೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ 'ಯಾರು ಎಂದ' ಅವಳು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತಿವೆ ಬಗವಂತ ಬಂದಿರುವುದು ತಾನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾನೆ

“ನೀರೊಳು ಮುಳುಗಿ ನಿಗಮಚೋರನ ಗೆದ್ದ ನೀರಜಾಕ್ಷನಿ ಭಾಮೆ ” ಆದಕ್ಕೆ ಬಾಮೆ “ನಾರುವ ಮೈಯೆಸ್ಮ ಎಸ್ಮಲ್ಲಿ ತೋರವೆ ನಾರು ನಾರು ನೀ ದೂರ” ಎಂದು ಭೇಡಿಸುತ್ತಾಳೆ ತುಂಬಾ ಬಾರ ಹೊತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಬೇಗ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆ ಎನ್ನುವಂತೆ “ಮಂದರಗಿರಿಯನು ಬೆನ್ನಲಿ ಪೊತ್ತಂದ ಇಂದಿರೆಯರನನಿ ಭಾಮೆ ಎನ್ನುವ ಬಗವಂತನಿಗೆ “ಇಂದು ನಿನಗ ತಕ್ಕ ಬಾರಗಳಿಲ್ಲವೋ ಸಿಂಧುವಿನ ಸೊಳಗ ನೀ ಪೋಗ್ಯ’ ಎನ್ನುವ ಭಾಮೆ ಬಗವಂತನ ದತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಈ ನಂಪಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೇಳಿಸುತ್ತಾ ಕೆಚೆಗೆ ಬಗವಂತನಿ ‘ಸರ್ಪ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉದರ ದೊಳೆಂಬಿಟ್ಟು ಶರಧಿಯೋಳ್ ಮುಗಿದೆ ಬಾಮೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ದೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವಂತೆ ನಾಮಕ ಮಾಡಿದಾಗ ‘ಮೊರೆ ಹಯವದನನ ಚರಣಕ್ಕೆ ಎರಗುತಾ ಶೆರೆದಳು ಬಾಗಿಲು ಭಾಮೆ, ಆಗ ತರದಳು ಬಾಗಿಲ ಭಾಮೆ ”

ವಾದಿರಾಜರು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ದಂಪತಿಯರ ಉರುಟಣೆಯ ನೌಢ ತುಂಬಾ ಆಪ್ತವಾದ, ಗಾಢವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ದರಾದತಾರದ ಇಚ್ಛೆಗೆಯಿಸ್ತೇ ಇಲ್ಲೂ ಒಳಗಿದ್ದಾರೆ ‘ಲಕ್ಷುಮಿ ರಮಣಿಗ ಮಾಡಿದಳು ಉರುಟಾಣೆ ಇಳಿ ಯೊಳಗತಿ ಜಾಣೆ ಸುಂದರ ಫಣಿಮಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಉರುಟಣೆ ಮಾಡಿದ ಬಗೆ ನೋಡಿ “ಕೇಸರಿಯಂದದ ಮುಖದ ಮೃಚ್ಛೆ ಕಚ್ಚೆ ಪನಿಗ ಸ್ವಚ್ಛೆ ಮುಖದ ತೋರು ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚುವೆನು ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಬಲಿಯ ದಾಸವ ಬೇಡಿ ಇಳಿಯ ಈರಡಿ ಮಾಡಿ ಅಳಿದಡಿಗಳ ತೋರೈ ಅರಿವನ ಹಚ್ಚುವೆನು. ದುಷ್ಟ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಕೊರಳನ್ನು ತರಿದ ಹರಿಯೇ. ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಗಂಧ ಹಚ್ಚುವೆನು ದರಧನಲಿ ಜನಿಸಿ ದರಮುಖವ ಸಂಹರಿಸಿ ಶಶಮುಖಿಯ ತಂದವನಿ ಕುನುಮು ಮುಡಿಸು ವೆನು, ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಸುದತಿಯರನಾಳಿದ ವದುಮಕರನು ನಿನಗ ವೀಕ್ರವ ಕೊಡುವೆನು, ವಸನರಹಿತನಾಗಿ ವಸುದಯ ತಿರುಗಿದ ಬಿಜಜನಾಭನಿ ನಿನಗೆ ವಸನವ ಹೊದಿಸುವೆನು, ಫರತುರಗವನೇರಿ ಕಳಿಯ ಸಂಹರಿಸುವ ಸಿರಿಹಯ

ವದನನಿಗೆ ಅರೆತಿಯೆತ್ತುವೆವು ಎನ್ನುವ ಈ ಉರುಷಿಯೆ ಹಾಡು ಇಂದಿಗೂ ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇಳುವ ಶುಭಕೃತಿಯಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. “ಹ್ಯಾಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ಸಾಗರನು ಈವರೆಗೆ ವೃಂಗಾರ ವರುಷರು ಬಹುಮಂದಿ ಇರಲು” ಎನ್ನುತ್ತಾ ನಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ದೂಷಿಸುವ ಸವವಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರವನ್ನು ನಿಂದಾಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿರುವ ವಾದಿರಾಜರ ವೈಲಿ ಅನನ್ಯ ಯಶೋದೇವಾ ಗೋ ಬಾಲಗೋಪಾಲರ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾವಣೆಯ ಕೃತಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನ ಲಿಂಬಗ ಗೋಷಿಯರ ಚಾಡಿಗಿ, ಬೆದರಿದ ಹನುಕರುಗಳಿಗೆ, ಬಲರಾಮನ ಸಂದ್ಧಿಗ, ಕಡಗಿ ಯಶೋದೇ ಬಾರೆಂದು ಯಶೋದೇ ಕರೆದಳು ಜಿಗಿದವ್ವಿ ಧೀರ ವಯುವದನನ್ನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮುದ್ದಿಸುವ ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಕ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ‘ನನು ನುಕ್ರತವ ಮಾಡಿದಳೋ ಯಶೋದ ಪ್ರೀನಿಧಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕರೆದೆತ್ತಿ ಮುದ್ದಿವಕಂತೆ ಎನ್ನುವ ಗೀತಮಂತೂ ಯಶೋದೆಯ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ದೆನ್ನಾ ಗಿರಾಗುತ್ತದೆ ಮಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯದ ತುತ್ತತುದಿಯನ್ನು ವಾದಿರಾಜರು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ

ವಾದಿರಾಜರು ಇಡೀ ನಾಡಿನ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಲ್ಲರಿಂದಲೂ ವಂದಿತರಾಗಿ ವೃದ್ಧರೂ ಅದರ ಸಮರ್ಪಣಾ ವಿವಾಸವೇ ಅಶ್ವರ್ಯಕರ “ಮುಂದು ಹಿಂದು ಮಿಂದುದಿಗೂ ಗೋವಿಂದನೆ ಎನಗ ಒಂಥು ಇಂದು ಇವರು ಇಲ್ಲ, ಅಂದಿಗ ಒಬ್ಬರು ಇಲ್ಲ” ಎನ್ನುವ ವಾದಿರಾಜರು ದಾನನಾಗುವ ದಾರಿಯ ಕಡುಕಷ್ಟ ವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ‘ಅರಿಗ ಅರೋ ನಿಸ್ಸ ಉಳಿದು ಪ್ರೆರೆವರ ಕಾಣೆ, ಶೂರ ಮಾರಜನಕ ಅಕ್ರೂರವರದ ದೊರೆಯೇ, ಸತಿಸುತರು ಹಿತರೇನೋ ಮತಿ ಭ್ರಾಂತಿ ಪಡಿಸುವರೋ ಗತಿ ಯಾರನು ಕಾಣೆ ಗರುಡವಾಹನರಂಗ, ಅಶಾವಾಶದಿ ನಿಲಿಂ ಘಾತಪ್ಪನೂ ಒಹಕ ವಾನಂದವನೆ ನಿಸ್ಸ ದಾನನಂದೆನಿಸೆನ್ನೆ’ ಎನ್ನು ವಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯಭಾವದ ಸಮೃಗ್ಧಶಂಸವಾಗುತ್ತದೆ

ವಾದಿರಾಜರ ಕೃಡ ಹಾಡುಗಳು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸಮನೆಗಳನ್ನು ಸ್ತಂಧಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಡಂಬರ, ಡಂಭಾಚಾರ, ಶೋಷಣೆ, ಕುಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದಿಟ್ಟವು “ಪಣವನ ನಿಸ್ಸಯ ಗುಣ ಸೇನು ಒನ್ನದೆನೋ ಹಣವಿಲ್ಲದವನೊಬ್ಬ ಹೆಣವನ ಸರಿ ಕೃಡಾ” ಎನ್ನುವ

ವಾದಿರಾಜರು ಹಣ ಹೇಗೆ ನಾಮಾಜಕ ಪ್ರಪಂಚಿಯನ್ನು ಸೈತಿಕಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಿಲಗೂಳಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದಾಗ ಸೇರವಾಗಿ ದೇಳುತ್ತಾರೆ "ಹಣದ ಒಲವೇಂದಿದ್ದರೆ ಅಯೋಗ್ಯನು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿ, ಅದ್ದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯೋಗ್ಯನು ಅಯೋಗ್ಯನಾಗಿ ತೋರುಪರು ಹಣವಿದ್ದರೆ ಹೊನ್ನು-ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಲೋಲುಪನಾಗುವನು ಮಂಗಳನೂ ಅನಂಗನೇನಿಸುವನು. ಇಂದವನು ಮಂದಮತಿ ಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಕುರುಡನಾಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ಯಾಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುವರು ಪರಮ ಅಜ್ಞಾನಿಯೇ ಧನಬಲದಿಂದ ರ್ರ್ಯಜ್ಞಾನಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು ಅರಿಯದ ದುರ ಅರಿತವನಂತೆ ಕಂಡು ಸಿರಿಯವನನನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮರೆಸುವ ನಾಧನವಾಗಿ ಹಣ. ಅಪ್ರಪಂಚಿಯ ಆಗರವಾಗಿದ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ನದಾ ಮನೆ-ಮಡದಿ-ಮಕ್ಕಳು-ಮನರಂಜನೆ ಎಂದು ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಅವಾರ ಸಂಸಾರದ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ದೂರದ ಬೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನುಣ್ಣು ಗ ಕಂಡು ಸಂಸಾರದ ಗುಡೆ ಯೊಳಗೆ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆದಾರವಿಲ್ಲ, ಕಡೆ ವಾಯಿಸುವಿಲ್ಲ. ನದಾ ಕಷ್ಟವರಂಪರೆಗಳು, ಕಣ್ಣೀರು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಸುಖವಡಲಿಲ್ಲ ಉಂ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ಬಾಯೆನ್ನೇ ಮರೆತಂತಾಯಿತಲ್ಲ ಒಡತನವು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಭಂಗವಟ್ಟಿಲ್ಲ ಗರುಡಸರ್ಪನ ಸ್ನೇಹವಾಡಂತಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಾದಿರಾಜರು ವರು ಜೀವನದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಡುಕನ್ನು ವರ್ಯವನಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಶಾರ್ವತ ಸುವಿಕಾಾಗಿ ವ್ರಯತ್ನ ಲೀಲನಾಗಿ ಆ ಸುವಿಕಾಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇಹ ನೆರೆಮನೆ. ಒದುಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸರಳುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಅಳುವಾಗ ಮಡದಿಯರು ಜರಿವಾಗ, ಭಿಕ್ಷುಕರು ಬಂದು ಬೈಯುವಾಗ ಎತ್ತಣ ಸುಖ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ದೇಹ ಕುಂದಿದಾಗ ಕಾಲನ ಭಟರು ಒಂದು ಕವಿದು ನಾಲಾಗಿ ನಿಂತಾಗ ಬದುಕಿನ ಸಾಲಿಗಗೆ ಸಾವ ಎಂದಿಂದ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ ?

ನಮಾಜಘಾತುಕ ಉಂದಾಡಿ ಗುಂಡರಿಗೆ ವಾದಿರಾಜರು ಭೀಷ್ಮಾರಿ ವಾಕಿ "ಧಾನವಿಲ್ಲ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ, ಏನು ದೇಳಿದರೇನು. ವಿಷಯಾನಕ್ಷಿಯರು

ವವನಿಗೆ . ಕಂಡಕಂಡವರ ಅಸ್ತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಅನುಗಾಲ ಭಂಡತನದಲಿ ಕಾಲ ಕಳಿಯುತ್ತ ತಂಡತಂಡದಿ ಒರುವ ಔತಣಕೆ ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಉಂಡು ಎನಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಯೋಗ್ಯಸ್ಥನೆಂದು" ಮೆರೆಯುವವರಿಗ ವಾದಿರಾಜರು ಬದುಕಿಸಲ್ಪಿ ಕ್ರಿಯಾಹಿಲವಾಗಲು ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ

ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ ಹೆಚ್ಚಿ ದೀನದಲಿತರ ಬದುಕು ದುರ್ಭರವಾಗಿ ದಾಸ್ಯದ ದುಳುಗಳಾಗಿ ಎಲವಿಲನೆ ಒದ್ದಾಡುವ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು "ಅನ್ನದಾನೆಗೆ ಪರರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದು ಅನೇಕ ಒಗೆಯಿಂದ ನೋಂದನೋ ಹರಿಯೇ, ಭರೆಯೊಳಗ ಒಹು ದೀನನಾಗಿ ಬಾಳುವೆಯ್ಯು ನರರಿಗೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ನಿಶ್ಚಯಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ಮನೆಮನೆಯ ತಿರುಗುವನೋ ಕರುಣವಾರದು ಕರಿಣ ಜನರಿಗೆ. ಗರುವದಿಂದಲಿ. ಗದಂದತಿಪ್ಪರು. ಅರಸುಗಳು ಸಾವಂದು ಅಹಂಕಾರದಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಕರವ ಮುಗಿದರೆ ಮುಗಿಯರು, ದುರುಳ ಜನರ ನೆವೆ ವೃದ್ಧವೋ ದೇವರ ಚಿಲುಪ ಹಯವದನ ಮಹಾರಾಜ ರಾಜ" ಎಂದು ದೇವಿ ಹುಲುಮಾ ನವರ ದಾಸ್ಯಕ್ರೀತ ಹಯವದನ ಮಹಾರಾಜನ ದಾಸ್ಯವೆ ಹೆಚ್ಚು ಚೆನ್ನು ಎಂಬುವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ

ಕುಲಜಾತಿಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನೇ ಒಂಡವಾಳವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಾಂಧಲೆ ಮಾಡುವ ವರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ವಾದಿರಾಜರು ಮಾನವನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕುಲವೈಭವಗಳಿಗಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ "ಕುಲವದ ವೈಭವದ ಮದ ವಿದ್ಯಾಮದಗಳನುಳಿದು ಹರಿದಾಸರ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕು ಸುವಿಯಾಗು. ಚಿಪ್ಪಿನೊಳ್ಳುಟ್ಟಿದ್ದೆ ಮುತ್ತಿನ ಮಹಿಮೆಗೆ ತಪ್ಪೇನೋ ಮರುಳ ಮಾನವ ವೇಳೆಯಾ, ಸರ್ವಕಲ್ಪನ ಪೂಜೆಗುಚಿತನಾದರೆ ಆವನ ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಕುಲಸುಕುಲ ನೋಡಾ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹುಳುಗಳು ಕ್ರಿಯಾಹಿಲಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮುತ್ತು ತನ್ನ ಗುಣದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ವಹಿದಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ

ಪ್ರಾಂಭಿಕರನ್ನು, ಆವಾಡಭೂತಿಗಳನ್ನು, ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯದ ನಿಸ್ಸೀಮ

ರನ್ನು ವಾದಿರಾಜರು ಸ್ವಪ್ನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಒಡುಕಿನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಒಯಲಿಗಳೆಯುತ್ತಾರೆ 'ಒಡಿ ಮರುಳಾದೆವಯ್ಯಾ ಒದಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಬೆಯೊಳು ವಾದಿಸುವ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಉಪಾಸನ ಮಾಡುವ, ಅವರು ಕೊಡಲು ಕೊಂಡಾಡುವ, ಆದರಿಸದಿದ್ದವರ ಬೈದು ಒರುಪೆ ಬಿಸ್ಕೆನಾಗಿ, ನ್ಯಾಸಮೌನಗಳನು ಮಾಡುವೆ ನಕಲಜನರ ಮುಂದ ಮುನವರೊದಾಗಲೇ ಮೌನವಿಲ್ಲ ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನವ ವೇಳುವ ಮೂನ ಮುಡಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟು ಹೊರೆಯುವ, ನಿಸ್ಸ ನಾ ಮರವೆ "ಪರರ ಅಂಗನೊರ ಚಿವಿವಿಕೆಯ ಕಂಡು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿ ಬಾಡಿ ಎರಗಿ ಮನ ಅವರಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತದಲಿ ಕೂಡಿ, ಕರವಿ ಸನ್ನೆಯ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿ ಹೊರಗೆ ಗುಣವಂತನೆನಿಸಿ, ಧರೆಯೊಳಗೆ ವಾಮರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಂಚರಿಸಿ ನಿಸ್ಸನು ಮರೆದೆ ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಷಯಲೊಲುಪತೆ ಹಾಗೂ ಒಹಿರಂಗದ ಬೂಜಾಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುರಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಹಣದ ಅಸೆಗಾಗಿ ದೇಹವನ್ನೂ ಮಾರುವವರನ್ನು ವಾದಿರಾಜರು ವೇದರಗತ್ತೆಗ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ "ಹಾನುಮಂಚವ ಒಯಸಿ ಒಯಸಿ ಹೇಸರಗತ್ತೆಯಂತೆ ಪರರಿಗೇ ಶರೀರವ ಮಾರಬೇಡ. ಕಾಸೆಯ ಕಟ್ಟ ಕುಣಿಯಬೇಡ, ವೇಲ ದೇಶಕೆ ದಾರಬೇಡ ನಾಶವಾದ ಮೇಲ ಕ್ಲೇಶ ಉಂಟೇ ಆಭಾಸಕೆ ನೀನೊಳಗಾಗದೆ ಶೇಷಶಾಯಿ ಹಯವದನನ ನೆನೆ ನೆನೆ"

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವೇಳೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕುತ್ತಾರೆ "ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಹೊತ್ತು ಒರಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಚದುರಂಗವಾಗೆ ಅಳಿ ಗಳಿಂದ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಹಸಿವು ನಿದ್ರೆಗಳಿಂದ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಕಾಕಪೋಕರ ಕತ್ತೆಗಳಿಂದ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ವರನಿಂದ ಪರವಾರ್ತೆಗಳಿಂದ ಕಾಲವು ಕಡೆಯಾಗಿ ಹರಿ ನಿಮ್ಮನ ಚಿರಸೇವೆಯಿಲ್ಲದ ಹೋಯ್ತು ಒಂಜೆಯಾಗಿ, ಜಾಲಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಈ ವಿಧದಿಹೊತ್ತು ಬೇಗನೇ ವಾಲಿಸಿ ದಯಮಾಡೋ ಸಿರಿಪಯವದನ

"ಸಜ್ಜನರೆಂದರೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ವಾದಿರಾಜರು ನಾನು ಸಜ್ಜನನಾದೊಡೆ ಹೀನ ದಿವ್ಯಯಂಗಳಿಗೆ ಮರುಗುವೆನೆಯ್ಯು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಜ್ಜನರು ಹೀನಶಾರ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಮನವನ್ನಿಡೆ

ಬೇಕು, ಉತ್ತಮರ ನಂಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ತತ್ತ್ವವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಉನ್ನತರ ನಂಗ ಬಿಡಬೇಕು ವರನಿವೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಅದರಿಸಬೇಕು, ಗುರುವೇ ವರವಾದ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ದರರ ಧನಕಾದಿ ಗಳನ್ನು ಬಯಸಬಾರದು, ಹೀನಶರೀರದ ಷೋಷಣೆಯೇ ಜೀವನದ ಪವನು ಉದ್ದಿಶ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು, ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಯುವ ಹಯವದನನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಬಾರದು” ಎಂಬ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನೇ ದೊರಡಿಸುತ್ತಾರೆ

ನಜ್ಜನರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಾದಿರಾಜರು ವಾಗೆಯೇ ಆಚಾರ ಹೀನನ ಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅಂತಹ ಹೇಯ ಬದುಕನ್ನು ಯಾರೂ ಬಯಸ ಬಾರದು ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅನಾಚಾರಿಯಾದವನು ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಅದರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಣದ ಪದವಿಂದ, ಮರಾನಯಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಮರೆಯುವನು ವರಸ್ತ್ರೀ ವರನಾಗಿ ದುರ್ಗತಿ ಹೊಂದುವನು ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳ ಪಲಪಾಗುವನು. ಮಾಡಿದ ವಾವಗಿಂದ ಪತ್ತು ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳವರೆಗೆ ವಾಯಾರಿ ತೊಳಲಿ ಬಳುವನು ಉದರ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟು ನಾಯಿಯಂತೆ ಹಲವು ಮನೆಗಳಿಗೆ ತಿರುಗುವನು ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ ನಶ್ವರ ವಾದ ಈ ಶರೀರವನ್ನೇ ಶಾಶ್ವತ ಆಶ್ರಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವನು.

ವಾದಿರಾಜರು ಮನದ ಡೊಂಕನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡೆಂದು ಹಯವದನನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುವರು “ಎನ್ನ ಮನದ ಡೊಂಕ ತಿದ್ದಯ್ಯ ಗೋದಾಲಕೃಷ್ಣ, ಒನ್ನವಡಲಾರೆ ಭವಾಬ್ಧಿಯನ್ನು ದಾಟಿನೋ ಅಪಾರ ಮಹಿಮ. ಉದಯವಾದರೆ ಉಟದ ಚಿಂತೆ, ಉಂಡಪೇಲ ಭೋಗದ ಚಿಂತೆ, ಆಮೇಲೆ ಹದಿಸಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಳುವ ಚಿಂತೆ, ಸುಖವು ಒಂದರೆ ಸಾಸೇ ಸಮರ್ಥ, ದುಃಖವು ಒಂದರೆ ಹರಿಯೇ ಕಾರಣ, ಹಣವು ಒಂದರೆ ಸಾಸೇ ದನಿಕ, ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೆ ಹರಿಯ ಪ್ರಾವಾರ, ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ವಶಂಗದ ಹುಳುವು ಕಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದು ಕಾಲ ಕಳೆದೆ ಮೂಕವಂತೆ ಮುದ್ದು ವಯವವನ” ಎಂಬ ನೀತಿಯ ಮುತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಿರಿಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮರೆಯುವುದು ಗರಿಯಲ್ಲವೆನ್ನುವ ವಾದಿರಾಜರು ತಾಳುವಿಕೆಗಿಂತ ತಪವು

ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ “ಮದ್ದುಜನರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಾಳು, ಕದ್ದು ಬಂದರೆ ತಾಳು, ಸೆಟ್ಟು ನೂನು ದಲ ಬಿಡುವವರೆಗೆ ತಾಳು, ಉಕ್ಕೋ ಹಾಂಗೆ ನೀರು ಇಕ್ಕಿದಂದದಿ ತಾಳು, ವಕ್ಷೀಲ ಹಯವದನ ರರಜೆಂದು ಬಾಳು ಎಂಬಿಲ್ಲ ಉದ್ದೇಗವನ್ನು ಉದ್ದೇಕವನ್ನು, ಕ್ರೋಧವನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಂಹಿತೆಯಿದೆ.

ವಾದಿರಾಜರು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಪರಿ ಪದಯ ಹಿಂಡುತ್ತದೆ ‘ಅಡಿಗಾಧಾರವಿಲ್ಲ, ಪಿಡವುದಕೆ ಕೆಲಂಜಿಲ್ಲ, ಕಡೆಹಾಯಿಸುವರಿಲ್ಲ, ಕದ್ದು ಪಕ್ಷೇಪವು, ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಕಾಯ ನುಖವಡಲಿಲ್ಲ. ಉಣಜೊಂಗಿ ಬಾಯಿ ಮರೆತಂತಾಯಿಲ್ಲ. ಬಡತನವು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಭಂಗಪಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಗರುಡ ಸರ್ಪನ ನ್ನೇವಂತಾಯಿಲ್ಲ, ಎನ್ನ ಕದ್ದವಾರ ಮುಂದುಸುರಲೋ ಪ್ರೀ ಹಯವದನರಾಯ.” ಈ ಮಿಥಿತವೇ ವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ವರಮಾತೃಪ ಬಗ್ಗೆ ಅವಾರ ಪ್ರದಾಭಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ “ವರಿಯೇ ನೀನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯದೈವವೆನೊಲ್ಲೆ—ಕರುಣೆ ಪಯವದನನು ಕಾಣದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಚತುರಜಾಲವು. ಕ್ಷಣಕ ವಿಷಯನಕ್ತಿ, ಬೋಗಿ ಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಸಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸುವಂತೆ “ದಿನಗಳನು ಕಳೆವ ಜನರೇ ನುಜನರು, ವನಜನಾಭನ ದಾನ ಜನಮಾಗಮದಿಂದ, ಅರುಣೋದಯದಲೆದ್ದು ಅಜಮನ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ವರಿವುದ್ದ ರಾಗಿ “ಹವರಗೇಂದ” ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದವರು. ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ವರಮಾತೃನಲ್ಲಿ ಅಪರು “ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನದ ಶಕ್ತಿಯು ಕೊಡೊ ಆಸ್ವರಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯು ಕೊಡೊ ನಿನ್ನ ಸೋಡುವ ಯುಕ್ತಿಯು ಕೊಡೊ ನಿನ್ನ ವಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯು ಕೊಡೊ ನಿನ್ನಲಿ ಒರುವ ಸಂಪತ್ತಿಯು ಕೊಡೊ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು “ಜ್ಞಾನಿಗಳರನೇ ದಯವಿಟ್ಟು ನಿನ್ನನು ಧ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡೋ ಹಯವದನ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಇಂದಿಸ ದಿಸ ನುಡಿಸ ಗೋವಿಂದನ ಕಂಡ ಕಾರಣ’ ಎನ್ನುವ ವಾದಿರಾಜರು ಆತನೊಲಿದ ಪೇರಿನಾತರ ಜಯವಯ್ಯಾ ಎನ್ನುವಂತೆ, “ವಾಪಕಂಜೆನೋ ಸಂತಾಪಕಂಜೆನೋ ನಾಪು ಮುಜನರ ಒಲು ಕೋವಕಂಜೆನೋ ನಾನು ಆಪತ್ತಿಗಂಜೆ ಯಮನ ವಾಪಕಂಜೆನೋ ರಾದಕಂಜೆನೋ ಅಸ್ವರ ವಾಟಿ ಮಾಡನೋ ತಾದಸರಿಗೂಂದಿ ಪ್ರೀತಿ ದಯ

ವದನನ ೮ ಪಾದಪದುಮದ ನೆನಹೊಂದಿದ್ದರೆ ನಾಕು' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೆಳಕಯಸ್ಸು ಭಕ್ತಿಲಹರಿಯ ದಿಟ್ಟ ಸುಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ

“ವಾರ್ಧೆಯವ ಕಟಿ ರೋ ವೈಕುಂಠಕೆ ಪಯಣ ನಮೃತಪಾದರೆ ಎನ್ನುವ ವಾದಿರಾಜರು ಅದನ್ನ ಕಟ್ಟುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ “ಮುತಾಮಿತರು ಗೆಳೆಂಬ ಭಕ್ತಿಚಿತ್ತಾನ್ನವನು ವಾರ್ಧನೂತನ ವಾದವದ್ದು ವತ್ರವ ದಾಸಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಲು ಕಟ್ಟುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರು

ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ವಾದಿರಾಜರ ದಾನನಾಹಿತದ ಕನ್ನಡ ಕುದುರೆ ನಾಗಲೋಟದಲ್ಲಿ ಒಡತೊಡಗುತ್ತದೆ “ನೇವೆನನುದಿನ ನೀಲ ಸೀರದಪರ್ಣನ, ಗುಣರನ್ನನ. ಮುನಿಜನಪ್ರಿಯ ಮುದ್ದು ಉಡುಪಿಯ ರಂಗನ ದಯಾವಾಂಗನ ಪಾಗೆಯು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ “ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರಾಯನ ಸಂಬಿರೋ ಬುವನದೊಳ್ ಭಾಗ್ಯವ ತುಂಬಿರೋ, ನವೆಯದ ನುಬಿವ ಮಲಂಬಿರೋ, ವಾನವನ ಮನ್ನಣೆಯ ಕೈಕೊಂಬಿರೋ' ಎಂದು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ವಿಸ್ಮಯಗೂಳಿಸಿದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಪತಾರವನ್ನು ಕೊಂಡಾದುವರು ದಾಗೆಯೇ ವನುಮನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ “ಪ್ರಾಣನ ಸೂಡಿರೈ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನ ವಾಡಿರೈ ಕ್ರೋಣಿಯೊಳಗ ಎಣೆರೂತ ವಾವನಚಿರಿತ ನದ್ಗುಣಭರಿತ ಎಂದೂ ಛೇದನವಲ್ಲ “ಭೀಮನಿಸ್ಸೀಮ ಮಹಿಮ ಅಗಣಿತ ಗುಣಸ್ತೋಮ ಕಾಮು ಮಿತನ ಒಂಬ ನೆನೆವರಿಗ ಸಂಟ' ಎಂದೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು “ದುರುಳ ವಾದಿಗಳೆನಿವ ಧನ ತಾಮನಕೆ ದಿನವ ಸಿರಿಯರನ ಹಯವವನ ಪದಕಂಬಯುಗ ಮಧುವ ಗುರುಮಧ್ವಮುನಿದ ನಿರ್ಲೇಪ ಶುದ್ಧನ್ನಾವ ವರವಿದ್ಯಾಪ್ರತಾಪ ಭಾವ್ಯರೇ ಪರಮವಾದನರೂವ ಭೀರೇ ಪ್ರತಾಪ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಪಾಕ್ಷೈಶ್ವರಿಯ ವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಆರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಈವರವನ್ನು ನುತ್ತಿಸುವ ವಾದಿರಾಜರು “ಧವಳಗಂಗೆಯ ಗಂಗಾಧರ ಮಹಾಲಿಂಗ ಮಾದವನ ತೋರಿ ನಯ ಗುರು ಕುಲೋತ್ತುಂಗ ಮಾರನ ಗದ್ದ ಮನೋಹರಮೂರ್ತಿ, ನಾರ ನಜ್ಜನರಿಗೆ ಸರ ಚಕ್ರಪರ್ತಿ, ಧಾರುಣಯುಳಿಗೆ ತುಂಬಿದ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ, ಹರಿಯು ತೊರ್ತಿಯು ನಿನ್ನಗ ರರಣಾರ್ಥಿ ಎಂದೂ, ಪೇದವ್ಯಾನ ದವರನ್ನು “ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ ದವವ್ಯಾನ ಕಾಯೂ ಶುಗ್ಧ ಮೂರುತಿಯು ನರ್ವರ”

ಎಂದೂ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ವ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತರಾದ ಜಯತೀರ್ಥರನ್ನು “ಭಳರೆ ನಿಮ್ಮಯಿ ಗುಣವ ಪರ್ವಿನಲಳವೇ ಜಲಧಿನಮ ಗಂಭೀರ ಜಯತೀರ್ಥವರ್ಯ , ಮಧ್ವರಾಯರೆ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪದಲಿ ಇದ್ದು ಸುಡಿದಂದದಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನು ನೀ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಲೋಕದಲಿ ಅದ್ವೈತಮತದವರ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಒಲು ಮುಗ್ಧರನು ಮಾಡಿದೆ” ಎಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿವಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ವಾದಿರಾಜರು “ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ದಿವ್ಯಶ್ರೀ ವಾದವ ಭಜಿಸುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ವರ್ಣದರ್ಶನತೀರ್ಥರ ಸುತ, ವಾಗ್ವಜ್ರಗಳಿಂದ ಮಾಯಾವಾದಿಗಳೆಲ್ಲರ ಬಾಯಿ ಬಳಗವಿಕ್ಕಿ ಮುದ್ರಿಸಿದವರೂ ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುವವರೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದಾಸರ ನಾಮಗಳಿಂದ ಲೇಸುಲೇಸೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡುವರೂ ಎಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರುವರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಕೃತಿ “ಒದಿದಾಕ್ರಂದಿಂದ ಧನ್ಯನಾದೆನು ನಾನು, ಸಾಧಿನಲಾವನೆ ಸಿನ್ನ ನೆವೆಯನು, ಅಧಿಮೂರುತಿ ಸಿರಿಹಯವದನರೇಯ ಮೋದದಿಂದ ನಿನ್ನ ದಾಸರ ಸಂಗದಲ್ಲಿಡು ಕಂಡು ಎಂದಿದ್ದು ವೈಕುಂಠದಾಸರನ್ನು ‘ದಾಸೋತ್ತಮ ನೀನೇ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮಗೆ ಪರಬೋಪ್ಪನ್ನ ಕೊನು ಮಾಡಿ ತಂದಿಕ್ಕಿ ತೊಡೆಯು ಮ್ಮಾಲೆ ಆಡಿಸಿದವರು, ಹರಿಯು ತೋರಿಸಿ ಪರಮಧನ್ಯನು ಮಾಡಿದವರು ಎಂದು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ

ಪುರಂದರದಾಸರು

ನವಕೋಟೆ ನಾರಾಯಣರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕರು, ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಡಿದರೆ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯ ಚಿನ್ನವ ಧಣಿ. ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಗ ಮಹಲುಗಳ ಭೂಪತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಕ್ರಾತ್ ನಾರದರು ನಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೆ ಐದು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಉಳಿದು ನಿಂತ, ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಶಕ್ತಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ನ್ಯಾಪನಾಚಾರ್ಯ. ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ನಂಬತ್ತಿಗೂ ಒಂದು ತುಳಸಿದಳ ಎನೆಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎಂದು ತಾಳ ತಂಟೂರಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟು ವೈರಾಗ್ಯ ವಿಧಿಗಳು, ನಿಂತಿಮಾಗದಲ್ಲಿ, ಮಾಸವೀಯ ಭಾವನೆಗಳ ಸಕಲ ನೀತಿ ಕೊಂಡಿದ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಪರೋಕ್ಷ

ಜ್ಞಾನಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿತವಾಸಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರರೂಪ

ದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯದ ಸುವೃತ್ತಿ ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರರಂದರದಾಸರು ಸುಹಿತ್ತದೊಡನ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದರು ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಯುಡಿಸಿದರು ರಾಜಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಗವಂತನ ದಿವ್ಯಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಚರಿಸ್ಥಿರ ಅಸ್ತಿ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎಂದು ದಾಸಮಾಡಿ ದಾಸರು ಉಂಡೂರಿಗೆ, ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ, ಮನದಿಂದ ಮನಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧರಾಗಿ ದೊರಟ ಪ್ರತಾಪರು ದಾಸರ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದ ಆಮೂಲ್ಯ ನುಡಿಮುತ್ತುಗಳು ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷಲಕ್ಷ ಜನರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉದ್ದೀಪನ ಶಕ್ತಿಯಾದವು ಲೋಕನೀತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ತತ್ಪ್ರಲೋಭನೆಯ ಆತ್ಮವಿಠ್ಠಲರಾಗಿ ಪರಿವಾಪು ಸ್ಮರಣೆಯ ಸಂಜೀವಿನಿಯನ್ನು ಸಜ್ಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ವಂಚುತ್ತಾ ಹೊರಟ ದಾಸರೆಂದರೆ ಪ್ರರಂದರದಾಸರಯ್ಯಾ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಾಪಾರರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಪ್ರರಂದರ ದಾಸರು ಹೊಸ ಆರುಪವರ ಮನೆಗೆ ಪುಲ್ಲನ್ನೂ ತರುವ ಭಗವಂತ ಒಮ್ಮೆ ಸೆನೆದರೆ ನಾಕು ಗಮ್ಯನೆ ಓಡಿಬರುವೆನೆಯ ಅಜಲ ಪ್ರದ್ಧೆಯಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು

ಪ್ರರಂದರದಾಸರು ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು ತಮ್ಮ ನೀತಿಬೋಧಗಳ ಮೂಲಕ ದೃಢವಾದ ಮನಿಸಿದಾಸನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ ಸಮಾಜದ ಮುದ್ದುಕೆರಣಿ ಚೆಳುವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು ಪರಿನರಮಾಲಿಸ್ತು ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಜ್ಞಾನಸುಡಿಯ ಸಿಂವಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವೃಷ್ಟಿಯ ಪೂರ್ಣ ಬೆಳೆ ತೆಗೆದರು “ಹೃದಯ ಹೊಲವ ಮಾಡಿ, ಮನವ ಸೇಗಿಲ ಮಾಡಿ ಶ್ವಾನೋ ಜ್ಞಾನ ಎಂಡೆತ್ತು ಮಾಡಿ, ಜ್ಞಾನಪಂಬೋ ದಗ್ಗ ಕಣ್ಣೆಯ ಮಾಡಿ, ನಿರ್ಮಮ ವಂಬಿ ಗುಂಪೇಲಿ ಪರವಿ. ಪುದಮತ್ಸರಗಳೆಂಬ ಮರಗಳನೆ ತಂದು, ಕಾಮು ಕ್ರೋಧಗಳಂಬ ಕಳಯ ಕಿತ್ತು, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬೋ ಪುಂಚಿಕೆಯನೆ ದಾಕಿ

ಜಂಚಲಪಂಚೋ ಹಕ್ಕಿಯದೊಡೆಯಿರಯ್ಯಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಡೀ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳೆ ಬೆತ್ತಿದರು

ದಾಸರ ಸಮಾಜವಾದ ಬಡವರ ಪಕ್ಷಪಾತಿ. ದಾಸರು ಒಡವರ ಪ್ರತಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ‘ಬಡತನದಿರಲಿ ಕಡತನಕ’ ಎಂದು ಒಡವರಿಗೆ ದೀನದಲಿತರಿಗೆ ಮಾಸ, ಗೌರವ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಗಳ ಸಮೃದ್ಧ ಪ್ರಮುಖತೆಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದ ವಾರ್ತನಿಕ ದೊರೆಗಳು ದಾಸರು ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ದೊರಲರೆ ‘ರಾಗಿಯ ತಂದೀರಾ, ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ರಾಗಿಯ ತಂದೀರಾ’ ಪ್ರತಿವ್ದನಿ

ದಾಸರು ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಉರೂರು ತಿರುಗಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಜನ ರೊಂದಿಗ ಬೆರೆತು ದಿನದಿನವೂ ಆಪರಿಗೆಲ್ಲ ರಾಮನಾಮವಾಯಿಸಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣನಾಮ ಸಕ್ಕರೆಯ ನವಿಯನ್ನು ಮನದಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ನಮಸ್ತ ಜನನಾಮಸುರ ಸಡುಪೆಯೇ ಒಂದ ಆಪರಿಗೆ ಮಾಸದ ಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು’ ಇದನ್ನು ಹಾನಿದೂಡಲು ಬೇಡಿ ಮುಚ್ಚಿಪ್ಪುಗಳಿರಾ’ ಎಂದು ಅತ್ತೀಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ನಾಮಧ್ಯವಿತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿ ಧರ್ಮವೇ ಜಯವಂಬಿ ದಿವ್ಯ ಮಂತ್ರ’ವೆಂದು ಹೇಳಿ ವಾಮರರ ಉದ್ಧಾರಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು “ಮಡಿಮಡಿ ಮಡಿಯೆಂದು ಸೂರ್ಮಡಿ ಹಾರುತಿ ಮಡಿ ಎಲ್ಲ ಒಂತೋ ಬೆಕನಾತಿ ಮಡಿ ಮಾಡುವ ಬಗೆ ಬರೆಯು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಡಿಯೆಂದರೆ ಹೊರಗಿನ ತೋರಣವಲ್ಲ ಒಳಗಿನ ಹೊರಣ ಅದೊಂದು ಹೃದಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ನಾಲಿಗೆ ಯನ್ನು ನೀಚ ಬುದ್ಧಿಯ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು’ ಹತೋಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹರಿನಾಮದ ಅಮೃತವನ್ನು ನಟಿಯಲು ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಪದುಮನಾಭ ನಲ್ಲಿ ಅಶಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ’ ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯದ ಜನರು ನೀರಿಸಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಗಡಗಡ ಸಡುಗುತ್ತಾ ಕಂಚುಗಾರನ ಬಿಡಾರದಂತೆ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದಾಯಿಕೆ ಯನ್ನು ಕಂಡು ನಗುವ ದಾಸರು ಜ್ಞಾನ, ನ್ನಾನ ಧ್ಯಾನಗಳ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥ ವನ್ನು, ಅದರ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು

ಜನರ ಆಡುಮಾತನ್ನೇ ಕಾವ್ಯದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿ ಗೇರಿಸಿದ ಪುರಂದರದಾಸರು, ಗೀತ ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜನಮನದ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಮಿಡಿದರು ಆ ಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಸ್ವಂದಿಸಿದರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು, ಅಸಂತಕಾಲದ ನತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದರು ಅದುವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಹೇಳಿರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ನತ್ರವನ್ನು ತತ್ವವನ್ನು ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಪುರಂದರದಾಸರು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ವಿವಿಷ್ಟ ರಸಾನುಭವ ನೀಡಿದರು ಒದುಕಿನ ನಿಗೂಢಗಳನ್ನು, ಒಳಹೊರಗುಗಳನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಜನತೆಯ ಕಣ್ಮಂಡಲ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟರು ನಂಸ್ಕೃತದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರ ಗುವ್ವ ನರಕಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ದಾಸರ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆ ಮೈ ಭಳಬಿಟ್ಟು ಅರಳಿಕೊಂಡಿತು ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಗಳ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನು, ಭಗವದ್ವಿಚಾರದ ಉದ್ದೀಪನವನ್ನು, ಬಾಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪುರಂದರದಾಸರು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು

ನಾರದರಂತೆ ನಾದಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪುರಂದರದಾಸರು ನುಡಿದದ್ದಲ್ಲಾ ಉಪನಿಷತ್ತಾಯಿತು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಏನೋ, ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಪಾಸ ರಾಜರು ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುರಂದರೋಪನಿಷತ್ತು ಎಂಬ ಮದಾಮುನ್ನೇಯ ಮಣಿ ಹಾಕಿ ಗೌರವಿಸಿದರು 'ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಚರಣ ಕಮಲ ದರುಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ' ಪುರಂದರದಾಸರ 'ನಾಸಿರಕುಲಕೋಟಿ ಪಾಪನ ವಾಯಿತು' ಶ್ರೀಶನನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದರು ದೋಷರಹಿತ ನಾದ ಪುರಂದರ ವಿರಲನ ಅನುಗ್ರಹ ಧಾರೆ ಚಿಮ್ಮಿಬಂತು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಪುರಂದರದಾಸರು ಮಿಡಿದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹಾಡಾಯಿತು ಕಡೆದದ್ದೆಲ್ಲಾ ನವನೀತ ವಾಯಿತು ಕನ್ನಡ ಜನಮನದಲ್ಲೆ ಎಂದೆಂದೂ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಿಹಾರಿಗಳಾದರು ಪುರಂದರದಾಸರು

ಪರಿವಾಸರ ಪಡೆಗ ನೇತಾರರಾದ ಪುರಂದರದಾಸರು ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಘನತೆಗೌರವಗಳನ್ನೂ, ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು ಎಂತಹ ಕಷ್ಟಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲೂ ವುಟಕ್ಕಿಟ್ಟು ಚೆನ್ನದಂತೆ ಮೊರಬರಲು ಪರಿವಾಸರಿಗೆ ಕರೆನೀಡಿದ ದಾಸರು "ಊರನಾಳುವ

ದೊರೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ದೂರ ಅಟ್ಟಿದರೇನು, ಘೋರಾರಣ್ಯದಿ ತಿರುಗುವ ಮೃಗಗಳು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದರೇನು, ಮಾರಿಹಿಂಡು ಮತ್ತೆ ಮುಸುಕಿನ ದಂಡು ಮೃಗಿ ಮುತ್ತಿದರೇನು, ವಾರಿಜನಾಭನ ವಸುದೇವಸುತನ ನಾರುವಂಥ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ ಎಂದು ಕರೆನೀಡಿದರು ಒದುಕಬೇಕಾದ ಜೀವನದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಲಸ್ತರ್ಕಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರರಂದರದಾಸರು ಒದುಕಿಸ್ತಲ್ಲಿ ತಾವರೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಜಲಬಿಂದುವಿನಂತೆ ಇರಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಸಜ್ಜನರು ಒದುಕಬೇಕಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. 'ಕಡ್ಡಿಯ ಕಟ್ಟಿದರು ಭವನಾಗರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಬಿಲ್ಲತಿವಗದಿಂದ ನಾಥ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಟ್ಟಿಕೆಯಿಂದಲಿ ದಾಖವೊಂದ ಜಗಜ್ಜಟ್ಟಿದಾಸರು ಪ್ರರಂದರದಾಸರು. ಸಿದ್ಧಿವರುಡರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರರಂದರದಾಸರನ್ನು ಕುರಿತು ತಾದಾತ್ಮಭಾವದಿಂದ ವಾಡಿದ ವಿಜಯದಾಸರು "ದೇಶದೇಶದೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಇವರ ಸರಿಕಾಣೆನೋ, ವಾಸುದೇವನ ವಾದ ದೃದಯ ಪುಧ್ವದಲ್ಲೆಟ್ಟು, ಲೀನಾಗಿ ದ್ವಜಪರು ಭಕುತಿಯಲ್ಲಿ, ಲಶವಾದರೂ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಸುಲಭ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅವಲ್ಲಿ ಸರಿಕಾಣೆ ಎನುಬಗೆಯಿಂದ ಕರುಣಮಾಡುವರೋ, ಈ ಶರೀರವ ಅವರ ನದನದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪ, ದಾಸಾನುದಾಸರ ಯುಗಳ ವಾದಕ್ಕೆ ನೀವಾಳಿಸಿ ಬಿಸುಡುವೆನೋ, ಅನಂತ ಜನುಪದಲ್ಲಿ ಈ ಸುಖ ತಪ್ಪದೆ ಎನಗಾಗಲಿ ಬಿಡದ ವಿಜಯವಿರಲನ ದಯದಿಂದ, ದಾಸಪ್ರರಂದರ ಗುರುಗಳ ಒಲುಮೆ ಎಂದು ನುತಿಸಿ ಧನ್ಯರಾದರು.

ಪ್ರರಂದರದಾಸರು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ನಾಕ್ತಿಯಾದವರು. ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದವರು ಕೀರ್ತನಕಾರರಿಗೆ ಹೊಸದೂಂದು ಅಕರ್ಷಕ ಮಾರ್ಗದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಸಂಕೀರ್ತನೆಗೆ ನಾಹಿತ್ರ, ಸಂಗೀತ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಿಷ್ಕೆಗಳ ಒಂಧಪನ್ನು ದೆಸೆದರು ಅಚ್ಚಾನ, ಅಡಂಬರ ಅಹಂಕಾರಗಳ ಮೈಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಜ್ಞಾನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲೆ ನ್ನಾನಮಾಡಲು ನಕಲ ನಜ್ಜನ ನಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆನೀಡಿದರು ತಾವಿದ್ದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ತಾವು ಬಂದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮರಸ ವ್ವನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ವಿಶ್ವಾಸ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳ ವಿರಲೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಆ ದುಲಿಕ ಮಾಡಿದ ನಾದಮರ್ಷಿಗಳು ಪ್ರರಂದರದಾಸರು

ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಷ್ಯವು ವೃಧಾ ಸೋರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವ ದಾಸರು “ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹೊನ್ನವಾದು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿದ್ರೆ, ವಿಷಯನುಖಿ, ಬಾಲ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಅಜ್ಞಾನ, ವೃದ್ಧಾವೃಶ್ಯ ಅಶಕ್ತತೆ, ಚಿಂತೆ, ಯೌವನವೆಲ್ಲಾ ದುಡಿಮೆ, ಸುವಿಭೋಗಗಳಿಂದಾಗಿ ಪರಿನ್ಮರಣೆಗ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿರುವ ಅಪೂರ್ಣ ಪುಳಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ‘ತಾನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ ಕೇಳಿ, ಏಳಿ ಎದ್ದೇಳಿ’ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪುದಾಮೂರ್ಖರು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಪೇಳುವ ದಾಸರು “ಒಂಟಿಯಲಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಿಡುವಾತನೇ ಮೂರ್ಖ. ಗಂಟಸೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲೆಡುವಾತನೇ ಮೂರ್ಖ, ಸೆಂಬರಿಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡವಾತನೇ ಮೂರ್ಖ, ಒಂಡಮನೆಗೆರಡು ಬಗೆವಾತನೇ ಮೂರ್ಖ, ಕೊಂಬೆ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಕುಣಿಯುವವ ಕಡುಮೂರ್ಖ” ಎಂದು ಲೋಕನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ದಾಸರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಶಿಖರಕ್ಕೇರಿ ದಾಗಲೂ ಜೀವನದ ಪ್ರಾವಹಾರಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ.

ದಾಸ್ಯ ಶುದ್ಧಿಯನಿತ್ತು ಸಲದಯ್ಯ ಹರಿಯೇ’ ಎಂದ ದಾಸರು ‘ಹರಿ ದಾಸರು ಭೂತ ದಯಾವರರಾಗಿರಬೇಕು ವಂಚಿಭೇದವನ್ನರಿತರಬೇಕು, ಅರಿದ ಡ್ಡರ್ಗಗಳನ್ನು ತ್ರಜನಬೇಕು, ಸಪ್ತವ್ರಸಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಬೇಕು, ಅಷ್ಟಮದ ಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿನಿಲ್ಲಬೇಕು ಸವವಿಧ ಭಕುತಿಯಿಂದ ನಾರಾಯಣನಾಮ ವಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಶಾಂತಿ ಕ್ಷಮಾಗುಣವಿರಬೇಕು ಭ್ರಾಂತಿ ಭ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು ಸದಾ ಶಾಂತಪ್ರಶಾಂತ ಪುರಂದರ ವಿರಲಸ ಭವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಇರಬೇಕು ಇಂದಿರಬೇಕು” ಎಂದು ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ ದರ್ಶನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ವುರಂದರದಾಸರು ಸಂಗೀತ ಸಾಮ್ರಾಟರು ತಾಳ, ತಕ್ಕಮೇಳ, ಶಾಂತ ಪೇಳಿ. ಯತಿವ್ರಾಸ. ಗತಿ, ಗಳ ಶುದ್ಧಿ, ಅರ್ಧಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದ ಸಂಗೀತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವರದು ‘ಅಡಿದನೋ ರಂಗ ಅದ್ಭುತದಿಂದಲಿ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ನಾಟ್ಯ ವರ್ಧೂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಚೌಕ-ತಾನ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸುಳಾದಿ ಗಳನ್ನು ಉಗಾಭೋಗಗಳನ್ನೂ, ತಾಳಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು, ಲಕ್ಷ್ಯಗೀತಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಂಗೀತದ ಸೂರ್ಯನಿ ಪ್ರತಿಭಾ ವಾಂಡಿತ್ಯದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ

ವ್ಯರಂದರದಾಸರು ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ರಸಿಕರಿಗೆ “ತಾಳಪೋಳವಿದ್ದು ಪ್ರೇಮ
 ಎಲ್ಲದ ಗಾನ ಕೇಳನೋ ಹರಿ ತಾಳನೋ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯರಂದರದಾಸರು ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ
 “ಇಂತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷದ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಹಸ್ರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೆಂತು ಜನಕನ
 ನಾಮ ಪನಮಹಿಮೆ ಸಂತಸದಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿನಮೃತದಿ` ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಷ್ಟೇ
 ಅಲ್ಲದೆ ದ್ರೌಪದೀ-ವನ್ಮಾಪಹರಣ, ಸುದಾಮ ಚರಿತ್ರೆ, ವರತತ್ವಸಾರ`ಗಳೆಂಬ
 ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಪ್ರಚಾರವಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿಗ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ

ವ್ಯರಂದರದಾಸರ ಪ್ರಭಾವ ವಲಯದ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಾಗಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿದ
 ವಿಜಯದಾಸರು ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಕೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕ್ರಾಂತಿಯಂತೂ
 ಅದ್ವಾರ್ಪ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಜಗನ್ನಾಡದಾಸರಂತೂ
 ಪ್ರತಿವಾಸರದಲ್ಲೂ ವ್ಯರಂದರದಾಸರನ್ನು ನೆನೆಯುವಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
 ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರು

ವ್ಯರಂದರದಾಸರ ಉಪಾಸನಾಮಾರ್ಗ ವಿವಿಧವಾದುದು ನಾದಸಿ
 ಉಪಾಸನೆಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗ ಸಾಕ್ಷಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ವ್ಯರಂದರದಾಸರು
 ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮೈದುರು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಸಕಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವರೂಪ
 ನಾಥನೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿವವರು ಇಂತಹ ಸತ್ಯವಾದ
 ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರಣ ವ್ಯರಂದರನಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದ್ರವಿಡ ಮತದ
 ಮಹೀಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಗಣಿತ ಗುಣಗಳ
 ತವನಿಧಿ

ಜೀವವಂತೂ ಜಡದಿಂದ ಸಧಾ ಭಿನ್ನ ಜಜಡಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ
 ಭಿನ್ನತೆಯಿರುವಾಗ ಪಂಚಭೇದದ ಸ್ವರೂಪ ಸತ್ಯದ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ
 ನಿಂತಿದೆ ಇಂತಹ ಸರ್ವೋತ್ತಮನ ನೇವೆಯನ್ನು ನದಾಕಾಲ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ
 ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ “ಏನು ಧನ್ಯಳೋ ಲಕುಮಿ ಎಂಥಾ ಮಾನ್ಯಳೋ ಮಾನವರ
 ಜೀವಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ವಾಯುದೇವರು ದ್ರೀಹರಿಯ ಅರ್ಚನ ನೇಪಿ
 ಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೊಳಗಿದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು,

“ಭಗವಂತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣವರಿದ್ವಾರ್ಣ, ದೋಷವಿದೂರ, ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತ
ಆದರೂ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಗೋಚರ ಅಪಾರ ಮಹಿಮನಾದ ಅವನು
ಮುಕುತಿಪ್ರವಾಯಿಕ, ಅವನ ಆಪಯವಗಳೆಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನ ನುಗಂಧ
ಸುವಿದೇಹ” ಜಗತ್ತಿನ ಅಣುರೇಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿ

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಾಕ್ಷಿಗೂ ಜಗತ್ತು ಸತ್ಪಂಚುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ
ಕ್ಷಣಕ್ಷಣದ ಸಮ್ಮಿಷ್ಯವಹಾರ ಸಮ್ಮಿ ಅಂಶರಿದ್ರಿಯವಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಆನು
ಬವಕ್ಕೆ ಒರುತ್ತಿದ ಇಂತಹ ಸತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಅಗಾಧ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಭಗವಂತನ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ
ವುದೇ ಭಕ್ತಿ ಅದರಿಂದಲೇ ವಾಸ್ತವವಾದ ಅದರಿಂದಲೇ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ.
ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿ

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳೇ ವ್ಯರಂದರವಾಣಿಯಾಗಿ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ
ಮೆರೆದಿವೆ ಅದರಿಂದಲೇ ವ್ಯರಂದರ ನಾಹಿತ್ಯ, ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಉತ್ಪುಂಗ
ವಿವರ.

ಕನಕದಾಸರು

“ಕುರುಬರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿವರನರಾಗಿ ಮರೆದ ಕನಕದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು
ಅತ್ತಂತ ಮೇಲಟ್ಟಿದವು. ಅವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿವೆ ಉಳಿದ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಪರಿವಕ್ಷೆ ಬೀವಾನಾಮಭವಕ್ಕೂ,
ವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆಗೂ, ಸಮುದರ್ಶಿತ್ವಕ್ಕೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಿಯತೆಗೂ, ಕನ್ನಡಿ
ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ ! ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತ್ಯಕ್ಷ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿ
ಕನಕದಾಸರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ “ಕನಕನಕಿಂಡಿ” ಇಂದಿಗೂ
ಕನಕದಾಸರ ಭಕ್ತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗೆ ನಿರರ್ಪನವಾಗಿದೆ

-
1. “ಅವಲೋಕನ” (ಎಲ್ಲಕ್ಕನ್ನಡ ನಮ್ಮೊಳನ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ)
ಡಾ. ಶಿವಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕ, ಪು ೨೨೦

ಬಾಡಗ್ರಾಮದ ಬಂಕಾವರ ವ್ರಾತದ ಢಣಾಯಕ ಬೀರಪ್ಪ ಸುವರ್ಣ ನಿಧಿ ದೊರೆತು ಕನಕದಾಸರು ಕಾಗಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದಿಕೇಶವನನ್ನು ನೆಲೆ ಗೊಳಿಸಿದರು, ವರಶತ್ರುಗಳ ಧಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಅವರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯಭಾವ ಸ್ಫುರಿ ಸಿತು. ಸಕಲ ಅಧಿಕಾರ-ಸಿರಿಸಂವತ್ತು-ಪದವಿಗಳಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿಯಿತ್ತು ಹರಿ ದಾಸರಾದರು ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಕಟ್ಟಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏಕನಾದ ಹಿಡಿದು ಹೆಗಲಿಗೆ ಕಂಠ-ಹಾಕಿ ಹೊರಟ ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ವ್ರಾಸರಾಜರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು. ಹರಿಭಕ್ತಿಯ ಹರಿಕಾರರಾದ ಕನಕದಾಸರು ಕೀರ್ತನೆ, ಒಟ್ಟದಿ, ನಾಂಗತ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಗಳನ್ನು ಮದುರಮನೋಹರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ದರು

ಕನಕದಾಸರು ಒರೆದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜಾನಪದದ ಮೊರೆತವಿವೆ ಗ್ರಾಮ್ಯದ ಗಮ್ಯುಕ್ತಿದ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿವ ರಸಕರ ಸವರಸಗಳಿವ 'ದರಿಬಕ್ತಿನಾರ' ಸೂರಾಹತ್ತು ಪದ್ಯಗಳ ನಾರಾನಾರ ಇಡೀಕಾವ್ಯ ಬಕ್ತನ ದ್ವಂದ್ವದಿಂದ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದ ಅರ್ಥಭಾವದ ಮೊರೆತವಾಗಿದೆ ಬಾಮನೋದ್ವಿವಿಯ ಮಂಜುಳ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮಿ ಹರಿದಿರುವ ಇದರಲ್ಲಿ ತತ್ವದ ರತ್ನಗಳು ಚಿಮ್ಮಿವ. 'ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಅವರ ಕೃತಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನಕದಾಸರಿಗಿದ್ದ ಓಪಾರ ಧಾರೆಯನ್ನೂ, ನಾಮಾಜಕ ಕಳಕಳಿಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದ ಸಳಾಚಿತ್ರೆ' ಕಾವ್ಯ ಕನಕದಾಸರ ಕುಶಲ ಕಥನಕಲೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನೂ, ಕಾವ್ಯ ಮಾಧುರಿಯನ್ನೂ ಅರಳಿಸುತ್ತದೆ.

'ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ' ಕನಕದಾಸರ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿ ಇದೊಂದು ಅಮರ ತರಂಗಿಣಿಯಾಗಿದೆ "ಹಲವು ಜನುಮದಿ ತಾಯಿ ಎಸಗಿತ್ತ ಮೂಲೆ ಹಾಲು ಸಲಿಮಂಜಾಗ ಹಸಿ ನೆಲಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಕೂಡಿ ಅಳಿಯೆ ಕ್ಷೀರಾಂಬುಧಿಗೆ ಇಮ್ಮಿಗಿರೋ" ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ "ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಿಂಗಳೆಂಬ ಮಂಜಿಯ ದಾಕಿ ರಯ್ಯಾ ಚಂಚಲವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿಯ ಒಡಿಸಿರಯ್ಯಾ ಉದಯಾಸ್ತಮಾನವೆಂಬ ಎರಡು ಕೊಳಗವ ಮಾಡಿ ಆಯುಷ್ಯದ ರಾಲಿಯನ್ನೂ ಅಳಿಯಿರಯ್ಯಾ ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಕನಕದಾಸರ ಕಲ್ಪನಾ ಕೌಶಲವು ಮಹತೋಮಹಿಯಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ "ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಬಕ್ಕುತಿ ಅದೂ ಕುಹಕನುಕುತಿ" "ಗಾಳಿ

ಗೊಡ್ಡಿದ ಸೊಡರು ಈ ಸಂಸಾರ ಮುಂತಾದ ಅಪರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿಸ ತಕ್ಕಿಯಿದೆ

ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಾಟುವಂತಹ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ, ಮಿಂಚಿಸ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕಾಪ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ. ಜಾಣ್ಣುಡಿ ಸಾಣ್ಣುಡಿಗಳ ತತ್ವ ನತ್ವ ಸಾರಗಳ ಮಹತ್ವದಿಂದ. ಜಗದ ಜನತೆಯನ್ನು ನಿರ್ದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವ ಜೈತನ್ಯದ ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ಕನಕದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವೆನಿಸಿವೆ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ನಮಾಜದ ಭಕ್ತಿಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿವಿಷ್ಟ ಕನಕನ ಕಿಂಡಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಕ್ತಿ ಚೇತನದ ವುನರು ತ್ನಾನದ ಕಾರಣಪುರುಷರಾದರು ಕನಕದಾಸರು

ಬತ್ತಿಯಿಂದ ಸವಾಯುಕ್ತರಾಗಿ, ಸಂಸಾರ ಒಂಭಂದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ವೈರಾಗ್ಯಬಾಷಪದ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ, ವ್ಯಾಸರಾಜ, ವಾದಿರಾಜ, ಪುರಂದರದಾಸರ ಪ್ರೀತಿವಾತ್ರರಾಗಿ ಕಾಗಿನೆಲೆಯ ದೃವದ ಸೇತ್ರರಾಗಿ, ದುರ್ಬಲವರ್ಗಗಳ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸೈತಿಕಮೌಲ್ಯಗಳ ವ್ಯಸಃಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಕರಾಗಿ ಕರಿಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚೇತನರು ಕನಕದಾಸರು

ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿದ್ದ ಕನಕದಾಸರು ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ತತ್ವವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತ ಜನ ಕರ್ಣರಸಾಯನವಾಗಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಸುತ್ತಾ, ಪಾಮರವರ್ಗದಲ್ಲೂ, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವಕ್ತಿಯ ಭವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರು.

ಕನಕದಾಸರನ್ನು ಕಂಡರೆ ೮ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಜನ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಕುಬುದ್ಧಿ, ಕುಹಕ, ಕುಯುಕ್ತಿಗಳಿದ್ದು, ಕೆಲವರಂತೂ ಕನಕನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕುಜಿಷ್ಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮಡಿಗೆ ಅಡಿಯಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಅಸಹನೆ ಅಸೂಮೆಗಳಿಂದ ಕುವಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಪುರಂದರದಾಸರು "ಕನಕದಾಸನ ಮೇಲೆ ದಯಮಾಡಲು ವ್ಯಾಸ | ಮುನಿಮರದ ಜನರೆಲ್ಲ ದೂರಿ ಕೊಂಬುವರೋ | ಸೋಡಿರೋ ಈ ಕನಕನಾಡುಪ ಮಾತುಗಳ | ಮೂಢ ಜನರರಿಯಬಲ್ಲರೇ ಮಹಿಮೆಯ | ನಾಡಾಡಿಯಂತೆಯೇ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು,

ಇವಗೆ । ನಾಡೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದರು ಇವಗೇಡಾರ ಕಾಣೆ' ಎಂದು ನಿರ್ದರ್ಶನ ಸಹಿತ ಹಾಡಿ ಕನಕದಾಸರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿ, ಸಣ್ಣ ಜನಗಳ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಇಂತಹ ಅಹಾರ ಅಸೂಯೆ ಮತ್ಸರಬುದ್ಧಿಯ ಕುಶ್ಲಿತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದ್ದೂ, ಪರಿಶುಭ್ರ ವೃತ್ತಳಿಯಾಗಿ, ಪುಟಕ್ಕಿಟ್ಟ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹರಿದಾಸ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಶೋಭೆಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದವರು ಕನಕದಾಸರು. ಪ್ರರಂದರದಾಸರು, ವ್ಯಾಸರಾಜರು, ತಮ್ಮ ನಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಹಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರವಂಚದಲ್ಲಿ ಕನಕನ ಘನತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ತೋರಿಸಿದರು.

ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಮನವನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು ಅವರ ದ್ರವಯದಾಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಭಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ನೆಟ್ಟರು ಕುಲದಿಂದ ಕುರುಬನಾದರೂ ಗುಣದಿಂದ ಘನಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಕನಕದಾಸರು "ಆತ ಒಲಿದ ಮೇಲೆ ಯಾತರ ಕುಲವಯ್ಯಾ "ಕುಲಕುಲಕುಲವೆಂದು ಹೊಡೆದಾದದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕುಲದ ಸೇವೆಯೇನಾದರೂ ಒಲ್ಲೆರಾ" ಎಂದು ವೃತ್ತಿಸಿ, ಈ ಕಾಲದ ನಾಮಾಜಿಕ ನಮಸ್ಸೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತೇ ಆಡಿರುವಂತೆ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಉನ್ನತಿಗೇರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಕನಕದಾಸರು ವಿನೀತ ಭಾವನೆ, ವಿನಮ್ರತೆ, ವಿನಯಗಳ ಆಕ್ಷಯನಿಧಿ. 'ದಾಸದಾಸರ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯರ ಮಗ ನಾನು' ಎಂದು ಹೇಳುವ ದಾಸರು 'ಎಂಜಲ ಪರಿವಾಣಗಳ ಬೆಳಗುವೆ. ಕಂಜನಾಭಸ ಪಾದಗಳ ತೊಳೆವೆ, ರಂಜಿ ಪಕುನಮ ಮಾರಿಕೆಗಳ ತರುಪ, ಸಂಜೆಗೆ ವಂಜಿಸ ದಾನನಾಗಿರುವ ಎಂದು ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಲ್ಲ ಕನಕದಾಸರು "ಶೀರ್ಷಪನ್ನು ಎಡಿದವರೆಲ್ಲಾ ತಿರುನಾಮದಾರಿಗಳೇ, ಜಸ್ಮ ನಾರ್ಧಕವಿಲ್ಲದವರೆಲ್ಲಾ ಭಾಗವತರೇ ಜಪವಮಾಡಿದರೇನು. ತವವಮಾಡಿದರೇನು ಕಪಟಗುಣ ವಿಪರೀತವಿದ್ದವರು' ಎಂದು ಡಂಭಾಚಾರ ಒಣಟಾಟಿಕೆ, ಒಣವೇದಾಂತಗಳನ್ನು ಎಂಡತುಂಡವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಆಟಗಳನ್ನು ಹೋರಾಟವನ್ನು. ಕನಕದಾಸರು

‘ಎಲ್ಲಾರು ಮಾಡುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಗೇಣು ಬಚ್ಚೆಗಾಗಿ’ ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟರು

ಕನಕದಾಸರು ಆಸೆಕ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಾಂತದರ್ವಿಗಳು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ನಿಲುವನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಕೆಚ್ಚಿದ್ಧ ಅವರು ‘ಅಪುತ್ರನ್ಯಾ ಗರ್ತಿಸ್ವಾಸ್ತಿ’ ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಾ, “ಮಗ ನಿಂದ ಗತಿಯುಂಟೆ ಜಗದೊಳು ನಿಗಮಾರ್ಥ ತತ್ವವಿಚಾರದಿಂದಲ್ಲವೇ” ಎನ್ನುತ್ತಾ “ಸತ್ತನೊಬ್ಬ ಮಗ, ಶಾಂತನೊಬ್ಬ ಮಗ, ದುರ್ವೃತ್ತಿ ನಿಗ್ರಹನೊಬ್ಬ ಮಗ, ಸಮಚಿತ್ತನೊಬ್ಬನು ಉತ್ತಮರೇ ಸಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಹೆತ್ತರೇನು, ಇನ್ನು ಹೆರದಿದ್ದರೇನಯ್ಯಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿ “ನುತರಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಕೃತಕಶಾಸ್ತ್ರವು ಲೌಕಿಕಭಾವಕೆ ಎಂದು ನಾರುತ್ತಾರೆ

ಕನಕದಾಸರ ಮುಂಡಿಗೆಗಳಂತೂ ಜಗತ್ತಿನದ್ದೆ ಮೇದಾವಿಗಳಿಗೊಂದು ಸವಾಲು “ಕನಕನನ್ನು ಕೆಣಕಬೇಡ, ಕೆಣತಿ ತಿಣಕಬೇಡ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತೇ ಇದಕ್ಕೆ ನಾಕ್ಕೆ

ಕನಕರ ಕೀರ್ತನೆಯ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯಗಳು ಸಮ್ಪೂರ್ಣ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ, ಸಡವಳಿಕೆಯತ್ತ ಉಪದೇಶಾಮೃತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ “ವರಕವಿಗಳ ಮುಂದೆ ಸರಕವಿಗಳ ವಿದ್ಯೆ ತೋರಬಾರದು” ‘ಸಿರಿಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಲು ಮರೆಯಬೇಡ’ “ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕೂಡ ಅಧಿಕನ್ನೇಹಕ್ಕಿಂತ ನುಜ್ಜಾನಿಗಳ ಕೂಡ ಜಗಳ ರೇಸು” ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಊರು ಕೊಳೆತುನಾರುವ ನೀರು’ ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸುಭಾಷಿತಗಳಂತಿವೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ “ನುಖಿದುಃಖೇ ಸಮೇಕೃತ್ತಾ” ಎಂಬುದನ್ನು ಕನಕದಾಸರು “ತನು ನಿನ್ನದು ಜೀವನ ನಿನ್ನದು ಅನುದಿನದಲ್ಲಿ ಬಾಹೋ ನುಖಿದುಃಖ ನಿನ್ನದೈಯ್ಯ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಕನಕದಾಸರು, ಅಹಂಕಾರ ದಮನದಿಂದ ಪರಿಕೀರ್ತನೆಯ ಬಲದಿಂದ, ಚಿತ್ತವ್ರತಮನವಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿಯ ದಿವ್ಯಗುಣ

ಅದ್ಭುತ ಆಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯೊಡನೆ ನ್ನಂದಿಸಿ, ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಪೂರ್ಣವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವೃಂದ ಕಡೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ ಹೊರಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ತಮ್ಮ ಉದಾತ್ತತೆ, ಧಾವಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ, ಕಲಾತ್ಮಕತೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ವಘನತೆ, ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗಳಿಂದ ಕನಕದಾಸರು ಶತಮಾನಗಳ ಸಂತರವೂ ಸೀಮಾಪುರುಷರಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಹಂಬಲ ಇರುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದಾರಿದೀಪದಂತಿರುವ ಕನಕದಾಸರು ಸಹಾನುಭೂತಿ. ಲೋಕಕಾರುಣ್ಯಗಳ ಅಪರಿಮಿತ ಭಂಡಾರವನ್ನೇ, ಸುಜೀವಿಗಳಿಗೆ ದಾರೆಯೆರೆದಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಹರಿಭಕ್ತಿನಾರದಲ್ಲೆ ಬರುವ "ದೀನ ನಾಸು, ಸಕಲಲೋಕಕ್ಕೂ ದಾನಿಸೀನು ಅಜ್ಞಾನಿ ನಾಸು, ಮಹಾಮಹಿಮ ನೀನು ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿ ದಾಸಿಯಾದ ಈ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಷಯ ಸುಖವನ್ನು ಬೋಗಿನುವ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಿಯವನುವಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೀನದಲಿತರ ಒಗ್ಗ ಕ್ರೂರನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಮಗದೂಮ್ಮೆ ಕಾಮಕ್ರೋದಾಧಿಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಮನದಾಸೆ ಈಡರದಾಗಿ ನೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾತೊರೆಯುವ, ಈ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಜೊಣೆ ನಿನ್ನದಯ್ಯಾ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ದಿವ್ಯನತ್ಯಪಾಗುತ್ತವೆ

ಕನಕದಾಸರು ಹೊರಸೋಟಕ್ಕೆ ಏಕನಾದ ಓಡಿದು ಹಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟ ಭಿಕ್ಷುಗಳಂತೆಯೇ ಕಂಡರೂ ಅವರ ಉದಾತ್ತ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊಮ್ಮಿ ಒಂದ ತಾತ್ವಿಕ ನತ್ಯಗಳು ಅವರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಚಿರಂತನವಾಗಿಸಿದ ಮೊದ ಮದಮತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತ ಜೀವ, ಕನಕರ ಕೂಸತ್ವದ ದರ್ಶನವಾದ ಮೇಲೆ ಅಂತಮುಖಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ದಾರಿ, ಕಾಣಬೇಕಾದ ಗುರಿಯತ್ತ ನಡೆಯತೊಡಗುತ್ತದೆ ಕನಕರ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದ ಮುಕ್ತಕಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮುಕ್ತಾವಲಗಳಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಹೃದಯಗಳಿಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಬಲ್ಲ ಉದ್ದೀಪಕಶಕ್ತಿ ನಾಮದ್ವಂದ ಸುಡಿ ಕಿಡಿ ಗಳಾಗುತ್ತವೆ

ವಿಜಯದಾಸರು

ಉಳಿದವರು ಹತ್ತು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಹರಿದಾಸರು ಒಂದು ಮುತ್ತುಪೂತಿಸಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮುಧವನ ನ್ಮರಣೆ, ನ್ಮರಣೆ ಯೊಂದೇ ಸಾಲದೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ. ಮುಕ್ತಿಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು, ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಪುರಂದರರೊಡನೆಯೇ, ಅವರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹತ್ತಿ ಬಂದ ವಿಜಯದಾಸರೆಂದರೆ ವಿಜಯದಾಸರು, ನಿರಕ್ಷರ ಕುಕ್ಷಿ ದಾಸವ್ವ ಅಂಕಿತದ ಅನಿವಾರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಜ್ಞಾನಿ ವಿಜಯದಾಸರಾದರು ವಿಜಯ ದಾಸರಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ವ್ರತವಬ್ಧಿ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಾದುವು ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತು ಭಾಗವತ್ತು ದ್ವರಾಣ ಸೂತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ದಾರ್ಥಾರಿ ಹೊಮ್ಮಿಬಂತು. ಪುರಂದರರ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ವಿಜಯದಾಸರು ಚೈತನ್ಯದ ಜಲಪಾತವಾದರು. ವಿದ್ಯಾ ದ್ವೇಗದಿಂದ ನಂಜರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ದಾಸರ ಬುದ್ಧಿ ದಾಸರ ಒಳ ದಾನಾಸುದಾನ ರಾದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದೊರಕಿತ್ತು ಸಿದ್ಧಿ ಅವರ ವದವಿನ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಶಿಲ್ಪ ವಾಗಿತ್ತು ಯುಗಯುಗಳ ಸುದ್ದಿ

ವಿಜಯದಾಸರು ಜ್ಞಾನವ್ರದರು ಧ್ಯಾನವ್ರದರು ಮಾನವ್ರದರು. ಮನವ್ರದರು ಅನಂದತೀರ್ಥರ ಪ್ರಾಸನಾಹಿತವನ್ನೂ, ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ದಾಸನಾಹಿತವನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವದದಲ್ಲಿ ನಹಸ್ವಂದಿಸಿದ ವಿಜಯಗುರುಗಳು ದಾಸನಾಹಿತದ ಭೀಷ್ಮರು. ದಾಸಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ವ್ರತಿಭೆ, ನತ್ತ, ಮಹತ್ತ, ಶಾಸ್ತ್ರನಂಪನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಂಡ ಬೀಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಮೂಲಕ ಇದೇ ಆಸ್ತಿಕಲೋಕವೇ ಚೈತನ್ಯದ ಮಹಾಲಕ್ಶಿಯಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ ವಿಜಯದಾಸರು ದಾಸವಾದ್ಯಯದ ಅನರ್ಘ್ಯ ಭಂಡಾರ. ಜ್ಞಾನ ಮೇರುಗಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ದಾಸನಾಹಿತದ ಧ್ವಜವನ್ನು ಗಗನವೆತ್ತ ರಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ವಾರಿಸಿದ ವಿಜಯೋಲ್ಲಾಸ ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರು ನಾಹಿತ ಹಾಗೂ ಬಕ್ತಿಪ್ರಪಂಚಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ಣಕರಜತ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸರಸ್ವತೀ ಕಂಠಾಬರಣ ವಿವಿಷ್ಟರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು. ರಸಸಿದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯದ್ವಿಗಳ ವಿಜಯದಾಸರು ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಸಕಲ ನಷ್ಟನ ನದ್ವೈಷ್ಯವರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿ

ನವಮಸ್ವಂತರವೈಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಹಾಮನೀಷಿಗಳು ಗೋಪಾಲ ದಾನರು, ಜಗನ್ನಾಥದಾನರು, ಪೋಹನದಾನರು ಮುಂತಾದ ಮಹತೋಮಹಿ ಯರನ್ನು ಮನುಕುಲದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿದ ದಾಸ ಸಾಮ್ರಾಟರು ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿಗಳಾಗಿ, ಮಧ್ವಪತಿಯಾಗಿ, ವಿಜಯದಾಸರಾಗಿ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೂ ಬಕ್ತಿಭಾಗೀರಥಿಯ ನಿರಂತರ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತರಾಗಿ, ದಾಸವರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ವಿದ್ವತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಮಿಂಚಿನ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿಸಿ ಅವಿಂಡ ಸಂಶುಷ್ಠಿ ಸತ್ತರಂವರೆಗಳನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದ ವ್ರಣ ಪ್ರರುಷರು. ಪ್ರಚಂಡವಾಂಡಿತ್ಯ, ಸರಸಕವಿತ್ವ, ಅದ್ಭುತವ್ಯರಾಗ್ಯ ಅನುವಮ ಬಕ್ತಿ, ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನಗಳ ಆಕ್ಷಯನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದ ವಿಜಯದಾಸರು ಮಂಹನದಾಸರನ್ನು ನಾಕಿ, ಆರೈಕೆ ಹಾರೈಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು ನುಳಾದಿ ವೇರ್ತನೆಗಳು ಒತ್ತಪ್ರೀತವಾಗಿ ಸದಾ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ಚರಿಸುವ ಭವ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶವಾಗಿದ್ದ ವಿಜಯದಾಸರು ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ-ವ್ಯಾಸಸಾಹಿತ್ಯಗಳೆಂಬ ಜೋಡಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಗೂಡು ಸರ್ವಜ್ಞಜಾಯೆಸರ ನಮಸ್ತ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ನಮರ್ಥವಾಗಿ ಸು-ಗಮಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಿ ಸಲಿದು ಓರಿದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ವಿತ್ತರಿಸಿದ ದಿವ್ಯ ರಂಗಬೂದಿ ಅದ್ವಾತ್ಮ ವ್ಯವಪದ ಅತುನ್ಯತ ವಿಖರವನ್ನಿಸಿರುವ ವಿಜಯದಾನರು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಮೋಚ್ಚ ಶೃಂಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಮರು ಪ್ರರುಷರು ವಿಜಯದಾಸರು ಸಂಜೀವನ ಕಾಮದೇನು ಆರಾಧಿಸುವವರ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚೀಕಲವರವಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಕಡುಬಡತನದ ಬೆಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ಒಪ್ಪುತ್ತಿನ ಉಟಕ್ಕಿತ್ತದ ಅಪಮಾನಿತನಾಗಿ ದೇಶಾಂತರ ಹೊರಟ ದೀನ, ದೂನ, ಬಾಲಕ ದಾಸಪ್ಪ, ಉರೂರು ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಕಾವಿಗ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಸ್ವಪ್ನ ವರ್ಣನವಾಯಿತು ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ವೇಶದಿಂದ ಬಂದು ದಾಸಪ್ಪನನ್ನು ಗಂಗೆಯ ಆಚೆಯ ದಡದ ವ್ಯಾನಕಾಚಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ವಂದವ್ಯಾಸರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದನು ದಾಸಪ್ಪನ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ 'ವಿಜಯ' ಎಂಬ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಗಳನ್ನು ಓರೆದು ಅದ್ವೈತನಾದನು

ಅಂದಿನಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿರಕ್ಷರಕುಕ್ಷಿ ದಾನವ್ವ ವಿಜಯವಿರಲ ಅಂಕಿತದ ವಿಜಯದಾಸನಾದರು ದಾನವ್ವನ ಗುಡಿನಲು ವಿಜಯದಾಸರ ಪುರವಾಯಿತು ನರ್ಪಜ್ಞ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರಗಳೂ ಮಿಮಂಸೆಲ್ಲಿ ತುಳುಕಾಡಿದವು ಸಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಾ ಯಣ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಸಲಿದಾಡಿತು ಸುಡಿದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸಾದಮಾಧುರ್ಯದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಭವವಾಗಿ ಹೇಳದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹರಿನರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ಹಾಡುಗಳಾಗಿ ಉಂಡುಟ್ಟು ಉಸಿರಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಉಗಾಭೋಗಗಳಾಗಿ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸುಳಾದಿಗಳಾದವು

ಪುರಂದರ ಕನಕರಿಂದ ಬಕ್ತಿಭಾವ ಭಾಗೀರದಿಯಾಗಿ ಹರಿದು ಒಂದ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಸುಧ, ವಿಜಯದಾಸರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರ ವ್ರಮೇಯ ಪ್ರಣಾ ಳಕೆಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿತು ಅಂದು ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಹೆಚ್ಚಿಷ್ಟ ದಾಸವೀವಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ದೇವೀಪ್ಪ ಮಾಸವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳ ತವನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಒಂದಿದ

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ರಾಜಾಧಿರಾಜರಿಂದ ನನ್ನಾನುತರಾದರೂ ನಕಲ ನೌ-ಭಾಗ್ಯ ನಂದತ್ತನ್ನು ಶ್ರೀರಮಣನ ದದಚಿರಣಗಳಲ್ಲಿರ್ಪಿಸಿ || ನಿನ್ನ ಒಲುಮೆ ಯಿಂದ | ನಿಖಳ ಜನರು ಒಂದು, ಪುನ್ನಿಸುವರೊ ಮಹಾರಾಯ || ಎನ್ನ ವ್ಯಥೆಗಳಿಂದ ಈ ಪರಿಯುಂವೇಸೊಂ ನಿನ್ನದೇ ನಕಲನವತ್ತು || ಎಂದು ಹೇಳ ಸಂಜಿತನಕ ಇದ್ದು ನಣ್ಣನೌ-ಒ ತುಂಬ ಗಂಜಿ ಕಾಣದೆ ಬಳಲಿದನೋ ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಕಲ್ಲೂರು ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರಂತಹ ಸುಧಾವಾರದ ಶಾಸ್ತ್ರ ರತ್ನಾಕರರೆದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸೀರಿನ ಪರಿಚಾರಕನ ಕೈಹಿಡಿದು ಅವನಿಂದ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಅನ್ವಲಿತ ಸುಧಾ ಅನುವಾದ ತರಂಗಿಯೇ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಮೆರೆಸಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಮೂಡಿಸಿ ವಾಗ್ವಿರಲಿ'ವಿಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ದಾನದೀಕ್ಷಯಷ್ಟುನೀಡಿದರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವಪೂರ್ಣ ಪ್ರವಾಸ ನಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಹನ್ನ ನಹನ್ನ ಜನರ ಅಂತ ರಂಗವ ಕಾಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ, ಜಗದವಧ್ಯಾನ, ಅಪ್ಪು ತಗಾನ, ಸುಧಾ

ವಾಸದಿಂದ ಆದ್ಯಾತ್ಮ ಜಗತ್ತಿನ ಹೊಸ ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ಅಭೂತಪೂರ್ವವೆನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಸರಿಸಿದರು 'ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಭಾಗಣ್ಣ' ಎಂದೇ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋವಾಲದಾಸರಂತಹ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ವರುಷರನ್ನು ದಾನ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದರು ಆದವಾನಿಯ ಪಂಗನಾಮದ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ದಾನರಿಗೆ ವೇಣುಗೋಪಾಲವಿರಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿ ಕೃತಕೃತೃರನ್ನಾಗಿಸಿದರು

ವೃಂದರದಾಸರ ಸಂತರ ಒಂದು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ತಣ್ಣಗಾಗಿದ್ದ ದಾನನಾಹಿತೃದ ತೇಜೋರಾಶಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಉದ್ದೀಪಿಸಿ, ದಾನನಾಹಿತೃದ ವುನರುತ್ತಾ ಪಕರಾದರು ವೃಂದರದಾಸರು ೪,೭೫,೦೦೦ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಆವಿಂಡ ಕರ್ತೃಗ ಬಾಜನರಾಗಿದ್ದರೆ ಆದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟತ್ತೈದು ನಹಸ್ರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಐದು ಲಕ್ಷ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಶ್ರೀಮಂತ ನಾಹಿತೃ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿತ್ತರು ಶಾಸ್ತ್ರಗರ್ಭಿತವಾದ ಪ್ರಮೇಯ ವೃಂದಜವನಿಸುವ, ವಿಚಾರವೃದವಾದ, ಜಯವೃದವಾದ ವಿಜಯದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆ, ನುಕಾದಿಗಳು ಬಾರತೀಯ ಆದ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿ.

“ದುರಿತರಾಲಿಯ ಬಿಡಿಸು, ದುಸ್ಸಂಗವನು ಕೆಡಿಸು, ನಿರುತ ನಿಸ್ಸ ಪರೋಳಗೆ ನುಖಿಬಡಿಸೋ, ವರಮವಚನವ ನುಡಿಸು, ನುಮಾರ್ಗದಲಿ ನಡೆನು, ವರಮರಜಸ್ಸ ಉವದೇಶ ಕೊಡಿಸು, ಚರಣದಲ್ಲಿ ರತಿಯಿಡಿಸು, ನಾಮಾಮೃತವ ಕುಡಿಸು, ಪರಿಪರಿಕ್ಷೇಶ ಒಂಧನವ ಕೆಡಿಸು, ಸ್ವರಬಕುತಿಯನು ವಿಡಿಸು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನು ಮುಡಿಸು, ವರಪ್ರನಾದಕೆ ಮನ ಓಡಂಬಡಿಸು, ಕರಣ ರಕ್ಷಕ ಶರ್ವ ವಿಜಯ ವಿರಲ ನಿಸ್ಸ ಕರುಣ ಕವಚವ ತೊಡಿಸು ಜನನ ಎಡೆಗಿಡಿಸು ಎಂದು ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯಷ್ಟು ಮಗುವಿನಂತೆ ಬೇಡುವ ವಿಜಯ ದಾಸರು “ಪಾವವೆಂಬ ಗರಳದಲ್ಲಿ ಹಪತಾವಪಡುತ್ತೇನೆ ಶ್ರೀವತಿಯೆ ನಿಸ್ಸ ನಾಮ ಲೇವಿಸೆನ್ನ ನಾಲಿಗೆಗೆ” ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ರೋಭ ಮೋಹ ಮದ ಮತ್ಸರಗಳನ್ನು, ತನಗ ದಾರಾಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ “ನಿಸ್ಸ ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಕಾಮಪೇ ಎನಗಿರಲಿ, ನಿಸ್ಸ ಬಿಡೆನಂಬೊಲಿ ಲೋಯವೇ ಎನಗಿರಲಿ, ನಿಸ್ಸ

ದ್ವೇಷರ ಕೂಡ ಕ್ರೋಧವೇ ಎನಗಿರಲಿ, ನಿನ್ನ ಕೊಂಡಾಡುವವರ ಸಂಗಮೆ ಎನಗಿರಲಿ, ನಿನ್ನ ವಸೆಯೋ ಕಿರುತಿವೊಂದಿರಲಿ, ನಿನ್ನ ಕೂಡಾಡುವ ಆಟವೇ ಎನಗಿರಲಿ, ನಿನ್ನ ಅಹಿತವಾದ ವಂಚನೆ ಎನಗಿರಲಿ, ನಿನ್ನ ಮೂರುತಿ ವಿಜಯವಿಠಲ ನಂಪನ್ನ.”

ಆನಂದತೀರ್ಥರಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನಾರವನ್ನೂ, ಸಾರೋದ್ಧಾರವಾಗಿ ವಿಜಯದಾಸರು ತಮ್ಮ ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ ವಿಜಯರಾಯರ ಪಾಂಗ್ಗಿಲಾಸ ಆನಂದ್ಯಶವಾಗಿ, ನಾಹಿತೃ ಶೃಂಗದ ರಸಖುಷಿ ಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ, ತಮ್ಮ ಪುಧ್ವಮತದ ಬಗೆಗಿನ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ನಾರುವಾಗ ಹರಿನಾಪು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ದರಿವಾಸರ ಪ್ರೇಷ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಹಿಗ್ಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ಸಂಭ್ರಮ ನಡಗರಗಳಿಂದ ಹಾಡಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ ವಿಜಯ ರಾಯರು. ‘ದಾಸದಾಸದಾಸರ ದಾಸ್ಯವಕೋಡೋ ದೂರದರಾಪಿಯನುಳಿದು’ ಎಂದು ಕೇಳುವ ವಿಜಯರಾಯರು ತಿರುವತಿಯಲ್ಲಿ ವಂಕಟೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನವಾಗ ದಿದ್ದಾಗ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ “ನಿನ್ನ ದರುಶನಕಿ ಒಂದವಸ್ಥವೋ ದೇವಾ, ನಿನ್ನ ಭಕುತರ ದಿವ್ಯ ಚಿರಣಿ ಸೋಡಲು ಬಂದೆ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ “ಒಲಿದು ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿ ಮದುಪ ಹವಣಿಸಿಕೊಂಡ, ಸುಲಭ ದೇವರದೇವ ವಿಜಯವಿಠಲ ರೇಯ” ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಪಾನಸನ್ನೇ ಛೇಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒದುಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಜಯದಾಸರು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಅನುನಂಧಾಸ ಹರಿವಾಸ ಜನಾಂಗಕ್ಕೇ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯ. “ಕಂಡಕಂಡದ್ದೆಲ್ಲ ಕಮಲನಾಭನ ಮೂರ್ತಿ, ಉಂಡು ಉಟ್ಟದ್ದೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವ್ರಾಜಿ, ತಂಡ ತಂಡದ ವಾರ್ತೆ ವಾರಿಜಾಕ್ಷನ ಕೀರ್ತಿ, ಓಂಡುಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಹರಿಯನಾಮ, ಓಡಿದ ಹರ ವ್ಯಾಪ್ತನಲದು ಹರಿಯ ಸಂಕಲ್ಪ, ನಡೆದಾಡುವೋದ್ದೆಲ್ಲ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ಬಡತನವು ಬರಲದೇ ಭಗವದ್ವ ಜನಯೋಗ. ನಡಗರದಲಿಷ್ಟದೇ ಪ್ರೀತನಾಚ್ಛ’ ಎಂದು ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿ ವಿಷಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ನಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಭಾಗವ ತೋತಮ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಪ್ರೀತಿ ವಿಜಯದಾಸರು.

ವಿಜಯದಾಸರು ತಂಬೂರಿ ಮೀಟಿದೆಯೆಲ್ಲಾ, ವೃಂದದರ ದಾಟಿ

ವಿಜಯಪಾಣಿಯಾಗಿ ಮರೆದಿದ ಅವರ ಪದವದ್ಗಳಲ್ಲಿ ವೃಭಾಪಶಾರೀ ಪ್ರಮೇಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅರೃ ಅನಂದತೀರ್ಥರಿಗೆ ಆರತಿ ಎತ್ತಿವೆ. ದಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ನದ್ದಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸುಳಾದಿಗಳ ರತ್ನಾಭಿಷೇಕವಾಗಿದ. ಅನಂತ ಕೋಟಿ, ನೂರ್ಯಪ್ರಭಯ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ವಿಚಾರಗಳ ರನಕಾರಂಜ ಯಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿವೆ ವಿಜಯದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು.

ಹರಿನರ್ಪೇತ್ರಮತ್ಸವನ್ನು, ವಾಯುಜೀವೋತ್ತಮತ್ಸವನ್ನು, ತತ್ತ್ವಾಭಿಮಾನೀ ದೇವತೆಗಳ ತಾರತಮ್ಯ ಕರ್ತಗಳನ್ನೂ, ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಿಮಾ ದಾಗೂ ಆದರ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ. ಅಂತರ್ಯಾಮಿ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ. ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭವ. ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವಿಷ್ಟ, ಜೈರಾಗ್ರದ ಸಾಧನ, ಭಗವತ್ ಚಿಂತನೆಯ ಬದುಕನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತೃದ ಸುಂದರ ಉದ್ವಾಸವನದಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತಕಮಲಗಳಂತೆ ಆರೃಸಿದ್ಧಾರೆ ಮಹಾಸುಭಾವರಾದ ವಿಜಯದಾಸರು

ಅಪಮೃತ್ಯುವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಮರಣದ ಸುಧಾವರನಮಾಡಿಸಿ. ಸಂಹಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾಂತರ ಬ್ರಾವ್ಯಣಿ ಸುವಾಸಿನಿಯರ ಸಂತರ್ಮಣಿ ನಡೆಸಿ, ವರವಾದಿ ನಿಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿ, ವೈಷ್ಣವದೀಕ್ಷಾ ದಕ್ಷ ಶ್ರೀಷ್ಠರಾಗಿ, ಮರೆದ ಸಿದ್ಧಿಪುರುಷರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ದಾಸರ ಶಾಪಾಸುಗ್ರದ ಶಕ್ತಿ ಲೋಕೋತ್ತರ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿ, ಆ ಧವಳಕೀರ್ತಿ ದಿಗಂತವಿಶ್ವಾಂತವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಅವಾರ ಕರುಣಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಂಡಿತ ಪ್ರಕಾಂಡ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ ರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಹರಿಕಥಾಪೃತನಾರದ ಅಮರ ಕವಿ ಜಗನ್ನಾಡ ದಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು. ಭಾಷೆಯ ಬುದ್ಧಿ, ಭಕ್ತಿಯ ಸಿದ್ಧಿ, ಕಾದ್ಯ ನಮೃದ್ಧಿಗಳ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ರಸಪಾಕವಾಗಿರುವ ವಿಜಯದಾಸರ ಸುಳಾದಿಗಳು ಹರಿದಾಸ ಜಗತ್ತಿನ ವಿಜಯಸ್ಥಂಭಗಳು. ಶಬ್ದ, ಅರ್ಥ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ವಿಜಯದಾಸರ ನೇವೆಗಾಗಿ ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಾಲಸಿಂತ ರೀತಿಯ ನಾಹಿತೃ ವಿಜಯದಾಸರ ನಾಧನೆ. ನಂನೃತದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಕಷ್ಟ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು, ಕನ್ನಡದ ಸುಲಬಸುಪರ್ಣ ಸುಳಾದಿಯ ಬೀಸಿಸ್ಸಲ್ಲಿ ನೂಸಿ. ದಾಸನಾಹಿತೃದ ರನರೋಕುಟಯನ್ನಾಡಿ ಭಕ್ತರನದ ಚಿರಂತನ ಚಿಲಿಮೆಯು

ಸ್ನೋದಗಿಸಿದ ಚೈತನ್ಯದ ಜಲವಾತ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ವಿಜಯದಾಸರ
ವ್ರತಿ ಪದವದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮೃದ್ಧ ಜೀವಂತಿಕೆಯಿದ್ದು, ಶಬ್ದನ್ವಾಮಿತ್ಯ,
ಭಾವಪ್ರಭುತ್ವ, ಭಕ್ತಿಗುರುತ್ವಗಳು ಪ್ರವಾಹದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ದರಿದ್ರ,
ಜೀವಾಕ್ಷರಗಳ ಭವ್ಯ ಭಕ್ತಿನಾಹಿತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ
ಒಳಪಡಿಸಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರಲು

ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ಪುರಾಣಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಾಧನೆಯ ದಿವ್ಯ ಪುತ್ಥಳಿ,
ದಾಸ ವ್ರತಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ತಪಸ್ವಿ ದಾಸವ್ಯಾಸ ನಾಹಿತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಮಕುಟ
ಮಣಿ, ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು

ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪಂಚ ವಿಹಾರಿಗಳು. ಭಕ್ತಿಯ ಉವಾಸನಾ
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ ಭೋಗರೆದಿದೆ ಭಕ್ತಿನ್ವರೂಪವೇ
ಮೈವೆತ್ತಿಸುತ್ತ ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಭಗವಂತನನ್ನು ತಮ್ಮ ನುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಾಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲ ಚರಾಚರವಸ್ತುಪೈಶಿಷ್ಟ್ಯ
ಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಉದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿ, ಭಗವಂತನ ನೇವೆಗಾಗಿ, ದೊರೆತ ದಿವ್ಯ
ನಾಮಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಗೋಪಾಲದಾಸರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪಂಚದ ವಿಶಾಲ ವೇದಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ ದಾಸರದಾಸರಾಗಿ ಒಂದು ವಿಜಯದಾಸರು ತೋರಿಸಿದ ರಾಜ ಮಾರ್ಗ
ದಲ್ಲಿ ನಡೆದು, ಭಕ್ತಿಯ ಎಲ್ಲ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಡೆಗೆ ತೋರಿಸಿ
ವ್ರತನಾದಿಕವಾದಿಯಿಂದ ಇಡೀ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಿಮಳ
ಭರಿತ ಕಲಾಕುಸುಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ
ಗೋಪಾಲದಾಸರಂತದ ಭಕ್ತಿಕವಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಯಾಲಿ
ಭಾಗಣ್ಯ, ಎಂದೇ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತರಾದ, ಖ್ಯಾತಾಭಿಗೀತರಾದ, ಶ್ರೀ
ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ವ್ಯಮುಖಿ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮರು

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೇವಮಗದ ಬಳಿಯ ಮೊಸರುಕಲ್ಲು ಎಂಬ
ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮುರಾರಿರಾಯ ಮತ್ತು ವೆಂಕಮೃತಪರ ವೃತ್ತನಾಗಿ ಬೆಳೆದ

ಭಾಗಣ್ಣ, ಒದುಕಿಸಲ್ಲಿ ಒಪತನವ ಒದು ಕಡುಕೆವ್ವಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕ
 ಪಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು ವಾರಿಪ್ಪದ ದು.ಪ ದರಂಪರೆ
 ಗಳು ಪರ್ಪತಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಒಂದು, ತಾಯಿ ದಾಗೂ ತಪ್ಪುಂದಿರೊಡನ
 ಉತ್ತನೂರಿಗೆ ಒಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಣದವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವದರು ನದಾ
 ಪಾನಭಾಗ್ಯನಗಳೆದ್ದ ಭಾಗಣ್ಣ ಉಪನಯನದ ಸಂತರ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ
 ಜಪತಪಾನವ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ, ಇಡೀ ತನ್ನ ಚಿತ್ತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸಿ
 ಎರಡು ಪರ್ವಗಳ ಕಾಲ ಸಿರಂತರ ಸಾಧನ ಮಾಡಿದ. ಗಾಯತ್ರೀ ವ್ಯಸಶ್ಚರಣ
 ದಿಂದ ವ್ಯಸನಕಾದ ಪೇದಮಾತೆ ಸಂಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಭಾಗಣ್ಣನ ಸಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ
 ಬಿಜಾಕ್ರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದಳು ಗಾಯತ್ರೀ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಒರುಒರುತಾ
 ಭಾಗಣ್ಣನ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದ ಸುವಿಗಳೆತ್ತ ನಿಜವಾಗತೊಡಗಿದುದು ಭವಿಷ್ಯ
 ದೇಳತೊಡಗಿದ ಭಾಗಣ್ಣನ ಭಾಗ್ಯವ ಬಾಗಿಲು ಭವ್ಯವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು.
 ಸರ್ವಕವಿತ್ತ, ಕಲಾಕೆಲವು, ಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ನಮ್ಮವ್ವವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ.
 ಭಾಗಣ್ಣ ಪರಕವಿಯೆನಿಸಿದನು ಈ ಮಾತುಗಳು ದರಂವಿವಾಲ ಹರಡಿ
 ಕಡಗೆ ಗದ್ದಾಲ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದೊರೆ ರಾಜಾರಾಮನು ಭಾಗಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯ
 ಕೇಳಲು ಒಂದನು ಭಾಗಣ್ಣನ ವಾಕ್ಶಕ್ತಿಗ ಬೆರಗಾಗಿ ಭೂಮಿಕಾರಿ
 ಕುದುರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿದೂರ್ವಕ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು ತ್ರಿಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ
 ಭಾಗಣ್ಣನು ಅದವಾನಿಯ ದಿವಾಸರಾಗಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಯ್ಯರವರ ಒಳ ಅತ್ತಿಯಾಗಿ
 ಕೆಲಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು ಆಗ ಮಂಕುಕ್ರಮ - ಅಂಕತದಿಂದ ಕೆಲವು
 ದಾಷುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಾಷುತ್ವದ್ದನು ಆ ಸುಪರ್ಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅವ
 ರುಂಕೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ವಿಜಯದಾಸರ ದಿವ್ಯದರ್ಶನವಾಗಿ, ಭಾಗಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ
 ಒದುಕಿನ ಬಾಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಳಮಿಂಚೊಂದು ನ್ನುರಿಸಿದಂತಾಗಿ. ಅಪರ ಪಾದಚರಣದ
 ಅದ್ಭುತಸ್ವರದಿಂದ ವ್ಯನಿತನಾದಂತೆನ್ನಿಸಿ, ಅವರಿಂದ "ಗೋದಾವರಿಯರ"
 ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದರು ಅಂಕಿತ ವಹೆದೊಡವೆಂಪಿ
 ನೂರಾರು ಕೀರ್ತನೆ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ನಾದಮಾಧುರ್ಯ ಮಾಗೂ ಭಕ್ತಿ
 ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಾವಿಕಪಾಣಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿ ವಿಜಯವಾಸರೆ
 ಪಿರೇವ ವಿಶ್ವಾಸ ಪಾತ್ರಲಗ್ಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪುಂದಿರಾದ
 ಸಿನಪ್ಪದಾಸರಿಗೆ, ದಾನಪ್ಪದಾಸರಿಗೆ, ರಂಗಪ್ಪದಾಸರಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ

ಪರದ ಗೋಪಾಲವಿರಲ. ಗುರು ಗೋಪಾಲವಿರಲ, ಹಾಗೂ ತಂದೆ ಗೋಪಾಲ ವಿರಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನು ಸಿಡಿ ಅಪರೂಪ ಕೀರ್ತನಕಾರರಾಗಲು ಪ್ರೇರಣಿಸಿದರು. ವಿಜಯದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿತ್ತು ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಹರಿವ್ರದ್ಧಿಗಳ ಗಾಢ, ಧ್ಯಾನ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿವಿಧಾನಗಳ ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೂರಾರು ಜನ ಹರಿದಾಸರುಗಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಅಮೂಲ್ಯ ಗುರುಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಿಸಿದರು

ಹರಿಕಥಾಮೃತನಾರದಂತಹ ತತ್ವರತ್ನಾಕರಪನ್ನು ಆಸ್ತಿಕ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ, ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುಣದಾಸರಿಗ, ಗುರುಗಳಾದ ವಿಜಯದಾಸರ ಅದೇಶದಂತೆ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದ ತಾ ಗ್ರಾಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕರಿಯುಗ ಕರ್ಣಿಸಿಸಿಕೊಂಡರು

ಕ್ರಮಭಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ದೇವಪ್ರಕೃತಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ಅವಳು ಹಾಕಿದ ರಂಗೋಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಾಕಾತ್ಮರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದರು ತಮ್ಮ ಸವಾಡಿನ ಕಾವು ಕೃಷ್ಣನು ಚಾತುರ್ಯ, ತತ್ವವ್ಯವಹಾರ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸರಳ ಸುಂದರ ಭಾಷಾ ಮಾಧುರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳ ಕೀರ್ತನೆ ನುಳುವಿಗಳಿಂದ ಪೆಂಕಟರಾಮಚಾರ್ಯರನ್ನು ದಾನನಾಹಿತದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ, ವಾಸುದೇವ ವಿರಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಸಿಡಿ ಅನುವಮ ಹರಿದಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು ವಾಸುದೇವವಿರಲರೇ ಮುಂದೆ ವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾಗಿ, ಪಂತ್ರಾಲ ಯವ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥರಿಂದ ಅಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಗೋಪಾಲದಾಸರೊಡನೆ ತುಂಗಭದ್ರಾ ತಟದ ವೇದೋಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅನೇಕ ವದ ಸುಳುವಿ ರಚಿಸಿದರು. ಕುದುರೆಸವಾರಿ, ಮೃತ್ಯುಸ್ಮ ಭೋಜನ, ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳ ಲೇಖನ ಮುಂತಾದ ಸುಖಿ ವ್ಯಾಘ್ರ ಅನುವವಿಸಿದ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಒಂದುಕೆನ ತತ್ವನಾರವು ಆಪರ ವ್ಯರಾಗ್ನಿ ಸುಂದಿಯೊಡಗಿದೆ ಸೂರಾರು ಜನ ಒದ್ದರೊಡನೆ ಒದರಿಯಿಂದ ರಾಜಾಶ್ರಮದ ಸಕಲ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಭಂಡರಾವರವೊಂದು ಉಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ವಿರಲನು ಕುದುರ ಸವಾರ

ನಾಗಿ ಓರಿ ಒಂದು ತನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಒರುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದಂತದ ದಿವ್ಯಾನುಭವವಾಗಿ ಘಂಡರವರವನ್ನು ನಂದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಗೋವಾಲದಾಸರು ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಆಳದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ನೀಡಿ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದರು ದೇವರನಾಮ ಸುಳಾದಿಗಳ ಸಮರ್ಥ ಕಾವ್ಯರಸಗಳಾದಂತೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಚಿತ್ರಪಟವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕೊವಿದರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದರು. ವಿಜಯದಾಸರ ಕಂಕಣಾಕಾರ ಸುಳಾದಿಯನ್ನು ಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಯದಾನ್ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಆಸುಪ್ಪ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಅಪರೂಪದ ಹರಿದಾಸ ಕಲಾವಿದರು ಶ್ರೀ ಗೋವಾಲದಾಸರು ಗೀತೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಹಾಗೂ ನಕಲ ಪ್ರಮೇಯಗಳ ಮೂಲ ಆಕರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಭಗವಂತನ ವಿರಾಡ್ಕೃಪವನ್ನೂ, ಲೋಕಗಳ ನ್ನಾನವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮಂವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪರಮ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರು

ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರ ತಂತ್ರನಾರದಂತದ ಮಹತ್ವದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಮಂತ್ರಪ್ರತಿವಾದ್ಯ ಒಗ್ಗದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರಸಿಯಮ ದಂತೆಯೇ ರಚಿಸಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಯಥಾನ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ ದ ದೇವಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಗೂಢವಾದಾನರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋವಾಲದಾಸರು, ಚಿತ್ರಚಾಂಚಲವನ್ನು ಮನೋದರ್ಶಿವಿಜಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಜಕ್ತಿಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ಕಳಕಳಯಿಂದ ಕರೆಸೀಡಿದರು ಅರಿವಡ್ಡಗಳೆಗಳು ಸಪ್ತವರ್ಣಗಳು, ಅವ್ವಮದಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗ ದಾರಿ ಕೆಡಿಸುತ್ತವೆಯೆ ತಂತ್ರವನ್ನು ಒಯಲಿಗೆಳೆದ ಗೋವಾಲದಾಸರು ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನವಂತರ ಸಂಗದಿಂದ, ಸಾನಾವಿಧ ಬಕ್ತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ರಾಜಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಯೊಬ್ಬರು ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು

ಜಗವಂತನ ದಾಸರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯುವ ಕುಣ್ಣಿ ತಾನು ಎಂದು ಸ್ವಾವಂಕಾರ ವಿಂಡನಾ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದಾನ್ಯಭಾವದ ಶುಶ್ರುತುದಿಗೇರುವ ಗೋವಾಲದಾಸರು ದಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ಯರಾಗ್ರಸಿಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಜ್ಞಾನ ಜನ್ಯವಾದ ಪರಿವುದ್ಧ ಬೆಕ್ಕಿಯಿಂದ ಅನನ್ಯ ಪೈರಾಗ್ರಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಪ್ರೀತಿ ಗೋವಾಲದಾಸರು. ಭೋಗ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದೂ ಅವದೂತರಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಮುಖರಾಗಿದ್ದೂ ಸಾಧನ ಸಿದ್ಧಿ ಪುರುಷರಾಗಿ ಅನದ್ವಯವಾದ ಶ್ರಾಗ್ರ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸ ರಂತದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ, ವಿಜಯದಾಸರಂತದ ಗುರುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯನಿಧಿಗಳು ಪ್ರೀತಿ ಗೋವಾಲದಾಸರು

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ದರಿಕವಾಮೃತ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಕರ್ಣಾಮೃತ ದ್ವೈತ ದರ್ಶನದ ದಿವ್ಯಾಮೃತ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕಾಮ್ರಾಮೃತ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಉಕ್ಕಿ ಪೊರೆಯುವ ಬಾವನೆಯನ್ನು ಅಂಕೆಯೊಳಗಡೆಯಿಟ್ಟ ಅನಾಥ್ಯರಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ರಸಕವಿಗಳು ರಸದ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲುವಾಗಲೂ ದೈತದೀಕೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶಗಳ ಸಡುವೆಯೇ ಹರಿಯುವುದನ್ನೂ ಮರೆಯುವ ಮಹಾವ್ರಜ್ಞವ್ಯೂರ್ಣಕಾವ್ಯ ಅಪರದು ವ್ಯರಂದರ ದಾಸರು ದರಿವಾಸ ಕೀರ್ತನ ಪದ್ಧತಿಯ ಕುಲಗುರುಗಳಾದರೆ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ದಾಸ ಗುರುಕುಲದ ದಾಂಗುಡಿಗರು ಅವರ ಕೀರ್ತಿ ಚಿರನ್ನಾಯಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಜೀವಂತವಿರುವವರೆಗೂ, ದ್ವೈತ ವಿಗ್ವಿಜಯದ ಕವಳಿ ಮೊಳಗುವಂತೆ, ಸ್ವಯಂ ಸ್ವರಿತವಾಗಿ ರಸವ್ಯವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಪರಿದುಂಬಿದ ಕಾವ್ಯಗಂಗ ಎಲ್ಲ ಅರ್ವಗಳಿಂವಲೂ ಬೆಕ್ಕಿಭಾಗೀರಥ

ವ್ರಜ್ಞಾನವನವ್ಯಾಸ್ಮಾಚ ಶಾಲಿನೀ ವ್ರತಿಭಾ ಎಂದು ಲಾಕ್ಷಣಿಕರು ಹೇಳುವಂತೆ ವಾಂಡಿತ್ಯ ವ್ರತಿಭೆಗಳ ವಖಿತ್ರ ಸಹಸ್ವಂದನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಖರ ತೇಜಸ್ಸು ಪ್ರೀತಿ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬುದ್ಧಿಗ ಅಗೋಚರವಾದ, ಗೂಢ ರೀತಿಯ ಅಪರೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಮಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸರ್ವಜನಾದರಣೀಯ

ಪಾಗುವಂತೆ, ವಾಮರರ ಹೃದಯದಾಳಕ್ಕೆ ಒಳಿಯುವಂತೆ. ವಿದ್ವಜ್ಞಾನರು ಕನ್ನಡದ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ, ನಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ದಂಬಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ವದ್ವರೇಣ್ಯರು ಪ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಧದಾಸರು

ಪ್ರೀ ಅನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಬೀಜವೆಂದ ಅಂಕುರಿಸಿದ ಈ ಕವಿತಾಕಲ್ಪತರು ದಾಸಕೂಟದ ಬವೃತೆರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿದು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ದಾಸಕೂಟದ ಒಡುಕು ಇಂದಿಗೂ ಮೂಲಪ್ರಕೃದ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಚಾಲನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮದ್ದವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕವಿಯ ಯುಗಯುಗಗಳ ಪಾಡಿಗೆ ಸರ್ಪಜ್ಞ ಸಿದ್ಧಾಂತವೊಂದೇ ಮಲ್ಲವಿ ಅಖಿಂದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ನಿಧಿಯನ್ನೇ ದುರುಗಿಸಿರುವ ಅಗಾಧ ಶಕ್ತಿಯ ಈ ಕವಿಗೆ ಅಂತರಂಗ ಒಪಿರಂಗ ಪ್ರಾಪಾರ ಪ್ರಪದಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿದೆ ತಾವು ವಿರಕ್ತಕ್ಕೆ ನಿರ್ದುಕ್ತಿಸುವ ಬಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವಾರ ದೀಕ್ಷ ಇದೆ ಆ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಆರ್ದ್ರಮೃ ಪೂಡಿಸುವಂಥಾ ನಾಥನೆಯಿದೆ ಆ ನಾಥನೆಯ ಒಂದೆ ಶ್ರವ್ಯೆ, ನಿಶ್ಚೇತನ ಭವಳಗಿರಿ, ಗೌರೀಶಂಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಜಗನ್ನಾಧದಾಸರ ದಾಸತ್ವದ ಇಡೀ ಬಾಳೇ ಈ ನಾಥನಿಗೆ, ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಈ ನಾಕಾಶ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸರ್ಪಸಮರ್ಪಣವಾಗಿವೆ ಬೆಗವಂತನಲ್ಲಿ ತಾವು ದಾನಾನುದಾನರೇಂಬ ತಮ್ಮಂತಹ ವೀನರನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಳಕಳಿಯ ಮೂರೆಯಿದೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಒಲವಿಂದ ವಿರಕ್ತ ವನ್ನೇ ತನ್ನ ಪದತಲದಡಗ ಮುಗಿಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಹಂಕಾರ ಸಂವ್ಧಾರ್ಥ ಕ್ಷಯವಾಗಿದೆ ಪ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯ ಪದತಲದಡಗ, ಮೃವನ್ನು ಅಪನಿಗೂಪ್ತಿಸ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಪ್ರೀಕಾಂತನ ನ್ಮರಣದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಬದುಕನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಕಳಕಳಿಯ ವೃತ್ತಿದ್ವನಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ ಭಗವಂತ ಮಲಗಿ ಪಾಡಿದರೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುವ ಕುಳಿತರೆ ನಿಲುವ ನಿಂತರೆ ನಲಿವ, ನಲಿದರೆ ಒಲಿವ ನಿಮಗಂಬ ಅವಾರ ದಾತ್ಯಲಮುಯಿ ಬಕ್ತಾನುಕಂದಿ ಭಕ್ತಾವರಾಧ ನಹಿಷ್ಟು

ಬೆಗವಂತನ ದಿವ್ಯನಾಸ್ತಿಧ್ವವನ್ನು ಕಾವ್ಯತತ್ತ್ವಕ್ಕೆಳಸಿದ ಮಹಾಮುಹುಮುರು ಜಗನ್ನಾಧದಾಸರು, ಪರಿಕಥಾಪ್ರಾಪ್ತನಾರದ ಭೂಗರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿ

ಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರಗೋಳಿಸಿ ಅಯುತನ ಒಗ್ಗಿ ದುಷ್ಟನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಉದ್ದೀಪಿಸಿ ಜಗತ್ತತ್ವದ ಸತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯು ಬೋಕ್ಷೆ ಬೊಸ ಕಣ್ಣೊಂದನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಷಯಾಸುಗುಣವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದ ಗಹನ ವಿಷಯಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯಾತ ಪ್ರಮೇಯಗಳೆ ಪ್ರಚೇದ ಪ್ರವಾದವಾಗಿ ವರಮಾತ್ಮಫಲ ಲಬ್ಧಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ ಅನುಭವ, ಜ್ಞಾನನಮ್ಮಿ ಶಾಸ್ತ್ರದರ್ಶನ ಅಚಾರ್ಯತತ್ವ ಸಿದ್ಧಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರೀದ ಪೂರ್ಣ ಪರಿವಾಕದ ವಲಕ್ರತಿಯೇ ದರಿಕಧಾ ಮತನಾರ. ದರಿಕಧಾಮೃತನಾರದ ಸಕಲಸಂಧಿಗಳೂ ಸಿಂಧುಶಯನಸತ್ತ ಪಾಮರರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ದ್ರವೀತಗೂಳಿಸುವ ವವಿತ್ರನಾದೆಯಾಗಿವೆ

ದರಿಕಧಾಮೃತನಾರ, ಜಗನ್ನಾಧದಾರರೆಂಬ ಅನರ್ಥ ಮೂಲೆಕ್ರವನ್ನು ಅಂದತೀರ್ಥಸಾಗರವಿಂದ ಮಂಲಿತ್ತಿ ತಂದು ಸುಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಹರಿಕಧೆಯ ದಿವ್ಯಾ ಮೃತವನ್ನು ನೀಡಿತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ದರಿಕಧಾಮೃತನಾರ ಕನ್ನಡ ನಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ತೀವ್ರ ಸಂವೇದನಾಶಕ್ತಿ ಉಪಮಾ ವ್ರತಿಭಯ ಮೀಚು, ಸವನವೀನ ಪ್ರತಿಮಾ ಸಿರ್ಮಾಣಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಾಗೂ ಒದುಕಿನ ನೂಕ್ಶಾಪಲೋಕನದ್ದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಧ ದಾಸರು ಅದ್ವಿತೀಯರು ಮೂಲಬಲಶವಾಗಿ ರಗಹೃದಯ ಕವಿದ್ರವ್ಯಾ ರರು ಸಂಸಂಕೃತ ಭಾವನೆಗಳ ಉದ್ದೀಪಕರು ಜಗನ್ನಾಧದಾಸರ ವ್ರತಿಭಾ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಿಂದ ದರಿದು ಒಂದ ದರಿಕಧಾಮೃತದಂತಹ ಕಾವ್ಯಗಂಗೆಯ ತವಿಂದನಾರೆ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಇಡೀ ನಾಡಿನೆಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಸರಿ ತು ಮಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸತ್ತ, ವರಿಭಕ್ತಿಯ ತತ್ತ, ನಾಹಿತ್ಯಕ ಮಹತ್ವಗಳ ತ್ರಿವೇಣಿ ಸಂಗಮವಾಯಿತು ದರಿಕಧಾಮೃತನಾರ

ದರಿಕಧಾಮೃತನಾರದಂತೆಯೇ ತತ್ವಸಂಪ್ತಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಭಾವಗಳ ದಿವ್ಯದಾರಿಂಗನ ತತ್ವಲಂವಾಗಿದೆ ಕವಲು ಕಾರದ ಅಳ ಒಯಲು ನಾಲದ ವಾಸು, ಸೂರಕ್ಕೆ ಸೂರು ನ್ನಟಿಕಲೆಯಂತದ ವರಿಶುಲೈತೆ, ಜಗನ್ನಾಧದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತವರ ಮಿಕಾರಲವರಿ ಪಜ್ಜದಂತೆ ಪನ, ಭಕ್ತಿಭಾವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವರ್ತಮಣಿ ದ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಧದಾಸರು ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವರರ್ಥಗ ರತ್ನವಿಸಿ

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಗೆ ವಿಜಯರಾಯರ ಕರುಣೆ, ಗೋವಾಲದಾಸರ ಗುರುತ್ವಗಳು ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು “ವಾದಿಪಾರಣ ದಂಚೆವದನ - ಸತ್ಯಬೋಧ ಸದ್ಗುರು ಜಿತಮದನ” ಎಂದು ಸತ್ಯಭೋಧರನ್ನು ನ್ನುತಿಸುವ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಸತ್ಯಭೋಧರ ಅತ್ಯಂತ ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಷಯಲೋಯವ ಕರ್ಜಗಿ ದಾಸವ್ವನ ಸ್ವರೂಪೋದ್ಧಾರಮಾಡಿ, ದಾಸ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಂದು ಶ್ರೀ ದವಿರಲರನ್ನಾಗಿ ಪರಿಕಥಾಪ್ರತಿಸಾರಕ್ಕೆ ಫಲಶ್ರುತಿ ಒರೈದರು ವ್ಯಾಜೇರ ದಾಸರಂತಹ ದಾಸನಾಹಿತೃ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರದೀಪಕರನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಡಿದ ಇವರು ದೇವತಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಡಮೂಡಿದ ಸದ್ವೈಷ್ಣವ ನಿಧಿಗಳು ನಾಹಿತೃದಲ್ಲಿ ವ್ಯರುಷಸರನ್ನತಿಯೆನಿಸಿದ ದಾಸರು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರು ತಮ್ಮ ಗೀತರಚನೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರಾಗಣ ಅಂಶಗುಣಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಳಸಿಕೊಂಡು ನಾಹಿತೃಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರೌಢ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಡನೆ ರತಮಾಸಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು ವಾಪ ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಿಂದ ಹಗ್ಗು ರಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ದಾಸರು, ಭಗವಂತನು ಪತಿತವಾವನೆಯೊಡನ್ನೂ ಉದ್ಧೋಷಿಸಿ “ನಿರಮಣ ತವೇರಣ ದೊರಕುವುದು ದೇಗಿನ್ನು ವರಮ ವಾದ್ಯ ನಾನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಡೆಗೆ “ಪತಿತವಾವನೆಯೆಂ ಬಿರುವು ಅವನಿಯ ನೇರ ಸಾರುತ್ತಿದ ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾತಕಿಗಳನ್ನೂ, ವಾಮರನ್ನೂ, ಭಕ್ತಾ ಪರಾಧ ಸಹಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಕಾವಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರೊರ ವರವಾಗಿ ಮೂರೆಯೊಬ್ಬರು ಸದಾ ಭಗವದ್ಭಾವನವರನಾಗಿರಂದು ದೇವುವ ದಾಸರು ಸಿದ್ಧಭಕ್ತನ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ “ನಿರನಿಯವ ಗುಣಗಳ ತಿಳಿದು ಭಜನುವುದೆ ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ವುದಕೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರ “ಅರಿತವರಿಗತಿ ನುಂಭ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ವ್ಯುಜ, ಅರಿಯವವ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಸರಲೋಕದೊಳಗ” ಎಂದು ಒಳಗಣ್ಣು ತೆರೆನುತ್ತಾರೆ

ಭಗವಂತನ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶ್ರೀ ದರಿಕದಾ ಮೃತನಾರದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಂಧಿಗಳೂ ತತ್ಪ್ರಮೇಯಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಮಿತ್ರ ನೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮುಕ್ತಿಪಥದತ್ತ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತವೆ

ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಭೆ ಸ್ಫುರಿತದ್ದು ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ

ರಿಗೂ ಹಿಂದೆ ವಾಂಡಿತ್ತದ ವಮುಬಿಮುಗ್ಗಿದ್ದು ಪ್ರ. ವಿಜಯದಾನರಂತಹ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಗೋವಾಲದಾನರಂತಹ ಗಣವತಿಸ್ವರೂಪರ ಅಪಾರ ಕರುಣೆ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ವಾತ್ಸರಾಗಿ, ಅಹಂಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಶಿಸಿ, ಬದಲಿಗೆ, ಗೋವಾಲದಾನರಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ, ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅಯಸ್ಸು ಅಚಾರ್ಯರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ವುನರ್ಜನ್ಮ ಪಡೆದ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಘಡರಾವರದ ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ತಟಿತೋಟಿ ನಿಭಕಾಯನ ದರುಶನವಾದಂತಾಗಿ “ಜಗನ್ನಾಥ ವಿರಲಿ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಶಿಲಾಫಲಕವೊಂದು ಲಭಿಸಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ರಂಗನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಮಂಗಳಾತ್ಮರ ಸಂಗನುಖಿ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದಾತೊರೆಯು, ಹರಿ ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯ ಅನಂತ ನಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು “ಹರಿಕಥಾಮೃತನಾರ”ವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ವಾಂಡಿತ್ತದ ಪ್ರವಿರತೆಯನ್ನು. ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪ್ರಭಾವಕೆಯಲ್ಲಿ ವಲ್ಲವಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ವಾಣಿಯಿಂದ ದಾನನಾಹಿತವನ್ನು ನಾಹಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಉತ್ಪಂಗವ್ಯಂಗದ ತರಂಗಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ. ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆಯ ಭವ್ಯಕಾವ್ಯಗಳ ರಸಭಟ್ಟಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ, ಕಾವ್ಯಸಿದ್ಧಿಯ ನಮ್ಮದ್ದ ನಾಧನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸತ್ವದಲ್ಲೆ ನ್ನಾಪಿಸಿ. ನೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕವಾದ ಹರಿಕಥೆಯ ಅಮೃತವನ್ನು ರಾಶ್ವತ ಸಂವತ್ಸರಿಗೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥವಾಸರು.

ಇನ್ನಿತರ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಹರಿದಾಸರು

1. ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ ವಿಠಲದಾಸರು

ಕಲ್ಹೂರು ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಾತರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ದಿವ್ಯದಾಸರಿಂದ ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ "ವ್ಯಾಸವಿಠಲ" ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಉದ್ವಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರೆನಿಸಿದ ಇವರು ಸೂರಾರು ಬಾರಿ "ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧ" ಗ್ರಂಥದ ಮಂಗಳ ಮಾಡಿದವರು ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯ ಕವಚಿ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯದ ವಜ್ರಕವಚ.

2. ಶ್ರೀ ವರದ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲದಾಸರು

ಬೀಸಪ್ಪ ನಾಮಧೇಯದ ಇವರು ಶ್ರೀಷ್ಠ ಹರಿದಾಸರೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ನೋಡರರು. ಅವರಿಂದಲೇ 'ಶ್ರೀ ವರದಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ' ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನೇಕ ದಶ ವಪ್ಪ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

3. ಶ್ರೀ ಗುರು ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ ತತ್ವಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅಪರ ವಿವರಿಸಿದ ದಾಸಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಇವರೂ ನಡೆ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರಿಂದಲೇ ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ — 'ಶ್ರೀ ಗುರು ಗೋಪಾಲವಿಠಲ' ಎನ್ನುವ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

4. ಶ್ರೀ ತಂದೆ ಗೋಪಾಲವಿಠಲದಾಸರು

ಇವರೂ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಕೊನೆಯ ತಮ್ಮಂದಿರು ಅಂದಿನಿಂದಲೇ "ತಂದೆ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ" ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ಹರಿದಾಸರೆನಿಸಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇವರ ಹೆಸರು ರಂಗಪ್ಪ.

5. ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠಲದಾಸರು

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಅವರಿಂದ "ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠಲ" ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠಲ ದಾಸರ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ಯೋಗೀಂದ್ರಪ್ಪ ಎಂದು. ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಸವರಸ ಭರಿತವಾದವುಗಳು ವಾರ್ಷಿ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿದ್ದ ಇವರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪದ ಪದ್ಯ ಸುಂದರಿಗಳನ್ನು ಒಹು ರಮ್ಯವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರ ಭಂಡಾರ ದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿವಿಧ ನ್ನಾನವನ್ನು ಅಕ್ರಮಿಸಿರುವ ಇವರ ನಾಹಿತ್ರ ಕೃತಿಗಳು, ಉನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತ ಪರಿವಾಸ ನಾಹಿತ್ರ ಭಂಡಾರವನ್ನು ನಮ್ಮದ್ದಿ ಗೊಳಿಸಿದೆ

6 ಶ್ರೀದ ವಿಠಲದಾಸರು

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಆತ್ಮದ್ವಿತ ವ್ಯಭಾವ ವಲಯ ವರಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಸುಕಿ "ಶ್ರೀದ ವಿಠಲ" ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು ಹರಿದಾಸ ಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲೊಬ್ಬ ರೆಸಿದವರು ಕರ್ಜಗಿಯ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತರೆನಿಸಿದ ದಾಸಪ್ಪನವರು, ತಮ್ಮ ಬಾಹ್ಯಪಂಜರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ಆತ್ಮತ ಸರಳರಾಗಿ, ಸರಳ ನುಂದರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು

7 ಶ್ರೀ ನರಹ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು

ಉಪುಪಿಯ ಸಮೂಪದ ಗ್ರಾಮಪೊಂದರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಪ್ಪರ ಮರದ ಶ್ರೀ ವಿಠಲೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥರ ವಿಷ್ಣುರೆನಿಸಿ, "ನರಹ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ" ಅಂಕಿತ ದಿಂದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಹರಿದಾಸರ ನಿಜ ನಾಮಧೇಯ ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಎಂದು

8. ಶ್ರೀ ಕೇಶವ ವಿಠಲದಾಸರು

ಗದ್ಯಾಂಸ ನುಬ್ಬಿಣ್ಣದಾಸರೆಂಬುವರೆ ಗೋಧಾಲದಾಸರ ಶಿಷ್ಯ

ವ್ರಹ್ಮವಿರಲೊಬ್ಬರಾದ ಕೇಶವ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರು ಪ್ರಾಸುಖ್ಯ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಶೈಲಿಯ ಪದಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು.

9 ಶ್ರೀ ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ಥನ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರು

ಗುರು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಆಸುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಇಂದು ಭಕ್ತ ಜನರ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಗುರುರಾಜರ ಸುತ್ತಿಪರ ಕೃತಿಗಳ ಕರ್ತೃವೆನಿಸಿ, ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ಥನ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದವರು. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ವಿಷ್ಣುರಲೊಬ್ಬರಾದ ನೋಮವರದ ಪ್ರೇಮದಾಸರು.

10 ಶ್ರೀ ಗುರುಪ್ರಾಣೇಶ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರು

ಇವರು ಖ್ಯಾತ ಹರಿವಾಸರಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರ ಮಕ್ಕಳು. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ವ್ಯಾಸ-ದಾಸ ನಾಪಿತ್ರಗಳ ನಾರವನ್ನೂ ತಂದೆಯಿಂದ “ಗುರುಪ್ರಾಣೇಶವಿರೂಪ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನೂ ಪಡೆದು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಸುಂದರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

11 ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರು

ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಬುದ್ಧವಿಷ್ಣು ನಾರಪ್ಪನವರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದವರು ಕಾವ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿರುವ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ನುಂದರವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದ ಕವಿಯ ಅಗಾಧ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಅಪರದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ತೋರುತ್ತವೆ ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ “ಅನಂತ ಕಥಾ” ಕಾವ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಇಂದೂ, ಅನೇಕ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

12 ಶ್ರೀ ಸುರಪುರದ ಅನಂದದಾಸರು

ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನ್ಯ ಪಂಡಿತರೆನಿಸಿ ರಾಜಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು,

ಶ್ರೀಲಲಾಸರಿಂದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು. ಲೌಕಿಕ ಭೂಗಗಳ ಅಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಅವರಿಂದ “ಶ್ರೀ ಕಮಲೇಶ ವಿರಲ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು ಪರಿವಾಸರಾಗಿ ಮರೆದವರು ಶ್ರೀ ಗುರವರದ ಅನಂದದಾಸರು ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ದಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ, ಎತ್ತರಿಗೂ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾಗಿವೆ

13 ತಂದೆ ಶ್ರೀಪತಿ ವಿಲಲದಾಸರು

ಗದ್ದಾಲದ ಪಂಕಜದಾಸರು ಶ್ರೀಪತಿ ದಾಸರಿಂದ “ತಂದೆ ಶ್ರೀಪತಿ ವಿರಲ” ಎನ್ನುವ ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ಪರಿವಾಸರಾಗಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು

14. ಶ್ರೀ ದೀಪದ ಅಣ್ಣೈದಾಸರು

‘ಶ್ರೀನಿಧಿ ವಿರಲ’ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ವೈಯಾಕ ರಾಗಿರುವ ಧಾರವಾಡದ ದೀಪದ ಅಣ್ಣೈದಾಸರು, ತಿರುಪತಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಚಂದನದ ವಂಕಜನ ದೇವರು, ಸ್ವಾಮಿ ವ್ಯವಕರಣಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದು ಅದು ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ವಂಶೀಕರ ವಲದಲ್ಲಿತ್ತು ಅಪಾರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿದೆ.

15 ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಶ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಲಲ ದಾಸರು

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿರಲದಾಸರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜನಿಸಿದವರು ಅವ ರಾಮದಾಸರು, ತಮ್ಮ ತಾತನಿಂದಲೇ ದಾಸವೀಕ್ಷಣನನ್ನು ‘ಶ್ರೀಶ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿರಲ’ ಎನ್ನುವ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ವ್ಯಾಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

16 ಏರಿ ಶೇಷದಾಸರು

‘ಏರಿ ಮಂಕು’ ಅಂಕಿತ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೃತಿ ಚಿರಪರಿಚಿತ ಇವರ ಕತ್ರ - ಶ್ರೀ ಏರಿ ಶೇಷದಾಸರು, ಏರಿ ಮಂಕಜದಾಸರ ವಿಶೇಷ ಅನು

ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ (ಏರಿ ವೆಂಕಟದಾಸರು, ಗುರುಗಳೆಂದೂ ನೋದರರೆಂದೂ ಪ್ರತೀತಿ) ತಿರುವತಿಯ ಪ್ರೀನಿವಾಸ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಿಸಿದ ನ್ವಾಮಿಯ ಸಾನಿಧ್ಯದವರೆವಿಗೂ ಒರುವಾಗ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ ಅತ್ತಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಈ ಕೃತಿ ಅಪಂತಾದ್ರೀವ ಮುದ್ರಿಕೆಯ “ವೆಂಕಟೇಶ ವಾರಿಜಾತ” ದಂತಲ್ಲದೇ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವದ ವದಗುಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿವಿಧವಾಗಿದೆ ಇವರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಲಾರ ಜಲ್ಲೆಯ ಚಿಂತಾಪುರ

17 ಶ್ರೀ ರಮಾಪತಿ ವಿರಲದಾಸರು

ಶ್ರೀದ ವಿರಲದಾಸರ ನೂಂದರಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಸರೇಗಲ್ಲ ರಾಪುದಾಸರು ಕರ್ಜಗಿ ತೀರ್ಥವಾದ ವಿರಲದಾಸರಿಂದ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಹಡೆದು ಬಹಳಷ್ಟು ಕೃತಿಗಳನ್ನು “ರಮಾಪತಿ ವಿರಲ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರಳ ಸುಂದರ ಶೈಲಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಗಳು ಧ್ಯಾತವಾಗಿದ

18. ವೊದಲಕಲ್ಲು ಶೇಷದಾಸರು

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಸ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿ ಪಾಯುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹಡೆದುಕೊಂಡು ಲೌಕಿಕ ವನ್ನೇ ತ್ರಜಿಸಿ, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಿಂದ, “ಶ್ರೀ ಗುರು ವಿಜಯ ವಿರಲ” ಎನ್ನುವ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಹಡೆದು ಅವಾರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹರಿದಾಸರನಿಸಿದವರು ವೊದಲಕಲ್ಲು ಶೇಷದಾಸರು. ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ ಇಂದಿಗೂ ವೊದಲಕಲ್ಲು ಅತ್ತಂತ ಮಹಿಮಾಸ್ವಿತ ಹರಿದಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ

19 ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನಾಳಿ ವೆಂಕಟದಾಸರು

“ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕೆ ದಾತಾ ಶ್ರೀ ಹರಿ ವಾಂಡವರ ಹುಸೆ ದೂತ ಎಂದು ಅತ್ತಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಕೃತಿಯ ರಚನೆಕಾರ

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟವಿರವಾಂಕಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನಾಳ ವೆಂಕಟದಾಸರು. ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ವಿಷಯ, ಅವರಿಂದ ದಾನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಒಡನಾಡಿಗಳು ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಭಾವವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಾಗಿದ್ದು, ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸರಳವಾಗಿವೆ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲ ಪನ್ನೂ, ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯ ವಿಸ್ತಾರದ ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸರು ಸ್ವತಃ ಒರೆದಿಟ್ಟಿರುವುದು, ಇವರ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ

20. ಶ್ರೀ ರಾಜಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಕರ್ಜನಿಯ ಶ್ರೀ ಗಲಗಲಿ ಗೋವಾಲ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯ ಇವರು, ಕರ್ಜನಿ ರಾಜಗೋಪಾಲದಾಸರೆಂದೇ ಖ್ಯಾತರು ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ.

21 ಶ್ರೀ ವರದೇಶ ವಿಠಲದಾಸರು

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಜನೇಶದಾಸರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕನಾದ ಇವರು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸರಾದವರು ಅಣ್ಣ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಇವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮರದ ವರಂವರೆಯ ಶ್ರೀ ರಘುನಾಥ ತೀರ್ಥರ ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನ ದೊರೆತೆಂದೂ, ಆ ನಂತರ ಅವರು ಲೌಕಿಕವನ್ನು ತೊರೆದು ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ವಿಸ್ತೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಕೋನಗಿ ಗುರು ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಲ್ಲಿ ವರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು “ವರದೇಶ ವಿಠಲ” ಎನ್ನುವ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲದೆ, ಇಮ್ಮೂ ಅನೇಕ ಲೇಖನಿಯ ವಾಗೂ ವಿವಿಧ ಭಾಷಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಇವರ ಕನ್ನಡ ಪದ ಪದ್ಯ ಸುಳಿವುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ರಮ್ಯವಾಗಿವೆ

22 ಶ್ರೀ ಗುರು ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಠಲದಾಸರು

‘ಶ್ರೀ ಗುರು ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಠಲ’ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರುಪದರು ಕೋನಗಿ ನಾಡು ರಾಯಚಾರ್ಯರು. ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಪಂಡಿತರು ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೂ ಅಪ್ರತಿಮ

ಹಿಡಿತ ಹೊಂದಿದ್ದ ಇವರು ನಂಜ್ಞತದಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ, ಪ್ರಾಸಕ್ಕೆ, ತಾತ್ವಿಕ ಸಂವತ್ತಿಗೆ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿವೆ

ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರವಾಹ

ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟ ಸಂದಾದೀಪ ವ್ಯಾಸರಾಜರು, ಪುರಂದರ ದಾಸರು, ವಾದಿರಾಜರು, ಕನಕದಾಸರು, ವಿಜಯದಾಸರು ಗೋವಾಲದಾಸರು, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು, ಮುಂತಾದವರಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜನಜನಪ್ರಪನ್ನ ಬಳಗತೋಡಗಿತು ಆದರೆ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸರಾದ ವಿಜಯದಾಸರು ಶ್ರೀವಾದರಾಜರ ಪ್ರಭಾವ ಪುನಾವನೆಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹರಿದರು ವಿಜಯದಾಸರ ಹಾರೈಕೆ ಆರೈಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮೋಹನದಾಸರು ತಮ್ಮ ೨೦೭ ಸುಡಿಗಳ ಕೋಲು ಹಾಡನ್ನು ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಧಾರೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಹಿಸಿದರು. ವಿಜಯದಾಸರ ಸಮಕಾಲೀನರೂ, ವಿದ್ವರೂ ಆಗಿದ್ದ ಅದವಾನಿಯ ಪಂಗಡವಾದ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ದಾಸರು ಅದವಾನಿಯ ದಿವಾಸರಾಗಿದ್ದವರು ವಿಜಯದಾಸರಿಂದ ದಿವಾಸ ದೀಕ್ಷ ಪಡೆದು ವೇಣುಗೋವಾಲವಿರಲ ಅಂಕಿತದ ಮೂಲಕ ವೈದ್ಯಕೀರ್ತಿಯಾದ ಅನೇಕ ದಂವರನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಇವರು ಪುರಂದರದಾಸರ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದ ವೈಕುಂಠದಾಸರ ವನರಾಜತಾರವೆಂದು ಅನುಕರ ಸಂಜಿಕೆ ಬೇಲೂರಿಸ ಚೆನ್ನಕೇಶವನ್ನಾಮಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಮಗುವಿನಂತೆ ಆಡಿಸಿ ಮುದ್ದು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಸುಖವರಾಗಿದ್ದ ವೈಕುಂಠದಾಸರು ಕನಕದಾಸರ ಮಿತ್ರರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ವಿಜಯದಾಸರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ವರಾಗಿದ್ದ ಕೆಂಪುರೂ ಮುತ್ತುರಾಜಯ್ಯರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸುದಾಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ವ್ಯಾಪಾರವಿರಲೆಂದು ಅಂಕಿತಪಡೆದು ವಿಜಯದಾಸರ ವಚನ, ಪ್ರಕೃತಿ, ವಾಗ್ಮಿ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ವೈಕುಂಠವಡಿಸುವ ವಿಜಯಕವಚದಂತೆ ಅನೇಕ ನಾರ್ತಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ವಿಜಯದಾಸರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಪಡೆದು ದಿವಾಸರಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಚಾರ್ಯ

ರೆಂವರೆ ಬ್ಯಾಗಪಟ್ಟಿಯ ಪ್ರೀನಿವಾನಾಚಾರ್ಯರು ಇವರು ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಪರವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅನ್ವಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ ಪ್ರತಿದಾದಿ ಭಯಂಕರರೆನಿಸಿದ್ದರು ಆದರೆ ವಿಜಯವಾಸರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ ಗೋವಾಲದಾಸರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದ ಇವರು ಪರಿಕಥಾಮೃತನಾರ, ತತ್ವನುವ್ಯಾಳಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಂದ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ಗೋವಾಲದಾಸರ ನಮುಕಾರೀನರಾದ ಹೇಳವನಕಚ್ಚಿಗಿರಿಯಮ್ಮ ಹರಿದಾಸ ನಾಪಿತೃವನ್ನು ಸ್ತೀಯಿರೂ ನಮ್ಮದ್ಧಗೌಳನುಹುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಿರವನವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರಿನ ಕರಂಕರ ನೊನೆಯಾದ ಈಕೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನೂ, ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ

ಗೋವಾಲದಾಸರ ಉರಾದ ಉತ್ತಸೂರಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಐಜಯ ವೆಂಕಟರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದವರು ಲೌಕಿಕ ಜೀವನ ದಲ್ಲಿ ಪೈರಾಗ್ಯ ದುಟ್ಟಿ ರಾಯರಮರದ ಭುವನೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥರಿಂದ ನನ್ಯಾಸ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞ ರನಿಸಿದರು ಆದರ ಇವರು ಮುಂದ ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಾನುದೇವವಿರಲ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವರನಾಮ ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ವಿಜಯವಾಸರಿಂದ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತನುಗ್ರಹಿತರಾದ ಮೊದಲುಕಲ್ಲಿನ ರವದಾಸರು ಮೊದಲುಕಲ್ಲು ಪ್ರೀನಿವಾನನ ಪರಮುಭಕ್ತರು ಗದ್ದಾಲ ವ್ರಾತದ ದೊರೆಯ ಒಳ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡಿದವರು ಕಡಗೆ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಚಿಂತ ರವೆಲಿ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಒಳ ಸಾಧನೆಯೊಡೆ, ಪ್ರಮೇಯ ಭೂತವಾದ ಅನೇಕ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು.

ಕಾಮಂಡಕಿಯ ಮಹೀಪತಿವಾಸರು ಬಿಜಾವುರ ಸುತ್ತಾನನ ಬಳಿ ಅಧಿ ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದ ವಂಡಿತರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೈರಾಗ್ಯದುಟ್ಟಿ, ಭಾಸ್ಕರಸ್ವಾಮಿ ಗಳೆಂಬ ಅವಧೂತರಿಂದ ದೀಕ್ಷವಡೆದು ಹರಿದಾಸರಿಗೆ ಅವರೂವವಾದ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವರೊಪ್ಪವ್ಯಾಸ ಮದದು ಸೂರಾರು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ

ದರು ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯೂ ಮಹತ್ವವಿದ್ದು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ಪರಿವಾಸ ರಾಗಿ ಗುರುಮಹೀಪಾದನರೆಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಅನೇಕ ಸುಂದರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಗಜೇಂದ್ರಪೋಕ್ಷವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜಯದಾಸರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಪರಿವಾಸ ಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಲ್ಯಾಣದಂತಹ ಪರಿವಾಸ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಾತರಾದರು. ನುರವರವ ಆನಂದದಾಸರು ಕಮಲೇಶವಿರಲ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಮನೋಜ್ಞಪಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಕದರಮಂಡಲಿ ಪ್ರಾಣೇಶವರ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸರಾಗಿದ್ದ ಭೀಮಚಾರ್ಯರು ಕಾಂಕೇಶ ಸಾಮಕ ನ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಮರಾಯರೆಂಬವರು ತಂದೆ ವೃಂದದರವಿರಲನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ, ಆದವಾಣಿಯ ರಮಾಸುಂದರವಿರಲದಾಸರು, ಕೋನಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಗುರುಜಗನ್ನಾಥವಿರಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ಭೀಮಪ್ಪ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಪರಿವಾಸ ನಾಹಿತ್ರವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧ ಮಾಡಿದರು.

ಅಸಿಗ್ನಾಳ್ ಗೋವಿಂದದಾಸರು, ಮಣೂರು ಹನುಮಂತದಾಸರು, ಮಾಸವೀ ಗುಂಡಾಚಾರ್ಯರು, ಗುರುಗೋವಿಂದದಾಸರು, ತಂದೆ ವಂಕಜಿಶ ವಿರಲದಾಸರು ಮುಂತಾದವರೂ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಪರಿವಾಸ ನಾಹಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರೇಮಂತಗೊಳಿಸಿದರು. ವಿಜಯದಾಸರಿಂದ ನೆರವಾಗಿ ಪರಿವಾಸ ನಾಹಿತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದವರಾದ ಗೋವಾಲದಾಸರು ಹಯವದನ ವಿರಲರು, ಮುದ್ದು ವಿರಲರು, ವೇಣುಗೋಪಾಲವಿರಲರು ರಾಮಚಂದ್ರವಿರಲರು ಮಧ್ವೇಶವಿರಲ, ಪೋಹನದಾಸರು, ಹಯಗ್ರೀವವಿರಲರು, ಸ್ವಪ್ನಲಿಪ್ಪಿ ಅಂಕಿತ ಪಡೆದ ಗುರುವಿಜಯವಿರಲರು, ಪ್ರವಾತ ಪರಿವಾಸರೆನಿಸಿದವರು ಗೋವಾಲದಾಸರ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಗುರುಗೋವಾಲವಿರಲ,

ಪರವಗೋವಾಲಿದಿಲ, ತಂದೆ ಗೋವಾಲಿದಿಲ, ಕೇಶವವಿಲರು ಗೋವಾಲ
ದಾಸರಿಂದಲೇ ತಂಕಿತ ಪಡೆದು ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೆ ಕೃಷಿಮಾಡಿಲರು

ಒಗ್ಗನಾ ಭದಾಸರ ಲಿವ್ವಪರಂಪರೆ ಮಹತ್ವವೂರ್ಣವಾದ ಹರಿದಾಸ
ಸಾಹಿತ್ಯವಸ್ತು, ದರಿದಾಸ ನಂಸ್ಯ ತಿಯಸ್ತು ಬೆಲೆಸುವಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಯಿತು
ಯೂಗಿಂಧ್ರರಾಯರೆಂಬವರು ವ್ಯಾಕೇಶ ವಿಲದಾಸರೆಂದು ಕರ್ಜಗಿದಾಸವ್ವ
ಸವರು ಪ್ರೀದವಿಲವಾಸರೆಂದೂ, ಹಂಡಕಾರದಾಸರು ಪ್ರೀವಿಲದಾಸರೆಂದೂ,
ವೈಮದಾಸರು ಅಭಿನವಜನಾರ್ಥನವಿಲದಾಸರೆಂದೂ, ಮಾನಾಮಧುರೈ
ವಾಸರು ಪಂಕಜವಿಲದಾಸರೆಂದೂ ಗೂವತಿವಿಲರು ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ ಗೋವಾಲ
ದಾಸರೆಂದೂ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಿರಿಪತ್ನಾಂಕಿತದಾಸರೆಂದೂ ವಿಜಯ
ಪಯಗ್ರೀವದಾಸರೆಂದೂ, ನಾಡಿಗ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರು ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟವಿಲ
ರೆಂದೂ, ಒೂರಲಿವಿನ್ನಿ ನಾರಪ್ಪನವರು ಮನೋಹರ ವಿಲರೆಂದೂ, ನಂಜನ
ಗೂಡಿವದಾಸರು ಬಾದರಾಯಣ ವಿಲರೆಂದೂ ಸುವ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ
ದರಿದಾಸಕೃತಿಗಲಸ್ತು ನೀಡಿಲರು

ದರಿಕಧಾಮೃತಗಾರಕ್ಕೆ ಫಲವ್ಯತಿ ಒರೆವಿರುವ ಪ್ರೀದವಿಲದಾಸರ
ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮೇಶವಿಲರು ಪ್ರೇಮದಾಸರು, ಭಾಗ್ಯನಿಧಿವಿಲರು,
ಪ್ರೀರಾಮವಿಲರು ಪ್ರೀದ್ವರಾದ ಹರಿದಾಸರಾದರು ಪ್ರೀರಾಮವಿಲರ ಲಿವ್ವ
ರಾದ ಬಾಗೇಪಲ್ಲಿಯ ಗುರುರಾಮವಿಲದಾಸರು ಮುತ್ತು ಕುರುಡರಾದರೂ
ಅನೇಕ ಪ್ರಭಾವವೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಲಸ್ತು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಾತರಾದರು

ಆದವಾಸಿಯ ಪಂಗನಾಮ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಿದಾಸರ ಪರಂಪರೆ ವ್ಯಾಸವಿಲ
ರಿಂದಲೇ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಲೆಯತೂಡಗಿತು ವ್ಯಾಸವಿಲರ ಲಿವ್ವರಾದ
ರಘುಪತಿ ವಿಲರು ದೇಸರಾಂತ ಕೀರ್ತನಕಾರರು ಇವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮೂಲ
ಯಿಂಬ ಗ್ರಂಥವ್ವ ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಲೆಗೆ ಉತ್ಪಮ ಆಕರಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ ರಘುಪತಿ
ವಿಲದಾಸರ ಲಿವ್ವರೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಭೂವರಾಹ ರಘುಪತಿ ವಿಲದಾಸರು.
ಇವರ ಲಿವ್ವರು ಲೀಪತಿವಿಲರು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೇ ತಂದೆಪ್ರೀವತಿವಿಲರು.
ಆವರ ಲಿವ್ವರೇ ವೀವದ ಅಣ್ಣಿಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ತಿರುವತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವಕ್ಕೆ
ಹೂಗಿಲ್ಲ ಇವರು ತಿರುವತಿಯಿಂದ ಸಂದಾದೀವವನ್ನು ಹೂತ್ತಿಸಿ ತಂದು ತಮ್ಮ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನಂದಾದೀಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಅಂದಿನಿಂದ ಇವರಿಗೆ ದೀಪದ ಅಣ್ಣಯ್ಯಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇವರು ಶ್ರೀನಿಧಿ ವಿರಲದಾಸರಾಗಿ ಕೃತಿರಚನೆ ಮಾಡಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಶ್ರೀವರ ವಿರಲದಾಸರು ಇವರಿಂದ ಅಂಕಿತಪಡೆದವರು.

ಇವರ ಶಿಷ್ಯರೇ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದ ಮುದ್ದು ಮೋಹನದಾಸರು ವಿಜಯದಾಸರ ತಪೋಕ್ಷೇತ್ರ ಚಿಪ್ಪಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಅಂಕಿತವಾಯಿತು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರೇ ಶ್ರೀವರಮಪ್ಪಯ್ಯ ನುಬ್ಬರಾಯದಾಸರು ಇವರು ತಂದೆಮುದ್ದುಮೋಹನವಿರಲ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸುರಾರು ಜನ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ ದಾಸದೀಕ್ಷ ಇತ್ತ ಇವರು ಹರಿದಾಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರದ ದಾಸರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದವರು ಕರಿಪರವಿರಲದಾಸರು ಆದವು ರಾಮದಾಸರು, ಇವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಒಂದ ಶಂಕರವರದ ವೆಂಕಟದಾಸರು ಆದರ ಸಂತತಿಯವರೇ ಆದ ವೆಂಕಣ್ಣದಾಸರು, ವೆಂಕಣ್ಣದಾಸರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಗೋವಿಂದದಾಸರು, ಜಯಸಿಂಹದಾಸರು ಮುಂತಾದವರು ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರದ ಉತ್ತಮ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರದಾಸರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲೇ ಒಂದ ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತವಿರಲದಾಸರೂ, ಉರಗಾವಿರಲದಾಸರೂ, ರಘುರಾಮವಿರಲದಾಸರೂ, ಸೀತಾಪತಿರಾಮವಿರಲದಾಸರೂ, ರಮಾಕಾಂಠ ವಿರಲದಾಸರೂ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ವಿತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು

ನುರವುರದ ಆನಂದದಾಸರ ವಿಷ್ಣುವರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಕವರದ ಭೀಮದಾಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು. ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದ ರುವ ಕಮಲಾವತಿದಾಸರು ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಕಾರರು ಹಾಗೂ ಆನಂದದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರು ಬೇಲೂರು ಕೇಶವದಾಸರ ತಂದೆ ಬೇಲೂರು ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬದಾಸರು ನುರವುರದ ಆನಂದದಾಸರ ವಿಷ್ಣುರಾಗಿದ್ದವರು

ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಅಣ್ಣಾಪಧೂತರು 'ವಿರಲಪ್ಪಾಸ' ಅಂಕಿತದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಭರಾಂಪುರದ ಅಪ್ಪಾ ಅವರು ಥರಿಧಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ

ವಾಹಿನಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದರು. ಅವರ ವಿಷ್ವರಾದ ವಿಜಯರಾಮಚಂದ್ರ ಎರಲದಾಸರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಗಳು ಚೇಚಮ್ಮನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಚೇಚಮ್ಮ 'ಪಸುಪೇಶವರಲ' ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಕದರಮಂಡಲಗಿ ವಾಂಡುರಂಗ ಎನ್ನುವ ಅಂಕಿತದಿಂದ ನಹಸ್ವಾರು ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಪ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರು ನತ್ಯಪರಾಯಣ ತೀರ್ಥರ ಸಮಕಾಲೀನರು ದಾಸರ ಸ್ಥಳವಾದ ಕಿನ್ನಾಳಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ನತ್ಯಪರಾಯಣರು ಬಂದಿದ್ದಾಗ ದಾಸರನ್ನು ನೋಡಿ 'ದಾಸರೇ ಈ ಹೊರೆ ಮೀನೆಯಾಕೆ' ಎಂದರಂತೆ ದಾಸರು ಧಟ್ಟನೆ "ಬುದ್ಧಿ ! ನವದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮಹಾದ್ವಾರ, ಆ ಮಹಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಮಕರತೋರಣ ಎಂದರಂತೆ,' ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ 'ಕವಕದಾಸರ ಗುಟ್ಟು ಪ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರ ತಿಟ್ಟು' ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದಿಯೇ ದಾಸವಂಧದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಇಂದಿರೇಶ ವಿರಲಾಂಕಿತರಾದ ಹರವನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ದರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಕೃಷಿಮಾಡಿರುವರು ಇವರ ವಿಷ್ವರಾದ ಗುರು ಇಂದಿರೇಶದಾಸರು ಘಟಿಕಾಚಲದ ವ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊನ್ನಾಳಿ ವೆಂಕಟದಾಸರಂತೂ ವಿಜಯದಾಸರ ನೇರಶಿಷ್ಯರು. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಒಡನಾಡಿಗಳು. ವೆಂಕಟದಾಸರ ಪದಪದ್ಯ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಚಿಪ್ಪಗಿರಿ ಮೋದನದಾಸರೇ ತಮ್ಮ ನ್ವಹನ್ನದಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಹೊನ್ನಾಳಿ ದಾಸರ ಪರಂಪರೆಗೆ ನೇರಿದ ಪ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರು 'ಜಯವಿರಲ' ಅಂಕಿತದಿಂದ ಅಪೂರ್ವವಾದ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ವಿರಾಡ್ರೂಪವರ್ಣನೆ, ಮೋಹಿನಿ ರೂಪವರ್ಣನೆ, ದ್ವಾರಕಾವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಲಾವಣಿ ವಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಬರೆದರು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರು ಒಮ್ಮೆ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ 'ಅರಮನೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವವರು ಯಾರಾವರೂ ಇವ್ವರೆ ಒನ್ನಿರಿ' ಎಂದು ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತರು. ಆಗ ಪ್ರೀನಿವಾಸ ದಾಸರು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಪುಷು, ನನಗೆ ರಾಜರ ಅರಮನೆ, ಸಿರಿಮನೆಗಳನ್ನು ಒನ್ನಿಸಿ ಅಭ್ಯಾನವಿಲ್ಲ. ಹರಿಮನೆಯನ್ನಾದರೆ ಈಗಲೇ ಬಣ್ಣನಬಲ್ಲೆ' ಎಂದು

ಬಣ್ಣಿಸತೊಡಗಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ಪರಮಾರ್ಜವ್ಯಭರಿತವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿದರು. ಇದೇ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೈಸೂರು ಕೃಷ್ಣದಾನರು ಗುರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿರಲ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಹಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಗಯಚರಿತ್ರ' ಮತ್ತು 'ಸಂವೃಣ ಭಗವದ್ಗೀತೆ'ಯನ್ನು ಭಾಮಿನೀದಟ್ಟದಿಯ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಕ ಶೈಲಿಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಇಭರಾವರದ ಅಪ್ಪಾ ಅಪರ ಅತ್ತಂತ ಪ್ರಿಯವಿದ್ದರಾದ ಅಟ್ಟಾಜಿ ವೆಂಕಟರಾಯರು 'ಜಯೇಶವಿರಲ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಅವ್ಯರ್ಪ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಕದ್ದೇಪುನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ಹರಿದಾಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ದಾಸಕೂಟದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಕದ್ದೇಪುನೆಯನ್ನು ಪರಿಪರ್ತಿಸಿದರು

ನವಣೂರಿನ ದಿವಾಸರಾಗಿದ್ದ ವಿಂಜನರಾಯರ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೂರ್ವಾಸ ರಾಯರಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ದಿವಾನ್ ವ್ಯಾಂಞಯನವರು ತಮ್ಮ ನಂತರ ಮೈಸೂರು ನಂದಾನದ ದಿವಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರು ಆದಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜರ ಸಮ್ಮತಿಯೂ ದೊರಕಿತ್ತು ಆದರೆ ಕರ್ಜಗಿಯ ಶ್ರೀರಾಮರಾಯ ದಾಸರು ದೂರ್ವಾಸರಾಯರನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಕೃಷ್ಣರಾಜರ ದಿವಾಸ ರಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ದಾಸನಾಗು ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು ತಕ್ಷಣವೇ ವಿರಕ್ತಿ ಮೂಡಿ ದೂರ್ವಾಸರಾಯರು ವಾಸವಿಕ್ಕೆ ವಡೆದು ಭಾಗ್ಯನಿಧಿವಿರಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಅನೇಕ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ದಿವಾಸರಾಗಿ ಒರಬೇಕಾದವರು ದರಿದಾಸರಾಗಿ ಒಂವಾಗ ಪೂರ್ಣಯನವರೂ ಮಹಾರಾಜರೂ ಸೋಡಿ ಪ್ರಬಾವಿತರಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಗೌರವಾದರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತವಡಿಸಿದರು "ಧನಸ್ತಿದಯ್ಯ, ಸಾಧನ ಸಿತ್ತಿಪ್ಪ ದಯ್ಯ, ತನುನಿಲ್ಲದಯ್ಯ, ದಾತನು ಎನಿನಯ್ಯ, ಜನ ಒರುಪರೋ ನನ್ನನಬಾರ ರಯ್ಯಾ,' ಮುಂತಾದ ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರ ಬಂಧುಗಳಾದ ಪರದೇಶವಿರಲರು ಪರದೇಶದಿಂದ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದು, ಗುರುಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಂದ ಪರದೇಶವಿರಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಫಡೆದರು ಕನ್ನಡ, ಉರ್ದು, ವಾರ್ಸಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಛಾಂಧಿಕೃಷ್ಣ

ವರದಿ'ಯ ವಿರಲರು 'ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತ್ರೆ', 'ವರದೇಂದ್ರರ ಸ್ವಪ್ನಪ್ರವಾಸವನಾ
ಪ್ರಾಸ' ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರ, ಪದ,
ಉಗಾಭೋಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು

ಅಸಿಗ್ರಾಳ ಗೋವಿಂದದಾಸರು ಸಿರಿಗೋವಿಂದ ವಿರಲ ಎನ್ನುವ ಅಂಕಿತ
ದಿಂದ ವೈಖ್ಯಾತರಾದವರು, ಇವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮೂರನೆಯ ತಲೆ
ಮಾರಿಗೊಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ದಾಸರು ಅಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ವರಕವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇವರು
'ಕನಕಾಂಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ'ವೆಂಬ ಒಂದುಲಾಟವನ್ನೂ, ದ್ವರಂದರದಾಸರ ಬದುಕನ್ನು
ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ 'ದಾಸಪ್ರಬಂಧ' ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ
ದರಿದ್ರಾಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರಾಗಿ ಒದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ ಅಸಿಗ್ರಾಳ
ಗೋವಿಂದದಾಸರು ಅನೇಕ ದರಿದ್ರಸರಿಗ ದಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಜ್ಞಾನದಾಸ
ಮಾಡಿದರು

ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿದ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದದಾಸ ಒಡೆಯರು
ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಂದಲೇ ವೈರಿತರಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಗುರುಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣ' ಎನ್ನುವ
ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು ದಾಸವಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದರು
ವಿಜಯವಾಸರು. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು. ವರದಗೋವಾಲವಿರಲದಾಸರು
ಗೋವಿಂದ ಒಡೆಯರ ನಾಥನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು

ಮುರೇನೂರ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಖ್ಯಾತರಾದ ಗೋವಾಲಕೃಷ್ಣ ವಿರಲ
ಎಂಬ ದಾಸರು ಆರ್ತಭಾವ ತುಂಬಿದ ಪ್ರಮೇಯಭರಿತ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು
ರಚಿಸಿದರು ಇವರು ಮುರೇನೂರಿಸಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ರಾಣವೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ
ದರು ಅಲ್ಲಿ ಬೇಡರ ಕನಕನೇಂಬ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯ ಇವರಿಗಿದ್ದು, ದಾಸರು ನಿಯರ್ಣ
ವಾವ ದನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನದೇ ಅವನೂ ಇಹಲೋಕ ವ್ರಾಪಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ
ದನು

ಬದೋಳಿಯ ವೆಂಕಟದಾಸರು ಏಕಾದರಿ ಮಹಾತ್ಮೆ, ವಿರಾಟಪರ್ವ,
ರಾಮವಾರಿಜಾತ. ರುಕ್ಮಾಂಗದ ನಾಟಕ, ಸುಕೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಅಂಬರೀಷ
ನಾಟಕ, ಕೃಷ್ಣವಾರಿಜಾತ. ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಷ್ಟೇ
ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲತಾಯುಷಿಗಳಾಗಿದ್ದ ವ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ವಿಲಲ ದಾಸರು ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯ ಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ವೈಶ್ವನೋದರ ವ್ರೀರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದರು “ರಾಜಾ ರಾಷ್ಟ್ರಕೃತಂ ವಾಪಂ, ರಾಜಪಾಪಂ ಪ್ರರೋಹಿತ-” ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತವಚನ ಇದರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ಆದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಪೌರೋಹಿತೃ ತೃಪ್ತಿಸಿ ಸುರ ಪ್ರರದ ಅನಂದದಾಸರಿಂದ ವೆಂಕಟೇಶ ವಿಲಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ಹರಿದಾಸ ರೆಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದರು

ಇಂದಿರೇಶ ಅಂಕಿತದ ಹರವನಪ್ಪಿ, ಶಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಸುರಪ್ರರದ ಅನಂದದಾಸರ ವಿದ್ಯಾರು ಅನೇಕ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು, ಜಾಪಹಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಇವರು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪರಿವಾಸರು

ಕೊಯಮತ್ತೂರಿಸ ಶಾಮಾಚಾರ್ಯರು ರಂಗ ಒಂದಿಡ ಚಿಕ್ಕದಾಸರು ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು

ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮರದ ವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರ ತೀರ್ಥರು ವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರ ದಾಗೂ ನಾಮಗಿರಿಯ ಸರಹರಿ ಎಂಬ ಅಂಕಿತಗಳಿಂದ ಅನನ್ಯವಾದ ಹರಿದಾಸ ಕೃತಿ ಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದರು ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮರದ ವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರ ತೀರ್ಥರು ವ್ರೀನನ್ನ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಮಧುರ ಮನೋವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು

ಮುಂಡೇವಾಡಿ ದಾಸರೆಂದೇ ಖ್ಯಾತರಾದ ಅಗರವಡ ಅಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವಿವಿಧ ಭಜನಾ ವದ್ಧತಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಹರಿದಾಸ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಯಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು

ಮಾಧ್ವ ಹರಿದಾಸ ವರಂಪರೆಗೆ ಸೆ ರಿದ್ದರೂ ಹರಿದಾಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಮಾಧ್ವ ಹರಿದಾಸರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಕೆಲವು ಪರಿವಾಸರು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು ತಿಪ್ಪುಪ್ಪದಾಸರು, ಅದರ ವೃತ್ತ ನಾರಾಯಣ ದಾಸರು ಹಾಗೂ ವಾಪಂಚೆ ಹರಿದಾಸರು ¹

1 ಕರಾಚೀತನ (ಅಜಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ) ಪರಿವಾಸ ವರಂಪರೆ (ಲೇಖಕಿ) :
 ಪ್ಲೊ|| ಎಂ ವಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ವೃ 109

ತುಮಕೂರಿನ ಒಳಿಯ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯ ಒಳಿ ೧೭೮೪ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು ತಿಮ್ಮಪ್ಪವಾಸರು ಅವರ ಕಿತಾಪುದರಾದ ವಾಸುದೇವಾಯರರು ಸನ್ಮಾನ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ವಾಸುದೇವಯತಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಒಗ್ಗಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ್ದ 'ವಾಸುದೇವಮನನ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ತನುವಾದಗೊಂಡಿದೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪವಾಸರು ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ರಾಗಿದ್ದು 'ಧೃವಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ನಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ "ಪರಿವಾಸರ ವಾಸ ವಾಸರ ವಾಸ ಚರಣದಾಸರುಗಳಾ ಸಿರುತ ಸೇವಕ ತಿಮ್ಮವಾಸ ಪೇವ ಧೃವಚರಿತೆಯನಿದನು ರಾಲಿವುದು" ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಇವರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರಿಯ ಕೀರ್ತನೆ ಗಳನ್ನು ಅಯ್ಯು 'ಪೂಜಾವಿಧಾನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಎಂದು ನಂಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಪರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವು ಭಕ್ತಿ ಕನಸುಗಳು'¹ ಬಾಗವತದ ದರಮಸ್ಕಂಧದವ್ಯಸೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಕೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೀರ್ತನೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಅದನ್ನು 'ಪ್ರೀತ್ಯವ್ಯವಾಲಿಲಿ' ಎಂದೇ ಕರದಿದ್ದಾರೆ

ಇವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾರಾಯಣವಾಸರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ವಾಸುದೇವ ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯನಿವೇದನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮೂರ್ಮಿಯ ಒಳಿಯ ಆತ್ತೂರು ಎಂಬಲ್ಲಿ ನ್ಧಾನಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದ ಪಂಕಜಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ದೃತ್ರರಾದ ವಾಪಂಜಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನವರು ವಾಪಂಜಿ ಪರಿವಾಸರೆಂದೇ ಪ್ರಾತರಾದವರು 'ರಿವನ್ದಿಲಿ'ರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವರು ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕಾಲಿಯ ವ್ಯತ್ಯ ಪ ಮರಾಠೀಶರಾಗಿದ್ದ ಗೌಡನಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಬುಪನೇಂದ್ರರ ವಿಷ್ಣುರಾದಮೇಲೆ ಇವರು ವೈಷ್ಣವಮತ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ "ಕನಕವರಂದರ ಮುಖ್ಯವಾಸಂತೆ ಗುಣವಾಗಿಸಿತ್ತಿಲ್ಲ, ಇವರ ವಿಡಂಬನಕೆ ವಾಸನಾದರೂ ಘನ

ಕೃಪಾರ್ಣವನೇ, ಕರುಣಿಸಬಾರದೇ' ಎನ್ನುವ ಇವರು "ಹರಿನರ್ಪೇತ್ತಮು ನೆಂದು ಧರೆಗೆ ಸಾರುತ ಬಂದು, ಪರ ವೈಷ್ಣವ ಪಾತವ ಸ್ಥಿರಮಾಡಿ ದರಣಿ ಯೊಳಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯನೆಂಬ ಪರಮ ಗ್ರಂಥವ ಗೃಹ ಗುರು ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯ"ರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಪುರಂದರದಾಸರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೈಕುಂಠ ದಾಸರು ವಾದಿರಾಜರೊಡನೆ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ರದ ಉದ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದರು. "ಮಗುವು ಕಾಣಿರಯ್ಯ ಮಾಯದ ಮಗುವು ಕಾಣಿರಯ್ಯ, ಸುಗುಣ ವಾದಿರಾಜರೇ ಮೂಜಗವ ತನ್ನ ಉದರದೊಳಿಟ್ಟು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ವೈಕುಂಠ ದಾಸರಿಗೆ ವಾದಿರಾಜರು "ದಾಸೋತ್ತಮ ನೀನೇ, ಶ್ರೀವೈಕುಂಠ-ದಾಸೋತ್ತಮ ನೀನೇ ವರವೈಕುಂಠ ದಾಸೋತ್ತಮ ಎನಗ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಧನ್ಯನಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಮಾನ ನೂಡಿಸಿ ನುಡಿದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ವೈಕುಂಠದಾಸರು ಮಹಾಸುಭಾವರಾದ ವಾದಿರಾಜರಂತದ ಮನೋಗುಣ "ಕೊಂಡಾಡಬಹುದೇಯತೀಂದ್ರ ಎನ್ನ ಎಂದು ಮತ್ತ ಹಿರಿತನದ ಗೌರವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಕನಕದಾಸರು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬರಾದರೂ ಕೇಶವನಾಮದಂತದ ಕೃತಿ ಯನ್ನು ನೀಡಿ ಹರಿದಾಸ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸಿದರು ಕನ್ನಡದ ಜಾನಪದ ಗತ್ತನ್ನು ಭಾವೆಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು, ಸದೃಢವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ಕನಕದಾಸರು ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದರು

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹ—ಸಂಕಲನ—ಸಂಪಾದನ

ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಇತಿವಾಸ. ನಾವನೇ ಗೂ.ರಾಜಾಚ್ ಹನುಮಂತರಾಯರು. ಬೇಲೂರು ಕೇಶವದಾಸರು, ಸಾರಾಯಣರಾವ್ ಕಲಮದಾನಿ, ಪಾಪಂಜಿ ಗುರುರಾವ್. ಸುಬೋಧ ರಾಮರಾವ್ ಮುಂತಾದವರ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತು ಪ್ರಾರಂಭದ ದಾವಿರ 'ಕವಿಚರಿತೆ ಯಲ್ಲಿ ಪೂಪತ್ತು ಜನ ದಾಸರ ಹೆಸರು ಉಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಬೇಲೂರು ವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ದತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ ದಾಸರ ನಂಖ್ಯ ಮುನ್ನೂರದ ಗಡುಪನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ 1

1. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ—ಡಾ|| ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವಸೂರ ಪು 17

ಒಂದೂವರೆ ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆಯೇ ಮೆಂಗ್ಲಿಂಗ್ ಎಂಬ ಕ್ರೈಸ್ತವಾದ್ಯದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಶ್ರುತ್ತಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದನು ೧೮೮೮ರಲ್ಲಿ ಶಿಂಟಿ ಪುಸ್ತಕದ ಜರ್ಮನ್ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಪರಿವಾಸರನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ಒದುಗರಿಗ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು ಜರ್ಮನ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದನು ೧೮೮೦ರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾನ್‌ಸ್ಟೀವನ್‌ಸನ್ ಎನ್ನುವ ವಾದ್ಯ ಅರವತ್ತು ಉತ್ತಮ ಹರಿದಾಸ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದನು 'ಅರುಣೋದಯ' ಎನ್ನುವ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಾಸರ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರಂತರ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದನು

ವಾಸರ ಸುವ್ಯಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಯಾದ

“ಅರು ಒತವರು ನಿನಗೆ ಈ ಮೂವರೊಳಗೆ ನಾರಿಯೋ ಧಾರುಣಿಯೋ ಬಲುಧನದ ಸಿರಿಯೋ? ಎಂಬುದನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಸ್ಪೀಡ್‌ನನ್ನನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ

Which please thee best of these three
Woman or land or Laxmi with abundant wealth ?

A man brings a female born of strangers
and makes her mistress of his house,
His undivided other half his wife,
on the seductive influence of this age
one cannot bear to see it.

Land over which a hundred crore of kings formerly
ruled,

He calls his own, gets the title deed and engraved,
Builds a splendid house, and erects a fort and
bastions,

Then the fine fellow yields up his breath,
and they cast him out... , ... , ..

೧೮೬೫ರಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ಗವಾನರು ಏಷ್ಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಜರ್ನಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಸೇಕ ಹರಿದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆದನು. ೧೮೭೨ರ ವೆಂಕೆಗಾಗಲೇ ಅಸೇಕ ವಾಶ್ವಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ದಾನ ನಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊರಗಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂಡಿದ್ದರು. ೧೮೭೩ರಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟಲ್ ನಿಫಂಡು ಪ್ರಾತಿಯ ರೆವರೆಂಡ್ ಕಿಟ್ಟಲ್ಸರು “VAISHNAVA DASAS OF KARNATAKA” ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅಸೇಕ ಹರಿದಾಸರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದರು. “ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟು ಪುರಂದರದಾಸರ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ

All the gods are behind VISHNU,
 In charming devotion all are behind the snake lord,
 All the published books are behind Bharatha,
 All the trees are behind the sacred TULSI
 All the vitality is behind the wind,
 All the vows are behind 'Madhava's doctrine
 All the excellent gifts are behind the gifts of food
 In the world all are behind the badges of honour,

in being called a final devotee of Purandara Vittala 1

ಕನ್ನಡದ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಗೆ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅನುಕ್ರಮ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಪೂರ್ಣವಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು ವಾಪಂಜೆ ಗುರುರಾಯರಿಂದಲೇ. ಉಡುಪಿಯ ಪರಮಾರಾಧನೆಗೆ ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಹೆಂಗಸರು ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಕ್ರಮದಿಂದ ಅನಂತರದ ದೇವಾಲಯ ಗುಂಡೆಗಳ ಒಳ ನೆಲೆ ಗುಂಡುಗಳಾಗಿ ಕೂಡಿ ವಾಸರಪದಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಆಗಿ ಗುರುರಾಯರು ದಾಗೂ ಅವನ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದವರೂ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬರದಿಟ್ಟು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಡುಪಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬೇಲೂರ ಕೇಶವದಾಸರು ಹೆಂಡೆ ಪ್ರವಾದದಾಸರು

1 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಾಶ್ವಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕನ್ನಡ ಸಂಪಾದನೆ ಮುಕ್ತಾಯ

ಆವರಲ್ಲಿದ್ದು ಹರಿಕಥಮಾಡಿ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡು ತ್ತಿದ್ದರು ಸ್ತೋತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು, ಮುಂತಾದ ನಾಸ್ತೂರ ಐವತ್ತು ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ ಹೊತ್ತಗೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು ಇವರ ಪುರಂದರದಾಸರು ಗ್ರಂಥ ಇವತ್ತೆ ರಚಿಸಿದರು ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡಿತು

ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಶತಮಾನಗಳ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ನೀಡುವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದ ಸಿಂಹಪಾಲು ಕೀರ್ತಿ ಗೋರೇಬಾಳು ಹುಮಂತರಾಯರಿಗೆ ಸ್ತುತದ ಸೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹರಿದಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಇವರ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹತ್ತು ನಾವಿರವನ್ನು ಮೀರಿದೆ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ವಂಚರತ್ನ ಟೀಕಾ ಸಹಿತವಾಗಿ ಹರಿಕಥಾಮೃತನಾರ ಪ್ರಕಟಣೆ ಯವರೆಗೆ ಒಪ್ಪುಪಾಲು ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು ೧೯೯೬ರ ನುಮಾರಿಗೆ ೯೫೦ ನುಮಾರಿಗಳನ್ನು ೫೦೦೦ ವಂಚರನಾಮಗಳನ್ನು, ಹನ್ನೊಂದು ಸೂರು ಉಗಾಭೋಗಗಳನ್ನು, ಅನೇಕ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು ತಮ್ಮ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಒಂದ ಹಣವನ್ನು ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗ ದಾಕಿದರು ಪರವೇಂದ್ರ ನಾಹಿತ್ಯ ಪುಂಡಲದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಮಾಡಿ ದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಯೇ ದ್ವೈಪಾಸಿಕ ವಪ್ರಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು ಪಂಚಟೀಕಾ ರತ್ನಗಳೊಡನೆ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಹರಿಕಥಾಮೃತನಾರದ ಸಂಪುಟಗಳು ಅವರ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೊಡುಗೆ

ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನುಬೋಧರಾಮರಾಯರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯೂ ಸ್ವರೂಪವು ಹರಿದಾಸ ಕೀರ್ತನ ತರಂಗದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದಾಸರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು ನುಬೋಧಕನುಮಾಂಜಲಿಯ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಸೂರಮೂವತ್ತು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಡಾ|| ಪರದರಾಜಾರಾಯರ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಲ್ಲೇಖನಾರ್ಥವಾದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಹರಿದಾಸ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ಪ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಕೊರಟಿಯವರು ಅನೇಕ ಹರಿದಾಸ ನಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಹರಿದಾಸ ಲಕ್ಷಣ ಸುಳಾದಿ

ಧ್ಯನತಾಳ

ಹರಿದಾಸ ಲಕ್ಷಣವಿರಬೇಕು ಈ ಪರಿ । ಗರುವ ಕೋಪ ಮದ ಮತ್ಸರ
ಬಿಡಬೇಕು । ಮರುತ ಮತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಸರಿಗಾಣಸೆನುತಲಿ । ದರೆಯೊಳು ಕೂಗಿ
ಛಂಗುರ ಹೊಡೆಯಬೇಕು । ಎರಡಾರು ಪಂಚ್ರ ವಿರಚಿಸಿ ಪಂಚಮುದ್ರ ।
ಧರರಾಗಿ ತಪ್ಪಾಂಕಿತ ಧರಿಸಬೇಕು ಭಜದಿ । ಸಿರಿಬೊಮ್ಮ ಭವಾದ್ರಿಗೆ
ತರತಮ ಭೇದದಿಂದ । ಎರಗಿ ಎನ್ನೊಳಗಿದ್ದು ಪೂರೆಯೆಂದಾಡಲಿಬೇಕು ।
ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗಾದವರ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ । ಕರವ ಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸುತಲಿರ
ಬೇಕು । ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗೆ ಸಿರುತದಲಿದ್ದರು ಬೇ । ಸರಗೊಳನದೆ ಸಂಚರಿ
ಸುತಲಿರಬೇಕು । ಹರಣಪರಿಯಾಧೀನ ನೆರೆದ ನತಿಸುತರು । ನಿರುತ ಹರಿಗೆ
ದಾಸರೆಂದು ಗಣಿಸಬೇಕು । ಹರಿದಿವನ ಹರಿಜಿಂತೆ ಹರಿನೃಪ ಹರಿಪ್ರಜೆ ।
ಹರಿಪ್ರವಣ ಅಂತರ ಮದ್ದಿಯಿರಲೇಬೇಕು । ಹರಿಪರದೇವತೆ ವಿಜಯವಿರಲಗತಿ
ಸುರರಾದ್ರಿಗೆ ಎಂದು ಉರವಣಿಸಿ ಸುಡಿಯಬೇಕು ॥ ೧ ॥

ನುಟ್ಟಿತಾಳ

ಪರಧನ ಪರನತಿ ಪರನಿಂದ್ರದವರ । ನರನದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಚರಿಸಬೇಕು ದೂರ ।
ನರರು ಬೈದರೆ ಅದರವಂದು ತಿಳಿದು । ಹರುಷವಿಡಲಿಬೇಕು ಸಿರುತದಲಿ ।
ಸುರತರು ದೂರೆಂತೆ ಕರೆದು ಮನ್ನಿಸಿದರು । ಹಿರಿಹಿರಿಹಗ್ಗದೆ ಒರದು ತಾನಿರ
ಬೇಕು । ನೆರೆದ ಸಂದಣಿಯೊಳು ಚರಿಸಬಾರದು ಪ್ರೇರಿಗಿ । ಒರಿದ ಕುಳಿತು
ಹಾಳು ಹರಟೆಯನಾಡದಲಿ । ಮರಿಯಾದೆಯು ಸೊಲ್ಲು ಇರಬೇಕು ತನ್ನೊಳು ।
ಪರಮ ತತ್ವವ ತಿಳಿದು ದುರುಳಿಗಿರಾಹದೆ ॥ ಸರಿಯಬೇಕು ಸುವಿ ಮರಳಿ
ಮರಳಿ ನೆನೆದು । ಪರಮಗುಪ್ತನಾದ ವಿಜಯವಿರಲನ । ನೆರನಂಬಲಿ ಬೇಕು
ಕುರುದು ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ॥ ೨ ॥

ತ್ರಿಪುಟಿತಾಳ

ಲೇನಾದರು ಹರಿಯ ಕಾರುಣ್ಯವೆನಬೇಕು | ಲೇಸಾಗದೆ ಒಲು ಕ್ಲೇಶ
 ಒಂದೊದಗಲು | ಏನು ಜನ್ಮದ ವಾಪರಾಹಿ ಒಂದೊದಗಿತೋ | ಈ ಶರೀರಕೆ
 ಒಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದು ಅನುಭ | ವಿನನೆ ಬಿಡದೆಂದು ಸತ್ತದಿಂದಿರಬೇಕು |
 ಲೇಶವಾದರು ದುಃಖ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪುಹಾ | ತೋಷದ್ಲಿರಬೇಕು ಸೋಯ
 ದಲೆ | ಶ್ರೀಶನೆ ಗತಿಯೆಂದು ಬೇಸರದಲೆ ಒಂದ ಕ್ಷೇಪಗಳುಣಬೇಕು ಒಂದಾ
 ಗಲೂ | ದೇಶ ಕಾಲ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಿಯಿರೆ | ಘಾಸಿ ಎಲ್ಲಿಯದೆಂದು
 ಸಲಿಯಬೇಕು | ಶ್ರೀ ಸತಿ ಕಾಲ ದೇವ ಜೀವಪ್ರಳಯದಲ್ಲೆ | ಸಾಶವಾಗದು
 ಬೇಧ ಸಿದ್ಧವೆಂದೆನಬೇಕು | ವಾಸುದೇವ ಸಮ್ಮ ವಿಜಯವಿರಲನ್ನ |
 ವಾನಾಸುದಾಸರ ದಾಸನಾಗಲಿಬೇಕು ||

ಅಟ್ಟಿತಾಳ

ಒಡತನ ಒಂದರೆ ಹಿಗ್ಗುತಲಿರಬೇಕು | ಜಡನಾಗಿ ಬಾಹಿರದಲ್ಲಿ ತೋರಲಿ
 ಬೇಕು | ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಒಜ್ಜಿ ಗೆಡಬೇಕು ಸರ್ವದಾ | ಒಡಲಿಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡದೆ
 ದೃಢವಿರಬೇಕು | ಒಡವೆ ವಸ್ತು ತಾಯಿತಂದೆ ಈ ಲೋಕದ | ಒಡೆಯ
 ಕೈದ್ಯನೆಂದು ಬಿಡದೆ ಸಂಒಲಿಬೇಕು | ಎಡೆಗೆ ಪರಿಮಿತ ಧಾನ್ಯ ತರಲಿಬೇಕು |
 ಕೊಡಬೇಕು | ಕೊಡಬೇಕು ಒಬ್ಬರಿಗದರೊಳು | ಕಡುಗಲಿ ವಿಜಯವಿರಲನ
 ಪಾದ | ವಿಡಿದು ಭಜಿಸಬೇಕು ಸಲಿಸಲಿವಾಡುತ ||

|| ೪ ||

ಆದಿತಾಳ

ಉಟ್ಟದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲು ಇಟ್ಟದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲು | ತೊಟ್ಟದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲು
 ವಿರಲನ ಸ್ಮರಣೆ ಮನ | ಮುಟ್ಟಿ ಬಹಿರದಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟಹಾನದಿಂದ | ಚಿಟ್ಟಿಕ್ಕಿ
 ಕೂಗುವುದು ಇಷ್ಟು ಸುಖಕೆ ಮೇಲು | ದಟ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಸಿಷ್ಯೆಯಿಂದಲಿ
 ರಲು | ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತ ಅಪಗಾರಿಷ್ಟವು ಪರಿಹರ | ಹುಟ್ಟು ನಾವಿಲ್ಲದ ವಿಜಯ
 ವಿರಲ ತಾಸು | ಕೊಟ್ಟು ನಾಕುವ ದಯವಿಟ್ಟು ದಾನನಮಾಡಿ ||

ಜತೆ

ಈ ಪರಿಯಿದ್ದವಗೆ ಅನಂತ ಜನುಮಕ್ಕು |
 ತಾವತ್ತಯಗಲ್ಲ ವಿಜಯವಿರಲ ಒಲ್ಲ ||

